

OEUVRES
DU P. NOUET

XXI.

HOMO ORATIONIS

EXERCITIA SPIRITUALIA

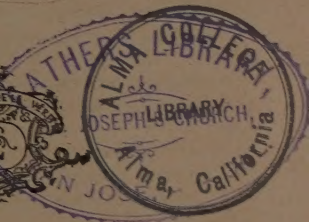
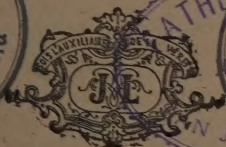
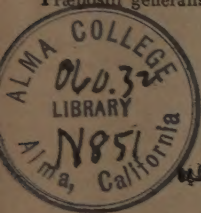
SECUNDUM NORMAM S. IGNATHI DE LOYOLA

A R. P. JACOBO NOUET

SOCIETATIS JESU

EDITIO NOVA COMPLECTENS

Exercitia spiritualia SANCTI IGNATHI DE LOYOLA, CUM NOTIS
R. P. ROTHAN, Superioris generalis Societatis Jesu ; —
Directorium in Exercitia ; — Industriæ ad curandos
animæ morbos, R. P. CLAUDII AQUAVIVÆ, Societatis Jesu
Præpositi generalis.

PARIS
LIBRAIRIE VICTOR LECOFFRE

90, RUE BONAPARTE, 90

1888

6512

OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

THE OLYMPIA

20.35

1882

INDEX.

EXERCITIORUM CONFIRMATIO PAULI III.	Pag.	xv
Testimonia eorum, quibus censura EXERCITIORUM est commissa.		xix
Præfatio ad lectorem.		xx
Oratio sancti Ignatii : <i>Anima Christi</i> .		xxv

EXERCITIA SPIRITUALIA

SECUNDUM NORMAM S. IGNATII, A R. P. J. NOUET.

Præparatio ad EXERCITIA.	Pag.	1
--------------------------	------	---

PRIMA HEBDOMADA.

Finis hujus hebdomadæ redditus ad Deum, et recessus à creaturâ; redditus ad summum bonum, et recessus à summo malo, hoc est, peccato. 4

PRIMA DIES.— Finis hujus diei est intentionem ultimi renovare usumque mediorum efficaciter proponere, deposito omni affectu et æstimatione rerum, quæ ad finem non juvant. *Ibid.*

I. MEDITATIO AD FUNDAMENTUM S. IGNATII. Creatus est homo ad hunc finem ut Dominum Deum suum laudet ac revereatur, eique serviens tandem salvus fiat. 5

II. MEDITATIO AD FUNDAMENTUM S. IGNATII. — *De medijs.* — Reliqua verò quæ supra terram sita, creata sunt hominis ipsius causâ, ut eum ad finem creationis suæ persequendum juvent. 7

III. MEDITATIO AD FUNDAMENTUM S. IGNATII. — *De Jesu Christo ut fine et medio Societatis Jesu.*—Christus Dominus habet rationem ultimi finis eoque nomine salus nostra et beatitudo est; habet et rationem medii, eoque nomine dicitur à D. Augustino : *Homo medius*, cui si adhærescas, arctissimeque te conjungas, certa est salus, certa felicitas, Si

quidem in eo simul finem, media simul, habes omnia necessaria ad salutem. Undè à D. Paulo dicitur fundamentum propter quod nemo potest aliud ponere.	Pag. 9
DIES PRIMUS. Tres aliæ meditationes ad pleniorẽ præcedentis intelligentiam.	12
I. MEDITATIO. — <i>De fine hominis.</i> — Deus Christus finis noster et summum bonum. Omnia propter electos, electi propter Christum, Christus propter Deum.	Ibid.
II. MEDITATIO. — <i>De mediis ad finem.</i> — Homo Christus primum medium cætera complectens.	15
III. MEDITATIO. — <i>Cætera sine Christo vanitas.</i> — Omnia arbitratus sum ut stercora, ut Christum lucrificiam.	18
DIES SECUNDUS. Finis hujus diei, primò quantum per peccata et pravy naturæ affectus à summo beno et perfectione recesserimus. Secundò causam et radicem investigare peccatorum et imperfectionum quæ nos à Christi amore ferventi, et perfectione abduxère. Tertiò remedium ab eodem Christo quærere, seriòque emendationem proponere.	19
PRIMUM EXERCITIUM DE PECCATO. — Miseria et fragilitas peccatoris à Christo summo bono excidentis.	20
II. EXERCITIUM DE PECCATO. — Gravitas peccati Christum summum bonum offendentis.	22
III. MEDITATIO AD COLLOQUIUM S. IGNATII EX PRIMO EXERCITIO DE PECCATIS DESUMPTUM. — Christus Mediator summum remedium peccatorum.	25
TERTIUS DIES. Finis hujus diei est animum à rebus creatis abducere, et omnibus humanarum affectionum vinculis solutum ac liberum ad Christum traducere.	27
I. MEDITATIO. Contemptus vitæ.	28
II. MEDITATIO. Memoria mortis.	30
III. MEDITATIO. Desiderium æternitatis.	32

SECUNDA HEBDOMADA.

Finis hujus hebdomadæ est quærere voluntatem Dei circa vitæ perfectionem, quæ in Christi imitatione sita est, cujus vita exemplum est et motivum efficacissimum ad sanctitatem in quolibet statu et vocatione consequendam.	34
DIES QUARTUS. De regno Christi.	35
I. MEDITATIO. Quàm justum sit et beatum in regno Christi vivere.	35
II. MEDITATIO. — <i>De Christi imitatione.</i> — Quàm justum sit et honorificum Christum sequi.	38

III. MEDITATIO. — <i>De gloriâ Dei et Christi.</i> -- Quàm justum et honorificum sit gloriæ Christi servire.	Pag. 40
IV. MEDITATIO. — <i>De zelo animarum.</i> — Quàm justum et honorificum vacare, duce Christo, salutis animarum.	42
CONSIDERATIO. — Quis sit finis Societatis et vitæ apostolicæ.	44
DIES QUINTUS. Finis hujus diei est cognoscere per quam viam ingressus sit rex noster Christus Jesus.	47
I. MEDITATIO. De Incarnatione.	48
II. MEDITATIO. De Christi Nativitate.	50
III. MEDITATIO. De Circumcisione.	52
SEXTUS DIES. Finis hujus diei est electio gradus perfectionis.	54
I. MEDITATIO. De duobus Vexillis.	59
II. MEDITATIO. De tribus Gradibus humilitatis.	61
III. MEDITATIO. De tribus hominum Classibus.	64

TERTIA HEBDOMADA.

Finis hujus hebdomadæ est obfirmare animum contrâ adversa omnia, in proposito universæ perfectionis studio, et nominatim in eo gradu acquirendo, aut exstirpando vitio, quod per regulas electionis suscepimus.	66
DIES SEPTIMUS. — Finis hujus diei obfirmare animum in proposito fine perfectionis contra omnia adversa, exemplo Christi in cruce pendentis.	67
I. MEDITATIO. De fugâ crucis.	<i>Ibid.</i>
II. MEDITATIO. De fugâ ad crucem.	69
III. MEDITATIO. De ascensu crucis.	71

QUARTA HEBDOMADA.

DIES OCTAVUS. Finis hujus hebdomadæ est obfirmare animum in fine proposito contra illecebras bonorum creatorum.	76
I. CONTEMPLATIO. — <i>De amore spiritali.</i> — Deus fons omnium bonorum.	77
II. MEDITATIO. Per Christum et propter Christum omnia à Deo fonte bonorum omnium accipimus, et per illum omnia refundimus.	79
III. MEDITATIO. — <i>Summa Exercitiorum.</i> — Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus.	82

EXERCITIA

SPIRITUALIA

SANCTI IGNATII DE LOYOLA.

ANNOTATIONES quædam, aliquid afferentes intelligentiæ ad
EXERCITIA SPIRITUALIA quæ sequuntur, ut juvari possit
tam is, qui ea traditurus est, quàm qui accepturus. *Pag.* 89

EXERCITIA QUÆDAM SPIRITUALIA,

Per quæ homo dirigitur, ut vincere seipsum possit, et vitæ
sue rationem, determinatione à noxiis affectibus liberâ,
instituire. 79

PRIMA HEBDOMADA.

PRINCIPIUM sive FUNDAMENTUM.	98
EXAMEN PARTICULARE et quotidianum, tria tempora complec- tens, ad dispositionem sui ac duplicem discussionem ac- commodata.	99
Additiones quatuor, utiles ad faciliorem et celeriore peccati seu vitii cujusvis extirpationem.	100
EXAMEN CONSCIENTIÆ GENERALE, ad purgationem animæ, et ad peccatorum Confessionem utilissimum.	102
Examinis generalis modus, particulas seu puncta quinque complectentis.	105
Confessionis generalis et Communionis usus.	106
EXERCITIUM I. Meditandi secundum tres animæ potentias, circa peccatum triplex.	107
EXERCITIUM II. Meditatio de peccatis.	110
EXERCITIUM III. Repetitio primi et secundi.	112
EXERCITIUM IV. Tertiæ repetitio.	113
EXERCITIUM V. Contemplatio de Inferno.	<i>Ibid.</i>
ADDITIONES ad EXERCITIA melius agenda, et ad ea quæ op- tatur, invenienda, perutiles.	115

SECUNDA HEBDOMADA.

CONTEMPLATIO Regni JESU Christi, ex similitudine Regis terreni, subditos suos evocantis ad bellum,	119
---	-----

Primæ diei MEDITATIO I. De Incarnatione JESU Christi.	<i>Pag.</i> 121
CONTEMPLATIO II. De Nativitate.	123
CONTEMPLATIO III. Repetitio præcedentium duarum.	125
CONTEMPLATIO IV. Primæ et secundæ iterata repetitio.	<i>Ibid.</i>
CONTEMPLATIO V. Applicatio sensuum ad prædictas.	<i>Ibid.</i>
ANNOTATIONES quinque.	126
Secundæ diei CONTEMPLATIONES.	128
NOTANDUM.	<i>Ibid.</i>
Tertiæ diei CONTEMPLATIONES.	<i>Ibid.</i>
Præludeum circa Considerationem statuum, seu generum vitæ diversorum.	<i>Ibid.</i>
Quartæ diei MEDITATIO de duobus Vexillis: uno quidem JESU Christi optimi nostri Imperatoris; altero verò Luciferi, hostis hominum capitalissimi.	129
Ejusdem diei MEDITATIO de tribus hominum Classibus, seu differentiis, ut potissimam partem amplectamur.	132
Quintæ diei CONTEMPLATIO , de Domini transitu à Nazareth ad Jordanem fluvium, deque ejus baptismo.	134
Sextæ, septimæ, octavæ, nonæ, decimæ, undecimæ, et duodecimæ diei CONTEMPLATIONES.	<i>Ibid.</i>
ANNOTATIONES tres.	135
TRES MODI HUMILITATIS.	136
Præludeum ad ELECTIONEM faciendam.	137
Introductio ad eligendarum rerum notitiâ.	138
De tempore triplici ad ELECTIONES rectè faciendas magis opportuno.	139
Modus prior sanæ bonæque ELECTIONIS faciendæ.	140
Modus posterior benè eligendi.	141
De emendatione seu reformatione circa vitæ statum cuivis faciendâ.	142

TERTIA HEBDOMADA.

Primæ diei CONTEMPLATIO I. De Christi Domini nostri perfectione à Bethaniâ in Hierusalem, et de gestis usque ad ultimam Cœnam inclusivè.	143
CONTEMPLATIO II. De rebus à Christo post Cœnam et in Horto gestis.	145
NOTANDA quatuor.	146
Secundæ, tertiæ, quartæ, quintæ, sextæ et septimæ diei CONTEMPLATIONES , cum Annotationibus.	147
Regulæ aliquot ad victum rectè temperandum.	149

QUARTA HEBDOMADA.

CONTEMPLATIO I. Quomodo JESUS Dominus, post Resurrectionem, apparuit sanctæ Matri suæ.	<i>Pag.</i> 151
NOTANDA.	152
CONTEMPLATIO. Ad amorem spiritualem in nobis excitandum.	154
MODI TRES ORANDI. Primus, ex mandatis, ex peccatis septem, ex tribus animæ potentiis, et ex quinque sensibus consideratis.	156
Secundus orandi modus, ex vocum orationis singularum perpensâ significatione.	158
Regulæ tres circa hæc servandæ.	159
Tertius orandi modus, per quamdam vocum et temporum commensurationem.	<i>Ibid.</i>
Regulæ duæ huc spectantes.	160

VITÆ D. N. JESU CHRISTI MYSTERIA.

NOTANDUM.	<i>Ibid.</i>
-----------	--------------

VITÆ J. C. MYSTERIA. *Pro secundâ Hebdomadâ.*

De Annuntiatione et Incarnatione JESU Christi.	<i>Ibid.</i>
De Visitatione.	161
De Nativitate.	<i>Ibid.</i>
De Pastoribus.	<i>Ibid.</i>
De Circumcisione.	162
De tribus Magis Regibus.	<i>Ibid.</i>
De Purificatione B. Virginis, et pueri JESU Præsentatione.	<i>Ibid.</i>
De fugâ in Ægyptum.	163
De reditu ab Ægypto.	<i>Ibid.</i>
De vitâ Domini ab anno 12. ad 30.	<i>Ibid.</i>
De ascensu in Templum.	164
De baptismo Christi.	<i>Ibid.</i>
De tentatione Christi.	<i>Ibid.</i>
De Apostolorum vocatione.	165
De primo Christi miraculo facto in nuptiis.	<i>Ibid.</i>
De fugatis è Templo negotiatoribus primâ vice.	166
De sermone Christi habito in monte.	<i>Ibid.</i>
De sedatâ maris tempestate.	<i>Ibid.</i>
De ambulatione super aquas.	167
De missis ad prædicandum Apostolis.	<i>Ibid.</i>

De conversione Magdalenæ.	Pag. 168
De quinque millium hominum refectione.	<i>Ibid.</i>
De transfiguratione Christi.	<i>Ibid.</i>
De Lazari suscitatione.	169

PASSIONIS MYSTERIA. *Pro tertiâ Hebdomadâ.*

De cœnâ apud Bethaniam.	<i>Ibid.</i>
De die Palmarum.	<i>Ibid.</i>
De prædicatione in Templo.	170
De cœnâ ultimâ.	<i>Ibid.</i>
De mysteriis post cœnam, et in Horto gestis.	171
De comprehensione Christi, et traductione ad Annæ domum.	<i>Ibid.</i>
De gestis in domo Caiphæ.	172
De Christi apud Pilatum accusatione.	<i>Ibid.</i>
De transmisso Christo ad Herodem.	<i>Ibid.</i>
De reversione ab Herode ad Pilatum.	173
De condemnatione et crucifixione JESU Christi.	<i>Ibid.</i>
De mysteriis in cruce factis.	<i>Ibid.</i>
De mysterio Sepulturæ.	174

RESURRECTIONIS MYSTERIA. *Pro quartâ Hebdomadâ.*

De Christi Resurrectione, et Apparitione primâ.	<i>Ibid.</i>
De Christi Apparitione secundâ, tertiâ, quartâ, quintâ, sextâ, septimâ, octavâ, nonâ, decimâ, undecimâ, duodecimâ et decimâ tertiâ.	175
De Ascensione Christi.	178

REGULÆ ALIQUOT:

Ad motus animæ discernendos.	179
Ad pleniorẽ spirituum discretionem.	184
In distribuendis eleemosynis.	187
De scrupulis dignoscendis.	189
Ut cum Ecclesiâ sentiamus.	191

DIRECTORIUM

IN EXERCITIA SPIRITUALIA.

<i>Praefatio ad lectorem.</i>	<i>Pag.</i> 197
PROCEMIUM. De dignitate et utilitate Exercitiorum, et necessitate Directorii.	199
CAPUT I. Quomodò inducendi sunt homines ad Exercitia.	204
CAP. II. Quomodò dispositus esse debeat, qui ad Exercitia facienda accedit.	207
CAP. III. De quibus monendus sit Exercitia ingrediens, et de tempore meditandi.	210
CAP. IV. De loco Exercitiis idoneo, et de quibusdam particularibus.	213
CAP. V. Qualis esset, et quid facere debeat, qui Exercitia tradit.	215
CAP. VI. De visitando eo qui exercetur.	218
CAP. VII. De exigendâ ratione meditationis.	219
CAP. VIII. De proponendâ meditatione.	221
CAP. IX. De variis hominum generibus, quibus dari possunt Exercitia.	223
CAP. X. De modo tradendi Nostris Exercitia.	228
CAP. XI. De primâ Hebdomadâ in universum.	233
CAP. XII. De Fundamento.	235
CAP. XIII. De duplici Examine.	237
CAP. XIV. De primo Exercitio primæ Hebdomadæ.	239
CAP. XV. De aliis Exercitiis primæ Hebdomadæ.	241
CAP. XVI. De Confessione generali.	241
CAP. XVII. De fine primæ Hebdomadæ.	247
CAP. XVIII. De secundâ Hebdomadâ; et primò de fine, qui in eâ prætenditur.	247
CAP. XIX. De primis quatuor Exercitiis secundæ Hebdomadæ.	249
CAP. XX. De quinto Exercitio secundæ Hebdomadæ, quod est Applicatio sensuum.	252

CAP. XXI. De meditationum horis, lectione spirituali, et eo, qui exercetur, visitando.	Pag. 254
CAP. XXII. De electione, quanti momenti sit, et quis ordo in hac materiâ servandus.	255
CAP. XXIII. Quales esse debeant, qui ad electionem ad- mittuntur.	257
CAP. XXIV. Qualis esse debeat, qui dirigit electurum.	260
CAP. XXV. Quæ sint res, de quibus est electio.	262
CAP. XXVI. De tempore triplici ad electionem rectè facien- dam.	264
CAP. XXVII. Comparatio secundi temporis faciendæ elec- tionis cum tertio; et fusior ejusdem secundi explicatio.	265
CAP. XXVIII. De modo priore et posteriore bonæ electio- nis faciendæ.	268
CAP. XXIX. De praxi et ordine electionis.	271
CAP. XXX. De ipsâ electione juxta rationem secundi tem- poris.	274
CAP. XXXI. De eâdem electione juxta priorem et postero- rem modum.	276
CAP. XXXII. De oratione post factam electionem.	278
CAP. XXXIII. Quid agendum Instructori, cum sentit eum, qui electionem facit, hallucinari.	279
CAP. XXXIV. De iis, qui jam statum habent.	280
CAP. XXXV. De tertiâ Hebdomadâ.	282
CAP. XXXVI. De quartâ Hebdomadâ.	285
CAP. XXXVII. De tribus modis orandi.	287
CAP. XXXVIII. De Regulis tradendis.	290
CAP. XXXIX. Brevis explicatio nonnullorum, quæ in Di- rectorio de tribus viis attinguntur.	291
CAP. XL. Quæ commendanda sunt ei, qui absolvit Exer- citia.	294

INDUSTRIÆ

AD CURANDOS MORBOS.

Ad Superiores.	Pag. 299
PROCEMIUM.	301
CAPUT I. De iis, quæ necessaria sunt ad curationem rectè faciendam.	302
CAP. II. De suavitate et efficaciâ in gubernatione conjungendis.	310
CAP. III. Ariditas, et distractio in Oratione, et rebus devotionis desolatio.	317
CAP. IV. Languor et debilitas in spiritu et virtutibus.	325
CAP. V. Difficultas et repugnantia in obedientiâ.	330
CAP. VI. Effusio ad exteriora sive ex ariditate internâ, sive ex quâdam inquietudine.	333
CAP. VII. Amor excellentiæ et honoris, vanitas, undè plurimi defectus, excusatio et defensio in culpis.	336
CAP. VIII. Inclinatio ad sensualitates, amicitias, otiositates et scurrilitates.	339
CAP. IX. Profunditas et defectus claritatis, itâ ut nec ipsi se aperiant, nec intelligantur, et deferri gravatè ferant.	342
CAP. X. Iracundia, et impatientia, vel subitæ et frequentes, vel diuturnæ aversiones.	345
CAP. XI. Laxitas in observatione Regularum, et libertas; denique conscientia minimè timorata.	350
CAP. XII. Imaginatio infirmitatis, aspirare ad quietem, et recusare ministeria.	354
CAP. XIII. Tentatio contra Institutum, et aliquas Regulas quæ non placent.	357
CAP. XIV. Tentatio contra Superiorem, cum aversione et diffidentiâ.	363
CAP. XV. Secularitas, et aulicismus insinuans ad familiaritates et gratiam externorum.	370
CAP. XVI. Pertinacia et durities judicii, cum contentione.	373
CAP. XVII. Perturbatio pacis, et seminatio dissensionis et jurgiorum.	374
CAP. XVIII. Melancholia, scrupuli, et angustæ conscientiæ.	385

EXERCITIORUM CONFIRMATIO.

PAULUS PAPA III,

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

PASTORALIS officii cura, in universum Christi gregem Nobis commissa, et divinæ gloriæ ac laudis amor facit, ut ea quæ salutem animarum, et spirituales earum profectum juvant, amplectentes, vota eorum qui aliquid, quod fovere et nutrire pietatem in Christi fidelibus valeat, à nobis exposcunt, ad exauditionis gratiam admittamus. Cùm ergo (sicut dilectus filius, nobilis vir Franciscus de Borgia, Dux Gandiæ, nobis nuper exponi fecit) dilectus filius IGNATIUS DE LOYOLA, præpositus Generalis Societatis JESU, per nos in almâ Urbe nostrâ erectæ, et per nos auctoritate Apostolicâ confirmatæ, quædam documenta, sive Exercitia spiritualia, ex sacris Scripturis, et vitæ spiritualis experimentis licita, composuerit, et in ordinem, ad piè movendos fidelium animos, aptissimum redegerit; illaque Christi fidelibus, ad spirituales consolationem, et profectum magnoperè utilia et salubria esse, non solùm famâ ex plurimis locis allatâ, prædictus Franciscus Dux didicerit, sed etiam experimento manifesto, cùm Barcinone, tum Valentia, tum Gandiæ id comperit habuerit. Quare idem Franciscus Dux nobis

humiliter supplicari fecit, ut documenta et spiritualia Exercitia prædicta, quò latius eorum fructus pateat, et plures Christi fideles, majori cum devotione ad utendum illis invitentur, examinari facere: et si approbatione et laude digna inveniremus, approbare et laudare, aliasque in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolicâ, dignaremur. Nos igitur, qui documenta et Exercitia hujusmodi examinari fecimus, et quæ testimonio ac relatione dilecti filii nostri Joannis Tit. S. Clementis, Presbyteri Cardinalis, Burgensis Episcopi, ac hæreticæ pravitatis Inquisitoris, et venerabilis fratris nostri Philippi, Saluciarum Episcopi, ac dictæ Urbis nostræ in spiritualibus Vicarii generalis, nec non dilecti filii Ægidii Foscararii, nostri sacri Palatii Magistri, Nobis desuper factâ, pietate ac sanctitate plena, et ad ædificationem, et spiritualem profectum fidelium valdè utilia et salubria esse et fore comperimus; debitum etiam respectum ad fructus uberes, quos IGNATIUS, et ab ipso instituta Societas præfata, in Ecclesiâ DEI ubique gentium producere non cessant, et ad maximum adjumentum, quod ad id prædicta Exercitia attulerunt, non immeritò habentes; hujusmodi supplicationibus inclinati, documenta et Exercitia prædicta, ac omnia et singula in eis contenta, auctoritate prædictâ, tenore præsentium, ex certâ scientiâ nostrâ, approbamus, collaudamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus: hortantes plurimum in Domino, omnes et singulos, utriusque sexûs, Christi fideles ubilibet constitutos,

ut tam piis documentis et Exercitiis uti, et illis instrui devotè velint. Nec non concedentes, ut hujusmodi documenta, et spiritualia Exercitia imprimi, à quocumque bibliopolâ per prædictum IGNATIUM eligendo, liberè et licitè valeant. Ità tamen, ut post primam editionem, sinè consensu ejusdem IGNATII, vel successorum ejus, nec ab hoc, nec ab alio omninò, sub excommunicationis, et 500 ducatorum piis operibus applicandorum pœnâ imprimi possint. Ac mandantes nihilominus universis et singulis locorum Ordinariis, ac personis in ecclesiasticâ dignitate constitutis, et Cathedralium ac Metropolitanarum Ecclesiarum Canonicis, et earundem Ordinariorum Vicariis, in spiritualibus, generalibus, et Officialibus ubilibet constitutis, quatenùs ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, cuivis de Societate prædictâ, vel aliis quorum intererit præmissis spiritualibus Exercitiis, efficacis defensionis præsidio assistentes faciant auctoritate nostrâ, illos dictâ concessione et approbatione pacificè frui et gaudere: non permittentes eos, per quoscumque, contra præsentium tenorem quomodolibet molestari: contradictores quoslibet et rebelles, per censuras, et pœnas ecclesiasticas, ac alia opportuna juris remedia, appellatione postpositâ, compescendo: invocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii secularis. Non obstantib. fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri de unâ, et Concilii generalis de duabus dietis, dummodò ultrâ tres aliquis auctoritate præsentium non trahatur;

quibusvis aliis Constitutionibus, et Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter, vel divisim, ab eâdem sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam, et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem, volumus autem, quòd præsentium litterarum transumptis, manu Notarii publici subscriptis, et sigillo alicujus Prælati, seu Personæ in dignitate ecclesiasticâ constitutæ, munitis, plena fides ubique habeatur, et illis stetur. tam in judicio, quàm extrà, ac si originales litteræ exhiberentur et ostenderentur. Datum Romæ, apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die ultimo Julii. Millesimo quingentesimo quadragésimo octavo. Pontificatûs nostri anno XIV.

BLO. EL. FULGINEN.

NOTANDUM.

De Indulgentiâ Plenariâ concessâ peragentibus Exercitia in nostris domibus, vel alibi sub directione nostrorum, vid. Comp. Privil. verb. *Indulgentia*, § 16. De facultatibus verò hos absolventi, vid. ibid. verb. *Absolutio*, § 6 et 8.

TESTIMONIA

EORUM QUIBUS CENSURA EXERCITIORUM EST COMMISSA.

In primâ translatione.

Legimus omnia in volumine hoc digesta, Nobisque valdè placuerunt, et ad animarum salutem in primis conducibilia sunt visa.

CARDINALIS BURGENSIS.

Concedimus, ut opus hoc, omni laude dignum, et Christianæ professioni valdè proficuum, imprimatur.

PHILIPPUS, Vicarius.

Non poterunt tam sancta Exercitia non maximum commodum præstare cuilibet studioso. Ideò obviis etiam u'nis amplectenda sunt.

F. ÆGIIDIUS FOSCARARIUS,

Magister sacri Palatii.

In secundâ translatione.

Legimus spiritualia hæc Exercitia, placentque Nobis valdè: et digna judicamus, quæ ab omnibus Orthodoxæ fidei cultoribus recipiantur, et magni fiant.

CARDINALIS BURGENSIS.

Concedimus, ut opus hoc, omni laude dignum, et Christianæ professioni valdè proficuum, imprimatur.

PHILIPPUS, Vicarius.

Cùm nequeat subsistere diù Christiana religio sinè exercitiis et meditationibus aliquibus spiritualibus (in meditatione enim, inquit Vates, exardescit anima mea), nullas arbitror magis opportunas his, quæ procul dubio ex Scripturarum studiis, et longo rerum usu natæ sunt.

PRÆFATIO

AD LECTOREM.

QUIDAM DE SOCIETATE JESU, DEVOTO LECTORI EJUSDEM
SOCIETATIS SALNTEM IN DOMINO.

HÆC documenta, ac spiritualia Exercitia, quæ non tam à libris, quàm ab unctione sancti Spiritûs et ab internâ experienciâ, et usu tractandorum animorum edoctus, noster in Christo Pater noster IGNA-TIUS DE LOYOLA, Societatis nostræ Institutor et præpositus Generalis (ut præmissum est) composuit, ab idiomate Hispanico in Latinum, duobus modis sunt versa : altera versio, non solùm sensum sensui, sed penè verbum verbo ; altera (quæ visa est præferenda) sensum tantùm sensui, sed fideliter reddēbat. Cùm autem Exercitia hæc, ut satisfaceret quorundam, et præcipuè Illustrissimi Ducis Gandiæ Francisci de Borgia devotioni, qui optabat approbari ea Sedis Apostolicæ auctoritate, quæ jam pridem, et spiritualis plurimorum omnis generis et conditionis hominum profectus (qui per ea Spiritum Domini vel hauserant, vel mirum in modum auxerant) ubiquè approbaverat : cùm, inquam, ante approbationem Summi Pontificis, destinatis Censoribus videnda proponerentur, utraque translatio eis est oblata; et licèt omninò liberæ censuræ eorum subjicerentur, ut adderent, minuerent, mutarent,

prout in Domino videretur : tamen ne verbo quidem mutato , utramque versionem (quod testimoniis eorumdem in archetypis exemplaribus patet) approbârunt. Quod ad impressionem attinet , hoc te , pie Lector , monitum velim , non iis , qui tantum lecturi Exercitia , sed qui facturi , vel potius aliis tradituri sunt , esse hoc laboris et operæ impensum. Cùm enim ad fructum uberem capiendum parum sit legisse , nisi strenuè quis in eis se exercuerit , et Magistrum in rebus spiritualibus versatum sit nactus ; constat non eo animo impressa esse , ut passim in vulgus emanarent : sed cùm laboriosum nimis esset , nec sinè magno temporis et impensarum dispendio , tam multa exemplaria manuscribere , quibus ad Societatis ipsius usum opus erat , et ut varietate , et erratis plurimis (quæ in manuscriptis deprehendi solent) devitatis , indubitatæ fidei exemplaria suppeterent , typis hoc opus excusum est : sed omnia excusa volumina in potestatem Societatis , ad ipsius , ut diximus , usum (ita ut nec vendi , nec excudi ullibi possint) sunt redacta. De his te monere , pie Lector (si fortè minus innotuerant) , cùm perspecta mihi sint prædicta omnia , officii mei esse duxi. Vale in Domino. Romæ , VI. Idus Augusti. M. D. XLVIII.

ANIMA Christi, sanctifica me.
Corpus Christi, salva me.
Sanguis Christi, inebria me.
Aqua lateris Christi, lava me.
Passio Christi, conforta me.
O bone JESU ! exaudi me :
Intra tua vulnera absconde me :
Ne permittas me separari à te :
Ab hoste maligno defende me :
In horâ mortis meæ voca me ,
Et jube me venire ad te ;
Ut cum Sanctis tuis laudem te
in secula seculorum. Amen.

EXERCITIA

SPIRITUALIA

SECUNDUM NORMAM S. IGNATII

A R. P. J. NOUET

HOMO ORATIONIS.

EXERCITIA SPIRITUALIA.

PRÆPARATIO

AD EXERCITIA.

I.

INGRESSUS solitudinem , cogita tibi Christum Domīnum adesse propitium , quicum remotis arbitris seclussisque omnibus curis ac negotiis solus cum solo sincerè et seriò de tuà perfectione ad majorem ejus gloriam per octiduum agas.

II.

Cogita salutem tuam, et perfectionem esse opus Dei miserentis , à quo in omnibus, sed in negotio maximè salutis et æternitatis totus pendes : sed habere te apud illum mediatorem Christum Dominum à quo in omnia sperare debes. Quare erige te in spem maximam divini auxilii, et omnem metum vel tædii vel molestiæ difficultatis expelle.

III.

Cogita unum à te duntaxat ad promerendam ejus gratiam et felicem exitum exercitiorum requiri , ut magno animo et sincero accedas ad Christum , et si minùs fervere in te desiderium perfectionis efficax et

absolutum sentis, in ejus divino conspectu infirmitatem animi et teporem agnoscens, illum ignem ab eo petas quem mittit in corda sanctorum, præcipuè eorum qui in Societate nostrâ vixere et vivunt etiam nunc permulti divinæ gloriæ zelo æstuentes.

IV.

Cogita quanti momenti apud te debeant esse exercitia, et quàm seriò, quàm non perfunctoriè et negligenter obeunda, quod faciliè intelliges si primùm perpendas undè fluxerint, à beatâ scilicet Virgine per manus sancti Ignatii Patris nostri. Est enim liber Exercitiorum verè digito Dei scriptus, et à beatâ Dei Matre sancto Ignatio traditus, in quo summa perfectionis evangelicæ miro quodam et ad convertendas animas efficaci modo continetur: sic enim existimare debes post Scripturam sacram vix ullum aliud reperiri instrumentum magis idoneum ad conversionem, salutem et perfectionem omnimodam animarum in quocumque statu procurandam. Si consideres ex eo fonte omnes nostræ Societatis Patres quos habuimus sanctissimos, spiritum hausisse suum, in eoque vim quamdam et gratiam mirificam inesse ad formandos nostrorum animos, et si quid ex mundano fortè pulvere splendoris ac fervoris amiserint, refigendos identidem et renovandos. Postremò quàm necessarius tibi sit impræsentiarum exercitiorum usus ad moderandos affectus animi, ut exsuscites in te spiritum jam languentem, et radicibus vitiorum tuorum agnitis magno animo, deinceps ad eas evellendas et perfectionem acquirendam te accingas, prout è divinâ voluntate fore cognoveris.

V.

Cogita occasionem hanc quam tibi Deus offert exercitiorum faciendorum fortè postremam esse. Quare eodem animo et fervore in ea incumbe ac si tibi sub

finem illorum moriendum esset. Conjice te in sinum beatæ Virginis et fructum exercitiorum beato Ignatio commenda. Hos tibi patronos apud Christum adscisce, certus, nî tuus stupor, et supina planè socordia fontes divinæ bonitatis occludat, consolationem è cœlo, lumen et gaudium spirituale non defuturum.

ORDO DIEI.

Horà	5. Surget.	Post meridiem.
	Sesquiquintâ. Oratio.	Examen particulare.
	Sesquisextâ. Recollectio et	Lectio Exercitiorum.
	Officium beatæ Virginis us-	Hora prima. Rosarium.
	que ad Tertiam.	Lectio <i>Imitationis Christi</i> .
	7. Scripto mandare lumina	Vesperæ.
	et proposita.	2. Consideratio.
	Sesquiseptimâ. Lectio Exer-	3. Visitatio Sanctissimi Sa-
	citiorum.	cramenti.
	8. Paulò ante 8.	Lectio aut scriptio.
	Tertia et præparatio ad	Exercitium corporale.
	Missam.	4. Matutinum officium.
	9. Meditatio.	5. Oratio.
	10. Recollectio, et Sexta.	6. Recollectio : lectio.
	Sesquidecimâ. Examen.	Visitatio Sanctissimi Sacra-
	Prandium.	menti.
	Recreationis tempus.	Post cœnam, vocales preces.

PRIMA HEBDOMADA.

Finis hujus hebdomadæ reditus ad Deum et recessus à creaturâ; reditus ad summum bonum, et recessus à summo malo, hoc est, peccato.

PRIMA DIES.

Finis hujus diei est intentionem ultimi finis renovare usumque mediorum efficaciter proponere, deposito omni affectu et æstimatione rerum, quæ ad finem non juvant.

CONSIDERATIO DIEI.

Circa rectam intentionem in omnibus rationibus particularibus, et ordine vitæ.

I. PUNCTUM.

CONSIDERA 1. quanti sit momenti curare ut rectam in omnibus intentionem habeas secundum regulam tuam, quam attentè leges. — 2. Quanti sit momenti ordinare actiones tuas, ut suo quæque tempore fiant, et ex præscriptâ methodo.

II. PUNCTUM.

Considera quæ ad praxim rectæ intentionis sint necessaria, et in quibus deficias, causasque ac radices defectuum.

III. PUNCTUM.

Propone efficaciter emendationem, et quære remedia defectuum tuorum.

Lectio *Imitationis Christi*, lib. 1.; cap. 1.; et lib. 2., cap. 1. *de libro Exercitiorum*. Additiones ad meliùs facienda exercitia. — *Platus*, cap. 3. lib. 1.

AD FUNDAMENTUM

SANCTI IGNATHI

I. MEDITATIO.

Creatus est homo ad hunc finem ut Dominum Deum suum laudet ac revereatur, eique serviens tandem salvus fiat.

I. PUNCTUM.

CREDIS hoc ? convenio mentem et conscientiam tuam. Dic, quæso, de fine tuo ultimo quid censes ? Quale de summo bono, de salute tuâ, de felicitate æternâ iudicium fers ? Credis te eo fine natum esse, ut æternum felix et beatus sis ? Eâ lege, ut sanctus ? Eo fine, ut Deo fruaris ? (Hoc enim est beatum esse.) Eâ lege ut Deo perfectè servias ? (Hoc est enim sanctum esse.) Quanti ergo Deum facis ? Quanti felicitatem ? Quanti salutem tuam ? Non quæro quanti te Deus faciat, qui de te tam amanter et honorificè totâ retrò æternitate cogitavit ; qui te ad æternam destinavit gloriam, cujus ipse possessione beatus est, et amore sanctus, qui cùm nihil esses, ad hunc finem tibi vitam dedit ; qui cùm peccator et perditus, Filium suum unigenitum misit : hoc unum peto, quo in pretio sit apud te salus tua, beatitudo tua, Deus tuus. Credis præ illo cætera contemnenda ? In hoc tibi incumbendum unicè ut Deo serviens tandem salvus fias ? cætera vana esse, et sano ac prudenti homine indigna ? Hoc si credis, qui fieri potest ut vel ad mōmentum Dei tui et summi boni oblivisci possis, vel aliud aliquid audire vel moliri, vel animo et cogitatione versare ? Et tamen quā rārò de tuo

fine cogitas ! Quàm perfunctoriè et negligenter ! Itàne viluit apud te Dominus tuus ? Itàne in re tanti momenti. quanti est salus tua, teipsum fallis, te decipis, tibi illudis, qui ab aliis decipi in rebus levissimis indignum putas ?

II. PUNCTUM.

Rursus convenio cor tuum et conscientiam tuam. Vis salvus fieri ? Vis sanctitati seriò studere ? De fine nemo deliberat, nemo dubitat, num beatus esse velit ? hoc tamen tibi concedo, tecum ipse modò delibera. Vide numquid melius, aut honorificentius, aut jucundius, pretiosiusve reperire possis Deo tuo. Si quid melius esse putas, hunc tibi finem propone, in hoc totus esto. Sin minùs, vide quomodò ergà Deum et salutem tuam affectus sis. Certè nihil magni sine magno desiderio fit. Quanto ergò amoris impetu ergà Deum et salutem tuam ferri deberes, cùm sit summum et unicum bonum tuum ! hactenùs tamen quàm frigidus fuisti, imò fasti diosus ! Undè tædium illud rerum divinarum ! undè mundi amor ! honoris cupiditas effrænata ! sanctitatis metus, salutis incuria ! *O cor excors, non curris ad Dominum cordis ?*

III. PUNCTUM.

Interrogo iterùm conscientiam tuam. Itàne vivis et omnes actiones tuas, facultates et vires in finem ultimum dirigis ? Nihil agis, nihil moliris, nihil aggredieris quod eò non tendat, ut sanctior in hac vitâ sis, in alterâ beatior ? Planè persuasum hoc tibi esse debet, quidquid ad finem tuum non confert, perire tibi funditùs, et tantùm de vitâ tuâ tibi detrahi quantùm illud est quod felicitati et sanctitati consequendæ non impendis. Inutiliter ergò totum penè tempus consumpsisti, et nisi meliùs in posterum rebus tuis consulas, metuendum est, ne moriens cum desperatione, aut certè cum ingenti metu atque horrore dicas : *Vitam perdidisti.*

Hoc , amabo te , cogita. Hoc vacuo et attento animo considera , donec verè et seriò dicere possis : Volo salvus fieri , cætera pereant , volo sanctus esse.

AD FUNDAMENTUM

SANCTI IGNATII

II. MEDITATIO.

DE MEDIIS.

Reliqua verò quæ supra terram sita , creata sunt hominis ipsius causâ , ut eum ad finem creationis suæ persequendum juvent.

I. PUNCTUM.

Duo ad salutem tuam concurrunt ; voluntas Dei et voluntas tua. De voluntate Dei dubitare non potes , quasi sincera non sit , nec conqueri quasi tibi defuerit. Omnia tua sunt ; omnia , si velis , ad consecutionem ultimi finis te provocant , juvantque. Ergo si à salute et sanctitate excidis , inexcusabilis es. Voluntatis enim tuæ vitio id accidit , saluti tuæ omnia serviunt , tu ad laborare non vis , divino in te amoris et propensæ voluntati non respondes : vim quamdam in omnibus rebus creatis posuit Deus ad finis tui consecutionem ; sed hæc pendet ex usu tuo. Fac ergo ut omnia tibi quæcumque eveniunt , ad salutem et perfectionem tuam utilia sint. Hoc si velis , cum Dei gratiâ potes : si verò potes , cur differs ? Cur procrastinas ? Cur tot media et occasiones elabissinis ?

II. PUNCTUM.

Triplex usus est rerum creatarum. Primus ut per

illas crescas in cognitione Dei et Domini Jesu Christi , eumque pluris facias. Secundus ut eum magis ames et diligas. Tertius ut subsidium indè accipias viresque corporis et animi , quò majus illi obsequium præstes. Ergo in hoc incumbere , ut quidquid tibi accidit , quidquid vides , quidquid sentis , quidquid possides , quidquid pateris , hoc te in cognitionem ducat , et amorem divinæ misericordiæ , providentiæ , bonitatis , et infinitarum Dei perfectionum , viresque subministret ad majus Dei obsequium. Esto diligens œconomus , et dispensator bonorum Domini tui ; noli dissipare substantiam et divitias bonitatis ejus. Dedit illas tibi effusâ liberalitate , non ut eis abutaris ad perniciem tuam , sed ut ex ejus arbitrio et voluntate ad salutem utaris.

III. PUNCTUM.

Solo Deo frui licet , creaturâ duntaxat uti. Ut autem rectè utaris creaturâ , plurimum conferet , si mentem ab omnibus rebus creatis et affectum revoces. Cum enim omnes mediorum rationem habeant , nulla verò finis ; indè sequitur utendum illis , vel abstinendum , quatenus ad prosecutionem finis vel conferunt vel obsunt. Nam licèt omnia Deus condiderit in gratiam Electorum , non tamen omnia pari modo illis serviunt prosuntque ad salutem. Quædam nocere magis solent , quàm prodesse , vitio infirmitatis humanæ , et naturæ quâdam corruptelâ ; quædam semper prosunt ; quædam sunt adiaphora , quorum usus nec multum admodum prodest , nec multum nocet. Ergo sic affectum tuum circa res creatas tempera , ut quæcumque te magis juverint , ea libentiùs amplectaris , licèt difficilia et ardua : quæcumque te impederint , diligentius vites atque abhorreas , licèt grata et jucunda sensibus : quæ verò media sunt hoc est adiaphora , tantum diligas propter Deum , teipsum in illis nunquam quæras. Hinc , illud assequeris , ut mens tua in quodam veluti æquilibrio posita , absque differentiâ se habeat circa

creaturas, ità ut non quæras sanitatem magis quàm ægritudinem, neque divitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam brevi præferas; sed ex omnibus ea demùm quæ ad finem ducunt, eligas ac desideres.

AD FUNDAMENTUM

SANCTI IGNATII.

III. MEDITATIO.

De Jesu Christo ut fine et medio Societatis Jesu.

Christus Dominus habet rationem ultimi finis eoque nomine salus nostra et beatitudo est; habet et rationem medii, eoque nomine dicitur à D. Augustino: Homo medius, cui si adhærescas, arctissimèque te conjungas, certa est salus, certa felicitas. Siquidem in eo simul finem, media simul, habes omnia necessaria ad salutem. Undè à D. Paulo dicitur fundamentum propter quod nemo potest aliud ponere.

I. PUNCTUM.

Agnosce ergò jam ab hoc primo aditu exercitiorum, et adora Dominum tuum Christum Jesum ut summum bonum tuum. Est enim primò lumen et beatitudo intellectûs nostri, quem sancti Patres vocant sponsum legitimum primæ veritatis, ad cujus cognitionem nati homines sumus: *Hæc est vita æterna ut cognoscant te et quem misisti Jesum Christum.*

Secundò est summum bonum voluntatis nostræ, centrum cordis, unicum amoris objectum. Est enim summò

amabilis et desiderabilis, quippe in eo tota se Dei amabilitas infudit, ut hominem qui sensibus ducitur, totum raperet et inflammaret.

Tertiò est summum bonum et beatitudo corporum beatorum etiam quatenus homo est. In eo enim sensus omnes et facultates corporis fontem suavissimæ jucunditatis invenient.

Denique Christus est finis omnium Electorum uti et Dominus. Omnia siquidem operatus est Deus propter seipsum, et præ omnibus, hominem, præ cæteris hominibus, Electos, præ omnibus Electis, Christum. que propter se fecit, Electos autem omnes propter illum. Hoc est Sacramentum à seculis absconditum. Hic finis Electorum ut Christo serviant, sicut ipse Patri, hic finis præcipuè Societatis nostræ, cujus veri filii ad perfectam imitationem, amorem et obsequium Domini Jesu vocantur. Totus igitur Christi sum, et totus Christus meus est. Felicitas mea Christus, inchoata quidem in hac vitâ, consummata in alterâ, inchoata per amorem, consummata per possessionem perfectam.

Hujus consummationis finis est excellere in regno Christi quod non habet finem, et habere ibi sine dolore, sine morte, et cum magno honore vitam, morte hujus vitæ et doloribus acquisita (1).

II. PUNCTUM.

Agnosce secundò Christum ut primùm salutis tuæ medium et fundamentum cæterorum.

Est enim fundamentum totius mundi, quia per illum reparatus est. Tibi ergo, Christe, debeo quòd vivo, quòd me terra sustinet, quòd cælum fovet, et si mundus scala est ad Deum, tota tibi innititur. Quare si creaturæ soli hæreo, non tibi, cum illa sine te caduca sit,

(1) S. Augustinus.

per illam non ascendo, sed cum illâ in exitium præceps ruo.

Est etiam fundamentum totius Ecclesiæ quæ per ipsum et in ipso fundata est. Tibi ergo, Christe, debeo quòd christianus sum, quòd in Ecclesiâ vivo, quòd gratiis, auxiliis, sacramentis utor. Atque utinam tot mediis non abutar! Hei mihi quot ad salutem viæ, necdum me ad amorem tuum promoverunt!

Est præterea Christus fundamentum nostræ Societatis quæ præcipuo jure id sibi vindicat, tum quia illam suâ speciali protectione fovet, tum quia gratia vocationis nostræ est gratia superioris ordinis ex intimo corde morientis Christi et animas suo sanguine redimentis ac salvantis manans, quæ nos non tantum ad salutem et perfectionem nostram; sed etiam omnium hominum per optima quæque media excitat; gratia enim Societatis est tantæ amplitudinis, ut nullum locum, nullum hominum genus, nullum medium ad salutem animarum idoneum non amplectatur.

O Domine Jesu, ego servus tuus et filius ancillæ tuæ. Tu me ad Societatem mirabiliter ac misericorditer traxisti, fortè etiam reluctantem. Undè? quò? et quibus viis? Tu me ingratum et in loco sancto iniqua agentem retinuisti, fovisti, cumulasti beneficiis singulâribus. Tu mihi tot media ad perfectionem et salutem tam suavia, tam efficacia subministras, necdum proficio: nec tuus sum totus. O Domine Jesu, volo tuus esse, volo sanctus esse; suscipe, Domine Jesu, universam libertatem meam, etc.

DIES PRIMUS.

TRES ALIÆ MEDITATIONES

AD PLENIOREM PRÆCEDENTIS INTELLIGENTIAM.

I. MEDITATIO.

De fine hominis. Deus Christus finis noster et summum bonum. Omnia propter electos, electi propter Christum, Christus propter Deum.

I. PUNCTUM.

CHRISTUS Jesus est prima veritas, lumen et beatitudo nostri intellectus in hac vitâ, et unicum objectum ad ejus cognitionem nati homines sumus. Hæc est vita æterna ut cognoscant te, et quem misisti Jesum Christum. Quid est Christus? Deus corporatus et sensibilis, qui carnem induit, ut per sensus in animum incurrat. Hunc nosse consummata sapientia est: habes in eo totum orbem cum suo principio inclusum. Hunc ergo si noveris, omnia nosti, et quidem per primam et supremam causam. Hunc nosse consummata prudentia est. Habes enim in eo omnes veritates practicas, omnes sanctitatis regulas, omnes virtutes tanquàm in exemplari vivo, undè lumen affluit ad cognoscendum, et vires ac suavitas ad agendum. Hunc denique nosse beatitudo est, quia solus intellectum nostrum totum implere potest, et sciendi appetitum satiare. Beatus, Domine Jesu, qui te scit, etsi alia omnia nesciat: qui autem te et alia novit, non propter illa beatior, sed propter te solum beatus.

Vani sunt ergo homines, quibus non inest scientia Christi: stulti, quibus non sapit; miseri, quos non afficit, perficitque. Quid curis, sollicitudinibus, nugis,

cogitationibus vagis, ineptis, curiosis, noxiis imple intellectum, Christi, hoc est, primæ veritatis et summæ beatitudinis capacem?

O quàm tenuiset exilis in animo tuo Christus! quàm rarò de illo cogitas! quàm parvi illum facis! quæ tua de illo mens in posterum? quàm frequens meditatio quod desiderium, quis ador, quod studium esse debet cognoscendæ primæ veritatis?

II. PUNCTUM.

Christus Jesus est summum bonum nostræ voluntatis, centrum cordis nostri et unicum amoris objectum, cujus causâ conditi sumus, ut eum in hac vitâ ex toto corde, ex totâ animâ, et ex totis viribus diligamus. Duobus motibus perpetuis cor nostrum in supremum bonum tendit, primo quidem ut se totum illi tradat, et in ejus sinum se totum effundat, altero, ut illo se totum impleat. Primus est excellentiæ, secundus egestatis et inopiæ. Primus bonum spectat ut summè amabile; secundus, ut summè desiderabile: utrumque in Christo reperies. Totus amabilis, totus desiderabilis est, quippe in Christo Jesu tota Dei amabilitas se infudit; sensibiliter, ut hominem qui sensibus ducitur, totum raperet et inflammaret ad amorem.

Si Christus centrum est cordis tui, quare ipsum non trahit? O cor excors, cur non curris ad Dominum cordis? Si summè amabilis est, cur te in eum non effundis? cur in creaturas spargis amorem tuum, avarus in Deum tuum et sordidus, in cætera prodigus et effusus? Si denique summè desiderabilis, cur friges, cur tупescis? Undè fastidium tam ingratum gratissimi boni, jucundissimique?

III. PUNCTUM.

Hic est omnium Dominus, quem Pater constituit hæredem universorum. Propter semetipsum omnia

operatus est Dominus; et præ omnibus hominem, et præ cæteris hominibus. Electos præ omnibus Electis Christum, quem propter se fecit, et Electos omnes propter illum. Omnia propter Electos, Electi propter Christum, Christus propter Deum: hoc sacramentum divinæ sapientiæ absconditum à seculis; hic finis Electorum ut Christo serviant sicut ipse servit Patri. Ab ipso conditi sunt et creati in operibus bonis, ergo e propter ipsum. Ipse est α et ω , principium et finis ad quem nos, nostraque omnia referre debemus, ejusque obsequio omnia vitæ nostræ momenta consecrare.

Non sum igitur mei juris, Christi sum: Christo me totum debeo: et si totus Christi sum non mihi, non meis commodis, non arbitrio meo aut sensui vivere debeo, sed Christi gloriæ, sed ejus honori ac cultui idque ex ejus voluntate et arbitrio, quæ regula est suprema vitæ meæ.

IV. PUNCTUM.

Etsi totus Christi sum, totus nihilominus Christus meus est. Quippe ut Deus, beatitudo animæ erit in cælo, ut homo, beatitudo corporis et consummata felicitas. Dilectus meus mihi, et ego illi; ego illius gloriæ, ille meæ beatitudini; ego illius obsequio, ille meæ perfectioni. Beati enim à nobis non sumus neque ex nobis: felicitas nostra Christus est inchoata quidem in hac vitâ per cognitionem, amorem et obsequium illius, consummata in alterâ per ejus visionem et fruitionem.

Ergo duo sunt magni momenti, Christum sequi, Christum consequi; Christum quærere, Christum invenire; ad Christum ire, in Christo quiescere. Alterum est temporis, alterum æternitatis. Hujus consummationis finis est excellere in regno Christi quod non habet finem, et habere ibi sine dolore, sine morte et cum magno honore vitam, morte hujus vitæ, doloribus et opprobriis acquisitam. Illuc tendere summæ necessitatis est, progredi virtutis, pervenire felicitatis.

Ergo Christus Jesus summum meum bonum est, et tantum bonum ut nemini eum deserenti benè sit: in rebus verò creatis tam magna res humana mens, ut nullum sit bonum, quo perfecta et beata esse possit, nisi Christus.

II. MEDITATIO.

DE MEDIIS AD FINEM.

Homo Christus primum medium cætera complectens.

Fundamentum aliud nemo potest ponere, etc.

I. PUNCTUM.

Deus Christus patria est quò imus; Homo Christus, est via quà imus. Ad illum imus, per illum imus, quid timemus ne erremus? Habet Christus rationem finis, eoque nomine salus nostra et beatitudo est. Habet rationem medii, et eo nomine fundamentum est nostræ salutis ac beatitudinis, fundamentum unicum præter quod nemo aliud ponere potest. Est enim primò fundamentum totius mundi, quia per Christum mundus reparatus est. Absque Jesu, cælum et terra jam dudum ruiscent, nisi ea per Christum Dei misericordia sustentaret.

Tibi ergo, Christe, debeo quòd vivo, quòd me terra sustinet, cælum fovet, aer refrigerat, sol illuminat: et si mundus hic scala est per quam ascendo ad Deum, tibi tota innititur, tu illam, meque adeo per illam sustentas. Ergo si creaturæ soli hæreo, non tibi, cum illa sine te caduca sit, per illam non ascendo, sed cum labente in exitum præcepto ruo.

II. PUNCTUM.

CHRISTUS fundamentum est totius Ecclesiæ. Ejus nempe meritis et morte stetit olim Ecclesia in lege naturæ, et si quid luminis et pulchritudinis et gratiæ habuit, per Christum est consecuta. Stetit in lege scripta, finis enim legis Christus, utique et fundamentum. Ut enim umbra sine corpore, ita synagoga sine Christo stare non potuit. Stat etiamnum Ecclesia in lege gratiæ; ab eo enim sacramenta, ab eo lex amoris, ab eo consilia evangelica, ab eo verbi Dei dispensatio, ab ec tota ejus œconomia ac disciplina. Stabit æternum Ecclesia triumphans in statu gloriæ, lucerna enim illius est Agnus, sol verus à quo sancti lumen suum et stellæ mutuuntur.

Tibi ergo, Christe, debeo quòd christianus sum, quòd in Ecclesiâ vivo, quòd in ejus sinu fidelis permaneo, quòd gratiis, auxiliis, sacramentis utor. O me ingratum! quem hactenus tot beneficia non permoverunt, tot media ad amorem ~~temporis~~ et perfectionem non permoverunt.

III. PUNCTUM.

Christus Jesus fundamentum nostræ Societatis. Est quidem fundamentum omnium Ordinum religiosorum qui ejus spiritu vivunt, ejus consiliis evangelicis nituntur, ejus paupertatem, castitatem et obedientiam voto profitentur, in ejus denique gratiâ et vitæ imitatione fundantur. At Societas nostra præcipuo quodam jure illum pro suo fundamento agnoscit, tum quia ejus est Societas, nempe Jesu; tum quia suâ speciali protectione eam fovet (ego Romæ tibi propitius ero); tum quia ejus vitam quàm proximè imitatur; tum denique quia gratia vocationis nostræ est gratia præcellentis cujusdam ordinis ex intimo Christi morientis, et animas suâ morte salvantis corde manans, nosque non tantum ad salutem nostram et perfectionem, sed etiam

ad salutem et perfectionem proximi per optima quæque media excitans. Gratia enim Societatis est tantæ amplitudinis, ut nullum locum, nullum hominum genus, nullum médium ad salutem animarum non amplectatur.

O Domine! ego servus tuus et filius ancillæ tuæ; tu me ad societatem mirabiliter et misericorditer traxisti, fortè etiam reluctantem; tu me ingratum, et in loco sancto iniqua gerentem retinuisti, fovisti, auxisti beneficiis singularibus; tu mihi tot media subministrasti atque etiam subministras tam suavia, tam efficacia, tam magnifica, et tamen tam parùm proficio. O socordiam meam et infidelem animum!

IV. PUNCTUM.

Christus est fundamentum totius sanctitatis et salutis. Huic enim innituntur quotquot fuère sancti, et quotquot in terris degunt, ab eo virtutes suas hauriunt, vires, fervorem, et vitam ipsam spiritualem. Pius et largus remunerator non tantùm bonorum operum, sed etiam prarum affectionum, antè faciem tuam Christus plenà manu præcurrit: in latere claro vultu concurrit; post terga extento brachio succurrit. Præcurrit, ut prævius; concurrit, ut socius; succurrit, ut medicus: præcurrit prædestinatione, concurrit vocatione, succurrit justificatione: post hunc currens, non deficies; cum ipso vadens ad omnia sufficies; huic toti totus innixus omnia te posse non desperes.

III. MEDITATIO.

CÆTERA SINE CHRISTO VANITAS.

Omnia arbitratus sum ut stercora, ut Christum lucrifaciam.

I. PUNCTUM.

Totus hic mundus cum suis honoribus, illecebris, ac commodis sine Christo vacuum quid et inane est. Nihil enim prodesse mihi ad salutem potest. Quid prodest in honore fuisse ad momentum, si in æternum Christo careas? Quid prodest abundasse deliciis, si jacturam facias æternæ felicitatis?

Ergo nihil eorum quæ mundus amat, quæ miratur, quæ appetit, si sapis, in pretio habebis. Solus tibi Christus pretiosus erit, hunc mirabere, hunc rebus omnibus antepones.

II. PUNCTUM.

Totus hic mundus cum suis incommodis, morbis, ærumnis, quibus hanc miseram et brevem vitam infestam habet, nihil admodum tibi nocere potest, tametsi telis omnibus te appetat. Si Christum non amittis, ut cætera tibi desint, nihil perdidisti. Cum volueris omnium calamitatum oblivisci, cogita Christum; hoc uno si frueris, salva sunt omnia. Non tantum siccis oculos, sed lætos esse oportet. Quæ vel maximè adversa tibi videntur, si per Christi manus transeant, fient prospera. Deducus in gloriam vertet, mœrorem in gaudium. diligentibus Christum omnia cooperantur in bonum, etiam peccata, quid de cæteris vitæ miseriis cogitandum?

III. PUNCTUM.

Unus Christus non tantum præ omnibus, sed pro omnibus est. Deest sanitas corporis? Christus pro sanitate est. Deest animi tranquillitas? Christus pax nostra est. Deest hominum favor, fortunæque? Christus bona fortuna sanctorum est. Deest virtus? Christus iustitia nostra est, adeò pietas in Christum ad omnia utilis est: adeò ipse Christus primum omnium ad salutem mediorum, cætera media utilia reddit vel inutilia, vel noxia, prout ab illo pendent aut ab eo recedunt. Sic igitur mecum constituam, quæcumque me ad consequendum finem meum, hoc est, ad amorem Christi, cognitionem et obsequium juvant, hæc demum in bonis numeranda: quæcumque ab eo me divellunt aut avocant noxia esse et mala, cætera omnia adiaphora.

DIES SECUNDUS.

Finis hujus diei est videre, primò quantum per peccata et pravos naturæ affectus à summo bono et perfectione recesserimus. Secundò causam et radicem investigare peccatorum et imperfectionum quæ nos à Christi amore ferventi, et perfectione abduxere. Tertiò remedium ab eodem Christo quærere, seriòque emendationem proponere.

CONSIDERATIO DE CURA CONSCIENTIÆ,

Circa examen generale et particulare et Confessionem, et manifestandæ superioribus conscientie rationem.

I. PUNCTUM.

CONSIDERA 1. quàm sit necessaria nostris puritas conscientie, quæ tam tenera et delicata sit, ut nullam vel

levissimam noxam et inordinatum affectum non graviter ferat ac doleat. 2. Quantum ad eam retinendam et augendam conferant hæc media. 3. Quam periculosus sit illorum neglectus.

II. PUNCTUM.

Considera praxim illorum mediorum: lege quæ de iis vel scripto mandasti, vel ab aliis scripta habes. Secundò, vide quid hactenùs peccaveris. 3. Undè tot defectus ortum habuerint.

Tertiò, quære remedia et propone emendationem.

Lectio *Imitationis Christi*, lib. I cap. 21.

Exercit. De examine generali, particulari et de scrupulis.

SECUNDUS DIES.

RECESSUS A SUMMO BONO.

PRIMUM EXERCITIUM DE PECCATO.

Miseria et fragilitas peccatoris à Christo summo bono excidentis.

I. PUNCTUM.

CECIDIT in cœlo angelus, contemptor verbi, amans sui, elatus opinione propriæ excellentiæ, oblitus divinæ. Detracta est ad inferos superbia tua, quomodò cecidisti Lucifer? Magnum, ô homo, tuæ fragilitatis argumentum, ecce qui serviunt ei non sunt stabiles, et in angelis suis repetit pravitatem, quantò magis qui habitant domos luteas (1)? Naturâ longè inferiores, viribus debilior; versaris in lubrico, in medio

(1) Job, 4.

laqueorum ambulas et casum non times, imò et casum non vides. Quomodò cecidisti? Nempè oblitus es Christi Dei tui: existimationem apud homines quærens; omnia ad speciem et pompam gerens; ratò de fine tuo, et negligenter cogitans: te unum finem tuorum operum constituens. Hinc casus, hinc ruina; hinc remissio animi, laxitas, tepor, et tàm multis annis, tàm exiguus profectus, tàm gravis deordinatio vitæ tuæ.

II. PUNCTUM.

Cecidit in paradiso Adamus deceptus fraude, voluptate irretitus, amore creaturæ ebrius. Hinc tota ejus posteritas lapsa à statu innocentiae; magna pars à statu gloriæ: hinc morbi, clades, bella, exsilia, vitæ calamitates innumeræ, mors ipsa denique pessimæ radicis pessimus fructus. Scito et vide quàm malum, et amarum est dereliquisse Dominum Deum tuum, et vel semel peccasse. Uno ictu, uno vulnere tot strages edite, cæcata mens, corrupta natura, depravata voluntas, concupiscentiæ motus concitati, orta tempestas hujusmodi, quâ totum hominum genus naufragium fecit. Et peccatum non times? et tàm gravem casum non sentis? Nempè seduxit te callidus serpens, ut sensibus tuis indulgeres, ut aquiesceres naturæ blandienti, et neglectis gratiæ luminibus motibusque, desereres virtutis studium: Deum summum bonum bono levissimo, vanitate, voluptate inani, fumo, somnio commutares.

III. PUNCTUM.

Cecidère in statu etiam religioso multi, quos uno duntaxat fortè peccato commisso divinæ justitiæ fulmen percussit, et præcipites egit. Fervebant illi initio suæ vocationis: beneficiis à Christo non paucis affecti fuerant; longè etiam aspirante gratiâ proVecti; sed cùm benè currerent, nescio quo pacto fervor pris-

tinus intepuit, paulatim deficiente gratiâ, puniente justitiâ, sæviente acrius hoste, et crescente in dies venialium peccatorum multitudine, quia maturè cùm possent radices vitiorum pullulantes evellere neglexerunt; in eum statum devenerunt, ut cùm vellent, superare vix possent: itâ violento impetu abrepti à gratiâ vocationis excidère, aliquando etiam à salute. O grave et metuendum casum de cœlo in cœnum, de solio in cloacam, de paradiso in infernum! tantane unius peccati gravitas, ut pœnæ æternitate justè vindicetur! tanta atrocitas ut omne bonum excludat, et à Christo nos æterno sejungat divortio! Deum perdere, quanta jactura! Deum capitalem hostem habere, quale dissidium! à summo bono excidere, quantum malum! à summâ felicitate, quanta miseria! à summâ sapientiâ, quanta stultitia! dic, quæso, hæc si tibi in mentem venirent, numquid vel ad primam peccati illecebram toto pectore cohorresceres?

Oratio ad Christum.

Domine Jesu Christe, tu columna fortitudinis meæ, tu labantem sustines, lapsum erigis, tu fragilem voluntatem gratiâ tuâ corroboras, da, precor, ut nunquàm te deseram; ét si paulò longius recessero, revoca errantem, *Erravi sicut ovis quæperiit, quære servum tuum.*

SECUNDUM EXERCITIUM DE PECCATO.

Gravitas peccati Christum summum bonum offendentis.

I. PUNCTUM.

CONSIDERA 1. quantam ab homine christiano puritatem Christus et innocentiam requirat, cujus animam suo

sanguine lavit, ut exhiberet sibi sponsam, non habentem maculam neque rugam. Vide ex adverso internam animæ tuæ faciem, et abjectâ omni dissimulatione et fuco quo tibi sæpè illudis, ejus fœditatem expende ex innumeris propemodùm vitiis ac defectibus contractam 1. in orationibus, communionibus, cæterisque exercitiis spiritualibus, quàm parcè, quàm irreverenter, quàm infructuosè te geris ! quod tædium, qui stupor, quæ mentis evagationes ! quàm parùm seriò et sincerè cum Christo agis et Deo tuo ? 2. In conversatione cum externis atque domesticis, quâ corporis conformatione, quâ moderatione linguæ, quâ sensuum custodiâ, quâ denique ædificatione tractas ? Circa te ipsum, quomodò affectus es erga corpus tuum in cibo, potu, somno, recreatione, morbis, laboribus, mortificationibus ? Quomodò erga salutem animi et profectum ?

Agnoscis quàm vilis factus sis iterans vias tuas : quot maculis animæ pulchritudinem fœdaveris ? Siccine Christi sponsam violâsti, sic regis tui imaginem contaminâsti, nec erubescis ? Nec metuis Christi Domini iram et nauseam ? Undenam tot animi sordes, quis finis tot defectuum ? Nunquàmne ad radicem tot vitiorum securim pones ?

II. PUNCTUM.

Considera quantam ab homine societatis perfectionem Dominus tuus requirat, quanta sanctitas inesse tibi debeat, si sancti Ignatii ideæ, si vocationis tuæ dignitati, si Christi voluntati respondere velis. Comparacum excellenti illâ imagine sanctitatis, ad quam vocatus es, imperfectiones tuas. Quàm indignum censes, te quem par esset sèrvare zelo gloriæ Dei et animarum salutis, tam tepidum esse in eâ quærendâ et frigidum ? Et qui virtutum solidarum studio intentus esse deberes, vanitati, gloriolæ, commodis tuis totum esse addictum ? Ubi regularum observatio ? Ubi humilitas, obe-

dientia, modestia? Quàm longè abes ab institutì perfectione? Hoccine à te sperabat Christus post tot beneficia, gratias, adjumenta ad virtutem et sanctitatem? Putas te, beatus Ignatius, filium agnosceret? Dic, quæso, qualis es in hoc statu? Secularis? Non. Religiosi nomen et habitum geris. Religiosus? Nequaquàm. Seculares sunt mores tui. Quid ergo? Verè chimæra seculi tui, quod de se ait divus Bernardus; verè membrum in corpore fœdum et monstruosum; verius dices cum sancto Ignatio, ulcus undè sanies fluit.

III. PUNCTUM.

Parùm est quòd peccatis tuis animæ puritatem violas, quòd Societatem matrem tuam sub pondere gemere cogis, Christum ipsum crucifigis. Crucem certè leviùs ferret quàm vitam tuam. Quòd si doloribus ejus, quorum causa es, non moveris, attende quàm lædis majestatem. Quis ut Deus? ausus es peccare in oculis sapientiæ infinitæ? contra omnipotentem insurgere? optimi parentis pectus appetere? bonitatem infinitam spernere? Necdùm ad te redis? Non ex intimo animi sensu exclamas: Quid feci? Obstupescite cœli super hoc, rebellem peccatorem contra Deum insurgentem terra sustinet, cœlum foveat, divina misericordia tolerat, justitia ad pœnitentiam expectat. Tuum est, ô Christe, tàm mirabile beneficium, tu propitiatio pro peccatis meis: tu advocatus apud Patrem: tu clypeus adversus tela justitiæ divinæ.

III. MEDITATIO.

AD COLLOQUIUM

SANCTI PATRIS IGNATII

EX PRIMO EXERCITIO DE PECCATIS DESUMPTUM.

Christus Mediator summum remedium peccatorum.

I. PUNCTUM.

FINGE tibi Jesum Christum coram adesse in cruce fixum. Exquire tecum rationem quâ Creator ipse infinitus fieri creatura et ab æternâ vitâ ad temporariam mortem venire pro peccatis tuis dignatus. O quale pretium ! qualis medicina scelerum tuorum ! 1. Scis quâm pretiosæ sint lacrymæ Salvatoris ! Has pro te fudit , dum siccis oculis es ; miseretur languentis animæ , dum tu in eam sævis immisericors. Quid miserius misero non miserante seipsum ? 2. Scis quâm pretiosi sudores Christi ! sudavit usque ad sanguinem. Laboravit usque ad mortem. Quid , quæso , in causâ tuâ faciendum tibi existimas ? Labor pretium est salutis : peccatorem delicie non decent, nec pœnitentem risus ac joci. 3. Scis quâm pretiosus sit sanguis Christi ? Hunc pro te totum fudit : tu verò nondùm usque ad sanguinem restitisti : imò verò nunquâm naturæ vim intulisti. Fortè læsus es à fratre verbo inconsultè lapso : siluisti ac vindictæ cupiditati restitisti ? Negatum à superiore quod placebat, imperatum quod displicebat : vim fecisti ut obedires , vel repulsam leniter ferres ? Tædium sensisti in oratione vel examine : durasti fortiter ut fidelis esses , nec

de tempore quidquam carperes, aut de contentione animi remitteres?

II. PUNCTUM.

Adde sanguini preces, quas pro te ad Patrem fudit: adde gratias et inspirationes quas suâ morte promeruit: adde sacramenta, quæ in Ecclesiâ reliquit. O quot remedia et quàm efficacia ad curam animi tui! necdum sanus factus es. Non est sanitas in carne tuâ, non est pax ossibus tuis à facie peccatorum tuorum. Quàm s'érilis anima, quæ salutarem imbrem de Christi latere supervenientem bibens, nihil nisi tribulos profert. Vide ne plaga insanabilis fiat, ne Christus tui pertæsus dicat: Curavimus Babylonem, et non est sanata.

III. PUNCTUM.

Arguens teipsum et percontans quid hactenùs dignum memoratu egeris pro Christo, quidve acturus tandem sis aut agere debeas, excerpe ex arbore crucis sex pœnitentiæ fructus. Agnosce 1. gravitatem peccati et discce æstimare culpam, pro quâ Deus moritur. 2. Discce quo odio et horrore illud prosequi debeas, ex odio Patris æterni illud usquè ad mortem Filii persequentis. 3. Quo zelo ulcisci peccata tua debeas ex satisfactione Salvatoris. 4. Quantum timere debeas illud malum, quod Christus morte suâ gravius judicavit. 5. Quantam confusionem, pudorem et contemptum tui concipere ex intuitu Dei è cruce pendentis et usque ad mortem sese deprimentis. 6. Quâ facilitate et lenitate Fratribus tuis indulgere, parere Superioribus, subesse omnibus debeas, exemplo Christi, qui tanquàm Agnus ad victimam ductus est. 7. I enique quo amore ardere par sit erga Redemptorem, quo desiderio peccatum, hostem illius tuumque, ex totâ rerum naturâ exterminandi, cujus virus pestiferum expertus es in te ipso miratus in Christo.

TERTIUS DIES.

Finis hujus diei est animum à rebus creatis abducere , et omnibus humanarum affectionum vinculis solutum ac liberum ad Christum traducere.

CONSIDERATIO.

DE CURA CORPORIS.

Quomodò corpus tractari debeat.

I. PUNCTUM.

CONSIDERA primò , quanti momenti sit corpus nec ità leniter tractare , ut remissius habeas ac mollius ; nec ità asperè , ut excedas modum , et inutile reddas tuis functionibus. Et quoniam indulgentià nimia frequentius peccamus quàm severitate , excita te ad sanctum odium et contemptum corporis tui. Considera sedulò , quanti sit momenti modestia , quam suis omnibus tam studiosè commendavit sanctus Ignatius , quid illa ad ædificationem proximi conferat , quid ad animi corporisque puritatem.

Considera denique , cùm corpus hoc mortale sit , nec purgatorium habeat post hanc vitam , morborum , mortisque , et incommodorum patientiam esse quoddam purgatorium , illudque meritorium , quo benè uti magni refert.

II. PUNCTUM.

Considera primò quibus mortificationibus exterioribus uti possis et debeas. Secundò quomodò in potu et somno te geras , et quem modum adhibeas ; quam praxim , ut religiosam in iis serves temperantiam ac pietatem. Tertiò

modò privatim et publicè serves regulas modestiæ , quas attentè leges. Quarò , quomodò te in morbis gerere debeas et incommodis corporis , quomodò in morte. Hic etiam de præparatione ad mortem tùm propinquâ , tùm remotâ.

III. PUNCTUM.

Quære causam tuorum in hâc re defectuum , et adhibe remedium.

Lectio libri primi *Imitat. Christi* , cap. 23. — et 24. libri *Exercit.* Regulæ de temperando victu.

I. MEDITATIO.

CONTEMPTUS VITÆ.

I. PUNCTUM.

QUATUOR sunt elementa vitæ hujus. Opinio , passio , inconstantia et miseria.

Vivimus hic opinione non ratione : nullum proindè verum et solidum bonum : si quæras quid imperfecti religiosi politici et mundani persequantur tanto studio , tanto ambitu ; quid in officio hoc aut illo : in urbe istâ , in istâ domo potius quàm in aliâ reperiant boni ; præter opinionem et existimationem communem nihil afferre possunt. Sic sentiunt omnes, sic loquuntur, sic vivunt, et fallise vident et falli amant. Nihil præter amorem Christi solidum esse verbo fatentur omnes, pauci operibus ; meliora vident, deteriora sequuntur. Tu cæcitatem tantam mirare , vanitatem contemne : errorem evita , et damnatis mundi legibus rationibusque politicis, uni Christo , qui est veritas æterna , adhæresce.

II. PUNCTUM.

Fervet tota vita nostra æstu quodam perturbationum et affectionum, quæ nos transversos agunt. Invidia, iræ, suspiciones, spes, metus, mali amores, cupiditates innumeræ aliæ ex aliis oriuntur, et miseram mentem occupant abripiuntque. Inter tot fluctus vix gratia locum habere potest: adeò natura corrupta dominatur, et mores nostros invadit! Ipsis se pietatis officiis immiscet latenter et callidè, et tota gloriæ divinæ radiis circumfulgens se jactat et ostentat. Nihil frequentius habet in ore quàm Dei obsequium; sed in corde latet commodum proprium. Hoc prætextu audacter ac præfractè jugum obedientiæ excutit, fraternam charitatem violat, æmulos dejicit, si potest; si non potest, iis detrahit: sexcenta hujusmodi molitur; et hoc est, si Deo placet, Societati, animarum saluti, et gloriæ divinæ servire. Detrahe larvam cupiditatibus tuis, et quàm turpes sint et inanes videbis et dolebis.

III. PUNCTUM.

Nihil inconstantius hominum studiis, nihil humanis rebus instabilius: modò mirantur te omnes, mox rident et exhibitant. Hodie arrident omnia, crastinus dies cuncta vertet in pejus, omnia circa te mutantur; nihil tamen te ipso mutabilius. Modò lætus et alacer, modò tristis et tetricus. Magna sed rara virtus unum esse, sibi constare, eundem semper vitæ tenorem servare. Hoc si assequi velis, Christum ama, Christum quære, nihil prætereà. Christus enim manet in æternum, et regni ejus non erit finis. Favorem, plausum, et cætera quæ naturæ blandiuntur, adimere tibi homines possunt etiam invito: Christum, nisi velis, tollere nemo potest.

IV. PUNCTUM.

Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis. Nihil vitæ nostræ brevius, si tempus spectas : nihil longius, si calamitates et æumnas. Quid est homo? *animal ævi brevissimi, sollicitudinis infinitæ.* Qui miseriarum aculeos nondum sentit, magnam partem vitæ ignorat. At ubi felix ille et beatus, qui nunquam fuerit cum fortunâ suâ rixatus? Et esse sub sentibus delicias putamus! I nunc, et vitæ caducæ amore implicatus, æternam obliviscere. Gaude exsilio tuo; triumphas in carcere, te felicem et beatum in tantis æumnis prædica. At sanctorum longè aliud scito esse iudicium, qui si Christum præ oculis non haberent, pondus hujus miserrimæ vitæ ferre non possent. Esse enim sine Jesu gravis est infernus, esse cum Jesu dulcis paradisos.

II. MEDITATIO.

Memoria mortis.

I. PUNCTUM.

Mors est finis temporis, initium æternitatis. Tempus non erit ampliùs, nec quæ labuntur cum tempore : non spes vanæ, non contentiones, non plausus, non amici, non joci, et cætera quæ nos hic deludunt somnia; sed neque dolores, morbi, curæ, labores, confusio, ægritudo animi, tenebræ, tentationes : ab eo momento mundana non erunt ampliùs : unum immortaliter manebit, benè vixisse; Christum amâsse, hoc unum nos sequetur æternitatem adeuntes. O momentum undè pendet æternitas! ô vana hominum

studia! quanto labore toto vitæ spatio quærimus, quod momentum unum è manibus eripiet et inanes ac vacuos æternitati tradet. Si sapis, quære quod æternum est, quod mortem non timet. Unum illud est, Christi amor et possessio. Ad hoc vita tibi concessa est, ut Christum quæras; mors, ut invenias; æternitas, ut eo fruaris.

II. PUNCTUM.

Multa sunt in morte formidanda: dolores corporis, angores mentis, præteritæ vitæ recordatio, futuræ incertitudo: nihil tamen magis metuendum, quàm imparatus ad mortem animus: nullus autem minùs paratus, quàm qui amore mundi tenetur implicatus, nec aspirat ad Christum. Quo tunc pudore, quo dolore animi perfundetur religiosus Christum Dominum suum oblitus? Quid ab eo sperabit in morte, quem in vitâ neglexit? Quâ fronte se illi sistet? Quo modo objurgantem feret et socordiam, vanitatem ac stultitiam exprobrantem? Quid ergo pro Christo fecisti hactenùs? Dic, amabo, si tibi jam jam moriendum esset, paratus es? At omne momentum vitæ ultimum esse potest. Ergo ad singula momenta mortem expecta.

III. PUNCTUM.

Multa sunt in Societate quæ nos in morte solantur. Nam vita religiosa est perpetua præparatio ad mortem. Religiosus enim perpetuò moritur mundo (si verè religiosus est), moritur et sibi: *Quotidiè morior*, inquit Apostolus; moritur propriæ voluntati et judicio. Quid ergo in morte acerbum esse potest homini jam pridem sepulto et mortuo? *Mortui sumus, et vita nostra abscondita est cum Christo in Deo.* Vitæ exsules sumus. Mundus hic sepulcrum corporis corpus animi carcer et mortem timemus, quæ nos in libertatem asserit. Adde mortificationes, bona opera, conscientiam nullius ream grayioris peccati, preces tot sanctorum virorum,

quibus juvamus, sacramenta quibus armamur ad mortem, fratrum obsequia, superiorum vigilias nunquam nos deserentium. Sed nullum majus solatium in morte, quam cum in sinu Christi moritur religiosus, et cum in ejus manibus animam deponit. Quantum enim solatium cum Christo mori! quantum pro Christo! quantum in Christo! quantum denique ut Christo fruaris. Mihi vivere Christus est, et mori lucrum.

III. MEDITATIO.

Desiderium æternitatis.

I. PUNCTUM.

Qui de futuro seculo non cogitat, Christianus non est, multò minùs religiosus. Iterùm dico: Christum non amat qui ad æternitatem non aspirat. Hic enim quotidie Christum Dominum offendimus, peccata peccatis cumulamur, abutimur ejus beneficiis: quem non tædeat vitæ suæ tot vitiis obnoxia? Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est: habitavi cum habitantibus Cedar. Si non proposuero Jerusalem in principio lætitiæ meæ, adhæreat lingua faucibus meis.

II. PUNCTUM.

Mundus in quo vivimus plenus est peccatis et peccatoribus: vivimus inter hostes Christi Domini, inter quos amor noster graviter periclitatur: quis ferat sine dolore tot injurias amantissimo Domino irrogari solitas? Nihil frequentius auribus, nihil oculis accipimus, quam blasphemias in illum voces, homicidia, deicidia, crimina læsæ majestatis. Adde externo malo proprium et domesticum periculum. Utrùm Christum Dominum verè diligam. quandiu hic vivo incertus

sum : et si sciam , nullum momentum vitæ est quod mihi meritò suspectum esse non debeat , quod non possit tam pretiosi amoris jacturam asferre : ô periculum ! ô jacturam ! ô triste momentum ! Quando illud erit tempus cum dicere poterit anima mea : Amplius non peccabo ?

III. PUNCTUM.

Etsi de amore meo in Christum securus essem , tamen quandiù hic vivo , parùm amo , imperfectè amo. Quàm multa amorem meum interrumpunt ! Somnus , occupationes , distractiones , impedimenta innumera : in æternitate autem continenter amabo. Quàm multa hic fervorem minuunt amoris ! Cupiditates noxiæ , affectiones animi , perturbationes , infidelitas , fragilitas , levitas animi : in æternitate nullus tepor , meridies amoris perpetuus , fervor continuus. Denique amor viæ quantumcumque intensus longè abest ab amore patriæ. Habitus idem , sed actus diversus ; objectum idem , sed non idem lumen ; hic absentem amo , illic præsentem ; hic desidero , illic fruor. Et quis viator peregrinari semper velit , nunquàm ad patriam pervenire ? *Quando veniam et apparebo ?*

IV. PUNCTUM.

Inaudita est hujusmodi dilectio , quæ amicum amat , et ejus præsentiam non amat. O quantum bonum , videre summum bonum ! Domine Jesu , ut videam ? Cæcus sum in viâ : ad te suspiro , ad te clamo quotidie : Domine , ut videam. Eia Domine , moriar ne moriar : moriar , ut te videam. Cupio dissolvi et esse cum Christo. Quàm sordet tellus cum cælum aspicio ! Non possum hic morari amplius , volo ire domum. Erue igitur de custodiâ animam meam : si tamen in vinculis adhuc me esse velis , tene me vinculis tui amoris constrictum arctius , nullum pro te recuso laborem : amorem tuum cum gratiâ tuâ mihi solum dones , et dives sum satis.

SECUNDA HEBDOMADA.

Finis hujus hebdomadæ est quærere voluntatem Dei circa vitæ perfectionem, quæ in Christi imitatione sila est, cujus vita exemplum est et motivum efficacissimum ad sanctitatem in quolibet statu, et vocatione consequendam.

QUARTUS DIES.

DE REGNO CHRISTI.

Finis hujus diei est, statuere vocantem, Christum sequi, eumque quàm proximè imitari, quod est fundamentum perfectionis. Vocat autem nos ad restituendum regnum suum, quod nihil aliud est quàm salus et perfectio hominis, quæ consistit in subordinatione creaturæ sui Creatoris voluntati se in omnibus permittentis, et ex ejus nutu et arbitrio ad ejusdem gloriam vitam suam dirigentis.

Hoc regnum vetus homo per fraudem deceptus evertit, novus restituit et reparavit.

Ad hujus porrò gloriæ Societatem amnes homines vocat, alios quidem ad propriam perfectionem, et salutem hortando; alios etiam ad aliorum perfectionem et salutem cum suâ conjungendam. Et hic proprius spiritus Societatis, cujus ideam habes in hac meditatione, et veluti semen, quo tot homines apostolici in Societate formati sunt.

CONSIDERATIO.

Quomodò te habes in iis quæ circa Deum et Christum Dominum.

I. PUNCTUM.

CONSIDERA 1. quanti sit momenti in Societate unio

Deo et Christo, quæ per præsentiam Dei et orationem, usum Sacramenti, et cætera pietatis exercitia comparatur. 2. Quàm excellens fuerit in eâ re sanctus Ignatius, qui vel in levissimis et brevissimis actionibus pietatis totus ardere videbatur. 3. Quanta in eo irreverentia admitti soleat; quàmque sit ea noxia, cùm ex illâ oriatur tepor, dissolutio, dissipatio animi, prava intentio, et gravissimi alii defectus innumeri, quorum præcipuus est, quòd cum proximo agentes mundanam conversationem habeamus sine sensu pietatis, sine spiritu, sine fructu.

II. PUNCTUM.

Considera quomodò te habeas circa praxim communionis, missæ, visitandi Sacramenti, lectionis piæ, suffragiorum pro mortuis, rosarii, etc.

III. PUNCTUM.

Propositum emendationis, et remedia.

Lectio *Imitationis Christi*, lib. 2. cap. 7. — et 8. *Exercit.* De tribus orandi modis.

DIES QUARTUS.

DE REGNO CHRISTI.

I. MEDITATIO.

Quàm justum sit et beatum in regno Christi vivere.

I. PUNCTUM.

PROPRIUM Christi est corda regere. Est enim 1. rex cordium jure naturæ, utpote Filius Dei, qui fingit sin-

gillatim corda nostra : atque adeò hæres cujus patrocinium cor nostrum. Christus tanquàm filius in domo , ait Apostolus, quæ domus sumus nos. O nobilem cordis inquilinum! 2. Rex est cordium jure belli, populus siquidem acquisitionis sumus : vicit ille dæmonem et regno tyrannum expulit, ut regi legitimo redderetur imperium. 3. Rex est cordium titulo emptionis, empti sumus pretio magno : non auro, cor enim nostrum omni auri pondere pretiosius est, sed immaculati agni sanguine, cujus pretium infinitum est. Vita cordis nostri sanguis Christi. 4. Rex est cordium titulo donationis; omnia enim Pater dedit illi in manus : sed nihil libentius habet in manu suâ quàm corda hominum. Justorum animæ in manu Dei sunt. An et cor tuum in manu Christi tui? 5. Rex est cordium titulo electionis. Elegit enim nos ante mundi constitutionem : jam tùm dedit ille nobis cor suum. Domine, quid est homo quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Dedimus illi vicissim nostrum, cùm ingressi ejus Societatem sumus, et elegimus eum in regem ac dominum sempiternum. An te pœnitet hujusce contractûs cum rege tuo transacti? Fortè cum reprobis dices: Nolumus hunc regnare super nos : horrenda vox! at tua tamen est, cùm te gratiæ subtrahis, cùm inspirationibus resistis, cùm sequeris naturæ impetum. Renova hic fœdus cùm optimo rege tuo. Audi quid dicat : Præbe, fili, cor tuum mihi. Suscipe, Domine Jesu, universam libertatem meam, etc.

II. PUNCTUM.

Beatitudo cordis nostri est Christo regi subesse et ab eo regi. 1. Regnum enim Christi salus est, et perfectio, et beatitudo animarum : in regno Christi nemo improbus, nemo sceleratus, et impius, rex virtutum est. Tu verò numquid de numero sanctorum? 2. In regno Christi nemo miser et infelix, rex enim gloriæ est. Gloria et civitiæ in domo eius. 3. In regno Christi nemo servus,

est enim Rex regum et Dominus dominantium. Tot igitur reges in regno Christi, quot subditi; tot sancti, quot reges; tot beati, quot sancti. Tu verò durum et acerbum Christi imperium tibi fingis? et adhuc vacillas? adhuc deliberas utrū te Christo totum traditurus sis? Quā suave jugum Domini et onus ejus leve est! tu refugis et ferre recusas? Et hoc in ejus Societate, hoc est, nobilissimā parte regni, in quā tot sancti, tot heroes dimicant usque ad mortem pro Christo, et se beatos putant.

III. PUNCTUM.

Tui juris esse non potes, si maximè velis. Proprium cordis est amare, amantis se alteri totum tradere. Aut igitur sub rege vivas necesse est, aut sub tyranno. Tyranno servire non vis: quære igitur regem quem Christo præferas, quære meliorem, quære imperio digniorem. Habet pro solio æternitatem. Regnum ejus regnum omnium seculorum. Pro sceptro omnipotentiam. Omnia quæcumque voluit fecit. Pro purpurā sanctitatem increatam. Dominus decorem indutus est: super ipsum effloreat sanctificatio mea. Pro coronā verbi hypostasim è tribus divinæ naturæ coronis alteram, cæque infinitam. Hoc diademate coronatus incedit: hanc coronam gerit in corde, in capite, in manibus, in omnibus membris; omnia enim in Christo regia sunt. Quænam igitur tua mens, quod consilium? Vis æternū subesse tanto regi? neminem cogit, neminem volentem spernit. Libera et regia servitus est. Amantibus imperat, non reluctantibus. Numquid et tu vis abire? Christe Jesu, rex cordis nostri, ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes? Rex noster esto in æternum, impera volentibus, impera etiam non volentibus, et rebelles nostras ad te compelle voluntates. Et si necesse est velles ut imperes, impera prius ut velimus.

II. MEDITATIO.

DE CHRISTI IMITATIONE.

Quàm justum sit et honorificum Christum sequi.

I. PUNCTUM.

CHRISTUS dux est æternitatis ortus è sinu Patris velut sol viatorum amicus, quos lumine suo illustrat, motu regit, influxu corroborat. Doctrina Christi lumen est et lucerna pedibus nostris. Præceptum Domini lucidum illuminans oculos. Ad hanc lucem quàm falsæ sin mundi leges et humanæ prudentiæ regulæ facilè perspicies. Disces quàm beati pauperes spiritu, mites, misericordes, mundi corde, atque ut compendio quodam omnes veritates evangelicas complectar, intelliges quàm verè dictum sit: Quærite primùm regnum Dei, et cætera adjicientur vobis.

Sit ergo doctrina Christi pretiosior tibi quàm lumen oculorum tuorum. Cave ne oculos claudas. Verùm quidem illud lumen omnibus lucet; sed si quis fenestras clauserit, æterno seipse lumine privabit. Cave ne lumen tuum tenebræ sint, ne ad opiniones hominum vitam tuam exigas, ne mundi judicio felicitatem aut miseriam vitæ metiaris. Errabis. Mihi crede, et cæcus cæcos sequens, in foveam cum illis cades. Væ qui dicunt bonum malum, et malum bonum. Perdet Dominus sapientiam sapientum et prudentiam prudentum reprobabit.

II. PUNCTUM.

Christus vir ille oriens est qui homines ad laborem invitat exemplo suo, et vitæ suæ cursu ordinatissimo,

omnes actiones nostras dirigit ac regulat. Exsultavit ut gigas ad currendam viam; à summo cœlo egressio ejus, et occursum ejus ad summum ejus. Quære quò tendat per tot labores et molestias? Respondebit: Vado ad Patrem. Quò tanta humilitas, modestia, patientia, misericordia, charitas? ad Patrem. Non declinavit ad dextram neque ad sinistram. Sequere currentem, humilitatem sectare, imitare virtutes reliquas, recto itinere ibis ad æternitatem. Hæc est via, ambulate per eam. Initiavit nobis ille viventem viam, hoc est, quæ ad vitam ducit. Multi hanc viam calcant ac terunt, pauci ambulant: per eam superbus es, calcas pedibus hanc viam, sed non incedis per eam; quæris commoda tua: calcas Christum, non sequeris. Fert quidem te, patitur calcantem, sed ad æternitatem non ducet.

III. PUNCTUM.

Doctrina Christi frustrà facem præferret, frustrà exemplum regeret euntem, nisi gratia vires subministraret ac robur: non enim volentis neque currentis est, sed miserentis Dei. Sed nimirum exemplum Christi non est exemplum mortuum, sed vivum, undè vis occulta gratiæ manat, quæ nos ad imitandum eum provocat, trahit, exstimulat, corroborat. Quàm suaviter equitat, quem gratia Dei portat! Vis ergo nosse utrùm rectum ad beatam æternitatem teneas iter? vide an Christi doctrinam sequaris, an exemplum, an gratiam. Vivisne secundùm evangelicas leges, vivis secundùm exemplar quod tibi in monte monstratum est, quod tibi Christus moriens reliquit, quod sanguine suo delineavit, vivis secundùm gratiam an potius secundùm naturam?

Quàm pauci sunt, Domine Jesu, qui post te ire volunt; cùm tamen ad te venire nemo sit qui nolit! Optant consequi, sed non sequi: amant gaudere tecum in patriâ, sed laborare renuunt in viâ. O stulti et tardi corde ad credendum, nonne hæc oportuit Christum pati, et ità intrare in gloriam suam?

III. MEDITATIO.

DE GLORIA DEI ET CHRISTI.

Quàm justum et honorificum sit gloriæ Christi servire.

I. PUNCTUM.

ZELUS gloriæ Dei hominem Deo simillimum facit non naturâ, sed voluntate, quæ similitudo maximè laudabilis est, nos in Deum quodammodo transformans. Deum enim ipse quidquid molitur in rerum naturâ, non alium ob finem acit, quàm gloriam suam et manifestationem suæ bonitatis. Facit et simillimum Christo Domino, cujus vita morsque, et quidquid vivens moriensque fecit, unam Dei gloriam spectavit. Facit denique ejus Societate dignum, et similem sancto Ignatio qui omnia ad majorem Dei gloriam fecit, et filios suos tanquàm aquilæ pullos ad solem gloriæ divinæ probari voluit. Tene filium tanti patris esse degenerem? te pro gloriâ Dei pro quâ Christus se exinanivit, pro quâ vitæ omnia momenta consumpsit, pro quâ mortuus est, nihil ferre, nihil moliri velle. Fortè indignum censes studiis tuis, quòd unum Deus dignum se judicavit.

II. PUNCTUM.

Zelus gloriæ Dei hominem absolvit omni debito erga Deum. Hoc enim unum duntaxat bonum suo Creatori tribuere potest : sed et sufficit : majus aliud bonum ne Deus quidem velle potest. Bonum enim divinum est gloria Dei, primus radius divinitatis, et extrâ se splendor divinarum perfectionum in creaturis relucens, et maximè ex ejus operibus bonis et sanctitate resultans,

ideoque bonum quodammodo infinitum, bonum universale, bonum omnia alia continens bona, instar oceani, in quem omnia bona confluant; eatenus bona quatenus gloriam Deo reddunt, eo meliora, quò majorem illi gloriam exhibent. O te divitem qui hunc thesaurum in manibus habes! O beatum si per te transcurrentem, tametsi non exeuntem, ex te fideliter dispenses, non injustè retineas! Vis scire quantum ames Deum .uum? tantum amas, quantum glorificas. Hoc enim unum illi bonum velle potes. Vis scire quantum profeceris, quantum in animo lateat boni! vide quid hactenus pro gloriâ Dei feceris, quid facere in posterum velis.

III. PUNCTUM.

Zelus gloriæ Dei hominem omni bonorum et gratiarum genere cumulat. Fons est omnium donorum Dei: fons omnium hominis meritorum. Cur Deus vitam homini tribuit? ad gloriam suam. Cur gratiam? Cur gloriam et beatitudinem? ad gloriam suam; fontem igitur habes donorum Dei.

Par est ratio hominis meritorum. Quò tendit charitas? Quò spes aspirat? Quò virtutes omnes collineant? ad gloriam Dei. Cur meretur homo? quia placet Deo. Cui placet? quia gloriam ejus promovet. Deus ergo omnia homini dona confert, quia vult gloriam suam: homo omnia merita comparat, quia vult gloriam Dei.

Non est igitur servile Dei gloriæ servire. Divinum quoddam et excellens bonum est, majus quàm vulgò homines opinentur. Quæris dignum Dei gloriæ servum? solus Christus Patrem dignè glorificat. Reliquæ creaturæ si vires suas conferant, si collectis studiis uno omnes ardore contendant ad gloriam tantæ Majestatis, currant licèt totâ æternitate, ascensumque moliantur, semper infinito distabunt intervallo: tantâ Deus gloriâ dignus est, quem tu hactenus tam tenuiter

glorificasti! Quæris mensuram gloriæ Dei? æquare Dei meritum, mensura Christi est: æquare potestatem et si vires creaturæ, mensura beatorum: gloriam Dei rebus omnibus anteponere, mensura viatorum est. Hæc metire teipsum dura vivis, olim in cœlo mensura hominis erit quæ et angeli.

IV. MEDITATIO.

DE ZELO ANIMARUM.

Quàm justum et honorificum vacare duce Christo saluti animarum.

I. PUNCTUM.

Unius salus animæ tantum bonum est, ut nullius rei creatæ pretio æstimari possit, etsi millies pro eâ vitam profunderes. Nam vita hæc mortalis est, atque adeo semper finitæ durationis erit, licet multiplicetur millies; at vita animæ immortalis est, atque adeo æternæ durationis. Et tamen quàm sæpè non solum vitæ, sed etiam exiguo labori parcimus, cum de salute animarum agitur! perire animas videmus sine sensu ullo doloris, quarum salutem levi sumptu parare possemus. O si studeres virtuti quo par est ardore! si mortificationi tuæ, si perfectioni, quot animas morti eriperes quæ miserè pereunt culpâ et negligentia tuâ; si tepidus et similis tui fuisset Xaverius, dic, amabo, quid factum esset tot hominibus quos in cœlum triumphantes evexit? Esto ergo sancti Xaverii similis, et similem cœlo prædam ac spolia inferes.

II. PUNCTUM.

Salus unius animæ majorem Dei gloriam exhibet in

cœlo, quàm quæ ab omnibus simul sanctis exhibita est in hoc mundo. Gloria enim quâ Deo tribuit in cœlo adæquatur æternitati, in quâ si colligas omnes actus virtutum quos vel una anima beata eliciet, superabunt procul dubio omnes actus ab omnibus sanctis, dum viverent, elicitos. O lucrum mirabile et compendium divinæ gloriæ singulare! exigua est vita tua, exigua proindè gloria quam Deo reddis. Vis compensare brevitatem vitæ, vilitatem obsequii tui? salva fratrem tuum; quæro animam quæ pro te Deum per totam æternitatem glorificet.

III. PUNCTUM.

Justum animæ pretium sanguis Christi, et vicissim pretium sanguinis Christi, anima. Passus est Dominus in staterâ crucis non aurum, gemmas, sed sanguinem suum appendi, ut animæ dignitatem vel ipsa pretii ostenderet magnitudo. Nemo fallit Redemptorem, nemo circumvenit: egit hic commercium, pretium solvit: sanguinem, inquam, fudit unicus Filius Dei. Erige te, O anima! tanti vales. Disce hinc undè animam æstimare debeas; quæ plus de Christi sanguine habet, eo pretiosior est. Quid ergo divitem pauperi præfers, cujus animam si videres decolorem ac degenerem fortè ferre præ horrore non posses. Noli secundum faciem judicare, sed rectum judicium judica. Non formâ, non flore ætatis, non venustate, non vestium ornatu, non nobilitate metiendæ sunt animæ, sed Christi sanguine.

IV. PUNCTUM.

Omnes tibi animæ pretiosæ sint, sed nulla tuâ pretiosior. Quidquid sit de aliis, salva temetipsum si potes, ne fortè dicatur de te: Alios salvos fecit, se ipsum non potest salvum facere; ne si salus quidem omnium hominum ageretur, exponere te periculo salutis tuæ deberes; ne si totus in præceps ruere deberet orbis, vel

veniale scis esse admittendum. At si tam grave et funestum est, vel pro salute totius mundi perdere animam tuam : quantò magis pro vanitate, pro levissimo bono famæ tuæ et existimationis. Miserere ergo animæ tuæ placens Deo. Qui sibi nequam est, cui bonus erit? Quid prodest totum mundum lucrari, animæ verò suæ detrimentum pati, aut quam dabit homo commutationem pro animâ suâ?

CONSIDERATIO.

Quis sit finis Societatis et vitæ apostolicæ.

1. PUNCTUM.

FINIS Societatis nostræ et vitæ apostolicæ est major Dei gloria. Quæ in eo consistit ut ex æquo nos exuto omni amore mundano et proprio, totis viribus Dei amori et obsequio dedere studeamus, et proximos ad eundem finem consequendum impellamus, et omni ope juvemus. Est enim 1. magna Dei gloria sic studere suæ saluti, ut omne peccatum mortale excludas. 2. Major tanti facere ejus amicitiam, ut veniale deliberatè nullum admittas. 3. Major sic ad perfectam puritatem amoris aspirare ut quidquid naturæ blanditur et à mundo diligitur, abhorreas, et contraria ames, tum ut longiùs ab inordinatis affectibus discedas, tum ut ad similitudinem Christi propiùs accedas. 4. Major est Dei gloria ità hanc amoris perfectionem et puritatem persequi, ut ex occasione, tametsi non ex instituto proximum etiam ad eam procurandam et consequendam juves. 5. Major denique Dei gloria est utrumque ex instituto et quasi ex æquo procurare; sic planè ut in perfectione nostrâ et proximi, non proprium bonum, quod magnum est, sed gloriam Dei spectemus ejusque amore singulari ardeamus; sive à nobis, sive ab aliis sit profecta. Hic est finis Societatis nostræ : hic finis Christi vitæ.

II. PUNCTUM.

Quis ordo inter perfectionem nostram et perfectionem proximi servandus.

Etsi duo illa sic spectet Societas ut mutuò inter se implicata videantur, sic planè ut eam perfectionem quærat quisque sibi, quæ apta sit ad promovendam salutem proximi, et vicissim ità salutem quærat proximi, ut ejus procuratio conferat ad propriam: tamen priorem semper salutem suam habere debet. Ratio est quia non posset esse idoneus ad curandam perfectionem proximi, nisi perfectus esset, quemadmodum Deus creaturas non perfecit, nisi perfectus. Adde quòd amor quo fertur in proximum, oritur ex amore Dei, in quo propria consistit perfectio. Non contrà, nam licèt procuratio salutis proximi juvet consecutionem propriæ perfectionis, non tamen juvat ut causa et principium, sed ut occasio quædam exercendæ multiplicis virtutis quæ charitatis augmentum importat et perfectionis. Ex quo sequitur sic nos ideam perfectionis intueri oportere, ut eam in nobis primò, deindè in aliis pro cujusque caput conemur pro novere.

III. PUNCTUM.

Quæ sit sanctitas et perfectio quam à Societatis hominibus, et viris apostolicis requirat Christus.

Sanctitas et perfectio Societatis in eo posita est, ut exuto omni affectu inordinato, et evacuato amore mundi et sui, totum se quisque impendat in majorem Dei gloriam, in eaque vires omnes et facultates consummat. Licèt enim mortificatio illa excellens non sit perfectio nostra, non potest ab eà sejungi: causa est quia eodem motu definimus imperfecti esse et nostri amantes, qui perfecti esse incipimus et Dei gloriæ amantes.

Et hæc est ratio cur sanctus Ignatius in meditatione de duobus vexillis pro medio Dei gloriæ procurandæ proponit illam amoris proprii et mundani perfectam abnegationem; quia sic animum abducendo à terrenis necessariò traducit ad amorem Dei : quemadmodum dæmon contrariam viam init, ut nos ab amore Dei sejungat, nimirum nos amore mundano implicando et terrenis affectibus, quibus paulatim cœlestis amor tepescit et sæpè etiam exstinguitur. Quare multum hic confert nos ad perfectam mortificationem excitare, quam ille nobis describit velut pugnam quamdam sub vexillo Christi ineundam cum affectibus omnibus terrenis.

V. PUNCTUM.

Qui sint gradus perfectionis apostolicæ.

Ut in meditatione de duobus vexillis delineavit in nobis Pater beatus Ignatius ideam perfectionis apostolicæ, sic in tribus gradibus humilitatis triplicem perfectionis gradum designat. Quorum primus qui in fugâ peccati mortalis est positus, omnibus communis est secularibus, et necessarius ad salutem, sed debilis et imperfectus; undè qui eo contenti sunt nisi perfectorum precibus sustententur, sæpè graviter ruunt, nec in eo gradu consistere valent. Alter qui in fugâ et detestatione peccati venialis super omnia situs est, proprius est eorum qui unam Dei gloriam spectant cum quâdam indifferentiâ circa bona, et mala temporalia, et mundana, quæ cum peccato non sunt conjuncta. Undè si sine Dei offensâ frui possunt honore, et divitiis, eas non recusant. Hic gradus non sufficit viro apostolico, tametsi necessarius sit; sed prætereà aspirare debet ad tertium qui eorum est quibus mundus crucifixus est cum suis pompis, honoribus et divitiis : quique propensione quâdam gratiæ, ac pondere feruntur in paupertatem, contemptum, ludibria, et alia omnia à quibus mundus abhorret, eam tantum ob causam, ut Christo similes ex amore fiant.

DIES QUINTUS.

*Finis hujus diei est cognoscere per quam viam ingres-
sus sit rex noster Christus Jesus.*

CONSIDERATIO.

Quomodo te geras cum domesticis.

I. PUNCTUM.

CONSIDERA 1. quanti sit momenti unio et charitas fra-
terna. 2. Quanti ad unionem servandam studium bonæ
conversationis in recreationibus. 3. Quanti ad rectam
conversationem linguæ moderatio. 4. Quanti unio cum
superioribus. 5. Cura officii domestici. 6. Amor tuæ
vocationis.

II. PUNCTUM.

Vide 1. quomodo sis affectus erga omnes domesticos,
quomodo et quibus in rebus eos juvare possis. 2. Quo-
modo in conversatione te gerere debeas, et quid in
eâ re pecces. 3. Quæ vitia linguæ sint frequentiora, et
tibi magis familiaria, joci, detractio, rixæ. 4. Quo-
modo cum superioribus. 5. Quomodo in officio domes-
tico, si quod habes. 6. De agendi et ambiendi officia
politicâ ratione, an te ipsum, et fortunam, ut loquun-
tur, gubernes, an verò te totum quoad occupationes
tradas et permittas superioribus.

Emendationis propositum, et remedia.

Lectio *Imitationis Christi*, lib. 3, cap. 4.—et 7. *Exercit.*
De dignoscendis animi motibus.

DIES QUINTUS.

I. MEDITATIO.

De incarnatione.

I. PUNCTUM.

PERPENDE admirabile consilium sanctissimæ Trinitatis super animarum salute. Nempè dum miseri mortales in altâ et profundâ gloriæ Dei et suæ salutis oblivione vivunt, et totos se vitiis, et terrenis affectibus immergunt, pius et misericors Deus de iis salvandis ex infinito erga eos amore cogitat; et rationem inquit tam salutaris consilii exsequendi. Vides hinc Dei curam circa salutem hominum, hinc peccatorum incuriam, utrum tibi videtur stupendum magis? Quidquid sit, fuge socordiam et cæcitatem illorum: curent alii honorem suum: ambiant officia speciosa: studeant sibi parare amicos gratiosos, floreant etiam et magni apud omnes audiant; tu de gloriâ Dei; tu de salute tuâ, et perfectione cogita; contemne, mihi crede, contemne magnificas illas nugas, quæ plurimum laboris habent, nihil admodum utilitatis. Tantine est fumus inanis gloriæ, ut eum pretio tuæ salutis et æternitatis emas?

II. PUNCTUM.

Cogita quâ ratione Filius Dei magnam illud negotium humanæ salutis restituendæ suscepit, quàmque mirabilibus mediis usus sit, humano certè judicio tam contrariis ut ad ea planè tota seculi prudentia caliget. Poterat è cœlo ad nos huc venire magnifico apparatu, mundum ingredi regio more, cum pompâ et amplo comitatu, atque satellitio: poterat corpus gloriosum beatitudinis dotibus ornatum sumere, seque omnibus tam angelis quàm hominibus adorandum præbere, ma-

luit tamen omnia ista ornamenta abjicere, exinanire seipsum, infantile corpus induere et se materno utero velut reum carcere inclusum, divinæ justitiæ sistere paratum ad omnia dura et acerba pro peccatoribus perferenda, etiam usque ad mortem. In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam. Deus meus, volui. Adora regem tuum in sinu Virginis tanquàm vermiculum in throno latentem, mirare summam illam rerum abnegationem. Quid ad hæc dicent seculi sapientes? hæccine media ad gloriam Dei? ad animarum salutem? Tu verò quid sentis? Credis ad perfectionem tuam necessariam esse demissionem animi, contemptum tui, abnegationem proprii iudicii, proprii honoris, commodi, libertatis? Hoc credidit Filius Dei: tu si verbo non audes, factis negas.

III. PUNCTUM.

Perpende quid agat in utero beatæ Virginis, quo affectu media illa naturæ et sensibus adeò repugnantia amplectatur; quo zelo divinæ gloriæ; quo amore erga Patrem; quâ gratitudine, quâ religione ac reverentiâ; quâ humilitate, quo parendi studio, quo sensu miseriarum nostrarum, quo dolore ac detestatione tot peccatorum, quâ demùm charitate erga te. Hæc nimirum causa tantæ humiliationis, hoc pressus pondere amoris in te sui in nihilum tuum lapsus est. Amor pauperem fecit, mortalem, humilem, doloribus mille, mille incommodis obnoxium, ut per omnia fratribus similem faceret. Vides quàm prompto animo, quàm alacri, quàm forti sese obtulerit Patri pro salute alienâ? Quid tibi in tuâ agendum censes? Agnosce quàm frigidus in amore sis: quæ propter te Christus subiit, propter Christum subire refugis. Sic redamas amantem? Muta affectum tuum: offer te Deo alacriter pro Christo tuo ad omnia. Noli metuere confusionem hanc; similem te Christo faciet: hoc incommodum, hunc morbum, hanc tentationem, hanc mortificationem

amanter sustine; excipe gratanter: imaginem Christi in corde tuo exprimet. Gaudet amor similitudine, aut non amabis, aut similis eris.

II. MEDITATIO.

DE CHRISTI NATIVITATE.

I. PUNCTUM.

DIVISIONEM bonorum fecit pro suâ sapientiâ infinitâ Christus Dominus in præsepio. Mundo reliquit suas divitias; carni suas delicias; Deo gloriam dedit; pacem hominibus bonæ voluntatis. Esto sorte tuâ contentus; gaude bono tuo, pacem animi et tranquillitatem retine, diligenterque excole; at si pace frui velis, noli partem aliorum invadere, cave ne gloriæ Dei manum sacrilegam injurias: cupiditas honoris tempestas est, huic si locum semel dederis, de tranquillitate animi actum est. Nec pacem refinebis, nec gloriam apud homines fortè acquires: apud Deum certè nunquam. Cave ne commodis corporis studeas: qui corporis sui servus est, pessimi domini miserum mancipium est. Cave mundanis gaudiis et jocis acquiescas, turbulenta illa quies est. Dicit: Pax, pax; et non est pax. Deniquè undè bella et lites, nisi ex concupiscentiis nostris quæ militant adversus animam. Tu bellum iis et internecium odium indicito: bello pacem quære. Forte certamen tibi datum est ut vincas, sed nihil difficile bonæ voluntati.

II. PUNCTUM

Veni ad scholam, magister natus est, docet exemplo suo quod nondum verbo potest, quid invenies in

præsepio præter bonam voluntatem. Non invenit locum in diversorio, cum sit Dominus omnium: contemnitur in mundo Rex gloriæ, et mundum contemnit vicissim. Et hoc tibi signum: Invenies infantem pannis involutum, et positum in præsepio. Ità est, nihil circa puerum videbis præter nuditatem, lacrymas, abjectionem et contemptum. Quæris causam? Pacem infert mundo: pacem ubi offert; et requiem utique opulentam, quam pretio rerum omnium caducarum emit. Hoc signum, tui omnes contradicunt. Non placet avaris, quia non est aureum: non superbis, quia non est gloriosum. Omnes hoc signum petunt convelluntque, et tamen signum pacis est. O cæcitatem mortalium! Pacem quærunt, et auctorem atque arbitrium pacis deserunt. Quàm verè dixit Christus Pacem relinquo vobis, non quomodo mundus dat! Mundus quærit pacem in divitiis, Christus in divitiarum contemptu: mundus in honoribus, Christus in abjectione atque opprobrio. Sed non omnes capiunt verbum hoc: Pauci sub signo paupertatis militant; pauci sequuntur Christum; pauciores consequuntur, quia omnes penè persequuntur.

III. PUNCTUM.

Quod semel Christus assumpsit nunquam dimisit. Qualis natus est, talis vixit; tres habuit comites vitæ et mortis, paupertatem, humilitatem et patientiam. Hæc est vera Societas Jesu, quam haud scio an ingresses sis. Hoc unum scio, nisi continuam in omnibus mortificationem honoris, et commodorum quæras, ut Christo similior sis, nisi tantum ames contemptum tui, quantum mundus odit nondum te esse in Societate Jesu. Tales enim fuere quotquot spiritum germanum Societatis habuere, homines mundo mortui.

III. MEDITATIO.

DE CIRCUMCISIONE.

I. PUNCTUM.

SALVATORIS officium Christus, à sanguine inchoat: sanguis primitiæ vitæ. Tantum illi studium fuit nostræ salutis, ut primum statim vitæ momentum occupârit. Non contrâ tardè inchoamus salutis negotium: meliorem vitæ partem sibi mundus aufert. Tu saltem obsequii erga Deum tui tarditatem animi fervore compensa. Cave ne primitias vitæ religiosæ segnis tepor occupet, qui succum omnem pietatis exhauriat. Hanc propriæ perfectionis injuriam facilè excipit ambitio, et politica prudentia, quæ quia circa majora non potest, malè domitas passiones in persequendâ nescio quâ vani honoris umbrâ occupatus tenet. Huic ubi semel morbo mens ægrota succubuit, nihil solidæ virtutis retinet præter prætextum gloriæ Dei, quo veluti clypeo se tegit contra inspirationes, contra lumina, contra monita salutaria, contra conscientiæ morsus et aculeos. Quis credat? Vix aliquando convalescit, vix resipiscit sub finem vitæ, cum lassatum in viis iniquitatis miserum hominem tædium et pudor redire ad se, et Deo, sibi que vacare cogunt. Sic totum penè tempus vanitas sibi vindicat, et gloriæ Dei, salutique animorum nihil nisi tristes vitæ reliquias tradit.

Erige te, anima, et scopulum hunc fuge. Maturè incipe, vel si jam gravem temporis jacturam feceris, dole; sed ne adjicias iterum peccare.

II. PUNCTUM.

SALVATORIS officium non deosuit Christus, sed us-

que ad mortem retinuit semper, imò usque ad mundi finem. Omnia Christi opera sunt opera Jesu, opera salutis, opera Salvatoris. Nos contrà tardè aggredimur salutem et perfectionem nostram : citò deserimus. Levitas animi et inconstantia fructum penè omnem nostri laboris absumit. Si quando mens in oratione fervet, citò intepescit : solitudinem et recollectionem hodiernam prima quæque occasio dissipabit. Non habet radicem; virtus nostra idcirco in tempore tentationis recedimus, ascendimus, descendimus, surgimus et cadimus; sed dum inter ascensum et descensum tota vita labitur, nunquàm ad perfectionem pervenimus. Agnosce fragilitatem tuam : vide an invenias opera tua plena. Interroga identidem dum te ad inutilia et noxia cupiditas trahit. Hoc opus Salvatoris est? Quid hoc ad salutem proximi? Quid ad perfectionem? Quid ad gloriam Dei?

III. PUNCTUM.

Christus officio salvatoris fuit contentus, aliud quandiù vixit nullum quæsivit. Sed nec in eo quidquam præter gloriam et salutem animarum. Rex erat, imperium fugit. Pontifex præesse noluit : dux populi Israel, non venit ministrari, sed ministrare : Judex, judicis munus recusavit : Quis me constituit judicem inter vos? Meritò. Salvatoris enim officium omnium est honorificentissimum : et Jesu nomen super omne nomen. Sequere Salvatorem tuum, unum id tibi ambire officium licet salvandi animas, cætera Dei arbitrio et superiorum curæ relinque. Hâc regulâ metire verum honorem : si quod tibi munus imponatur à superioribus, ne quæras an tibi honorificum sit. Vide an aptum ad salutem proximi, sin minùs, ad salutem tuam. Hoc si assequeris, omni te dignitate superiorem puta.

SEXTUS DIES.

FINIS hujus diei est electio gradûs perfectionis, quem à nobis hic et nunc divina voluntas requirit; qui gradus perfectionis oppositus serè est imperfectioni, quæ nostrum maxime profectum retardat. Undè in utriusque delectu hic laborandum, utendumque regulis electionis quas beatus Pater Ignatius præscribit. Est enim electio centrum, ut ità dicam, exercitiorum, quò tendunt omnia quæ circumstant. Si quidem quæ præcedunt electionem disponunt animum ad cognoscendam divinam voluntatem circa gradum profectûs in quo versari debemus quæ verò sequuntur, juvant ad confirmandam voluntatem in electione jam factâ, ejusque praxi et exsecutione. Huc confert 1. meditatio de duobus vexillis, quæ contine excellentem quamdam viam perfectionis evangelicæ, ad quam nos Christus vocat, quæ in eo posita est, ut, exuto omni amore mundi et rerum caducarum, nos toti majori Dei gloriæ impendamus; in quo sita est ipsa perfectio. Et quia in illo amore exuendo pugnandum est contra naturæ perversas inclinationes, quibus dæmon velut armis utitur, ut nos à Deo dividat, ideò perfecta illa sui abnegatio et mortificatio sub imagine pugnæ describitur. Confert 2. consideratio de tribus gradibus humilitatis, quæ continet quemdam progressum in viâ perfectionis illâ quam diximus. Nam qui in primo sunt gradu ità omnem proprium amorem mundique affectum exuunt, ut malint mori millies quàm peccare mortaliter. Qui sunt in secundo ità deponunt omnem affectum proprium et mundanum, ut malint mori millies quàm peccare venialiter. Qui verò in tertio gradu sunt, ita domitos habent omnes affectus, ut eos in contrarium ducant, hoc est efficaci et mirabili pondere non naturæ sed gratiæ in ea propendeant, quæ

mundus horret, ea fugiant et horreant, quæ mundus amat, idque eam solum ob causam ut similes sint Christo Domino; tametsi aliundè par gloria Dei foret tam negativè quàm positivè, verbi gratiâ, eligant confusionem potius quàm honorem; tametsi in utroque nulla sit Dei offensa (quo in casu par erit utrinque Dei gloria negativè; quia nihil illi de suâ gloriâ pèribit); imò verò licèt ex utroque parem suæ bonitatis manifestationem eliciat (quo in casu par erit ejus gloria positivè), verùm illud postremùm vix contingere potest; cùm major Christi imitatio sit etiam major Dei gloria positiva. Confert 3. ad electionem meditatio de tribus classibus in quantum docet, quâ intentione circa finem ferri debemus, hoc est circa perfectionem, cā nempè quæ sit efficax, id est quæ ad media se extendat divinæ voluntati subordinata cum perfectâ resignatione propriæ voluntatis, quæcumque tandem illa sint. His meditationibus perfectè dispositus accedes ad electionem, secundum tertium eligendi modum, seu tempus à beato Patre assignatum, qui modus per viam discursûs procedit; primus verò per viam extraordinariam, secundus per lumina ordinaria et consolationes spirituales.

I. PUNCTUM.

Ac 1. quidem propones tibi ac velut in medium proferes præcipuas aliquas inclinationes, quæ ferè imperfectionum tuarum fontes sunt, quales solent esse.

1. Negligentia et languor in studio perfectionis et usu rerum spiritualium.

2. Defectus obedientiæ et subjectionis superiorum voluntati.

3. Defectus recollectionis cùm mens ad exteriora effunditur, et secum habitare nescit, et ex spiritu gratiæ vivere.

4. Amor propriæ excellentiæ, honoris, gloriæ, undè vana jactantia, placendi studia, respectus humani.

5. Aversio à fratribus, quocumque prætextu.

6. Iracundia.

7. Inclination ad corporis commoda et ea quæ spectant sensualitatem,

8. Dissolutio animi et laxitas in religiosâ disciplinâ.

6. Politica agendi ratio quam sequitur defectus simplicitatis agendo cum superioribus et æqualibus. Artificiosa ratio demerendi amicorum favorem, quærendi honorifica officia, æmulos deprimendi, etc.

10. Otiositas et temporis jactura, ex laboris tædio et quâdam inertia quæ omne onus detrectat.

11. Amor proprii judicii suæ opinionis tenax et ad judicia temeraria audax et pertinax.

12. Contentiones, dissidia et discordiæ.

II. PUNCTUM.

Duabus aut tribus hujusmodi imperfectionibus in medium adductis, quas tibi magis nocere putas, pone tibi ob oculos quamdam ideam perfectionis, seu virtutum quæ propriæ Societatis sunt, quales sunt zelus divinæ gloriæ, zelus animarum, lenitas quædam efficax ad pelliciendos animos, pūritas quædam inviolabilis, quæ ex proximorum inter quos versamur vitiis et sordibus nihil contrahit, prudentia discernendorum spirituum sagax et tractandorum animorum, amor Christi ardens, et efficax imitandi desiderium, magnanimitas ad ardua et heroica aggredienda et perficienda. Hic est nimirum septemplex spiritus, quem in corda nostra Christus caput Societatis infundit. Adde ejusdem eximias dotes, quales sunt doctrina cum humilitate, charitas et unio in tantâ nationum et inclinationum varietate, in hominum paucitate tanta rerum multitudo gestarum in toto orbe, in florentissimâ juventute angelica puritas, suavitas gubernationis in tam exactâ obedientiâ, inter tot occupationes et negotia tanta cum Deo familiaritas et unio.

III. PUNCTUM.

Erige mentis animum in finem Societatis, ad quem tot illi dotes à Christo Domino collatæ sunt, nempe ad majorem Dei gloriam quæ in eo consistit, ut ex æquo nos exuto omni amore mundano et proprio totos in salutem et perfectionem nostram et proximi impendamus, quatenus à nobis et à proximis summè æstimetur Deus et diligatur, eique omne obsequium ac reverentia deferatur. In quo illud non omittendum videtur, etsi salutem proximi nostramque sic spectare nos Societas velit, ut mutuò inter se implicatæ videantur, adeoque eam vitæ perfectionem quærere debeamus quæ apta sit ad juvandum proximum et vicissim ità salutem quærere proximi, ut ejus procuratio conferat ad nostram, tamen priorem semper nobis esse debere salutem nostram et poliozem : ratio est quia non potest esse idoneus ad salutem proximi et perfectionem curandam, qui non est ipse perfectus. Præterea amor, quo quis fertur in proximum, oritur ex amore Dei in quo mea consistit perfectio, non contrà. Procuratio quidem salutis alienæ juvat me ad consecutionem propriæ perfectionis, sed non juvat ut causa, præbet tantum occasionem exercendæ virtutis multiplicis, quæ facit ad charitatis augmentum. Quare cum principium et causa prior sit effectui, sequitur perfectionis ideam ità nos intueri debere, ut eam in se quisque primò, deinde in aliis pro cujusque captu promovere contendat.

IV. PUNCTUM.

Proposito mihi Societatis fine et perfectionis informatâ ideâ : sic me comparabo, ut in nullam magis partem voluntate propendeam, statuamque illam aggredi imperfectionem, aut illum perfectionis gradum persequendum eligere, quem è divinâ voluntate et re meâ esse cognovero.

V. PUNCTUM.

Eam ob rem petam à Deo et Christo Jesu per beatam Virginem et sanctum Patrem Ignatium, ut eâ me luce perfundat quâ dissipatis dæmonum fraudibus et naturæ propriæ insidiis, in ejus agnitionem voluntatis venire possim circa imperfectionem quæ magis cursum perfectionis meæ retardat.

VI. PUNCTUM.

Discutiam singulas é tribus imperfectionibus quas elegero, et ut ordinem aliquem teneam, primam sic examinabo, quasi aliarum examen nullo modo ad me pertineat, ac penitus ingressus in intimos animi recessus, studebo diligenter agnoscere et scripto notare ejus in me effectus : sive illi in superiores erumpant, sive in æquales, sive in domesticos, sive in externos, domi, foris, in orationibus, etc ; 2. ejus imperfectionis vires : an radices egerit altiores, an me abripiat etiam repugnantem, an diù viguerit, etc. 3. pericula in quæ me conjicit gratiæ Dei amittendæ, fervoris, etc. Ub primam eo modo discussero, accedam ad secundam, ad tertiam, deinde seorsim singularum effectus, vires et pericula annotando.

VII. PUNCTUM.

Tum demum singulas inter se conferam, et, servatis beati Patris nostri regulis de electione, videbo quænam ex iis magis urgeat, quæ noceat gravius, quæ demum mihi sit fugienda.

VIII. PUNCTUM.

Mox electionem factam Deo et Christo Domino offeram, petam ut eam gratam habeat, et confirmet quod operatus est in nobis, et vires ad exsequendum præstet, tum eam beatæ Virginis ponam in sinu et me sine

ejus speciali præsidio et intercessione nihil posse profitebor.

SEXTUS DIES.

I. MEDITATIO.

DE DUOBUS VEXILLIS.

Motiva ad perfectam mortificationem. — Eundem ad perfectionem, duce Christo, per viam mortificationis.

Quàm sit æquum sub vexillo Christi pugnare adversus mundanas concupiscentias et affectus pravorum.

I. PUNCTUM.

HOMINES, ergo vive secundum rationem; christianus, vive secundum gratiam; Religiosus, fac quod profiteris, seculo morere; Jesuita, Christum imitare. Regere humanos affectus rationis est; vincere, gratiæ; extinguere, religiosæ disciplinæ; in contrarium ducere, spiritus Societatis. Vide quantæ sit necessitatis pugnare cum affectibus mundanis, quos nisi comprimas, ne hominis quidem nomen retinere potes. Tam necessarium est contra mundum cum Christo pugnare, quam vivere. Vita enim hominis militia est super terram: aut vinci aut vincere necesse est. Qui vicerit, faciam illum sedere in throno meo. Tantum proficies quantum tibi vim intuleris.

II. PUNCTUM.

MORTIFICATIO durum nomen, res jucundissima. Quid luce amabilius? animam implet luce sapientiae. Quid

pace cordis jucundius? componit turbidos animi motus et tranquillitatem affert. Quid vitâ melius? occidit vitam terrestrem, et cœlestem restituit. Quid suavius virtutum concenu? suum omnibus modum ponit, suam vim affert, suum servat et auget decorem. Quid amore Dei et Christi spiritu lenius? nihil spirat præter amorem. Quid optabilius beatitudine? viam aperit ad beatam æternitatem, laqueos explicat, aspera complanat, devia dirigit, omnia adversa amolitur. Et adhuc mortificationem times? Tot bonorum fontem uberrimum, tanquàm venenatum fugis? Iter tot floribus compositum ingredi dubitas, duce Christo et beatâ Virgine, præeunte sancto Ignatio, invitantibus angelis, comitantibus tot sanctorum agminibus. Fattere, amabo, undè tàm inquieto es animo? Undè tot angores, cruciatus, sollicitudines, vitæque molestiæ? nisi quia mundum amas et te ipsum, necdùm hos affectus satis domitos habes, nondùm tibi mundus crucifixus est, nec tu mundo. Vis altâ pace frui? mihi crede, mundum disce contemnere, vili æstimare quæ in pretio habet, in pretio habere et amare quæ contemnit et odit: tunc habitabis in requie opulentâ, tunc miraberis et afflues, et dilatabitur cor tuum.

III PUNCTUM.

Putas si mortificationi studueris eique te totum addixeris, contemptui fore et ludibrio? falleris. Pauci mortificationem amplectuntur, mirantur omnes. Discent tuo exemplo viam mortificationis non esse tàm difficilem et asperam, dabunt Deo gloriam qui imbecillitatem hominis efficaci gratiâ corroborat, pudebit eos suæ ignaviæ, seque ipsos objurgabunt, fortè etiam dicent: Non poteris quod iste? et habebis æmulos gloriæ quos timebas derisores simplicitatis tuæ, sed altiùs attolle oculos. Quantam putas Deo gloriam affers cùm præ illo mundum, teipsum, omnia creata, arenâ exiguâ viliora sentis et factis probas? Quantum ho-

norem Christi cruci et vexillo eximbes, dum te iisdem vestimentis induis, quibus ille se tui amore induit? Quantum Societati, dum in filio matrem agnoscunt homines, in fructu arborem? Quantum denique tibi ipsi, quem in æternitate gloriosum non opinio hominum, non honores, non fama ingenii, eloquentiæ, doctrinæve reddet, sed mortificatio affectuum, sed contemptus mundi, tuique ipsius abnegatio?

COLLOQUIUM PRIMUM fiet ad beatam Virginem, ut tibi à Filio impetret gratiam, ut maneat sub vexillo ejus. Primò per paupertatem, deindè per abjectionem quoque seu ignominiam, ut ipsum imiteris viciniùs, modò contemptus tui in Dei offensam, et detrimentum proximi non cedat. *Ave Maria*, etc.

SECUNDUM COLLOQUIUM ad Christum hominem, ut à Patre impetret tibi illud idem: *Anima Christi, sanctifica me*, etc.

TERTIUM ad Patrem, ut annuat petitioni. *Pater noster*, etc.

III. MEDITATIO.

DE TRIBUS GRADIBUS HUMILITATIS.

Rundum ad perfectionem duce Christo per viam humilitatis et perfectæ subjectionis.

I. PUNCTUM.

PRIMUS humilitatis gradus est, sic te divinæ legi et voluntati subdere, ut millies mori malis, quàm peccato mortali gratiam ejus amittere, et amicitiam violare. Deum time, hoc est enim omnis homo. Ergo si hoc est omnis homo, absque hoc nihil est omnis homo. Agitur hic de salute, de æternitate; nihil deliberandum est: Qui amat animam suam plùs quàm me.

non est me dignus. Quis restitit ei, et pacem habuit? Angelus? cecidit eodem momento quo se divinæ legi substraxit. Adamus? luit etiamnum pœnas pro parente rebeli misera posteritas. Justum est, Domine, tibi subesse et mortalem paria Deo non sentire. Voluntas tua æterna est, à quâ velit, nolit, creatura pendet: pro quâ martyres sanguinem suum fudêre omnes, pro quâ Religiosi mundum reliquêre, pro quâ Christus Dominus dedit dilectam animam suam. Post tot exempla si rebellis sum, si meam voluntatem regulam erroris plenam divinæ non subicio, quæ inferorum flammæ scelus meum expiare possunt? O me felicem et beatum, quem in statu religioso divina gratia collocavit, ubi qui à divinâ gratiâ excidit, pro monstro et portento habetur! O infelicem secularium statum! O mundum immondum, in quo tam frequentes ruinæ, tam rara innocentia!

II. PUNCTUM.

Secundus humilitatis gradus est, sic te divinæ voluntati subdere, ut mori millies malis, quàm veniale peccatum admittere deliberatè. Dic, quæso, quisquis es, qui gradum illum altiorem putas, qui amas vitæ luxuriam, quanti Deum facis? quem propter inanem gloriolam sciens et volens lædis, quem tuis affectibus immortificatis ludendum, si non crucifigendum tradis. Quanti ejus suavissimam providentiam, cujus specialem curam et tenerum affectum non meretur nisi tenera et delicata conscientia, quæ levissimos sentit peccati aculeos? Quanti ejus gloriam ejus vel scintillulâ justâ et prudenti æstimatione bono omnium creaturarum præponderat adeoque meritò vitæ tuæ præferenda est et famæ propriæ et honori, commodisque omnibus? Quanti familiaritatem cum Deo tuo, orationem, perfectionem, fervorem amoris? his omnibus renuntias, si laxiùs vivere statuis. Vives in Religione, ut seculares non mali, in mundo tepidus, humi repens, ad

magna nunquàm assurgens , sine pace animi , sine gustu rerum divinarum , sine lucro animarum , vir sterilis , vir cui non benedixit Dominus , qui non prosperabit in actibus suis. Hæc si te non movent , unum addo : Quanti facis salutem tuam ? hanc periculo exponis : qui spernit minima paulatim decedit.

III. PUNCTUM.

TERTIUS gradus humilitatis est , sic te Dei voluntati submittere , ut etsi par ejus laus foret , malis tamen nudus nudum sequi Christum , teque ei penitè confor-
mari. Hic thesaurus absconditus , hæc evangelica margarita , cujus pretium nemo scit nisi qui accipit. Amor enim contemptus et crucis Christi , rerumque omnium naturæ blandientium fuga , ante Christum mundo fuit incognita. Sed ubi primùm hujus humilitatis in se vivam expressit imaginem , adeò pretiosam fecit , ut reges ipsi et mundi principes se regno et fortunæ splendore libenter exuerint , ut Christum sequerentur , ejusque humilitatem et paupertatem sibi omnibus triumphis gloriosiores duxerint. Hanc eandem tanti fecere sancti omnes , ut sibi satis securi non viderentur in prosperis , mundumque applaudentem et arri-
dentem ex animi sensu intimo metuerent. Hanc , tu , si mentem sancti Ignatii sequeris , necessariam omninò statue ad lucrum animarum. Nam si ex animo nondum abhorres ab iis quæ mundus amat , si cum tibi prosperè omnia cedunt , non doles , non times , nondum ad tantum munus satis idoneus es. Sæpius si minùs deliberatè , certè ex infirmitate cades. Virtutes heroicas non attinges , quæ animos rapiunt ad sese. Christum denique longo sequeris intervallo : inter aulicos tanti Regis locum non habebis.

Colloquium ad Christum , ut suprâ.

III. MEDITATIO.

DE TRIBUS HOMINUM CLASSIBUS.

Eundem ad perfectionem duce Christo per viam perfectionis resignationis et conformitatis cum divinâ voluntate.

I. PUNCTUM.

STATUISTI Christum sequi? iter aggredere. Finem hunc tam gloriosum tibi proposuisti? de mediis cogita. Dare te in viam certum est, et mediis ad finem uti efficacibus? unum tibi restat, ut viam non ex arbitrio tuo, sed Dei voluntate capessas, et media eligas non quæ tibi magis arrident, sed quæ à Deo præscribuntur. Sic Christus vixit, unum Christi exemplum ob oculos pone: silebit propria voluntas, conqueri desinet, et divinæ voluntatis consiliis acquiescet.

Locus non placet, velles in ampliori et florentiore urbe vivere, versari cum nobilibus viris? non ita Christus, Dominus tuus. Nempè ille totius Salvator orbis, unius se regionis exiguæ angulo continuit. Rarò Hierosolymis fuit, nisi sub vitæ finem. Rarò in præcipuis urbibus vixit, nullos principes vidit, paucos alicujus nominis viros, in villis, in castellis, in desertis frequens, cum rusticis et peccatoribus assiduus, infinitam illam sitim animarum unius Patris voluntate coercuit; cur non et tu vanitatem tuam? Magnum tibi theatrum, mihi crede, obedientia et voluntas Dei, magnus campus in quo excurrat industria tua, hoc contentus vive, hic rusticos excipe à Deo missos æquè alacriter ac nobiles. Omne quod dat mihi Pater, ad me veniet, et eum qui venit ad me, non ejiciam foras.

II. PUNCTUM.

Occupatio deest , talenta desunt , aut si non desint , humi defossa doles ? Non sic Dominus tuus : latuit per triginta annos sapientia infinita : fabrile munus exercuit mundi fabricator , sanctitatem et sapientiam admirabilem abscondit , communem vitam eamque hominibus ignotam duxit. Quid ità ? non potest Filius à se facere quidquam , nisi quod viderit Patrem facientem. Mea doctrina non est mea , sed ejus qui misit me. Ità Pater , quoniam sic placitum ante te. Magnum et gloriosum negotium , mihi crede , Dei voluntatem sequi. Magnum talentum exiguo talento fideliter uti , et eo contentum esse.

III. PUNCTUM.

Multùm laboràsti , nullum operæ pretium vides , hæc causa tædiitui ? non sic Dominus tuus. Quoties ipse frustrà in templo , frustrà in privatis locis omni datà occasione laboravit ; semper tamen ad laborem magno ardore rediit. Tot lacrymas , sudores , miracula , prædicationes , beneficia Judæis impendit , et fructum tamen adeò exiguum tulit. Fallor. Magnus fructus laborum fuit , placuisse Patri , et voluntati ejus satisfacisse. Plùs omnibus laboravi , ait Apostolus ; non dixit : Plùs profeci. Noverat ille mentem Domini sui , qui laborem sanctorum suorum non proventum compensat. Tuum est rigare ; Deus ubi voluerit incrementum , dabit. Reddet Deus mercedem sanctorum suorum laboribus. Ergo non fructibus gloriare.

IV. PUNCTUM.

Morbus , affecta valetudo , scrupuli , anxietates , desolationes , persecutiones etiam externæ inutilem te reddidère ? Nemo te juvat , hominem non habes , desereris , dum alii tibi fortè inferiores favore homi-

num tolluntur ad munia honorifica? Durum hoc tibi videtur? non sic Dominus tuus: in horto cœpit tædere, in prætorio postpositus est latroni, in palatio derisus est, totâ vitâ persecutiones sustinuit, denique natus est ad patiendum potius quàm ad agendum, mundum certè patiando redemit, non agendo. Vade et fac secundùm exemplar, quod tibi in monte monstratum est.

TERTIA HEBDOMADA.

DIES SEPTIMUS.

Finis hujus hebdomadæ est obfirmare animum contrâ adversa omnia, in proposito universæ perfectionis studio, et nominatim in eo gradu acquirendo, aut extirpando vitio, quod per regulas electionis suscepimus.

CONSIDERATIO.

Quomodò te geras erga externos.

I. PUNCTUM.

CONSIDERA sic tuam salutem cum salute proximi esse conjunctam, ut moraliter loquendo alteram ab alterâ sejungere non possis. Tam enim difficile est te salutem consequi tuam absque salute proximi, quàm ad salutem pervenire, et viam à spiritu Societatis alienam tenere.

II. PUNCTUM.

Considera primò quomodò ea quæ ad salutem proximi spectant, tractes in concionibus, in scholis, in educatione juventutis, in confessionibus audiendis, in missionibus, catechismo, etc.

Secundò, quomodò in iis omnibus ductum obedientiæ sequaris, an paratus ad omnia; an indifferens ad agendum aut non agendum; ad hunc vel illum locum, ad hunc vel illum gradum, etc.

Tertiò, quid periculi in iis prospicis, quod salutis tuæ nocere posset.

SEPTIMUS DIES.

Finis hujus diei obfirmare animum in proposito fine perfectionis contra omnia adversa exemplo Christi in cruce pendentis.

I. MEDITATIO.

DE FUGA CRUCIS.

I. PUNCTUM.

FUGA crucis, crux est omnium durissima. Nam pati, communis crux mortalium est, et simplex: sed reluctantem et invitum pati, crux damnatorum, quæ sui ipsius odio duplicatur. Amor enim maximum est crucis condimentum. Vis crucem exiguo cum labore et magno fructu ferre? ama. Hic est ille gladius doloris qui pectus et animam beatæ Virginis pertransivit: amor siquidem causa illi doloris fuit, et lenimen. Doluit quia amavit, tulit dolorem fortiter, quia amavit: meruit dolendo, quia amavit. Amor Christi nomen, difficultatis erubescit. In eo quod amatur, aut labor non est, aut labor amatur. Quid ergo fugis crucem? Fugientem persequitur, persequentem fugit, amantem coronat. Sta. Venientem fortiter excipe. Ecce appropinquavit, hora pugnandi tempus est, non fugiendi.

Plùs dico, noli expectare venientem, ito obviam. Surge alacriter. Crucem putas? Si ve leam intueri audes oculo irretorto, umbram reperies et larvam. Quid enim est illa confusio, quæ te cruciat, quæ animum torquet et lacerat, cujus vel metus te absterret, et à proposito virtutis fine turpiter cadentem sternit, nisi larva, quam si contempseris, vanescet illicò, si fugias, crescet, et augebit crucem in immensum? Pelle igitur, si potes, ipsum crucis metum, vel si fragilitas naturæ non palitur, siste fugam: Christus in horto metuit; et hoc imbecillitatis tuæ solatium; sed non fugit: hoc constantiæ christianæ exemplum.

II. PUNCTUM.

Fuga crucis non tantum durissima crux est, sed et pessima; utpotè omnium causa defectuum et imperfectionum tuarum. Scis quare tam parum proficias? crucem fugis: pati non vis. Quare tam citò fervor in exercitiis conceptus intepescat? pati non vis, crucem fugis. Quare detrectes obedientiam, charitatis officia si humilia sint, declines; si difficilia, excutias: mortificationis studium deseras ac recollectionem et fidelem in oratione constantiam? crucem fugis. Ità fit ut dum pati non vis, peccare non metuas. Inter peccatum positus et crucem, audax et præceps in peccatum ruis, timidus et ignavus cruci terga vertis: mavis scilicet malus esse, quàm miser, errore certè pessimo; nemo enim miser, nisi malus. Sta ergo et animum obfirma. Et si fortè crux metum incutiat, illud cogita: aut patiendum, ne pecces; aut patiendum, quia peccaveris. Crux quæ antecedit peccatum, gloriosa est et meritoria: quæ sequitur, turpis et infructuosa: prima sanctorum est, altera reproborum.

III. PUNCTUM.

Fuga crucis fons malorum omnium, amor crucis omnium origo bonorum est. Quid crucem metuis? si

libertatem amas, crux ignis est è fornace divini amoris exsiliens: vincula tua duntaxat uret, tibi et virtuti tuæ splendorem afferet. Vis in te Deus optimus agat? pati te necesse est. Sustine paulisper manum divini illius artificis: imaginem Christi exprimet: patere ut cor tuum scrutetur et fodiat: thesaurum tibi gratiarum aperiet, patere ut affectus pravos et mundanos radicitus evertat: cùm omnia noxia evacuaverit, nihil nisi bonum divinum in fundo voluntatis relinquet: denique patere ut mundum et teipsum extra te ejiciat, ipse cùm vacuum cordis domum invenerit, magnificus hospes intrabit. O si scires donum Dei! si consilia bonitatis illius! te perditum luges, cùm vides cruci affixum. Erras; crux te consecrat æternitati: te operarium gloriæ Dei, te exemplum justii judicii facit: vexillum, feretrum magnificentiae ejus. Denique, ut ait ille, in cruce salus, in cruce vita, in cruce pax animi. O bona crux, suscipe discipulum ejus qui pependit in te! Jam incipio Christi esse discipulus, frumentum Christi sum, dentibus bestiarum molar.

II. MEDITATIO.

DE FUGA AD CRUCEM.

I. PUNCTUM.

QUAM turpis et noxia fuga crucis est, tam salutaris fuga ad crucem. Circumstant nos undiquè mala vel malorum metus: morbi corporis, ægritudines animi, jactura honoris, sexcenta incommoda. Hostes ubiquè, asylum nusquàm. Nam cælum nondùm apertum est: in terrâ locus securitatis nullus. Quò igitur fagies? Vis tutus et securus vivere? abscondere ad momentum sub-

fossa humo, ut ait Propheta : imò ad vitam, cujus nullum momentum bello et periculis vacat, sub terrâ latebras quære, sub terrâ, inquam, sanctâ corporis Christi. Verbo dico : Cùm tibi molestum aliquid acciderit, fuge ad crucem Christi. Ideò pectore semper aperto est, ut ingressum facilem et aditum reperias : ideò extentis in modum arcus brachiis, ut contra adversarios tuos pro te dimicet. Hic tibi contra linguæ vulnera efficacissimum remedium, solatium contra incommoda, contra omnia quæ incurrunt mala tutissimum præsidium.

II. PUNCTUM.

GRAVIORA sunt animi mala quàm corporis : tentat nos dæmon : mundus insidias, caro illecebras parat : laquei sunt ubiquè. Sed frustrâ jacitur rete ante oculos pennatorum, qui pennis amoris pulcherrimis instar columbarum ad foramina petræ evolant, ut habitent in cavernâ maceriæ. Hæc nempè arx sanctorum fuit; hinc pugnâvere martyres cum tyrannis, anachoretæ cum dæmonibus, virgines cum carne : et vicere omnes. Ergo cùm tibi diabolus parabit insidias, fuge ad viscera misericordiæ Christi tui, et discedet à te : cùm te premet caro tua, cogitatione vulnerum Domini tui assurge : cùm tædium, obscuritas, tepor, currentem morabitur ac retardabit, Christum extentis brachiis invitantem intuere. Sed etsi cecideris, cave animum abjicias. Habes hic omnium morborum animi vulnerumque medicinam. Superbus es. Spinis punge tumorem tuum, sanaberis. Tepidus es, ingredi latius Domini tui, in hâc fornace recalesces. Quid enim tam efficax, ut ait beatus Bonaventura, ad curanda conscientiae vulnera, quàm sedula meditatio vulnerum Domini Jesu ?

III. PUNCTUM.

Non tantùm asyllum est miserorum Calvaria : mons

est amantium. Qui aliudè amor nescitur, quàm à cruce, adulterinus est spurius, non legitimus. Nulla solida virtus est, quæ sua non habeat in cruce Christi cunabula. Amor crucem Christi Domini humeris imposuit. Crux nobis amorem reddit. Quis enim non amet Christum morientem pro se et tam acerba patientem? Intuere Christum in cruce pendentem, invenies in e omnium motiva virtutum. Poterisne paupertatem refugere, si nudum memineris Deum tuum indulgere carni: si doloribus attritum et laceratum flagellis videris, obedientiæ jugum excutere, cum ille sit factus obediens usque ad mortem? Percurre cæteras virtutes, habes earum incentivum in cruce: habes et principium: non tantum movet ad virtutes, vires etiam suppeditat; imò si vel omnes virtutes deessent, audeo dicere, pia crucis memoria omnium vicem virtutum gereret. Neque enim fieri posse existimo, ut qui frequens est et assiduus in contemplantis Christi vulneribus, diù versetur in sordibus ac vitiis. Quisquis sanguine Christi morientis frequentius aspergitur, mori non potest, aut si moritur, brevi reviviscat necesse est. Ergo alii alia quærent, ego in vulneribus Salvatoris habitare statui, et abjectus esse in domo Dei mei, et inter brachia amantissimi Jesu vivere et mori.

III. MEDITATIO.

DE ASCENSU CRUCIS.

Quis ascendet in crucem Domini, aut quis stabit in loco sancto ejus? innocens manibus et mundo corde, qui non accepit in vanum animam suam. Nempè sanctorum est et perfectorum in crucem ascendere cum Domino suo, et dicere: Eamus, et moriamur cum eo.

Vide ascensum purpureum, et ascendentium gradus mirare, si nondum sequi potes: si non vis, erubescere.

I. GRADUS.

Ascendunt in crucem viri apostolici per excellentem mortificationem et pœnitentiæ spiritum, qualis in Christo fuit ortus ex zelo satisfaciendi justitiæ divinæ pro peccatis nostris. Quippe vehementi dolore de tot sceleribus et peccatis concepto transfixum à primo incarnationis momento cor ejus æstuabat ingenti desiderio reparandæ tot scelerum offensæ, eoque fine insatiabili siti patiendi ardebat, ut pœnas pro nobis divinæ justitiæ daret. Hoc spiritu pleni viri sancti nunquam sine intimo doloris sensu et compunctione vivunt, dum majestatem divinam tot peccatis, tum suis, tum alienis adeò atrociter violatam vident, adeoque in seipsos exardescunt ut quidquid pœnarum est in mundo, optent in se venire, millies, si possint, mori, ut Deum contentum videant.

II. GRADUS.

Ascendunt secundò per altissimum mundi, et vanæ hominum existimationis famæque contemptum. Dum enim vident Christum Dominum è cruce velut è sede suâ regiâ tot maledicta et convicia excipientem, tanquam divinæ majestatis humanæque reum in tam apertâ luce, in illo infamiæ theatro publico: quale existimas ab iis judicium fieri de hominum opinione, deque vanis mundi honoribus, quos improbiet scelerati homines auferunt, dum Rex cœlorum opprobriis saturatus, velut novissimus virorum, omnium maledictis et irrisionibus appetitur?

III. GRADUS.

Ascendunt per profundissimam et solidissimam hu-

militatem exemplo Christi Regis sui, qui cum se exinanisset et mortali corpore maiestatem suam, et cætera divinitatis insignia tegere voluisset, non contentus voluntariâ sui abjectione, voluit suam omnem gloriam hominum injuriis et infamiâ totam obrui, seque ad nihilum redigi eo consilio, ut suam in Patrem reverentiam testaretur ejusque gloriam sui annihilatione, ut sic loquar, augetet. Sic viri apostolici, cum se in illo vident honoris naufragio, non modò non indignantur se injustè opprimi; sed se ex animo dignos omni opprobrio, et infamiâ judicant, gaudentque tales ab aliis haberi, ut suis opprobriis Deo gloriam pariant.

IV. GRADUS.

Ascendunt per diffidentiam sui, et generosam quamdam in Deum fiduciam. Dum enim propriam virtutem totam sub pondere crucis attritam vident, sentiuntque se nihil admodum posse ex sese: longè facilius et clariùs divinam in se virtutem agnoscunt, quæ tot bona ad sui gloriam et proximi salutem ex tantâ infirmitate mirabiliter elicit: nec sine stupore quàm sit fidelis Dominus, et potens, et bonus, ac sapiens admirantes, totos se in ejus providentiæ sinum projiciunt atque immergunt.

V. GRADUS.

Ascendunt per summiæ nimis mansuetudinem, patientiam et tranquillitatem, nulli malum pro malo reddentes; sed vincentes in bono malum: Christum etiam in eâ parte secuti præeuntem qui velut Agnus ad occisionem ductus coram tondente se obmutuit, et magno compassionis affectu pro illis Patrem cum lacrymis oravit.

VI. GRADUS.

Ascendunt per nuditatem et rerum omnium con-

temptum ut nudum sequantur Christum in summâ rerum omnium exspoliatione morientem. Vilescent enim tempore afflictionis et persecutionis omnia terrena et deflorescant. Nec mirum, si cum animam ipsam suam præ Dei gloriâ nihili faciant, cætera quæ mundi rabies eripit, ut stercora arbitrentur. Adde quòd nuditas ista eò est pretiosior, quòd in hunc finem intenditur à Deo, ut solus in sanctis suis appareat. Nam quidquid in homine est creati boni, Deus non est; ne bonum quidem spirituale: sed tam spiritualia quàm corporalia, quasi quædam vela sunt, sub quibus latet Deus in fundo cordis humani. Ut tergo appareat, detrahenda sunt illa involucra. Ac primò quidem bona fortunæ seu commoda, deindè valetudo corporis, tertio fama et existimatio hominum, quæ tria in temporalibus bonis numero. His verò sublatis ac detractis, supersunt spiritualia: quæ longè pretiosiora sunt, nempè consolationes spirituales, cordis tranquillitas et securitas quæ ex virtute oritur, pia desideria, et exercitium virtutum. Quæ omnia sæpè Deus ità eripit viris sanctis, ut in perfectâ nuditate eos constituat, in quâ præter gratiam et habitus virtutum cum resignatione voluntatis suæ nihil possideant, quanquàm ne id quidem sciunt utrùm possideant. Undè penitus in nihilum redacti nihil præter Deum et suum nihil videntes, dicunt cum Prophetâ: Ego vir videns paupertatem meam. O pretiosa nuditas, quæ vacua ab omni re creatâ, in Deo solo locuples est!

VIII. GRADUS.

Ascendunt per actum perfectissimum religionis quo se in holocaustum Deo offerunt, illud unum à Deo humiliter petentes, ut ne se deserat, dum cætera sibi, seipsosque perire sentiunt. Est enim proprium sacrificii (qui actus est primarius religionis) rem creatam penitus destruere in honorem increatæ majes-

tatis, et in signum dependentiæ nostræ à primo illo, et independente principio, quod per crucem mundo spirituali fit excellenter in perfectis, dum quicquid est creaturæ, in re quantum fieri potest, et in affectu perit, ut solus Deus regnet ac dominetur.

VIII. GRADUS.

Ascendunt per charitatem et zelum ardentem gloriæ divinæ, et salutis animarum, cujus igne inflammati, postquam omnia egerunt, quæ in hunc finem pro viribus et mensurâ gratiæ potuerunt, optant seipsos totos consumi, ut gloriam Dei et animarum salutem promoveant. Hinc est quod cum Christo Domino dicant: Baptismo habeo baptizari, et quomodo coarctor, etc.; atque adeò insuperabili quodam ardore ad sitim, famem, nuditatem, tormenta, mortem properent, et quantum illis peccatum inimicorum displicet, tam avidè patiendi ab iis occasiones arripiant.

IX. GRADUS.

Deniquè ascendunt per resignationem propriæ voluntatis totos se permittentes divinæ voluntati, ut omnia patiantur non pro suo gustu, aut arbitrio, sed pro Dei arbitrio, et pro gloriâ illius, eo tamen modo quo ille vult ac procurat. Et licèt exemplo Christi sentiant motum voluntatis, aut potius concupiscentiæ dicentis: Transeat à me calix iste; semper tamen addunt, et sæpè hoc unum illis relinquitur, ut dicant: Non mea, sed tua voluntas fiat. Qui actus quò simplicior est, eè perfectiùs cæteros omnes virtutis actus complectitur. Porro ex hac consideratione, quæ magni momenti est, hunc fructum collige, ut quantum absis à perfectione sentias et doleas, et à Christo Domino ac Virgine beatâ ad crucem stante, vehemens desiderium et amorem crucis petas.

QUARTA HEBDOMADA.

DIES OCTAVUS.

Finis hujus hebdomadæ est obfirmare animum in fine proposito contra illecebras bonorum creatorum.

Duo sunt enim quæ nos à summo bono, id est, à cognitione et amore Dei et Domini Jesu, ejusque imitatione abducere solent, metus malorum, et cupiditas bonorum creatorum, quorum altero infringere animi robur, altero emollire studet hostis noster, atque illam constantiam labefactando, nos ad summum malum impellere, ut sui similes efficiat, hoc est pessimos et miserimos.

Ut ergo his duobus occurramus incommodis, proponimus nobis in tertiâ hebdomadâ Christum crucifixum. Siquidem omnia mundi mala, ex quo per ejus sanctissimum cor transiêre, mali vim et naturam amisêre, et si ab ejus latere in nos fluant, non habent ampliùs nocendi, sed potiùs proficiendi facultatem. In quartâ verò hebdomadâ proponimus statum ejus gloriosum. Sic enim Dominus est et arbiter omnium bonorum, quorum dominium à Patre sibi datum profitetur post Resurrectionem suam : Data est mihi omnis potestas in cœlo et in terrâ. Quare cùm ejus sit distribuere bona omnia creata, sit ut in ejus manu venenum amittant. Scit enim bona data dare filiis hominum. Ex quo sequitur rectum usum bonorum, et malorum ex eo pendere, ut ea de manu Domini Jesu capiamus, et in ejus sinum amantissimum, hoc est, ad ejus gloriam refundamus. Quod utiquè per amorem fieri debet, ut etiam ab illius amore proficiuntur. Hinc est quòd beatus Pater contemplationem de amore Dei ultimo

loco ponit: in quâ Deum nobis et Dominum Jesum exhibet, ut bonorum omnium fontem latè in omnes creaturas manantem, et per creaturas in nostrum sinum copiosè influentem, ut amore reciproco et communicatione perfectâ, in quâ vera amicitia consistit, vicissim nos, et omnia quæ ab eo profecta sunt in eum ipsum ejusque gloriam et obsequium referamus. Est igitur magni momenti hæc praxis quæ per totam vitam nostram pertinere debet, atque idcirco hic diligenter considerari, ut nimirum assuescamus in omnibus rebus agnoscere Deum et Dominum Jesum, tanquàm fontem omnium bonorum, et de ejus amicâ manu ac beneficâ, tam bona quæ nobis eveniunt, quàm mala sumere. Itâ enim fiet ut vim nocendi omnem amittant, et sic per bona temporalia transeamus, ut non amittamus æterna.

DIES OCTAVUS.

I. CONTEMPLATIO.

DE AMORE SPIRITUALI.

Deus fons omnium bonorum.

I. PUNCTUM.

CONSIDERA quàm profusè et liberaliter fons ille bonorum omnium, in sinum tuum se effundat immediatè per se communicando se tibi per omnia naturæ et gratiæ bona, olim etiam se daturus per bona gloriæ. Ut communicat se per bona naturæ est basis tui esse, magisque tibi quodammodò intimus quàm tu ipse tibi. Vide quid super istâ basi ædificare debeas, cave eam oneres pondere peccatorum tuorum. Omnia nam fert

præter peccatum. Ut communicat se per bona gratiæ, est vita animæ tuæ; eum igitur vitâ tuâ chariorem habere debes. Cave autem ne tam pretiosum thesaurum amittas; cave ne ejus beneficiis contrâ eum abutaris. At quamdiû se non communicat per bona gloriæ, noli te beatum putare, noli quietem capere, curre ad Dominum Deum tuum, noli hic hære: vides ut flumina irrequieto cursu ad originem fluunt, perlustrant amœna prata, amœnos vallium sinus, sed transeunt; inveniunt abrupta loca, itinera devia, sed transeunt, nusquàm morantur. Curre ergo ad Dominum tuum, donec ad cœlestem illam patriam pervenias, teque tuo fonti ut rivulum reddas.

II. PUNCTUM.

Perpende quàm magnificè se fons ille bonorum in omnes creaturas infundat, ut eas impleat suâ bonitate, dando illis essentiam, proprietates, potentias, et facultates, et pulchritudinem, et ordinem. Latet in illis Deus, attamen te videt, relinquit in omnibus vestigia suæ potentiæ, sapientiæ et bonitatis, ut tu eum persequaris et invenias, semperque præsentem habeas. Vasa sunt misericordiæ ejus, in quibus latices sui amoris largissimos tibi propinat; bibe, sed noli inebriari vino in quo est luxuria, venenum et mors. Munera sunt amici, beneficia Domini, arrha sponsi, imò brachia quibus te stringit et amplectitur. Esto, ô anima, esto fidelis sponsa; dona amare licet, sed amicum magis; beneficia magni facere, sed pluris Dominum; arrham servare, ferre in manibus, sed sponsum semper in oculis et corde habere.

III. PUNCTUM.

Non est Deus in creaturis modo mortuo, influit in earum actiones, ut cum illis tuo bono, et tuis commodis adlaboret. Amaris etiam usque ad delicias. In

sole te illuminat, in igne calefacit, in terrâ sustinet, in cibis nutrit, denique mille modis tibi servit, ut tu illum millies in singula momenta diligas, si fieri potest.

IV. PUNCTUM.

Præter mundum illum sensibilem et elementarem, est alius mundus politicus constans hominum universitate, cujus tanta est corruptela, ut in eo difficile sit Deum agnoscere. At si fidei oculos intendas, etiam inter tot peccatores Deum reperiēs. Miraris hominum potentiam? Sapientiam? Gloriam? Divitias? Auctoritatem? Hæc à Deo profecta sunt omnia, sed ingratis concessa: qui donis Dei abutuntur, auctorem bonorum non agnoscunt. O si viderent! O si intelligerent, et si saperent quæ Dei sunt! si redirent ad fontem sed dorsum habent ad solem, et ad ea quæ illuminant faciem; quid mirum si eorum tenebrescat oculus; cælum in aulâ, in divitiis, in deliciis, et in honoribus quæerunt aversi à cælo et Deo. Dole miserorum vicem. tibi que consule. 1. Assuesce Deum in omnibus præsentem cernere, et per creaturas ad Deum ascendere, et nihil boni appetere aut admittere quod de Domini tui manu non veniat; 2. quæ per vias illegitimas quæsita sunt respuere et detestari; 3. nihil sine Deo moliri; 4. omnia in ejus gloriam refundere. Hoc statue, hoc factis proba.

II. MEDITATIO.

Per Christum et propter Christum omnia à Deo fonte bonorum omnium accipimus, et per illum omnia refundimus.

I. PRÆLUDIUM.

PROPONERE sibi statum Christi Domini gloriosum in cælo

ejusque vulnera intueri velut quinque fontes apertos per quos omnia bona in homines et angelos derivantur.

II. PRÆLUDIUM.

Petere ab illo gratiam, ut eum diligamus, et ab eo usum donorum suorum nobis salutarem et ipsi honorificum discamus.

I. PUNCTUM.

Perpende tres esse in cœlo fontes bonorum omnium. Primus est cor Dei; est enim origo prima bonorum. Secundus est cor Christi Jesu; nam à corde Dei omnia nobis per cor apertum Salvatoris affluunt, ejusque velut sanguine rubent. Tertius est cor beatæ Virginis; nam quidquid Christus Dei filius nobis meruit, per dilectæ Matris manus distribuit. Christus itaque Dominus est primum objectum divini amoris ad extrâ: hic est ille Filius dilectus, in quo sibi complacuit Pater, quem unum plus omnibus creaturis simul diligit. Et verò si diligenter attendas, nulla major aut mirabilior communicatio æterni illius fontis quàm in humanitate Christi gloriosâ, cui non bonum duntaxat creatum, sed divinam personam dedit, ut esset homo verè filius Dei naturalis, sanctus sanctitate increatâ, subsistans subsistentiâ increatâ, quæ est altissima et primaria communicatio Dei ad extrâ, cui naturaliter adjungitur beatitudo, sanctitas, dominium absolutum in res omnes creatas et bona omnia gratiæ et gloriæ. Undè vi illius unionis hipostaticæ est Dominus angelorum et hominum, et si mundi à Deo crearentur infiniti, eorum ipse Rex ac Dominus esset, estque reverà etiam nûm in actu primo. Quia jus habet in omnia et sicut potest hunc mundum annihilare, pro suo jure, ita potest plures in infinitum pro suâ gloriâ producere. O Dominum admirabilem! ô Regem amabilem! ô dilectum, dilectum! dilectum in divinitate suâ; dilectum

in humanitate, ô beatos qui te in æternitate diligunt, et vident gloriam tuam! quando veniam, et apparebo ante faciem Christi Domini mei?

II. PUNCTUM.

Qui Christo contentus non est, divitias illius bonitatis ignorat. In ipso et per ipsum sunt omnia; si quid habemus à Deo, per manus ejus accipimus; gratificavit ille nos in filio suo, et cum illo nobis omnia donavit, sed nihil melius ipso. Aperi cor tuum, quid optare potes quod in Christo non habeas? Peccatorum veniam? ipse est propitiatio pro peccatis tuis. Dei gratiam et amicitiam? omnis gratia per Christum. De plenitudine ejus omnes accepimus. Auxilia et vires ad benè vivendum? ascensor cœli auxiliator tuus. Gloriam atque beatitudinem? Ego sum ostium, per me si quis introierit, etc. Ingredere, ô anima, patet janua, patent viscera misericordiæ Dei tui; ama manum illam beneficam quæ tam liberalis in te et prodiga fuit; nihil à Deo petas nisi per Christum, nihil jucundum, quod ab illâ pulcherrimâ manu non veniat.

III. PUNCTUM.

Per Christum omnia accipis, per Christum omnia redde; si Deum laudas, Christi ore utere: si amas, Christi corde; si præstas ei obsequium, Christi operâ: si debitis satisfacis, Christi sanguine: si offers sacrificium, Christi corpore. Macte animo. Agnosce divitias tuas: nihil à te petere aut exigere Deus tuus potest, quod in Christo et per Christum dare non possis: nihil dare potest, quod de ipso non possis persolvere: nihil imperare, quod per ipsum non possis perficere: Omnia possum in eo qui me confortat. Non ego, sed gratia Dei mecum, gratia autem per Jesum Christum, cui gloria in secula seculorum. Amen.

Fructus hujus meditationis unio summa et æterna cum Christo, et mutua donatio.

COLLOQUIUM ad Christum. Suscipe, Domine Jesu, universam meam libertatem, accipe memoriam, intellectum et voluntatem; quidquid habeo vel possideo, mihi largitus es: id totum tibi restituo, ac tuæ prorsus trado voluntati gubernandum; amorem tuum et gratiam tuam mihi solum dones, et dives sum satis.

III. MEDITATIO.

SUMMA EXERCITIORUM.

Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus (1).

SUMMA exercitiorum est, ut nihil in te naturæ corruptæ, nihil amoris proprii, nihil mundi, nihil tui vivat: solus Christus vita tua sit, ut cum divo Paulo gloriari possis: Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus. Vita ergo tua, ut sit conformis spiritui et vitæ Societatis, debet habere pro fine Dei et Christi gloriam; pro principio, Christi gratiam; pro exemplo, Christi vitam; pro regulâ, Christi doctrinam; pro objecto, Christi personam. Hæc scribe in corde tuo et in moribus exprime.

I. PUNCTUM.

Scopus vitæ meæ Christus: quisquis in sinu Ecclesiæ vivit et de spiritu Ecclesiæ, ad majorem Dei et Christi gloriam vivit. Hoc summum bonum tuum, cætera vanitas: omnia vestra sunt, vos autem Christi,

(1) Galat. 2. 20.

Christus autem Dei. Vide quomodo vivere velis. Satis hactenus mundo viximus, si tamen mundo se mancipasse vixisse est : quod vitæ superest Christo vivamus. Nihil spiret vita nostra, cor nostrum, cogitationes nostræ, studia nostra, conversatio nostra, nisi majorem Christi gloriam; hanc amemus, hanc in nobis, hanc in omnibus insuperabili et insatiabili zelo promovere contendamus. Hæc vita Societatis.

II. PUNCTUM.

Gratiâ Christi sum id quod sum, et gratia ejus in me vacua non fuit. Sequantur alii naturæ impetum : dedit Societati nostræ Christus Jesus spiritum suum, ut vivat vitâ gratiæ. Spiritus Societatis Jesu est Spiritus sanctus ut glorificans Jesum. Nam solius Spiritûs sancti est ad gloriam Jesu nos impellere et movere per gratiam : ille me clarificabit. Qui spiritum illum non audit, inutilis est gloriæ Dei. Quidquid ab illo gratiæ motu non manat, Lumi repit, ad gloriam Christi non assurgit. Vive ergo spiritu Societatis, si filius esse vis Societatis. Qui Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei. Qui ergo spiritu Societatis aguntur, hi sunt filii Societatis. Ergo hactenus naturæ impetus motusque satis superque secutus es. Nunc vivendum ex motu gratiæ et Spiritu Jesu, quem tibi moriens inhalavit et in cor tuum infudit. Cùm ad studia te confers, ducat te Spiritus Jesu : cùm ad quietem proficisceris aut laborem, ducat te non natura, non consuetudo, sed Spiritus Jesu ; omnia ex spiritu et in spiritu gere. Hæc est vita Societatis.

III. PUNCTUM.

Nullum opus artis sine ideâ et exemplo est. Societas nostra opus est summi artificis, ejusque exemplum vita Christi : ideòque opus mirabile, opus perfectum est, quia ad suum exemplar quàm proximè accedit.

Est enim hæc Christi perfecta imitatio, ut quæ mundus odit, ames : oderis quæ amat, et per tui mundique odium ac contemptum ad Dei majorem gloriam indefesso studio aspices. Hoc Societas profitetur, sequitur Christum per adversa, per ludibria, per mille mortes. Hanc tu viam ingredi, hactenùs ambulasti per viam tenebrosam et opertam mortis caligine. Qui sequitur Christum non ambulat in tenebris. Veni ergo ad lucem, dic illi ex animo : Magister, sequar te quocumquè ieris.

IV. PUNCTUM.

Prava nonnisi ad regulam corriges. Vitam tuam, et mores tuos emendare vis ? Proximum tuum à viâ veritatis errantem vis reducere, tantam mundi corruptelam, tam perversa judicia, tam pravas opiniones corrigere ad regulam certam et rectam ? regula Societatis est doctrina Christi. Leges mundi detestatur : Evangelium sequitur, Evangelium docet, Evangelium ad praxim redigit. Tu noli in cathedrâ pestilentiae sedentes audire, abjice plumbeam humanæ prudentiæ regulam : et magnâ ac robustâ fide contrâ inveteratas imò nimium florentes mundi opiniones Christi doctrinam oppone. Crede et pro certo tene beatos esse qui humiles pro Christo et viles haberi gaudent : beatos qui lacrymis et laboribus non parcunt, etc. ; et vitam tuam fidei tuæ accommoda. Hæc vita Societatis est.

V. PUNCTUM.

Magna pars vitæ nostræ, magna meritorum perit, eo quòd cogitationes et studia cordis nostri spargimus in obvia quæque, rarò colligimus. Porrò unum necessarium, amor Christi. Ubi es, cùm extrâ te vagaris ? Christum interim solum in corde tuo deserens tanquàm in desertâ domo, quam suus nunquàm

hospes ingreditur? tecum habita, imò potius cum Christo. Sit ille unicum tui amoris objectum et spei anchora : in hunc curæ tuæ omnes, sollicitudines, studia, affectus confluant. Tota hæc sit vita tua, ad Christum ire, à Christo exire, et redire ad Christum. Ad Christum ire per orationem, à Christo exire per actionem, et ad Christum redire per recollectionem, examina et pœnitentiam. Ad Christum ire, ut gratiam petas; à Christo exire, ut Christo servias; ad Christum redire, ut defectibus tuis medearis, et fervorem amoris redintegres.

Juravi et statui custodire judicia justitiæ tuæ (1).

Dixi : Nunc cœpi (2).

(1) Ps. 118. 106.

(2) Ps. 76. 11.

AD MAJOREM DEI GLORIAM.

EXERCITIA

SPIRITUALIA

SANCTI IGNATII DE LOYOLA.

Infinitus thesaurus est hominibus :
quo qui iusi sunt , participes facti
sunt amicitiae Dei , propter disci-
pline dona commendati.

Sep. 7. 16.

/ MONITUM.

Ex Annotationibus textui sancti Patris subjectis, eæ quæ asteriscum (*) præferunt, loca indicant, quæ in editione anni 1596, ex Congr. Gen. V. auctoritate diligenti factâ collatione cum Autographo hispanico accommodata fuere. Quæ verò loca numeris arithmeticis (1) signantur, ex versione litterali huc translata sunt.

ANNOTATIONES

Quædam aliquid afferentes intelligentiæ ad exercitia spiritualia quæ sequuntur, ut juvari possit tam is qui ea traditurus est, quàm qui accepturus.

PRIMA est Annotatio, quòd ipso nomine spiritualium Exercitiorum intelligitur modus quilibet examinandi propriam conscientiam: item meditandi, contemplandi, orandi secundùm mentem et vocem: ac postremò alias quascumque spirituales operationes tractandi, ut dicetur deinceps. Sicut enim (1) deambulare, iter facere et currere, exercitia sunt corporalia: ità quoque præparare, et disponere animam ad tollendas affectiones omnes malè ordinatas, et iis sublatis, ad quærendam et inveniendam voluntatem Dei circà vitæ suæ institutionem, (2) et salutem animæ, exercitia vocantur spiritualia.

Secunda est, quòd ille, qui modum et ordinem alteri tradit meditandi, sive contemplandi, fideliter narrare debet meditationis, seu contemplationis historiam, percursis obiter duntaxat punctis illius præcipuis, et adjectâ solùm (3) brevi declaratione: ut is qui meditaturus est, accepto veritatis historicæ primùm fundamento, discurrat postea, et ratiocinetur per seipsum. Ità enim fiet, ut dum aliquid invenerit, quod elucidationem, vel apprehensionem historię, aliquanto majorem præbeat (sive ex discursu proprio, sive ex divinâ mentis illustratione id contingat) gustum delectabiliorem, et uberiores fructus percipiat, quàm si res ipsa ei ab altero diffusius narrata

(1) Deambulare, *ire*, et currere.

(2) *Ad salutem animæ.*

(3) Brevi seu summariâ declaratione.

et declarata esset. Non enim abundantia scientiæ, sed sensus et gustus rerum interior desiderium animæ explere solet.

Tertia est, quòd cùm insequentibus omnibus exercitiis spiritualibus utamur actibus intellectûs, quando discurremus, voluntatis verò, quando afficimur, advertendum est (1) in operatione, quæ præcipuæ est voluntatis, dum voce, aut mente cum Domino Deo, vel sanctis ejus colloquimur, majorem exigì à nobis reverentiam, quàm dum per usum intellectûs, circà intelligentiam potius moramur.

Quarta est, quòd licèt exercitiis sequentibus assignentur quatuor hebdomadæ, totidem exercitiorum partibus singulæ singulis respondentes: videlicet, ut in primâ hebdomadâ fiat consideratio de Peccatis; in secundâ de Domini nostri Jesu Christi Vitâ, usque ad ingressum ejus in Jerusalem die Dominicâ Palmarum; in tertiâ de Passione ejusdem; in quartâ de Resurrectione et Ascensione, adjectis tribus orandi Modis; non tamen ità accipiendæ sunt dictæ hebdomadæ, ut necesse sit unamquamque continere septem vel octo dies. Cùm enim contingat alios aliis tardiores vel promptiores esse ad consequendum id, quod quærunt: putà in primâ hebdomadâ contritionem, dolorem et lacrymas de peccatis suis; aliquos etiam plùs aut minùs agitari probarique variis spiritibus: expedit nonnunquàm (*) succidi hebdomadam quamcumque, vel extendi, juxtâ materiæ subjectæ rationem. Solet tamen totum exercitiorum tempus triginta dierum, aut circiter, spatio concludi.

Quinta est, quòd mirum in modum juvatur, qui suscipit exercitia, (2) si magno animo atque liberali acco-

(1) In actibus voluntatis, dum, etc.

(*) Contrahi hebdomadam.

(2) Si intret in illa animo magno et cum liberalitate erga Crea-

dens, totum studium et arbitrium suum offerat suo Creatori, ut de se, suisque omnibus id statuatur, in quo ipsi potissimum servire possit, juxta ejusdem beneplacitum.

Sexta est, quòd tradens Exercitia, si animadvertat ei qui recipit, nullas incidere spirituales animi commotiones, ut sunt consolationes, vel tristitiæ: neque diversorum spirituum agitationes, sedulò debet percontari, an ipsa Exercitia præscriptis agat temporibus, et quibus modis, an etiam observet diligenter cunctas Additiones, et de singulis ratio postuletur. Porro de Consolationibus, et Desolationibus infra tractabitur. De Additionibus verò, pag. 115.

Septima est, quòd is, qui alterum exercendum curat, si eum videat desolatione affici, seu tentatione, cavere debet, ne se durum, vel austerum ipsi exhibeat, sed mitem potius ac suavem præstet, (1) confirmato ejus animo ad agendum strenuè in posterum, detectisque inimici nostri versutiis, eum ad consolationem studeat disponere, tanquam brevi subsecuturam.

Octava est, quòd (2) circa consolationes et desolationes sumentis Exercitia, et circa astutias inimici, poterunt usui esse Regulæ, quæ (*) in prioribus dua-

torem ac Dominum suum, omne suum velle, et libertatem (suam) illi offerendo, ut divina ejus Majestas, tam de se, quàm de omnibus quæ habet, disponat juxta sanctissimam suam voluntatem.

(1) Addendo ei animum ac vires in posterum, et detegendo illi astutias inimici naturæ humanæ, et efficiendo (admonendo, hortando) ut se præparet ac disponat ad futuram consolationem.

(2) Juxta necessitatem ejus qui accipit Exercitia, circa desolationes et astutias inimici, uti etiam circa consolationes, poterunt, etc.

(*) Pro prioribus duabus hebdomadis.

bus hebdomadis habentur, de variis spiritibus internoscendis.

Nona est, quòd quando exercendus est quispiam spiritualium rerum inexpertus, undè contingat eum in primâ hebdomadâ crassis quibusdam, apertisque tentationibus vexari, ostensis jam indè prosequendi obsequii divini certis impedimentis, cujusmodi sunt molestia, anxietas, pudor, timor, habitâ honoris mundani ratione, tunc illi, qui eum exerceri docet, supersedendum est usu Regularum, quæ ad secundam hebdomadam pertinent, de discretione spirituum, et iis utendum solis, quæ in primâ dantur. Quia quantum alter ex his accepturus est commodi, tantumdem ex illis dispendii referret ob subtilitatem rei, et sublimitatem, quæ est suprâ ejus captum.

Decima est, quòd qui exercetur, si tentationibus jactetur, boni speciem præ se ferentibus, tunc munendus est per dictas Regulas hebdomadæ secundæ. Humani enim generis inimicus per boni speciem, eos ut plurimum oppugnat, qui antea in viâ vitæ, quam illuminativam appellant, respondente exercitiis secundæ hebdomadæ, fuerint potius versati, quàm in alterâ, quæ purgativa dici solet, (*) atque per exercitia primæ hebdomadæ comprehenditur.

Undecima est, quòd exercenti se in primâ hebdomadâ, expedit nescire quid in secundâ sit acturus: sed ad consequendum illud, quod tunc quærit; acriter laborare, perinde ac si nihil boni postea esset reperiendus.

Duodecima est, quòd admonendus est is, qui exercitatur, ut cum in quotidiano quolibet exercitio, ex quinque infrâ describendis, expendi debeat unius horæ tempus: curet semper animi quietem in hoc re-

(*) Atque *exercitiis* primæ hebdomadæ *respondet*.

perire, quod plus temporis potius quam minus insumpsisse sibi conscius sit. Frequens est enim dæmoni hoc agere ut præfixum meditationi vel orationi temporis spatium decurtetur.

Decima tertia est, quòd cum, facile sit ac leve, affluente consolatione, integram contemplationis horam traducere: difficillimum è contrà incidente desolatione: idcirco adversus tentationem ac desolationem semper pugnandum est, producto ultrà præfinitam horam exercitio, vincendi gratiâ. Itâ enim non solum discimus resistere adversario, sed eum etiam expugnare.

Decima quarta est, quòd si vacans exercitiis cernatur consolatione multâ, et fervore magno ferri, obvian- dum est, ne promisso aliquo, vel voto inconsultè ac præcipitanter facto, se obstringat: idque tantò fuerit diligentius prævertendum, quantò ille ingenii esse instabilioris perspicitur. Quamvis enim unus alterum justè movere possit ad ingressum Religionis, in quâ emittenda sint obedientiæ, paupertatis atque castitatis vota: quamvis prætereâ majoris meriti sit opus ex voto quam sine voto factum; plurima nihilominus ratio habenda est conditionis propriæ personarum. Item attentè est considerandum, quid commodi, vel incommodi possit occurrere, ad illud præstandum quod aliquis promissurus sit.

Decima quinta est, quòd tradens exercitia non debet alterum impellere ad paupertatem et promissionem ejus, magis quam ad oppositum: neque ad hoc potius, quam ad illud institutum vitæ: quia licèt extrâ exercitia licitum sit, et pro merito ducendum, s. quis cælibatum, Religionem, et aliam quamcumque evangelicam perfectionem amplecti suadeat iis omnibus, quos ex personarum et conditionum ratione probabæ sit fore idoneos: longè tamen convenientius,

meliusque est, inter exercitia ipsa id non attentare: sed Dei potius voluntatem quærere, atque præstolari, donec ipse Creator ac Dominus noster animæ sibi devotæ sese communicet, eamque amplexans ad sui amorem, laudem et servitium disponat, prout maxime scit esse commodum. Quapropter dictanti exercitia standum est in quodam æquilibrio, sinendumque, ut citrà medium, Creator ipse cum creaturâ, et hæc vicissim cum illo rem transigat.

Decima sexta est, quòd, ut Creator ipse Dominusque noster in creaturâ suâ certiùs operetur, si accadat animam ad aliquid (1) minùs rectum affici, atque inclinari, summoperè ac totis viribus nitendum est in contrarium: ut putâ, si ad officium vel beneficium adipiscendum aspiret, non divinæ gloriæ, aut communis animarum salutis causâ, sed commoditatis suæ, negotiorumque temporalium duntaxat: tunc affectus ad oppositum impelli debet, per assiduas orationes, et alia exercitia pia, in quibus à clementiâ Dei oppositum petatur: videlicet, hunc ut ille animum offerat ipsi Deo, se tale officium vel beneficium, aut aliud quidvis, jam non appetere, (2) nisi priorem affectum adeò mutaverit, ut nihil jam omninò desideret, vel possideat aliâ ex causâ, quàm divini cultûs et honoris.

Decima (*) septima perutilis est, quòd scilicet tradens exercitia, inquirere ac scire nolens proprias alterius

(1) *Inordinatè affici.*

(2) Nisi *divina sua Majestas, in ordinem redigens ejus desideria*, priorem affectum adeò *ipsi* mutaverit.

(*) Decima septima. *Perutile est*, ut qui tradit exercitia *quomòvis* inquirere, ac scire non intendat proprias alterius cogitationes et peccata: certior *tamen* fideliter fiat de variis agitationibus et cogitationibus, quas veri spiritus immittunt. Perspecto enim majori, aut minori ejus profectu, nonnulla spiritualia exercitia præscribere illi potest, præsentì animæ necessitatì opportuna.

cogitationes et peccata, superest, ut certior factus fideliter de cogitationibus à vario spiritu immissis, et ad majus, aut minus bonum trabentibus, spiritualia nonnulla exercitia illi præscribat præsentì animæ necessitati opportuna.

Decima octava est, quòd juxtà ejus, qui exercetur, habitudinem, putà pro ætate, doctrinà, vel ingenio, accommodari debent exercitia: ne cui rudi aut imbecilli, seu debili ea imponantur, quæ ferre non possit citrà incommodum, nedum ad profectum suum assumere. Similiter prout cuique in animo est sese disponere, impariendum id demum est, quod eum potissimùm juvare possit. Propterea ei, qui se instrui duntaxat postulat, et ad gradum aliquem perducì, in quo animus suus conquiescat, tradi potest particulare primum examen infrà positum, pag. 99, deinde generale, pag. 102; simulque modus orandi manè per horæ dimidium, ex præceptorum Dei, et peccatorum mortalium consideratione, de quâ, ut infrà. Suadendum etiam fuerit, ut octavo quoque die peccata sua confiteatur, et quindecim dierum intervallo vel octo potiùs, si affectus impellat, sumat Eucharistiæ Sacramentum. Ista exercitationis ratio propriè competit rudioribus, seu illitteratis, quibus insuper exponenda erunt singula præcepta Dei atque Ecclesiæ, mortalia peccata, cum quinque sensibus, et operibus misericordiæ. Itidem si is, qui tradit exercitia, alterum viderit debilis esse naturæ, ac parùm capacis, undè modicus proventus, et fructus sperari queat, satiùs fuerit aliqua ex (1) dictis levioribus exercitiis ipsi præscribere, usque ad confessionem peccatorum: postea nonnulla conscientiæ examina, et methodum confessionis frequentioris dare, quibus jam paratum sibi animæ profectum, seu lucrum tueri possit. Non erit autem progrediendum ad elec-

(1) Ex his levioribus.

tionum dictamina, aliorumve, quàm primæ hebdomadæ exercitiorum: quoties præsertim alii adsunt majori cum fructu exercitandi; nec omnia omnibus præstare temporis permittit angustia.

Decima nona est, quòd homini negotiis publicis, vel aliis convenientibus districto, sive ingenio, sive litteris præditus sit, suppetente ipsi horâ unâ et dimidiâ diebus singulis ad sumenda (1) nonnulla exercitia, exponendum primò erit, quem in finem homo creatus sit: deinde per horam dimidiam examen particulare, deinceps generale cum modo ritè confitendi, sumendique sancti Sacramenti, tradi ei possunt: præscribendo etiam, ut manè, per triduum, spatio unius horæ meditationem agat de primo, secundo ac tertio peccato, ut docetur, pag. 107: postea per alios tres dies eadem horâ de Processu peccatorum, ut pag. 110; per alios totidem de Pœnis, quæ peccatis respondent, pag. 113.

Dictandæ quoque illi erunt intrâ totum dictarum trium meditationum tempus, decem Additiones illæ, quæ habentur, pag. 115.

Observabitur eadem meditandi ratio circà mysteria Domini nostri Jesu Christi, quæ infrâ in ipsismet exercitiis latè explicatur.

Vigesima est, quòd ei, qui à negotiis liberior est, et fructum consequi spiritualem optat, quàm possit maximum, tradenda sunt omnia exercitia eodem, quo procedunt ordine (et quidem scribi rerum capita, ne excidant è memoriâ expedit) in quibus (secundùm successum communiorem) tantò majorem faciet progressum spiritualis vitæ, quantò magis ab amicis notisque omnibus, et ab omni rerum humanarum

(1) Vox, nonnulla, abest in Autogr. hisp.

sollicitudine sese abduxerit : ut si ab ædibus pristinis migret in domum , cellamve aliquam secretiorem undè ipsi liberum securumque sit egredi ad matutinum sacrum Missæ , vel ad Vesperarum officium , cùm libuerit , audiendum , absque familiaris cujusquam interpellatione. Ex quâ quidem loci secessione inter alias multas commoditates hæ tres præcipuè consurgunt. Prima, quòd exclusis amicis et familiaribus , negotiisque (1) minùs rectè ordinatis ad Dei cultum , gratiam apud Deum non mediocrem meretur. Secunda , quòd per hujusmodi secessum intellectu minùs quàm antea distracto in diversas partes , sed collectâ redactâque omni cogitatione ad rem unam , scilicet ad obsequendum Deo creatori suo , et salutem animæ suæ consulendum , multò liberiùs ac expeditiùs utitur naturæ viribus in quærendo eo quod desiderat tantoperè. Tertia , quòd quantò se magis reperit anima segregatam , ac solitariam , tantò aptiorem seipsam reddit ad quærendum , attingendumque Creatorem , et Dominum suum ad quem insuper , quò propiùs accedit , eò meliùs ad suscipienda bonitatis divinæ dona disponitur.

EXERCITIA

Quædam spiritualia , per quæ homo dirigitur , (2) ut vincere seipsum possit , et vitæ suæ rationem , determinatione à noxiis affectibus liberâ , instituere.

In primis , ut per hujusmodi exercitia , tam qui

(1) Minùs rectè ordinatis , *ut serviat Deo Domino nostro eamque laudet* , non parùm meretur coram suâ divinâ maiestatem.

(2) *Ut vincat se ipsum , et ordinet vitam suam , quin se determinet (non determinando se) ob ullam affectionem , quæ inordinata sit.*

ea tradit, quàm qui accipit, juvari queat, supponendum est christianum unumquemque pium debere promptiore animo sententiam, seu propositionem obscuram alterius, in bonam trahere partem quàm damnare. Si verò nullâ eam ratione tutari possit, exquirat dicentis mentem, et si minùs rectè sentiat, vel intelligat, corripiat benignè : hoc nisi sufficit, vias omnes opportunas tenet, quibus illum sanum intellectu, ac securum reddet ab errore.

PRINCIPIUM SIVE FUNDAMENTUM.

c

Creatus (1) est homo ad hunc finem, ut Dominum Deum suum laudet ac revereatur, eique serviens andem salvus fiat. Reliqua verò supra terram sita creata sunt hominis ipsius causâ, (2) ut eum ad finem creationis suæ prosequendum juvent : undè sequitur utendum illis, vel abstinendum eatenùs esse, quatenùs ad prosecutionem finis vel conferunt, vel obsunt. Quapropter (3) debemus absque differentiâ nos habere circa res creatas omnes ((*) prout libertati arbitrii nostri subjectæ sunt, et non prohibitæ) : itâ ut (quod in nobis est) (4) non quæramus sanitatem magis, quàm ægritudinem : neque divitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam brevi

(1) *Homo creatus est (ad hoc), ut laudet Deum Dominum nostrum, ei reverentiam exhibeat, eique serviat, et per hæc (hæc agendo) salvet animam suam.*

(2) *Et ut eum, etc.*

(3) *Debemus facere (exhibere) nos indifferentes.*

(*) *Prout libertati arbitrii nostri permissum est, et non prohibitum.*

(4) *Non velim.*

præferamus. (*) (1) Sed consentaneum est, ex omnibus ea demùm, quæ ad finem ducunt, eligere ac desiderare.

EXAMEN PARTICULARE

Et quotidianum, tria tempora complectens, ad dispositionem suâ, ac duplicem discussionem accommodata.

Primum tempus est matulinum, quo debet homo, statim dum à somno surgit, proponere diligentem sui custodiam circa peccatum, (2) aut vitium aliquod particulare, à quo emendari cupit.

Secundum est pomeridianum, in quo petenda est a Deo gratia, ut reminisci possit ille, quoties in peccatum, (3) seu delictum istud particulare inciderit, et in posterum cavere : deinde priorem faciat discussionem, exigens ab animâ suâ rationem de peccato, (4) seu vitio jam dicto, et singulas diei partes præteritas percurrans ab eâ horâ, quâ surrexit, usque ad præsentem, quoties illud commiserit, et puncta totidem signet in priore lineâ figuræ subscriptæ : quibus peractis denuò proponat per spatium diei reliquum diligentius sese cohibere.

Tertium erit vespertinum tempus, in quo, post

(*) Sed consentaneum est ex omnibus ea demùm, quæ ad finem, cujus gratiâ conditi sumus, nos ducunt, eligere ac desiderare.

(1) Et consequenter in cæteris omnibus, unicè desiderantes et eligentes ea quæ magis nobis conducant ad finem, ob quem creati sumus.

(2) Aut defectum aliquem.

(3) Seu defectum illum.

(4) Seu defectu.

cœnæ horam, facienda est discussio secunda, percursis itidem horis singulis ab examine priore usque ad præsens lapsis, et eodem modo rememoratis, enumeratisque vicibus quibus deliquerit, parem eis punctorum numerum signabit in posteriore lineâ figuræ sequenti similis ad hoc præparatæ.

ADDITIONES QUATUOR

*Utiles ad faciliorem et celeriore peccati, (1) seu vitii
cujusvis extirpationem.*

Prima est, ut quoties id peccati (2) seu delicti genus homo commiserit, manu pectori admotâ, doleat de lapsu; quod fieri potest etiam assistantibus aliis, nec advertentibus.

Secunda est, ut sub noctem numeratis, comparatisque invicem punctis linearum, quarum prior priori examini, posterior posteriori assignatur, attendat an à priore examine usque ad secundum aliqua successerit emendatio.

Tertia est, ut conferat diei secundæ, atque præcedentis examina invicem: considerans ecquid sibi emendationis intervenerit.

Quarta, ut collatis hebdomadarum duarum inter se examinibus, pari modo, factæ vel omissæ emendationis rationem habeat.

Item notandum est ex sequentibus figuris primam cæteris longiorem deputari diei primæ, putâ Dominicæ, secundam verò diei Lunæ paulò breviorē et

(1) Seu defectus.

(2) Seu defectus genus.

ita deinceps: cum par sit diminui in dies erratorum
numerus.

[The page contains faint horizontal lines, suggesting ghosting or extremely faded text from the reverse side.]

EXAMEN CONSCIENTIÆ GENERALE

Ad purgationem animæ, et ad peccatorum confessionem utilissimum.

Pro comperto (1) ponitur triplex incidere homini cogitationum genus; unum ex proprio surgens motu ipsius hominis : reliqua verò duo extrinsecùs advenientia, ex boni scilicet, vel mali spiritûs suggestione.

De Cogitatione.

Duobus modis elicitur meritum ex malâ cogitatione in materiâ peccati mortalis, de quâ hic sermo est.

Primò, quando suggeritur de patrando mortali crimine cogitatio, sed ea confestim repugnando vincitur.

Secundò, quando pravæ istiusmodi suggestioni semel, ac iterùm repulsæ, et subindè nihilominus revertenti continuè resistit homo, donec penitùs expugnetur : quod quidem victoriæ genus meritò alterum antecellit.

Peccat autem leviter aliquis, seu venialiter, quando in subortâ peccati mortalis cogitatione, aliquantulùm moratur, quasi auscultando, vel quando, aliqua obiter sensus delectatione afficitur, vel in eâ retundendâ sese exhibet negligentem.

(1) Præsuppono esse in me triplex cogitationum genus; unum ex propriâ surgens meâ Libertate.

Mortale verò peccatum, per cogitationem duobus modis admittitur.

Primò, quando cogitationi peccati præbetur, quâcumque ratione, assensus.

Secundò, quando peccatum illud opere completur, idque gravius est priore, ex tribus causis : videlicet, ob majorem temporis decursum : ob actum intensiorem, et ob plurium denique offendiculum, sive detrimentum.

De Loquelâ.

Verbo etiam multifariam offenditur Deus : ut in blasphemîâ, juramento. Nam jurandum non est, neque per Creatorem, neque per creaturas ullas, nisi concurrentibus his tribus, veritate, necessitate ac reverentiâ. Porro intelligenda est necessitas, non in veritatis cujuslibet affirmatione, sed ejus tantum, quæ circa spirituale, corporale, vel etiam temporale bonum aliquod, momenti est non levis. Reverentiam dicimus, quando assumens divinum nomen, adhibet considerationem, ut Deo Creatori ac Domino debitus honor tribuatur.

Sciendum est autem, licet juramentum temerè, seu vanè factum per Creatorem, sit gravius peccatum, quàm per creaturam : difficilius tamen esse per hanc quàm per illum licitè jurare, servatis debitis circumstantiis, quas diximus.

Primò, quia (1) in mentione creaturæ faciendâ per juramentum, non ità excitamur, aut reddimur attenti, ut ex veritate ac necessitate juremus, sicut nominato rerum omnium Creatore.

(1) Quia, dum *nominare volumus* per juramentum aliquam creaturam, non ità.... sicut dum *volumus nominare* Dominum et Creatorem rerum omnium.

Secundò, eo quòd ad honorem Deo exhibendum cum reverentiâ, longè debiliùs movemur ex commemoratione creaturæ, quàm ipsius Dei Creatoris. Quamobrem jurare per creaturas, perfectis magis conceditur, quàm crassioribus, sive idiotis: quandoquidem perfecti ex contemplationis usu assiduo, et illustratione intellectûs, considerant propiùs atque deprehendunt Deum secundùm essentiam, præsentiam, et potentiam suam creaturæ cuilibet inesse: undè ad præstandam illi debitam in juramento reverentiam paratiores sunt aliis, qui eò perfectionis nondùm proveci sunt.

Tertiò, quia creaturis ad confirmationem juramenti crebriùs adscitis, periculum esset idololatriæ: id quod imperfectis magis, quàm perfectis fuerit timendum.

Vitandum est insuper verbum otiosum (inter alia locutionis peccata), quale esse intelligitur, quodcumque nec loquenti, nec alteri prodest, nec eo etiam animo profertur, ut afferat utilitatem. È converso verò minimè otiosum censendum est verbum illud, quodcumque ad animæ, vel propriæ, vel alienæ, aut ad corporis, aut rei etiam temporalis commodum pertinet; aut certè ad tale quippiam ex dicentis mente dirigitur, etiam si quis de negotiis loquatur, ab instituto suo alienis, ut religiosus de bellis, vel mercimoniis. Cæterùm ex sermone quidem, ad finem bonum ordinato, meritum contingit: ad malum verò finem, aut futiliter prolatus sermo, generat peccatum.

Sunt et oris peccata mendacium, falsa testimonia, detractio. Nam detrahendum non est alteri, nec obmurmurandum. Revelato enim mortali alicujus peccato, quod publicum non sit, cum malâ intentione, vel gravi damno famæ alterius, mortale itidem peccatum committitur: veniali autem, veniale solum. Ad hæc quoties, cumque alienum patefacimus vitium, vel defectum: nostrum ipsorum vitium, ac defectum simul commonstramus. Verumtamen, ubi recta mens est, de proximi delicto licebit loqui bifariam.

Primò, quando publicum est, ut meretricium, vel damnatum in judicio, vel perniciosum, putà ob errorem publicum, animos conversantium corrumpentem.

Secundò, quoties occultum alicujus crimen indicatur alteri, per cujus subventionem, ille relevari à peccato possit: dummodò rei hujus probabilis aliqua ratio, vel conjectura offeratur.

Possent inter oris peccata irrisiones, contumeliæ, et alia id genus adscribi, quæ persequi licebit tradent exercitia, prout opus esse judicaverit.

De Opere.

Propositis ante oculos decem mandatis Dei, cum Ecclesiæ præceptis, et jussis majorum seu superiorum, æstimandum est, quicquid fit operis adversus quodlibet eorum, id peccatum esse: levius aut gravius tamen, pro inæquali peccandi modo, et pro diversâ peccantium habitudine. Porro reduci ad jussa ducimus superiorum diplomata, seu indulta pontificum, pro infidelium expugnatione, vel christianorum pace concedi, atque promulgari solita: per quæ ad confessionem peccatorum, et Eucharistiæ sanctæ sumpcionem Christi fideles invitantur. Peccat siquidem non leviter, quicumque tam pias rectorum Ecclesiæ cohortationes, sanctionesque aspernari audet ac transgredi.

Examinis generalis modus, particulas, seu puncta quinque complectentis.

Primum punctum est, Domino nostro Deo pro beneficiis acceptis gratias agendas esse.

Secundum, quòd debemus pro cognitione et expulsionem peccatorum gratiam flagitare,

Tertium, de admissis præsentis die peccatis rationem ab animâ nostrâ exigere, (1) per horas singulas, ex quo surreximus, vestigando. Et primò quidem circâ cogitationem, deindè circâ loquelam, atque operationem, eodem ordine, quo in particulari examine traditum est.

Quartum, poscere veniam de delictis.

Quintum, proponere cum Dei gratiâ emendationem: et orationem Dominicam post dicta omnia recitare. *Pater noster.*

CONFESSIONIS GENERALIS ET COMMUNIONIS USUS

Ex confessione generali ultrò factâ, inter alia pleaque percipiuntur (2) tria hæc emolumenta.

Primum, quòd tametsi, qui annis singulis saltem confiteatur semel, ad generalem hujusmodi confessionem minimè obligetur; eam tamen facienti ipsi multò plus commodi et meriti accedit, ob dolorem scilicet de peccatis, et malitiâ vitæ præteritæ, quem itâ sentit vehementiorem.

Secundum, quoniam inspectâ, per spiritualem exercitationem, longè quàm antea manifestius naturâ, et malitiâ peccatorum, tantò amplius commodum ac meritum percepturus est.

Tertium, quia consentaneum est, hominem sic ritè confessum, atque dispositum, multò melius se habere ad Eucharistiæ sumptionem, quæ maximè confert et ad fugam peccati et ad gratiæ receptæ conservationem et augmentum.

(1) Per horas singulas, *vel per tempora singula.*

(2) Tria emolumenta *hoc loco* (s. hoc exercitiorum tempore).

Porrò generalis ista confessio post hebdomadæ primæ exercitia potissimum erit opportuna.

PRIMUM EXERCITIUM

Meditandi secundum tres animæ potentias, (1) circa peccatum triplex, et continet orationem præparatoriam, duo præludia, et puncta tria præcipua cum uno colloquio.

Oratio præparatoria est, quâ petimus à Domino gratiam, ut vires atque operationes nostræ omnes sincerè ad ejus gloriam et cultum tendant.

Primum præludium est, ratio quædam componendi loci. Pro quâ notandum est, quòd in quâvis meditatione sive contemplatione de re corporeâ, ut putà de Christo, effingendus erit nobis, secundum visionem quamdam imaginariam, locus corporeus, id quòd contemplamur repræsentans, veluti templum, aut mons, in quo reperiamus Christum Jesum, vel Mariam Virginem, et cætera quæ spectant ad contemplationis nostræ argumentum. Sin autem speculationi subest res incorporea, ut est consideratio peccatorum nunc oblata, poterit loci constructio talis esse, ut si per imaginationem (2) cernamus animam nostram in corpore isto corruptibili, velut in carcere constrictam: hominem quoque ipsum, in hac miseriæ valle, inter animalia bruta exsulantem.

Secundum erit præludium, ut à Domino id postulem, quod exopto, juxtà propositæ contemplationis argu-

(1) Circa primum, secundum, et tertium peccatum.

(2) Considerem animam meam.... velut in ergastulo inclusam; meque totum, corpore scilicet et animâ in hac valle tanquàm ejectum in exsillum inter bruta animalia.

mentum : nimirum si de Christi Resurrectione fuerit meditandum, petenda erit lætitia, quâ gaudenti Christo congaudeam : sin de Passione, lacrymas, pœnas et angores petam, ad compatiendum Christo patienti.

In præsentī ergo meditatione, pudorem, confusio- nemque mei ipsius debeo exposcere, attendens quàm multi homines ob peccatum mortale, vel unicum, dam- nati fuerint, (1) et quòd ego toties peccando sim dam- nationem commeritus.

Notandum ad hæc, quòd omni meditationi, seu con- templationi præmitti debent tam oratio præparatoria, quàm præludia duo : sed oratio quidem semper fit eo- dem modo, præludia verò pro diversitate rerum sunt diversa.

Primum punctum erit, ut exerceatur memoria mea circà primum peccatorum omnium, quod fuit ab an- gelis commissum, adhibito statim discursu intellectûs, atque voluntatis motu instigante me ad volvenda et in- telligenda ea, per quæ erubescam, et confundar totus, factâ unius tantum peccati angelorum cum tot meis comparatione : undè colligere liceat, cùm illi ob uni- cum crimen addicti sint inferno, quàm sæpè ipse sup- plicium idem meruerim. In memoriam itaque dicimus trahendum esse, quo pacto angeli creati primùm in statu gratiæ, sed (quod necesse erat ad beatitudinis consummationem), non volentes per arbitrii liberta- tem Creatori suo reverentiam et obsequium præstare, at contrà eum ipsum insolescentes, conversi fuerint ex gratiâ in malitiam, et de cœlo ad infernum præcipi- tati. Consequenter discurrendum erit per officium in- tellectûs circa hæc pensiculatiùs, nec non concitandis simul voluntatis affectionibus acriùs insistendum.

(1) Et quàm sæpè ego meruerim damnari in æternum ob tam multa mea peccata.

Secundum est punctum easdem potentias tres circa peccatum primorum parentum (quod secundum appellabimus) exercere : tractando memoriâ , quàm diuturnam ob illud pœnitentiam egerunt : (1) quanta humanum genus corruptio invasit : quot hominum millia ad inferos deturbata sunt. Memorandum est videlicet , quomodò Adam in Damasceno campo , de limo terræ factus , positusque in terrestri paradiso , et Eva formata ex unâ costarum ejus , cùm de fructu arboris scientiæ boni et mali prohibiti essent comedere , et nihilominus comedissent ; post peccatum subitò ex paradiso ejecti sint : vestibus pelliceis induti , et originali justitiâ privati , reliquum vitæ suæ tempus in laboribus ac ærumnis maximis pœnitendo traxerint. Super his etiam ratiocinio intellectûs , et affectibus voluntatis utendum erit , sicut priùs.

Tertium est , ut exerceamur pari modo circa peccatum mortale , et particulare quodlibet (ipsum nos tertium peccatum dicemus , ut à duobus suprâ positis distinguatur) considerando , quod peccato tali , vel semel duntaxat commisso , fortè detrusi sint multi ad infernum : quodque prætereà propè innumeri , ob delicta meis pauciora atque leviora fortè crucientur æternis pœnis. Undè memoriâ versandum erit , quanta sit peccati gravitas , et malitia , Deum omnium conditorem atque Dominum offendentis. Ratiocinandum quoque est (2) , supplicium æternum peccato justè irrogari , utpotè adversùs infinitam bonitatem Dei perpetrato. Postremò suscitandi sunt affectus , sicut jam dictum est.

Colloquium fiet imaginando Jesum Christum coram me adesse , in cruce fixum. Itaque exquiram mecum

(1) *Et quanta.... tam multis hominibus ad (versus) infernum euntibus.*

(2) *Quomodò in peccando et agendo adversùs infinitam bonitatem Dei homo talis justè fuerit condemnatus in æternum.*

rationem, quâ Creator ipse infinitus fieri creatura, et ab æternâ vitâ ad temporariam mortem venire pro peccatis meis dignatus sit. Arguam insuper me ipsum, percontans quid hactenûs dignum memoratu egerim pro Christo? quid agam tandem, aut agere debeam? Et in eum intuens sic cruci affixum, ea proloquar, quæ suggeret mens et affectus. Porro colloquii proprium illud est, ut fiat sicut amici sermo ad amicum, vel servi ad Dominum, nunc gratiæ aliquid petendo: nunc culpam aliquam meam incusando; interdum propria quælibet communicando, ac petendo consilium super illis, sive auxilium. Ultimò dicatur *Pater noster*.

SECUNDUM EXERCITIUM.

Est meditatio de peccatis, complectens ultrâ orationem præparatoriam, et duo præludia, quinque articulos, seu puncta, cum colloquio ad finem.

Præparatoria oratio eadẽ quæ suprâ.

Prius præludium eamdem exigit constructionem loci, ut in præcedenti meditatione.

Posterius verò fiet poscendo id quod hic quærimus, dolorem scilicet intensum de peccatis, atque abundantem fletum.

Punctum primum sit processus quidam, per quem peccata totius vitæ in memoriam revocantur, percursoris gradatim, discussisque annis, et spatiis temporum singulis. Quâ in re triplici juvamus compendio, consideratis videlicet locis habitationis nostræ, conversationum modis, et officiorum seu negotiorum, quibus functi sumus, generibus diversis.

Secundum est peccata ipsa perpendere, quanta sit fœditas et nequitia singulorum ex naturâ suâ, si vel prohibita non essent.

Tertium est considerare me ipsum, quisnam, aut qualis sim, additis exemplis quæ me in majorem mei contemptum trabant, ut si mecum reputem, (1) quantulus sim ad hominum omnium cœtum comparatus; quid deindè sit multitudo universa mortalium, si cum angelis beatisque omnibus conferatur: posthæc attendendum est, quid rei sit tandem, quidquid est creatum, præ ipso Deo Creatore. Jam quid homuncio ego unus esse possum? Demùm inspiciam corruptionem mei totius, pravitatẽ animæ, atque corporis fœditatem, ac me, tanquàm ulcus, sive apostema esse ducam, ex quo tanta sanies peccatorum, tantaque vitiorum lues defluerit.

Quartum est, cogitare quid sit Deus, quem ita offendi, collectis comparatisque perfectionibus attributis Deo, ulpropriis, cum oppositis meis vitiis atque defectibus: summam scilicet ejus potentiam, sapientiam, bonitatem et justitiam, cum extremâ meâ infirmitate, ignorantia, malitiâ et iniquitate conferendo.

Quintum, in exclamationem prorumpere, ex commotione affectûs vehementi, admirando valdè, quomodò creaturæ omnes (discursu facto per singulas) me sustinuerint tamdiu, et huc usque vivum servaverint; quomodò angeli, divinæ justitiæ gladium ferentes, æquo me animo tulerint, custodierint, suisque etiam juverint suffragiis; quomodò pro me intercesserint sancti; quomodò cœlum, sol, luna, et alia sidera, elementa, cunctaque animantium genera, et

(1) *Primo*, quantulus sim... *secundo*, quid sit multitudo universa mortalium... *tertio*, quid rei sit quidquid est creatum... *quarto*, inspiciam corruptionem mei totius... *quinto*, me tanquàm ulcus, etc.

terræ germina, debitæ vindictæ loco, mihi servierint: quo denique modo non absorbuerit me dehiscens tellus, et mille infernos reserans in quibus perpetuas pœnas daturus essem.

Terminanda demùm erit hæc meditatio per colloquium, extollendo infinitam Dei misericordiam, gratias pro viribus agendo, quòd vitam ad hunc usque diem prorogaverit, undè propositâ in futurum mei emendatione, recitabo semel *Pater noster*.

TERTIUM EXERCITIUM

Non erit aliud quàm repetitio primi, et secundi, undè cum tribus colloquiis.

Post præparatoriam orationem, et duplex præludium, repetenda erunt præcedentia duo exercitia, notatis punctis, seu locis, in quibus majorem senserimus consolationem, desolationem, aut aliam quamcumque spiritualem affectionem: ac illis diutiùs, diligentiusque immorandum erit. (1) Deinde occurrente nobis spirituali motu, ad colloquia quæ sequuntur tria veniemus.

Colloquium primum fit ad Dominam nostram Christi Matrem, flagitando intercessionem ejus apud Filium, et gratiæ impetrationem nobis tripliciter necessariæ: primò, ut internam criminum nostrorum cognitionem ac detestationem sentiamus; secundò, ut operum nostrorum agnoscentes, abhorrentesque ordinem perversum, correcto eo, nosmetipsos secundùm Deum rectè ordinemus; tertio, (2) ut perspectâ et damnatâ

(1) *Post hæc faciam tria colloquia eo modo qui sequitur.*

(2) *Ut cognoscens mundum, illum abhorream, et à rebus mundanis ac vanis me recipiam.*

mundi pravitate, à rebus mundanis ac vanis nos recipiamus. His expletis semel recitetur *Ave Maria*.

Secundum colloquium fiat similiter ad Christum Dominum, et Mediatorem nostrum, ut illa eadem nobis impetret ab æterno Patre. Subdetur in fine oratio quæ incipit: *Anima Christi*.

Tertium eodem processu faciendum est ad Deum Patrem, ut triplicem illam gratiam nobis largiatur, et in fine semel recitandum *Pater noster*.

QUARTUM EXERCITIUM

Conficitur (1) ex tertii repetitione.

Ponitur repetitio ejusmodi, veluti quædam eorum ruminatio, quæ meditatus sum in exercitiis prioribus, ut ea continuè reminiscendo, discurrat facilius intellectus sine divagatione. Adjicienda quoque erunt tria eadem colloquia.

QUINTUM EXERCITIUM

Est contemplatio de inferno, continetque ultra orationem præparatoriam et duo præludia, puncta quinque et unum colloquium.

Oratio præparatoria non differt à superiore.

Prius præludium hic habet compositionem loci, subjectà oculis imaginationis inferni longitudine, latitudine ac profunditate.

(1) *Resumendo ipsum hoc tertium.*

Posterius verò consistit in poscendâ intimâ pœnarum, quas damnati luunt, apprehensione, (1) ut si quando me ceperit divini amoris oblivio, saltem à peccatis supplicii timor coerceat.

Punctum primum est spectare per imaginationem vasta inferorum incendia, et (*) animas igneis quibusdam corporibus, velut ergastulis inclusas.

Secundum, audire imaginariè planctus, ejulatus, vociferationes atque blasphemias in Christum et sanctos ejus illinc erumpentes.

Tertium, imaginario etiam olfactu fumum, sulfur, et sentinæ cujusdam, seu sæcis, atque putredinis graveolentiam persentire.

Quartum, gustare similiter res amarissimas, ut lacrymas, rancorem, conscientiæque vermem.

Quintum, tangere quodammodò ignes illos, quorum tactu animæ ipsæ amburuntur.

Colloquendo interim cum Christo in memoriam adducendæ erunt illorum animæ, qui ad inferni pœnas damnati sunt, vel quia credere noluerunt adventum Christi; vel licèt crederent, non tamen conformem præceptis ejus vitam exegerunt: idque vel ante adventum Christi, vel eodem tempore, quo vixit Christus in hoc mundo, vel post illud deinceps. Gratia postremò agenda sunt eidem Christo quàm maximæ, quòd in tale quodpiam exitium non permiserit me corruere, sed potius ad hunc usque diem summâ pietate et misericordiâ me persecutus sit. Finis imponetur, dicto *Pater noster*.

(1) Ut si quando *ob culpas meas* me ceperit... saltem timor pœnarum me *juvet, ne in peccatum deveniam*.

(*) Et animas velut igneis quibusdam corporibus, tanquàm ergastulis, inclusas.

Si visum erit ei, qui tradit exercitia, expedire ad profectum eorum, qui exercentur, alias meditationes his adicere, ut de morte, ac aliis peccati poenis, de iudicio, etc. non se putet prohiberi, licèt hic non adscribantur

Exercitiorum verò tempus ità distribuendum est ut primum eorum fiat in medià nocte; secundum mane, simul ac surrexerimus; tertium antè vel post missæ sacrum, (1) nondùm sumpto cibo; quartum circiter horam vesperarum; quintum horà antè cœnam. Quæ temporis distributio singulis quatuor hebdomadis communis est: variari tamen potest, atque augeri vel minui, prout unicuique, ad peragenda dicta quinque exercitia, ætas, animi corporisque dispositio sive naturæ ipsius complexio subservit.

ADDITIONES

*Ad Exercitia meliùs agenda, et ad ea quæ optantur
invenienda perutiles.*

Prima est, ut ego post cubitum, ante somnum, modico temporis spatio, quo recitaretur semel angelica salutatio, (*) cogitem de horà, quâ surgendum mihi erit, et de exercitio faciendo.

Secunda, ut expergefactus, statim exclusis omnibus aliis cogitationibus, animum ad illud applicem, quod in primo mediæ noctis exercitio contemplaturus sum: utque, majoris verecundiæ et confusionis gratiâ, exemplum mihi hujusmodi proponam: quomodò (2)

(1) *Ante prandium.*

(*) Cogitem de horà quâ surgendum mihi erit, exercitii faciendi puncta breviter animo retractans.

(2) *Eques aliquis.*

miles aliquis staret coram rege suo et cœtu aulico erubescens, anxius et confusus, qui in regem ipsum acceptis ab eo priùs beneficiis, donisque plurimis ac magnis, graviter deliquisse convictus esset. In secundo itidem exercitio, reputans quantum peccaverim, fingam me catenis vinctum esse, ac protinus sistendum coram summo Iudice, sicut mortis reus quispiam, ferreis ligatus compedibus duci ad tribunal solet. His igitur, vel aliis, pro me meditandarum rerum genere, cogitationibus imbutus, vestitu meo me induam.

Tertia, ut à loco futuræ meditationis, uno, vel gemino adhuc passu distans, per tantillum tempus, quo percurri oratio Dominica posset, animo sursùm elevato considerem Dominum meum Jesum, ut præsentem, et spectantem quidnam acturus sim, cui reverentiam cum humili gestu exhibere debeam.

Quarta est, ut ipsam aggrediar contemplationem, nunc prostratus humi, et pronus, aut supinus jacens, nunc sedens, aut stans, et eo me componens modo, quo sperem faciliùs id consequi quod opto. Ubi adverti hæc duo debent: primum, quòd si flexis genibus, vel in alio quovis situ, voti compos fiam, nil requiram ultrà: secundum, quòd in puncto, in quo assecutus fuero quæsitam devotionem, conquiescere debeo sine transcurrendi anxietate, donec mihi satisfecero.

Quinta, ut, completo exercitio, sedens, vel deambulans, per quartam circiter horæ partem, mecum dispiciam, quonam modo meditatio, seu contemplatio mihi successerit: et si quidem malè, inquiram causas cum pœnitudine, ac emendationis proposito: sin verò benè, gratias Deo agam, eundem postea modum observaturus

Sexta, ut cogitationes quæ gaudium afferunt, qualis est de gloriosâ Christi Resurrectione, subterfugiam: quoniam talis quælibet cogitatio impedit fletum, et do-

lorem de peccatis meis, qui tunc quærendus est, adscita potius Mortis vel Judicii recordatione.

Septima, ut eandem ob causam, omni me privem lucis claritate januis ac fenestris clausis tantisper, dum illic moror, nisi quamdiù legendum, aut vescendum erit.

Octava, ut à risu, verbisque risum provocantibus, maximè abstineam.

Nona, ut in neminem oculos intendam, nisi salutandi aut valedicendi poscat occasio.

Decima, ut aliquam addam satisfactionem, seu pœnitentiam: quæ quidem in interiorem et exteriorem dividitur. Interior est dolor de propriis peccatis, cum firmo proposito cavendi, tum ab illis, tum ab aliis quibusvis in posterum. Exterior autem est fructus interioris, videlicet castigatio aliqua de commissis, quæ tribus potissimum modis assumi potest.

Primò circà victum: subtractis quibusdam non superfluis solùm (quod temperantiæ est, non pœnitentiæ), sed etiam convenientibus alimentis: et eò fit meliùs, quò plùs subtrahitur, vitatà interim naturæ corruptione, aut debilitate gravi, seu infirmitate. Secundò circà somni et strati modum, sublati non mollibus tantùm, aut deliciosis rebus, sed aliis etiam opportunis, quantum licet, citrà vitæ, aut valetudinis grave periculum. Quapropter de somno necessario nihil demendum est, nisi aliquantisper ad consuetudinem (si cui est nimii somni) moderandam. Tertiò circa ipsam carnem, ut inflictum sentiat dolorem, admotis, gestatisque ciliis, funibus, aut vectibus ferreis, vel incussis verberibus, ac plagis, vel aliis austeritatis generibus assumptis. In quibus tamen omnibus magis expedire videtur, ut doloris sensus in carne tantum sit, nec penetret ossa, cum infirmitatis periculo. Quare flagellis potissimum utemur ex funiculis minutis, quæ exteriores affligunt

partes, non autem adeò interiores, ut valetudinem adversam causare possint.

Notanda sunt insuper quatuor hæc.

Circà pœnitentiam, primùm, quòd pœnitentiæ exterioris triplex est usus, seu effectus: nimirùm, ut pro delictis præteritis non nihil satisfiat: ut vincat seipsum homo, inferiorem suâ partem, quæ sensualitas appellatur, superiori, hoc est rationi, magis subjiciens: ut postremò quæramus atque impetremus aliquod gratiæ divinæ donum, quod optamus: putâ intimam cordis contritionem de peccatis, et abundantiam lacrymarum, vel propter illa, vel propter pœnas et dolores Passionis Christi, aut dubii alicujus, quod nos angit, resolutionem.

Secundum, quòd Additiones primæ duæ solis conveniunt exercitiis, quæ mediâ nocte, et sub auroram fiunt. Quarta verò in templo, vel coram aliis nunquàm, sed domi tantum, et clanculùm exsequenda est.

Tertium, quòd quando is, qui exercitatur, affectum quæsitum non consequitur, ut dolorem, vel consolationem, mutare subindè expedit rationem victûs somnique, et alia genera pœnitentiæ: itâ ut pœnitentiam unam per triduum sectemur, et proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo, prout diversis, plus aut minus pœnitentiæ est sumendum.

Præterea, cùm pœnitentias hujusmodi sæpè omittamus ob affectum carnis, aut erroneum judicium, quasi naturalis nostra complexio ferre illas non possit, citra ingens valetudinis detrimentum: et è contrario justum nonnunquàm pœnitentiæ modum excedamus, de corporis robore nimis confidentes: mutatis, ut dictum est, pœnitentiæ generibus, ac per vices sumptis, et relictis, evenit plerumquè, ut clementissimus Domini, qui naturam nostram perfectissimè cognoscit, unicuique id compertum reddat, quod insi expedit.

Quartum, quodd particulare Examen fiat ad tollendas culpas et negligentias, quæ circa exercitia et additiones solent obrepere: id quod etiam per tres alias sequentes hebdomadas observandum venit.

HEBDOMADA SECUNDA.

Contemplatio regni Jesu Christi, ex similitudine Regis terreni, subditos suos evocantis ad bellum.

Oratio præparatoria fiet more supradicto.

Præludium primum ad constructionem loci nunc erit, ut spectare nos imaginemur synagogas, villas, et oppida, quæ prædicans Christus pertransibat: et sic de iocis aliis.

Secundum, ad gratiam poscendam pertinens, in hac parte erit, petere à Deo, ne obsurdescamus vocante nos Christo, sed ad sequendum, ac obtemperandum prompti simus.

Punctum primum esto, proponere mihi ob oculos humanum regem divinitus electum, cui principes et populi omnes christiani reverentiam et obsequium præstare debeant.

Secundum est imaginari quodd audiam illum regem loquentem ad omnes subditos. In animo est mihi regiones infidelium universas ditioni meæ subicere. Quicumque igitur comitari me velit, paratus sit; oportet non alio uti victu, vestitu, rebusque aliis, quam me utentem conspexerit. In iisdem quoque laboribus, vigiliis, et casibus cæteris mecum persistendum erit, ut particeps fiat victoriæ, et felicitatis unusquisque, prout laborum, ac molestiarum socius exstiterit.

Tertium est, considerare quidnam respondere

debeant regi amantissimo et liberalissimo fideles subditi, et quàm promptè ad omnem ejus voluntatem offerre se accinctos. Contrà verò, si quis non obaudiret, quanto apud homines universos vituperio dignus esset, atque quàm ignavus miles æstimandus!

Pars secunda hujus exercitii consistit in collatione similitudinis inter dictum (1) regem, et Dominum Jesum Christum, circa triplex illud punctum.

Primò, sic applicabimus exemplum. Si (2) terrenus ille rex, cum bellicâ suâ evocatione, dignus est, cui attentio et obsequium præstetur; quantò magis Christus rex æternus, mundoque toti conspicuus, qui singulos ad se his invitat verbis! Mea hæc est justissima voluntas totius mundi dominium mihi vindicare, inimicos meos debellare omnes, ac ità demùm in Patris mei gloriam intrare: proindè quisquis eò mecum venire cupit, laboret mecum necesse est: labori enim præmium respondebit.

Secundò, ratiocinabimur neminem fore sanæ mentis qui non cupidissimè Christi servitio se totum offerat et addicat

Tertiò, judicandum erit, quòd (3) ii, qui se obsequiis illius prorsùs duxerint mancipandos, non se ipsos tantùm ad laborum tolerantiam, verùm etiam majora, et præclariora quædam munera oblaturi sunt, expugnatâ carnis, sensuum, amorisque proprii et mun-

(1) Regem *temporalem*.

(2) Si Rex ille *temporalis*.

(3) Ii qui *magis affici* (majori affectu esse) *volent* (erga Christum Regem) *et insignes se exhibere in omni servitio sui Regis æterni ac Domini universalis*, non solùm offerent se totos ad laborem, sed etiam *agendo contrà* suam propriam sensualitatem, et contrà suum amorem carnalem et mundanum, oblationes facient majoris æstimationis, et majoris omenti, dicentes.

dant rebellione. Undè respondebit quisque in hunc ferè modum : En , ô Rex supreme , ac Domine universorum , tuâ ego , licèt indignissimus , fretus tamen gratiâ et ope , me tibi penitùs offero , meaque omnia tuæ subjiçio voluntati : attestans coràm infinitâ bonitate tuâ , nec non in conspectu gloriosæ Virginis Matris tuæ , totiusque curiæ cœlestis , hunc esse animum meum , hoc desiderium , hoc certissimum decretum ; ut (dummodò in majorem laudis tuæ , et obsequii mei proventum cedat) quàm possim proximè te sequar , et imiter in ferendis injuriis et adversis omnibus , cum verâ tum spiritûs , tum etiam rerum paupertate ; si (inquam) sanctissimæ tuæ Majestati placeat ad tale me vitæ institutum eligere , atque recipere.

Fiet bis interdiù hoc exercitium , mane , cùm primum surreximus , et in horâ prandium vel cœnam præcedente.

In hac hebdomadâ secundâ , et subsequentibus utilo fuerit , aliquid subindè legere ex Evangelio , vel pio alio codice , ut de *Imitatione Christi* , et *Sanctorum Vitâ* , etc.

PRIMÆ DIEI MEDITATIO PRIMA

Erit de incarnatione Jesu Christi , complectens orationem præparatoriam , tria præludia et puncta tria , cum uno colloquio.

Oratio præparatoria nihil à superioribus variatur.

Præludium primum est proferre in medium contemplandæ rei historiam , quæ hoc loco erit : quo modo Personæ tres divinæ , universam terræ superficiem specularantes hominibus refertam , qui ad infernum des-

cendebant, in Deitatis suæ æternitate decernunt, ut secunda Persona, pro salute humani generis naturam hominis assumat. Undè adveniente tempore præstituto, archangelus Gabriel ad beatam Virginem Mariam nuntius destinatur, ut dicetur infra.

Secundum pertinet ad loci compositionem, quæ erit visio imaginaria, perindè ac si oculis pateret terræ universæ ambitus, quam habitant tot diversæ gentes. Deinde ad certam mundi partem domuncula spectetur beatæ Virginis, apud Nazareth in provinciâ Galilææ sitâ.

Tertium continet gratiæ postulationem, ut intimè cognoscam (1) quo pacto Dei Filius mei causa sit homo factus, ut ardentius ipsum amem, et abhinc sequar studiosius.

Notandum hic est, tam orationem præparatoriam, quam tria præludia per totam hanc hebdomadam, et reliquas sequentes itidem fieri, præludiis duntaxat, pro diversitate rerum variatis.

Punctum primum est ut speculer personas omnes de quibus agitur : et primò quidem homines super faciem terræ degentes, adeò moribus, gestibus et actionibus diversos : quosdam albos, et nigros alios : nonnullos fruantes pace, et reliquos bellis agitados : hunc plorantem, et ridentem illum : sanum unum, et alterum ægrotum : nascentes multos, et multos vicissim morientes, cæterasque varietates propè innumeras.

Deinde contemplandæ erunt Personæ tres divinæ, è solio regali suo intuentes omnia hominum genera, in superficie terræ cæcorum more viventium, passimque morientium, et descendendum ad infernum. Postea Virginem Mariam cum Angelo eam salutante considerabimus, aliquid indè semper ad nos reflex-

(1) *Dominum, qui pro me factus est homo, ut, etc.*

tendo, ut ex consideratione tali fructum aliquem referamus.

Secundum punctum est auditu interno excipere, quid loquantur personæ omnes : ut homines in terris confabulantes, blasphemantes, sibique invicem conviciantes; divinæ verò Personæ in Cœlo de redimendo humano genere colloquentes; Virgo et Angelus in cellulâ de Incarnationis mysterio tractantes. Quorum omnium reflexione, seu applicatione quâdam ad me ipsum factâ; studebo ex singulis non nihil fructus decerpere.

Tertium consequenter erit, actiones quoque personarum simul attendere : ut putâ, quomodò sese invicem mortales infestent, concutiant, trucident, et omnes ruant ad inferos; quomodò sanctissima Trinitas Incarnationis opus exsequatur; quomodò item suâ Angelus fungatur legatione, et beata Virgo humillimè se gerens, divinæ gratias agat Majestati. Ex quibus ad nos ipsos, ut dictum est, reflexis, fructus obiter est legendus.

COLLOQUIUM postremò subjiciam (1) disquisitis studiosè verbis, quibus divinam quamlibet Personam, Verbum incarnatum, et ipsius Matrem dignè valeam compellere : petendo etiam pro affectu, quem in me sensero, quicquid ad majorem juvet imitationem Domini mei Jesu Christi velut nunc recens incarnati. Recitabitur in fine *Pater noster*.

CONTEMPLATIO SECUNDA

De Nativitate.

Oratio præparatoria sicut suprâ.

Prælium primum ex historiâ dependet, quæ recen-

(1) *Cogitando quid loqui debeam ad tres divinas Personas, vel ad Verbum. . vel ad Matrem...*

senda est ab egressu beatæ Virginis ex oppido Nazareth : quo scilicet modo ipsa jam nono mense gravida, et insidens asinæ (ut piè meditari licet) ac Joseph comes, cum ancillulâ et bove, profecti sunt Bethlehem, tributum à Cæsare exactum pro se soluturi.

Secundum verò deducendum erit ex consideratione itineris, æstimatâ ejus longitudine, obliquitate, lenitate, vel asperitate passim occurrente. Deinceps, etiam nativitatis locum rimabimur, speluncæ similem, latum vel angustum planum vel erectum, commodè vel incommodè paratum.

Tertium à superiore nihil mutabitur.

Punctum primum est aspectus personarum, ut Virginis Deiparæ, et Joseph conjugis, cum famulâ, et (1) Christi Domini, ut infantis nunc primùm nati. (*) Inter quos me adesse fingam, tanquàm pauperculum, eorum utcumque necessitatibus cum reverentiâ maximâ famulantem. Acindè, quid ad me redire emolumenti ex tali spectaculo possit, dispiciam.

Secundum conficitur ex verborum, quæ ibidem fiunt, apprehensione fructuosa.

Tertium ex negotiorum, quæ illic geruntur, inspectione, putâ itineris, (2) laborum, et causarum, ob quas summus omnium Dominus, in summâ natus sit egestate, laturus quoque in hâc vitâ cum perpetuâ paupertate labores, famem, sitim, æstum, frigus, opprobria, verbera, et crucem tandem subiturus, (3) idque mei

(1) Et Jesu infantis, *postquàm natus fuerit.*

(*) Inter quos me adesse fingam, tanquàm pauperculum, et servulum indignum, eos spectantem, contemplantem, et eorum necessitatibus cum reverentiâ maximâ famulantem.

(2) Laborum, quos (istæ personæ) ferunt, *ut Dominus nascatur in summâ egestate.*

(3) Et *omnia hæc propter me.*

causâ: undè per singulas studebo proventum aliquem spiritualement colligere. Hæc demùm concludenda erunt inito colloquio, (1) et finito cum *Pater noster*.

TERTIA CONTEMPLATIO

Est repetitio præcedentium duarum.

Pro tertio exercitio, seu contemplatione, repetuntur duæ præcedentes cum oratione præparatoriâ, et iisdem tribus præludiis, notando ubique, et fixiùs tractando illas partes, in quarum priore transcursu aliquid illustrationis, consolationis, vel desolationis acceperim. Subdetur etiam colloquium cum oratione Dominicâ, ut priùs.

Notandum eundem esse repetendi exercitii modum, et ordinem in hac hebdomadâ, et in sequentibus, qui fuit in primâ, nisi quòd mutatur materia, eâdem formâ permanente.

QUARTA CONTEMPLATIO

Est primæ ac secundæ iterata repetitio proximæ præcedenti penitùs conformis.

QUINTA CONTEMPLATIO

Est applicatio sensuum ad prædictas.

Post orationem præparatoriam, cum tribus jam dictis præludiis, apprimè conducit quinque imaginarios sensus circâ primam et secundam contemplationem eo, qui sequitur, modo exercere, prout res subjecta feret.

Punctum primum erit, secundùm imaginationem respicere personas omnes, et notatis, quæ circa eas occurrent, circumstantiis, utilitatem nostram elicere.

(1) Colloquio, ut in præcedenti contemplatione.

Secundum, velut audiendo quid loquantur, aut loqui eas deceat, omnia in usum nostrum attrahere.

Tertium, interiore quodam gustu et olfactu sentire quanta sit suavitas, et (*) dulcedo animæ, divinis donis, ac virtutibus imbutæ, juxta rationem personæ, quam consideramus, adaptando nobis ea quæ fructum aliquem afferre possint.

Quartum, per internum tactum attrectare, ac deosculari vestimenta, loca, vestigia, cæteraque personis talibus conjuncta, undè fiat nobis devotionis, vel boni cujuslibet spiritualis major accessio.

Huic erit contemplationi per colloquium imponendus finis sicut prioribus, adjecto itidem *Pater noster*.

Notanda insuper sunt hæc quinque :

Primum, quòd tam in hac, quàm in quâlibet sequente hebdomadâ nullum debeo legere, (1) vel cogitare aliud mysterium, nisi quòd eâdem horâ, aut die considerandum sit, cum alioquin unum alteri obturbet.

Secundum, quòd primum de Incarnatione Christi exercitium fit mediâ nocte, proximum diluculo, tertium circa horam Missæ, quartum sub Vesperas, quintum paulò ante cœnam : et eorum cuilibet spatium impendetur unius horæ. Id quod abhinc deinceps ubique venit observandum.

Tertium, quòd si is, qui exercitatur, sit senex, vel valetudinarius, vel per hebdomadam primam viribus attritus, præstat eum aliquoties non surgere de nocte (2), sed tres tantùm contemplationes peragere,

(*) Dulcedo divinitatis, animæ, ejusque virtutum, ac cæterorum omnium juxta rationem, etc.

(1) Nullum *debeo legere* mysterium, nisi, etc.

(2) Sed facere *unam* contemplationem in aurorâ, *et alteram* circa Missæ tempus, *et alteram* antè prandium.

in aurorâ, circa Missæ tempus, et ante prandium : (*) superadditâ circa Vesperas unâ repetitione, et sensuum applicatione ante cœnam.

Quartum, quòd in hâc hebdomadâ secundâ ex decem Additionibus in primâ traditis variari debent secunda, sexta, et septima cum decimâ ex parte. In secundâ quidem hoc mutatur, quòd simul atque excitor à somno, meditationem proximè instantem debeo menti objicere, ac desiderium provocare cognoscendi clariùs incarnati æterni Verbi, ut ipsi serviam, et adhærescam tantò propensius, quantò incredibiliorum erga me bonitatem ejus perspexero.

In sextâ verò, ut frequenti versem memoriâ Vitam Christi à tempore Incarnationis ad locum usque, sive mysterium, de quo in præsentī die, vel horâ sum meditaturus.

In septimâ, ut luce vel obscuritate, sereno cœlo vel turbido delecter, quatenùs ad scopum refert desideratæ rei pertingendum.

In decimâ, ut itâ me geram, sicut exigere videtur mysterii contemplandi genus, cùm nonnulla ex mysteriis pœnitentiam requirant, alia non item. Decem igitur Additionibus utendum erit (1) circumspectè.

Quintum est ultimò notandum, quòd in omnibus aliarum horarum (præterquàm noctis mediæ, et auroræ) exercitiis, assumendum erit aliquid, quod (2) secundæ et tertiæ Additioni æquivaleat, hunc in modum : ubi primùm in mentem veniet adesse meditandi horam priusquàm accedam, prospiciam eminùs quò ferar, et coram quo sim appariturus, ac transcursâ obiter exercitii oblatis parte, (3) contemplationem statim auspicabor:

(*) Superadditâ circa Vesperas unâ repetitione, et postea sensuum applicatione antè cœnam.

(1) *Cum multâ curâ.*

(2) Quod secundæ Additioni æquivaleat.

(3) *Postea faciens tertiam Additionem, intrabo in exercitium.*

IN SECUNDA DIE.

Argumentum primæ et secundæ contemplationis erit Christi præsentatio in templo, de quâ infra et (1) fuga in Ægyptum.

Super duabus his contemplationibus fie repetitio duplex, et sensuum applicatio, ut suprà.

Notandum, quòd expedit nonnunquàm eum, qui exercitatur, quamvis et vigore animi, et corporis robore sit præditus, non nihil tamen remittere de præscriptis exercitiis (2) secundæ hujus hebdomadæ, et subsequentium duarum; ut assequi quod cupit commodius valeat, acceptâ solummodò contemplatione unâ in crepusculo matutino, et alterâ circa Missæ tempus: quarum repetitionem faciat hora Vesperarum: et sub cœnam, quinque imaginationis sensus super iisdem exerceat.

Die verò tertiâ meditandum occurret, quo pacto puer Jesus apud Nazareth subditus erat parentibus, ut habetur infra: deinde, quomodo ab eis repertus fuerit in templo.

Fient item duæ repetitiones cum sensuum applicatione.

PRÆLUDIUM

Quoddam circa considerationem statuum, seu generum vitæ diversorum.

Cùm (*) suprà propositum fuerit exemplum Christi de

(1) Et fuga ejusdem veluti exulantis in Ægyptum.

(2) Ab hac secundâ die usque ad quartam inclusivè, ut assequi, etc.

(*) Cùm suprà propositum fuerit exemplum Christi de vitæ genere, quod in mandatorum Dei observatione consistit, dum

vitæ genere, quod in mandatorum Dei observatione consistit, et primus seu communis status appellatur, nunc idem ipse Dominus, dum Parentibus suis fuisse subditus memoratur, formam videtur exhibere alterius, seu secundi statûs, pendentis ab obedientiâ, et perfectionem evangelicam afferentis : quando videlicet in Templum se contulit, Patre adscititio, et naturali Matre derelictis, ut æterni Patris obsequio vacaret. Quare opportunum hic erit, nos quoque illius Vitam contemplantes, vestigare et efflagitare proprium vitæ genus, (1) in quo Majestati suæ nos servire malit.

Ad hoc igitur inquirendum, (2) possumus introduci per sequens proximè exercitium, ad Christi mentem attendentes, collatam cum oppositâ inimici. Discemus etiam exindè quâ sit nobis opus dispositione, ut perfecti in eo evadamus statu, quemcumque Bonitas divina eligendum nobis (3) suggesserit.

QUARTA DIE.

Fiet meditatio de duobus vexillis : uno quidem Jesu Christi, optimi nostrî (4) Imperatoris; altero vero Luciferi, hostis hominum capitalissimi.

Oratio præparatoria fit secundum morem.

Præludium primum erit historica quædam consideratio Christi ex unâ parte, et ex alterâ Luciferi, quo-

parentibus suis fuisse subditus memoratur, et primus seu communis status appellatur; nunc idem ipse Dominus formam videtur exhibere alterius seu secundi statûs, perfectionem evangelicam afferentis, quando videlicet in templum se contulit, etc.

(1) In quo sua divina Majestas *nobis uti* ad suum servitium *veitit*.

(2) Inquirendum *et efflagitandum* (subintelligitur ex præcedenti).

(3) Eligendum nobis *dederit*.

(4) Optimi nostri *Ducis*.... et infra : *Hostis humanæ naturæ, etc.*

rum uterque omnes homines ad se vocat, sub vexillo suo congregandos.

Secundum est ad constructionem loci, ut repræsentetur nobis campus amplissimus circa Hierosolymam, in quo Dominus Jesus Christus, tanquàm bonorum hominum omnium summus Dux assistat. Rursùm alter campus in Babyloniâ, ubi se Lucifer, malorum et adversariorum Ducem exhibeat.

Tertium, ad gratiam petendam illud erit, ut poscamus exploratas habere fraudes mali Ducis, invocatâ simul divinâ ope ad eas vitandas: veri autem, optimique Imperatoris Christi agnoscere mores ingenuos, ac per gratiam imitari posse.

Punctum primum est, imaginari coram oculis meis, apud campum Babylonicum, Ducem impiorum in cathedrâ (1) igneâ et fumosâ sedere, horribilem figurâ, vultuque terribilem.

Secundum est, advertere quomodò convocatos dæmones innumeros per totum orbem spargit ad nocendum, (2) nullis civitatibus et locis, nullis personarum generibus immunibus relictis.

Tertium, attendere cujusmodi concionem habeat ad ministros suos quos instigat, ut correptis, injectisque laqueis et catenis, homines primùm trahant (quod ferè contingit) ad cupiditatem divitiarum, undè postea faciliùs (3) in mundani honoris ambitionem, ac demùm in superbiæ barathrum deturbari queant.

Atque itâ tres sunt præcipui tentationum gradus, in divitiis, honoribus et superbiâ fundati: ex quibus in alia vitiorum genera omnia præceps fit decursus.

(1) *Cathedra ignis et fumi.*

(2) *Hos in talem civitatem, et illos in altam, atque itâ per universum mundum, nullas omittens provincias, loca, status, nec personas ulla in particulari.*

(3) *Ad vanum honorem mundi.*

Similiter ex opposito considerandus est summus, optimusque noster Dux et Imperator Christus.

Punctum primum erit conspiciari Christum, in amœno campo juxta Hierosolymam, humili quidem constitutum loco, sed valdè speciosum formâ, et aspectu summè amabilem.

Secundum autem est speculari quo pacto ipse mundi Dominus universi, electos apostolos, discipulos et ministros alios per orbem mittat, qui omni hominum generi, statui et conditioni doctrinam sacram ac salutiferam impertiant.

Tertium, auscultare concionem Christi exhortatoriam, ad servos, et amicos suos omnes in opus tale destinatos, quâ eis præcipit, ut juvare studeant quemlibet, ac primò inducendum curent (1) ad spiritualem affectum paupertatis : et insuper (si divini obsequii ratio et electio cœlestis eò ferat) ad sectandam actu ipso veram paupertatem : deinde ut ad opprobrii contemptûsque desiderium alliciant, (2) undè humilitatis virtus enascitur.

Et itâ tres consurgunt perfectionis gradus, videlicet paupertas, abjectio sui, atque humilitas, quæ ex diametro divitiis, honoris et superbiæ opponuntur, ac virtutes omnes statim introducunt.

Colloquium postea formandum erit ad Virginem beatam, implorandaque est per eam à Filio gratia, ut recipi possim, et manere sub vexillo ejus : idque primum per spiritualem tantum paupertatem, aut etiam in rerum exspoliatione sitam (si quidem ad eam me vocare atque admittere dignabitur); deinde per abjectionem quoque, seu ignominiam, ut ipsum imiter viciniùs, deprecando tamen culpam aliorum, ne

(1) Ad summam paupertatem spiritualem.

(2) Quia ex his duabus rebus (id est ex paupertatis amore et contemptûs desiderio) humilitas sequitur.

contemptus mei tam in alicujus detrimentum, quàm in offensam Dei cedat.

Terminabitur primum hoc colloquium per *Ate, Maria.*

Secundum colloquium ad Christum hominem dirigetur, ut mihi à Patre impetret illud idem, subdeturque in fine oratio : *Anima Christi.*

Tertium ad Patrem, ut annuat petitioni, cum *Pater noster.*

Transigetur hoc exercitium semel in mediâ nocte, et alterâ vice sub auroram.

Repetitiones verò quæ circa matutini Sacri atque Vesperarum tempus erunt faciendæ, additis in fine tribus colloquiis (1).

Sequens verò exercitium fiet ante cœnam.

MEDITATIO

Eodem quarto die facienda, de tribus hominum classibus, seu differentiis, ut potissimam partem amplectamur.

Oratio præparatoria, ut semper antehâc.

Præludium primum fiat, propositis vice historiæ tribus hominum classibus distinctis, quarum unaquæque decem millia ducatorum, alio quam divini cultus, et amoris studio sibi paraverit : nunc autem placatum habere Deum, et salva fieri exoptet, sublato (*) utcumque noxio affectu rerum, utpote salutis impedimento.

Secundum est loci cujusdam imaginaria constructio,

(1) Tribus colloquiis *supradictis ad Dominam nostram, ad Filium et ad Patrem.*

(*) Sublato utcumque noxio affectu rei partæ, utpote, etc.

in quo videam meipsum coram Deo sanctisque omnibus, cum desiderio adstantem atque perseverantem, quoniam pacto ipsi Deo placere queam potissimum.

Tertium est optatæ rei petitio, nimirum gratiæ, per quam id eligam quod et Deo acceptissimum, et mihi saluberrimum futurum sit.

Prima igitur classis (1) optat quidem acquisitæ rei exuere affectum, ut conciliari Deo possit, sed media (*) debitaque adminicula toto vitæ tempore non admoveat.

Secunda itidem affectum malè ordinatum auferre cupit, sed rem interim mordicus tenere, ac Deum potius trahere ad votum proprium, quam relicto impedimento, per conducibiliorem statum ad illum tendere.

Tertia postremò affectum insincerum volens abjicere, rem ipsam vel tollere, vel tenere æquè parata est, prout ad divinum cultum commodius fore, vel ex divino instinctu, vel ex rationis dictamine animadvertit: (**) ac, interim omnia relinquens integra, illud tantum versat et inquit, nec aliam admittit relinquendæ, aut retinendæ rei acquisitæ causam, præter rationem ac desiderium divinæ gloriæ, ut quàm maxima sit.

Colloquia tria subsequuntur, ut nuper facta sunt de Vexillis.

Notandum ad hæc, quòd ubi affectum sentimus pau-

(1) *Pellet* quidem.

(*) Debitaque adminicula usque ad horam mortis non admoveat.

(**) Ac interim ita se gerit, ut qui omnia in affectu reliquerit, sentiendo scilicet, neque hoc, neque aliud quippiam expetere, nisi quantum divini obsequii intuitus moveret: ita ut non aliam admittat relinquendæ aut retinendæ rei acquisitæ causam, præter rationem ac desiderium melius Deo Domino nostro serviendi.

pertati perfectæ, quæ tum in spiritu, tum in rerum abdicatione subsistit, adversantem, et ad divitias magis inclinantem; multum confert, ad eum elidendum petere ex Deo, licet renitente carne, ut ad paupertatem ejusmodi sectandam nos eligat : (*) servabimus lamen intereâ desiderii nostri libertatem, quâ liceat convenientiorem servitio divino viam invadere

QUINTA DIE.

Sequitur contemplatio de Domini transitu à Nazareth ad Jordanem fluvium deque ejus baptismo.

Fiet tam mediâ nocte, quàm primo mane. Bis prætereâ repetetur circa Missæ ac Vesperarum horam. Antè cœnam applicabuntur quinque sensus. Ad hæc quodlibet horum quinque exercitiorum præcedet oratio præparatoria cum tribus præludiis, ut in superioribus de Incarnatione et Nativitate traditum est : nec non adjectis tribus colloquiis, ut circa classes, vel juxta id quod ibi fuit subnotatum.

Examen autem particulare à prandio et cœnâ usitatum, fiet hic, et in sequentibus de erratis ac negligentis, quæ circa proprias ejus diei Meditationes et Additiones contigerunt.

SEXTA DEINCEPS DIE.

Contemplandum se offert, quomodo Christus Jesus à flumine Jordanis petierit desertum, ibique versatus sit : servatâ omninò exercitii diei quintæ formâ.

(*) Eligat : atque hoc ipsum optare, petere et flagitare, spectato solum obsequio et gloriâ divinæ ipsius Bonitatis.

SEPTIMA.

Quomodò beatus Andreas, et alii successivè Christum secuti sunt, ut dicetur infra.

OCTAVA.

Quomodò sermonem fecit Dominus in monte, octo beatitudinis modos edisserens.

NONA.

Quomodò navigantibus discipulis se ostendit, ambulans super aquas maris.

DECIMA.

Quomodò in templo docuit.

UNDECIMA.

De Lazari suscitatione.

DUODECIMA.

De gestis in die Palmarum.

Notanda hoc loco sunt hæc tria :

Primò, quòd in hac secundâ hebdomadâ juxtâ temporis facultatem, et utilitatem personæ sese exercentis, possunt aliquot Meditationes vel adjici, ut de mysteriis Visitationis, Pastorum, Circumcisionis, et trium Regum, vel subtrahi ex suprapositis, quippe quæ introductione tantùm delineantur ad formandam meliùs contemplationem.

Secundò, (*) quòd inchoanda est electionum dis-

(*) Secundò, quòd inchoanda est electionum discussio à contemplatione discessus Christi ex Nazareth Jordanem versùs inclusivè, quæ fit quinto die, ut in sequentibus declaratur.

cussio à contemplatione discessus Christi ex Nazareth Jordanem versus, usque ad eam, quæ fit quinto die, simul comprehendendam.

Tertiò, quòd antequàm electionum materiam aggrediamur, ut ad capessendam germanam Christi doctrinam affectum nostrum disponamus, apprimè juva considerare, ac per diem totum revolvere identidem tres sequentes modos humilitatis, nec non colloquia dicenda crebrò agitare.

Primus humilitatis modus hic est, ad salutem necessarius, ut me penitus subdam divinæ legi observandæ, utque ne mundi quidem totius oblato mihi dominio, vel extremo vitæ discrimine objecto, (1) transgrediar ex deliberato mandatum ullum divinum, aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget.

Secundus majoris est perfectionis, ut fixo animo ad divitias, paupertatem, honorem, ignominiam, brevitatem vitæ, ac longitudinem, æquè sim propensus, ubi æqualis est divinæ laudis, et salutis meæ occasio: utque nulla, vel humanæ quantæcumque felicitatis, vel propriæ mortis conditione proposita, (2) adducar unquam, ut culpam, licèt venialem tantum, decernam admittere.

Tertius est modus humilitatis absolutissimæ, ut priores duos jam adeptus, (3) etiam si nullo superaddito laus Dei par foret, ad majorem tamen imitationem Christi, eligam potius cum eo paupere, spreto et illuso, pauperiem, contemptum, et insipientiæ titulum

(1) *Veniam in deliberationem transgrediendi mandatum, etc.*

(2) *In deliberationem veniam committendi aliquod veniale peccatum.*

(3) *Ubi æqualis fuerit laus et gloria divinæ Majestatis, ad imitandum Christum Dominum, utque ei magis actu similis fiam, velim, et eligam. etc.*

amplecti, quàm opes, honores, et sapientiæ æstimationem.

Porrò (1) ad gradum hunc humilitatis attingendum, magnum afferet compendium triplicis colloquii præcedentis de vexillis usus, per quod suppliciter poscamus (2) (si divinæ placeat Benignitati) ad talem perducere electionem, sive major, sive æqualis obsequii mei erga Deum, et gloriæ divinæ proventus subsit.

PRÆLUDIUM

Ad electionem faciendam.

Ad benè quippiam eligendum nostræ sunt partes, ut oculo puro, ac simplici spectemus quorsùm fuerimus creati, nimirum ad laudem Dei et salutem nostram. Quapropter eligenda sunt ea tantum, quæ conducunt ad dictum finem, cum ubiquè fini medium, non medio finis habeat subordinari: undè errant qui uxorem ducere primitus, aut ecclesiasticum munus, seu beneficium adipisci statuunt, atque ità demum Deo postea inservire, utentes præposterè fine ac medio, nec ad Deum tendentes recta, sed obliquè ipsum ad (3) perversa vota sua pertrahere conantes (4). Atqui è contrario planè agendum est, proposito primum divino cultu, tanquam fine nostro,

(1) *Pro eo, qui desiderat hanc tertiam humilitatem obtinere, magnum, etc.*

(2) *Poscat, ut Dominus noster velit ipsum eligere ad hanc tertiam, majorem et meliorem humilitatem, quò magis eum imitetur, ac (melius ei) serviat, si (v. dummodò) æquale aut majus fuerit servitium, et (æqualis aut major) laus divinæ suæ Majestatis.*

(3) *Ad inordinata vota, etc.*

(4) *Ex fine facientes medium, et ex medio finem, ità ut quod priore loco assumere (s. proponere sibi) deberent, id posteriore loco assumant (s. sibi proponant). Atqui, etc.*

et electo deinceps conjugio, vel sacerdotio, cæterisque rebus omnibus, quatenus expedit, ad præfixum finem ordinatis. Idcirco nihil movere nos debet ad mediis quibusvis utendum, aut supersedendum, nisi habita in primis tam divinæ laudis, quam nostræ salutis certâ ratione.

INTRODUCTIO

Ad eligendarum rerum notitiam, complectens quatuor puncta, et annotatiunculam unam.

Primum punctum est, quòd res omnes (1), quæ sub electionem cadunt, necessariò bonæ esse debent ex seipsis, aut certè non malæ, nec nisi consonæ institutis orthodoxæ Matris Ecclesiæ.

Secundum, quòd genera duo rerum electioni quadrant. Nam quarumdam electio immutabilis est, ut Ordinis sacerdotalis et Matrimonii : aliarum verò mutari potest, sicut reddituum ecclesiasticorum, vel secularium, quos recipi et relinqui ex causâ fas est.

Tertium, quòd circa ea, de quibus facta jam sit electio immutabilis, nihil superest eligendum; sed advertendum est, quòd si quis improvidè, nec sine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare, reliquum est, ubi eum cœperit pœnitere facti, electionis damnum probitate vitæ, et operum solertiâ pensare. Resilire autem nullo pacto decet, quamvis electio istiusmodi non videatur vocatio divina esse, utpote obliqua atque inconsulta : quâ in re non pauci errant, electionem malam et obliquam pro divinâ vocatione reputantes, cum hæc semper pura et (2) clara sit, non carnali ullo affectu, vel studio perverso mixta.

(1) *De quibus volumus electionem facere, necessariò, etc.*

(2) *Pura et munda.*

Quartum, quòd si quis debito modo et ordine, absque carnali mundanoque affectu quippiam elegit quod mutari possit, non est cur violet electionem talem, sed potius, ut in eà magis ac magis proficiat, adniti debet.

Notandum autem est, quòd si electio rerum hujusmodi mutabilium, non ità rectè atque sincerè processerit; (1) eam expedit corrigere, ut fructus uberior et Deo gratior produci possit.

DE TEMPORE TRIPLICI

Ad electiones rectè faciendas magis opportuno.

Tempus primum erit, quando voluntatem divina virtus sic impellit, ut omnis dubitatio, imò etiam dubitandi facultas animæ sublata sit, quominùs sequatur impulsionem talem; sicut legimus beato Paulo, et Matthæo, et aliis, nonnullis, vocante Christo, accidisso.

Secundum est, quoties (2) satis clarum, comperitque sit beneplacitum divinum, docente id aliquo consolationum, desolationum, vel diversorum spirituum prævio experimento.

Tertium est, quando per animi tranquillitatem aliquis, considerato fine ad quem conditus est (ad Dei gloriam scilicet et salutem suam) eligit certum vitæ genus intra Ecclesiæ catholicæ limites constitutum, per quod ceu medium, commodiùs securiùsque ad suum finem tendat.

(1) Tunc expedit electionem debità facere (instituere), s. quis desideret ut ex se proveniant fructus insignes, et valdè gratti Deo Domino nostro.

(2) Valdè clarum... per expertentiam consolationum et desolationum, et per expertentiam discretionis diversorum spirituum.

Porrò tranquillitas ea tunc noscitur adesse, quotiescumque anima nullis agitata variis spiritibus, vires naturales suas liberè (1) exercet. Itaque nisi primi, vel secundi temporis beneficio, electio contingat, superest ad tertium recursus, duobus modis sequentibus distinctum.

MODUS PRIOR

Sanæ bonæque electionis faciendæ, sex constans punctis.

Punctum primum erit, proferre in medium rem deliberandam, ut de officio, vel beneficio, acceptandumne, an potiùs rejiciendum sit, et ità de cæteris rebus quæ ad mutabilem electionem spectant.

Secundum est, adducto ante oculos creationis meæ fine in hoc consistente, ut (2) cum Dei laude salvus fiam, in neutram declinare partem amplectendæ vel repudiandæ rei controversæ: quin potiùs velut in medio quodam interstitio et æquilibrio subsistere, parato interim animo, ut in eam illicò partem totus ferar, quam novero divinæ gloriæ et saluti meæ fore aptiorem.

Tertium, obsecrare Dei clementiam, ut dignetur (3) mentem instruere, et impellere voluntatem, quocumquè potiùs mihi tendendum sit, adhibito nihilo seciùs,

(1) *Liberè et tranquille.*

(2) Ut laudem Deum Dominum nostrum, et *salvem* animam meam.

(3) Ut dignetur movere voluntatem meam, et *ponere in animâ meâ* id quod ego facere deheo circa rem propositam, *quod magis sit in laudem et gloriam suam*, discurrendo (i. e. ut discurram) benè et fideliter intellectu meo, et eligendo (et ut eligam) conformiter ad suam sanctissimam et *beneplacentem* voluntatem.

pio, fidelique intellectus mei ratiocinio : per quod apprehensâ, et probatâ Dei voluntate, ad electionem ferar.

Quartum, perpendere quot tandem commoda, vel adminicula mihi ad (1) finem meum prosequendum accedent ex tali officio, vel beneficio suscepto : quot rursùm ex eodem incommoda et pericula impendent : prætereà, quot per oppositum, omisso illo, tam commoda et adminicula, quàm discrimina et damna possim expectare.

Quintum, his præmissis, ratiocinari in utramque partem, et juxtâ ipsius rationis dictamen, seposito carnis appetitu omni, electionem concludere.

Sextum, electione factâ ad orandum citò prosilire, et illam offerre Deo (2) perfectè demùm, si ei placeat, recipiendam et stabiliendam.

MODUS POSTERIOR

Benè eligendi, in regulas quatuor, et annotationem unam distributus.

Regula prima, quòd, cùm oporteat per affectum ex Dei amore cœlitus infusum fieri electionem, eligentem convenit persentiscere in seipso, quod quicquid affectionis (sive multum sive modicum sit) erga rem (3) electam tenet, ex solius Dei amore, et intuitu profiscatur.

Secunda (*) est, considerare, si quis mihi vir ami-

(1) *Ad solam laudem Dei Domini nostri, et salutem animæ meæ* accedent.

(2) *Ut divina sua Majestas velit illam recipere et confirmare, si majus ejusdem servitium et laus fuerit.*

(3) *Erga rem, quam eligit.*

(*) Secunda est, considerare, si quis mihi vir antea ignotus, et nunquàm planè visus, cui tamen nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius super electione hujusmodi, quidnam

cissimus, cui nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius super electione hujusmodi, quidnam ego illi decernendum maximè essem consulturus. Quo animadverso, agendum et mihi ducam, ut suaderem alteri.

Tertia, mecum insuper reputare, si mors ingrueret quem me mallet observasse modum in præsenti deliberatione. Juxtà hunc igitur, eligendum nunc esse facilè intelligam.

Quarta, prospicere non minùs, quando pro tribunali sistar judicandus, quo me consilio hâc in re usum esse vellem. Quo agnito nunc utar, ut eo tempore magis sim securus.

Adnotandum est prostremò, quòd hisce regulis quatuor propter salutem meam, et animi quietem accuratè servatis, debeo juxtà ultimum punctum modi præcedentis, electionem ipsam definire, et offerre Deo comprobendam.

DE EMENDATIONE

Seu reformatione circa (1) vitæ statum cuivis faciendæ.

In primis illud est advertendum, quòd si quis vel matrimonio, vel officio dignitatis ecclesiasticæ sit adstrictus (de temporalium verò bonorum quantitate, magna an parva sit, non refert) undè ipsi non vacet, aut parùm libeat circa mutabilium rerum electiones versari: operæ pretium est, earum loco methodum ei tradi, seu formulam aliquam, ex quâ vitam suam et statum proprium possit emendare.

Debet igitur, quisquis ejusmodi conditionem sor-

ego illi faciendum et eligendum ad majorem Dei gloriam, et majorem animæ illius perfectionem essem consulturus; quo animadverso, id mihi agendum ducam, quod alteri suaderem.

(1) Circa vitam et statum.

fitus est, ut finem creationis; et vilæ suæ rectè statuat, ac sequatur, per exercitia supradicta, et electionum modos attendere, atque ruminando sedulò colligere, quàm amplam domum et familiam æquumsit se habere: quibus eam modis tractare et administrare conveniat: quibus instruere verbis et exemplis: quantum prætereà de possessis facultatibus sumptum facere liceat in usus proprios, sive domesticos: quid rursùm pauperibus erogare, vel impendere piis operibus deceat; nihil affectando aliud, nec quærendo, nisi quod honorem Dei et salutem suam præstet.

Hoc enim unusquisque persuasum habeat, tantùm se in studiis spiritualibus promoturum esse; quantùm ab amore sui ipsius et commodi proprii affectione sese abstraxerit.

HEBDOMADA TERTIA.

PRIMA CONTEMPLATIO

Fit () in mediâ nocte, et continet orationem præparatoriam, tria præludia, sex puncta cum uno colloquio.*

Oratio præparatoria eadem quæ semper.

Præludium primum sumitur ex historiâ: quomodò Christus à Bethaniâ misit Hierosolymam discipulos duos ad parandam cœnam, quo et ipse cum reliquis deinde profectus est: ibique post agni paschalis esum et peractam cœnam, pedes lavit omnibus, et sacrosanctum corpus ac sanguinem suum largitus est. Postremò sermonem ad eos habuit, post discessum Judæ, ipsum vendituri.

(*) Prima contemplatio de Christi Domini nostri profectione à Bethaniâ in Hierusalem, et de gestis usque ad ultimam cœnam inclusivè, sit mediâ nocte, et continet orationem præparatoriam, etc.

Secundum, ex compositione loci considerando dictum iter asperum, aut lene, breve, aut longum, cum cæteris, quæ inesse poterant, circumstantiis: deinceps conspiciendo locum cœnæ amplum, vel angustum, vilem, vel ornatum, et consimilia.

Tertium, ex opatæ rei petitione, scilicet doloris indignationis et confusionis; eo quòd ob peccata mea summus omnium Dominus tantis se tormentis ita objiciat.

Punctum primum erit, respicere cœnantes, et aliquid in usum meum adducere,

Secundum, eosdem audire, quid loquantur, et fructum indè decerpere.

Tertium, attendere quid agant, et per omnia proficere.

Quartum, (*) advertere quid jam indè Christus pati appetat, et incipiat, juxtà historiam; undè incipiam et ipse dolorem, mœstiliam et fletum mihi excitare; meque affligam similiter in subsequentibus.

Quintum, meditari quo se pacto abscondens Christi Divinitas, adversarios suos, cùm valeat, non perdat, sed pœnas adeò crudeles pati sinat humanitatem.

Sextum, cogitare, cùm talia ferat pro peccatis meis, quid agere debeam, aut pati ejus causâ.

COLLOQUIUM ad Christum fiet, terminandum cum *Pater noster*.

In colloquiis est notandum (ut suprâ ex parte jam exposuimus) quod agere convenit, et aliquid petere

(*) Quartum, advertere quid Christus Dominus noster in humanitate patiat, aut pati appetat, juxtà punctum quod meditandum suscipitur: undè incipiam et ipse maximo conatu dolorem, mœstiliam et fletum mihi excitare; idemque curabo in subsequentibus punctis.

juxtâ præsentis rei rationem, videlicet, prout sentio in me consolationem, vel perturbationem; prout virtutem unam, vel alteram expeto; prout in hanc, vel illam partem de me statuere intendo; prout etiam de re, quam contemplor, tristari volo, vel lætari. Denique postulandum erit illud quod circa rem certam aliquam maximè desidero: et unum duntaxat colloquium poterit confici ad Christum Dominum, vel triplex, si devotio instiget, nempe ad Matrem, Filium et Patrem, sicut traditum est in contemplatione secundæ hebdomadæ, de tribus classibus, cum sequente illic Annotatione.

SECUNDA CONTEMPLATIO

In aurorâ, de rebus à Christo post cœnam, et in horto gestis.

Oratio præparatoria consueta semper.

Præludium primum est juxtâ historiam: quomodò Jesus Christus unâ cum undecim suis apostolis descendit ex monte Sion, ubi fuerant cœnati, et transiens per vallem Josaphat, relictis ibi ex illis octo, aliis verò tribus in horti parte, seorsum ipse digrediens, oravit ad sudorem usque sanguineum, iteratâ jam ter eâdem ad Patrem suum oratione. Postea excitis discipulis à somno, prostratis ad solam vocem cum Judâ per osculum prodente, adversariis; restitutâ deinceps, quam amputaverat Petrus, Malchi auriculâ: comprehensus tandem est, quasi nefarius, aut latro quispiam, et per vallem illam ad Annæ domum primò tractus.

Secundum est pro construendo loco, viam intueri (1) declivem, planam et arduam; item hortum certâ magnitudine, figurâ et habitudine depingendum.

(1) Viam à monte Sion ad vallem Josaphat, item, etc.

Tertium, pro voti consecutione, poscere mœrorem, planctum, anxietatem, et cæteras id genus pœnas interiores ut Christo patienti pro me compatiar.

Notanda simul hæc quatuor:

Primum, quòd post præparatoriam orationem, cum tribus præludiis secundi hujus exercitii, eodem modo et ordine procedendum est per puncta et per colloquium, ut in præcedente de cœnâ peractum est. Adjiciendæ quoque erunt circa Missæ et Vesperarum tempus duæ repetitiones super unâ et alterâ dictâ contemplatione. Ante cœnam verò applicabuntur quinque sensus, præmissâ ubique oratione præparatoriâ, cum tribus præludiis oblatae materiæ congruentibus, quemadmodum in hebdomadâ secundâ satis descriptum est.

Secundum, quòd habitâ ætatis, complexionis corporalis, ac dispositionis totius ratione, vel quinque, vel pauciora exercitia diebus singulis implebuntur.

Tertium, quòd in hac tertiâ hebdomadâ mutandæ sunt ex parte Additio secunda et sexta, siquidem (quod ad secundam spectat) ubi fuero expectatus præcogitans quò tendam, et instantem contemplationem paululùm delibans, interim dum surgo et accingor, adnitar simul ad tristitiam et dolorem de tot ac tantis Christi pœnis meipsum acriter incitare. Quoad sextam verò, suffugiam potius quàm quæram, aut admittam jucundas cogitationes, licèt alioqui utiles et sanctas, ut sunt de resurrectione Christi et gloriâ. Pro quibus in meditandâ ejus Passione angores ac pœnas hauriam ex frequenti recordatione, quæ ab horâ suæ nativitatis (1) ad exitum usque vitæ hujus ipse perpessus est.

Quartum, quòd examen particulare, circa tam

(1) *Usque ad mysterium Passionis, in quo nunc versor, ipse perpessus est.*

exercitiorum, quàm Additionum functionem, fiet ad eundem modum, ut in hebdomadâ præcedente.

IN SECUNDA AUTEM DIE

Contemplatio alia succedet, noctu transigenda, de gestis (1) in domo Annæ, ut narratur infrâ; sub auro-ram verò de secutis rebus in domo Caiphæ; deinde repetitiones et usus sensuum, velut priùs.

IN TERTIA DIE

Contemplabimur per noctem mediam quomodo ductus est ad Pilatum Christus, et quid ibi actum, ut infrâ dicetur; diluculo verò, de iis quæ gesta sunt, transmisso Christo ad Herodem. Subdetur repetitio- num et sensuum consuetus usus.

DIE QUARTÂ

Meditatio nocturna percurrent historiam de reditu ab Herode, usque ad mediam partem mysterio- rum, quæ apud Pilatum secula sunt: reliquam verò partem circa lucem primam prosequemur. De repeti- tionibus quoque, et sensibus, pro consuetudine sit agendum.

DIE QUINTA

Sub noctis medium, de progressu ipso Passionis contemplabimur, à sententiâ Pilati usque ad crucifixio- nem; sub auroram deinceps ab elevatione crucis ad Christi usque expirationem, de quibus infrâ. Re- petitiones, et sensuum exercitatio, ut suprâ.

(1) De gestis ab horto usque ad domum Annæ inclusive. Ità semper sanctus Pater contemplanda etiam proponit Domini itinera-

DIE SEXTA

Quomodo mortuus Dominus sublatuſ de cruce , et ad monumentum delatuſ eſt ; primo mane , ex quo ſepultuſ fuit , donec beata Virgo in domum aliquam ſe recepit.

DIE SEPTIMA

Inter noctu et mane Paſſionem totam revolvemus. Poſteà repetitionum , et ſenſuum vice , per diem totum conſiderabimus , quàm licebit frequentiffimè , quo pacto ſanctiſſimum Jeſu Chriſti corpus remaſerit ab animâ ſejunctum ; et ubinam , aut quomodo ſepultum ; item quæ fuerit beatæ Mariæ Matris ſolitudo , deſolatio , qualis et quanta afflictio ; quàm acerbuſ quoque diſcipulorum mœror exſtiterit.

Subnotandum eſt , quòd ſi cui libeat , meditandæ Chriſti Paſſioni diutiùſ inſtare , contemplationeſ ſingulaſ debet abſolvere cum paucioribuſ myſteriis , ità ut prima ſolùm comprehendat cœnam ; ſecunda lotionem pedum ; tertia Eucharistiæ ſanctæ institutionem ; quarta , ſermonem ibi ſubſecutum : et ſic in cæteriſ agendum.

Ad hæc , trajectâ totâ Paſſione , licebit proximo poſt die iterare ejus dimidium , atque reliquum poſtridiè : perendiè ruruſ totam ſimul.

È contrario verò , ſi quiſ malit tempuſ ſuccidere , contempletur de cœnâ Domini per noctem ; de horto , in aurorâ ; de Annæ domo circa Miſſam ; ſub Veſperas de domo Caiphæ ; de prætorio Pilati ante cœnam : et ita pergendo per dieſ ſinguloſ diverſa exercitia quinque implebuntur : utpote repetitionum , ac ſenſuum uſu prætermiſſo. Tranſcuſâ verò Paſſione , operæ prætium fuerit eamdem ſimul totam die unico revolvere ,

sive in unum tantum exercitium congestam, sive distributam in plura, prout sibi fore conducibilis ille censuerit.

REGULÆ ALIQUOT

Ad (1) victum rectè temperandum.

Prima est, quòd à pane minùs abstinendum sit, quàm à reliquis alimentis; cùm neque gulam adeò irriter, nec tentationi æquè obnoxios nos reddat.

Secunda, quòd circa potum attendenda sit magis abstinentia, quàm circa panem, cautè observando quæ prosit mensura potùs, (2) ut sumatur semper quæ rursùm noceat, ut tollatur.

Tertia, quòd circa pulmenta, et edulia potissimùm abstinentiæ ratio versetur; cùm per illa, tum appetitui ad peccandum, tum inimico ad tentandum, major subministretur occasio. Temperanda sunt igitur, vitandi excessus causà, quod fit dupliciter, dum vel cibis grossioribus vescimur, atque assuescimus, vel dum parcè delicatis utimur.

Quarta est, quòd quantò plùs de conveniente victu sibi quis ademerit (vitatò interim valetudinis adversæ gravi periculo), tanto celeritùs mensuram cibi ac potùs justam reperiet: tum quia, hoc modo meliùs se disponens, et obnixiùs tendens ad perfectionem, sentiet interdùm quosdam cognitionis internæ radios, et consolatorios motus sibi cœlitùs immissos, ex quibus facillè poterit rationem victùs commodiorem discernere: tum quoniam si quis, ita abstinendo, se deprehenderit viribus imbecilliorē esse, quàm ut exercitia ipsa spiritualia peragere commodè valeat, sic

(1) *Ad ordinandum se in posterum in victu.*

(2) *Ut admittatur: quis etc.*

facile advertet, quam mensuram victûs naturæ necessitas requirat.

Quinta, quòd expedit inter comedendum imaginari, quasi videamus Jesum Christum Dominum nostrum vescentem cum suis discipulis, observando quem teneat edendi, bibendi, respiciendi et loquendi modum, eumque ad imitandum nobis proponendo. Usu veniet enim, ut occupato magis intellectu circa meditationem talem, quàm circa corporalem cibum, (1) discamus faciliùs victum moderari.

Sexta, quòd gratiâ varietatis, aliæ adhiberi possunt meditationes inter vescendum, ut sunt de Sanctorum Vitâ, de piâ quâpiam doctrinâ, vel de aliquo spirituali negotio agendo, undè, sic abstractâ mente, cibus ipse, et vescendi delectatio parùm sentiatur.

Septima, quòd cavendum sit præcipuè, ne super sumendos cibos animus quodammodò totus effundatur, et ne avidè vescamur, aut festinè; sed appetitui semper dominantes, tum mensuram victûs, tum sumendi modum unâ temperemus.

Octava est, quòd plurimùm conducit ad tollendam cibi potûsque immoderantiam, si (2) ante prandium aut cœnam, et quâcumque horâ nulla esuries sentitur, præviâ deliberatione victum proximè sumendum definiamus ad mensuram certam (3) quam deinde nullâ vel propriâ aviditate, vel instigatione inimici unquàm excedamus; sed potiùs vincendæ utriusque causâ, de illâ nonnihil etiam subducamus.

(1) Discamus faciliùs *methodum* (*systema*) et ordinem circa modum, quo *nos habere et gubernare* debeamus.

(2) *Si post prandium vel post cœnam, vel quâcumque horâ, etc.*

(3) Adde hîc: *et illû consequenter quotidîè.*

HEBDOMADA QUARTA.

CONTEMPLATIO PRIMA.

Quomodo Jesus Dominus post resurrectionem apparuit sanctæ Matri suæ, ut habetur infra.

ORATIO præparatoria juxta morem.

Præludium primum accipitur ab historiâ. Quomodo postquàm expiravit Dominus in cruce, sepulto (*) corpore, sed divinitate semper sociato, ipse in animâ, Divinati quoque continuè unitâ descendit ad Inferos, ereptisque indè justorum animabus rediens ad sepulcrum, corpus cum animâ denuò univit, ac resurgens demùm apparuit beatæ Virgini Matri suæ vivus, ut piè ac verisimiliter credendum est.

Secundum pro constructione loci, speculandum accipiet sepulcri situm, et beatæ Virginis domicilium, cujus formam, partes, et reliquam dispositionem, ut cellulam et oratorium, sigillatim perscrutabimur.

Tertium continebit gratiam petendam, ut (1) scilicet immensum Christi ac Matris gaudium participemus.

Punctum primum, secundum ac tertium eadem hic sunt, quæ suprâ in contemplatione cœnæ fuerunt yposita, id est considerare personas, verba, opera.

Quartum verò erit animadvertere (**) quomodo

(*) Corpore ab animâ separato; vox enim illa (sepulto) non ut in Autographo, neque cohæret cum aliis.

(1) Ut læter et gaudeam intensè de tantâ gloriâ et gaudio Christi Domini nostri.

(**) Quomodo Christi Divinitas, quæ Passionis tempore videbatur abscondita, etc.

Christi Divinitas passionis et mortis tempore abscondita, palam se faciat in resurrectione, ac tot miraculis deinceps elucescat (1).

Quintum, æstimare quàm prompto, copiosoque functus sit Dominus consolandi suos officio, adhibitâ consolationis, quæ ab amicissimo quopiam præstari potest, similitudine.

Colloquio uno, vel pluribus, juxtâ materiam faciendis, terminetur contemplatio cum *Pater noster*.

Notandum porrò, quòd in sequentibus contemplationibus, seu exercitiis, recensenda erunt per ordinem mysteria omnia resurrectionis, ascensionisque, et quæ sunt intermedia, servatis ubique iisdem formulis et modis; sicuti per totam illam hebdomadam factum est, in quâ passionis mysteria contemplati sumus, et juxtâ nodum, ac exemplum primæ hujus de resurrectione Domini meditationis, formandæ sunt sequentes omnes, atque regulandæ, tam in præludiis (nisi quòd hæc rebus sunt accommodanda) quàm in punctis quinque, et Additionibus singulis. Pari etiam ratione circa repetitiones, et sensuum operationes, nec non in augendo, minuendove exercitiorum, secundum mysteria numero, dirigi poterimus, sicut in prædictâ meditandæ Christi passionis hebdomadâ fuimus edocti.

Secundò notandum est, (2) convenire magis quartæ huic hebdomadæ, quàm præcedentibus, ut quatuor duntaxat fiant exercitia: primum postquàm mane surreximus; secundum circa missæ tempus, vel paulò ante prandium, prioris repetitionis loco; tertium horâ vesperarum, pro secundâ repetitione; quartum ante cœnam, ad motis sensuum officiis, ad imprimandas fortius animæ contemplationes tres eo die factas. signatis obiter, et penitus tractatis partibus, seu locis illis, in

(1) Elucescat per veros, et sanctissimos ejus effectus.

(2) Communiter convenire magis.

quibus motus animi efficaciores, majoremque gustum spirituales senserimus.

Tertiò, quòd quamvis ei, (1) qui exercitatur, certus præscribatur numerus punctorum, putà ternarius, aut quinarium, liberum tamen ipsi erit in plura, vel pauciora puncta redigere contemplationem, prout commodius se habere expertus fuerit. Quà in re magnoperè juvabit, ante ingressum exercitii, tractanda puncta comminisci, et num ro certo præfinire.

Quartò denique notandum est, quòd per quartam hanc hebdomadam variari debent secunda, sexta, septima et decima Additiones.

In secundà quidem, ut dum evigilo, repentè mihi ponam ob oculos statutam contemplationem et de gaudio Domini cum suis studeam et ipse exilarescere.

In sextà verò, ut memoriæ meæ objiciam ea quæ lætitiâ spirituales cient, ut cogitatio de gloriâ.

In septimâ, ut lucis et cœli utar commoditate, quæ sese offeret: putà per (2) tempus vernum, herbarum virentium et florum aspectu, aut aprici loci amœnitate; per hyemem verò solis, vel ignis opportuno calore: et ità de cæteris corporis atque animi oblectationibus congruis, (3) per quas Creatori et Redemptori meo congaudere queam.

In decimâ, ut loco pœnitentiæ, (4) temperantiâ et mediocritate victus contentus sim, nisi quo tempore jejunium, vel abstinentiam Ecclesia indixit, cujus præceptis semper obtemperandum est, nisi justum adsit impedimentum.

(1) Ei, qui *contemplatur*, certus, etc.

(2) Per tempus vernum et æstivum.

(3) *In quantum anima existimat, vel conjecturæ supponit sibi posse esse adjumento ad gaudendum in Creatore et Redemptore suo.*

(4) *Attendam ad temperantiâ et ad medium (tenendum) in omnibus, nisi, etc.*

CONTEMPLATIO

Ad amorem spirituales in nobis excitandum.

In primis duo notanda sunt :

Primum, quòd amor ipse (1) ab operibus magis, quàm à verbis pendet.

Secundum, quòd consistit amor (2) in mutuâ facultatum, rerum et operum communicatione, putà scientiæ, divitiarum, honoris, et boni] cujuscumque.

Oratio præmittitur ex more.

Præludium primum est, ut coram Domino, angelis, sanctisque omnibus, (3) mihi propitiis, stare me videam.

Secundum, ut (4) gratiam Dei efflagitem, per quam beneficiorum ejus in me collatorum magnitudinem perspiciens, ad amorem, cultum et servitium ipsius totum me impendam.

Punctum primum sit revocare in memoriam beneficia creationis ac redemptionis; dona itidem particularia, seu privata enumerare; et cum intimo affectu perpendere quantum mei causâ benignissimus Dominus egerit, atque pertulerit; quantum mihi elargitus sit de thesauris suis: (5) quodque juxtà divinum suum

(1) Amor debet *potius* magis *in* operibus, quàm *in* verbis.

(2) In communicatione (quæ fit) *ab utràque parte*, scilicet, *ut det et communicet amans amato ea quæ habet, vel ex iis quæ habet vel potest, et sic vicissim amatus amanti: ita ut, si alter habet scientiam, det illi qui eam non habet: si honores, si divitias; et sic (porro) alter alteri (vicissim).*

(3) *Pro me interpellantibus.*

(4) Ut petam *cognitionem internam* tot ac tantorum bonorum (à Deo) acceptorum, ut ego *integrè* (hæc) *recognoscens* (vel integro grati animi sensu) *possim in omnibus amare et servire divinæ suæ Majestati.*

(5) Et consequenter, (quantum) idem Dominus desideret dare

decretum, et beneplacitum, seipsum mihi, quantum potest, donare velit. Quibus optimè inspectis, vertar ad meipsum, et disquiram mecum, quæ meæ sint partes, et quid æquum justumque sit, ut divinæ offeram, et exhibeam Majestati: haud sanè dubium quin mea omnia offerre debeam, ac meipsum cum summo affectu, et verbis hujuscemodi, vel similibus :

Suscipe, (1) Domine, universam meam libertatem. Accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem. Quidquid habeo, vel possideo, mihi largitus es, id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum. Amorem tuî solùm cum gratiâ tuâ mihi dones, et dives sum satis, nec aliud quidquam ultrâ posco.

Secundum erit speculari Deum in singulis (2) existentem creaturis suis: et elementis quidem dantem, ut sint; plantis verò ut per vegetationem quoque vivant; animalibus insuper, ut sentiant: hominibus postremò, ut simul etiam intelligant. Inter quos accepi et ipse universa hæc beneficia, esse, vivere, sentire ac intelligere, meque templum quoddam suum efficere voluit, ad imaginem suam et similitudinem creatum. Ex quorum omnium admiratione, reflexus in meipsum, agam ut in primo puncto, vel meliùs, si quid occurrerit: id quod in punctis etiam sequentibus erit factitandum.

se ipsum mihi in quantum potest, juxta divinam suam *ordinationem*. Quibus, etc.

(1) *Sume, Domine, et suscipe omnem meam libertatem, meam memoriam, meum intellectum, et omnem voluntatem meam, quidquid habeo et possideo: tu mihi hæc omnia dedisti; tibi, Domine, ea restituo: omnia sunt tua, dispone* (de illis) pro omni voluntate tuâ. Da mihi amorem tuî et gratiam, *nam hæc mihi sufficit.*

(2) In singulis *habitantem* creaturis... in elementis... in plantis... in animalibus... in hominibus... et ità in me (*habitat*) dante mihi esse, vivere, etc.

Tertium est considerare eundem Deum, ac Dominum, propter me in creaturis suis operantem, et laborantem quodammodò : (*) quatenus dat ipsis, conservatque id, quod sunt, habent, possunt atque agunt. Quæ omnia, ut suprà, in mei considerationem reflectenda erunt.

Quartum, prospicere quo pacto munera, et bona omnia cœlitus descendunt, ut sunt potentia, justitia, bonitas, scientia, et alia quælibet humana perfectio, terminis quibusdam certis circumscripta : quæ ab infinito illo totius boni thesauro, sicut lumen à sole, et ex fonte aqua, derivantur. Addenda superest reflexio prædicta in mei circumspeditionem.

Colloquium etiam in fine fiet, terminandum cum *Pater noster*.

MODI TRES ORANDI.

PRIMUS ORANDI MODUS

Deducendus est ex mandatis, ex peccatis septem mortalibus, ex tribus animæ potentiis, et ex quinque sensibus consideratis : undè non tam habet orationis formam, quàm exercitii cujusdam spiritualis, per quod et anima juvatur, et oratio Deo redditur acceplior.

Prius itaque quàm hoc orem modo, juxta illud, quod tertiæ Additioni æquipollet, sedebo vel deambulabo paulisper (prout ad animæ quietem facere video) pensitans apud me, quo mihi accedendum sit, et quid faciendum. Hoc idem Additionis genus ad omnem orandi modum præmitti debet.

(*) Ut in cœlis, elementis, plantis, frugibus et animalibus quatenus dat, etc.

Oratio præparatoria gratiæ contineat postulationem, ut mihi detur agnoscere quidquid deliquero adversus Decalogi præcepta, meque in posterum emendare, intellectis illis exactius, (et ut par est) ad Dei gloriam et salutem meam solito cautiùs observatis.

Primò ergo mandatum quodlibet ordine discutiam, attendens quo pacto servaverim illud, aut violaverim, deque succurrentibus in memoriam delictis veniam (1) precabor, recitando semel *Pater noster*.

Porrò in excutiendis singulis præceptis satis fuerit insumi spatium temporis, quo ter posset (2) oratio Dominica percurri.

Notandum tamen, quòd circa præceptum, cujus prævaricatio rarior nobis accideret, minùs immorandum esset; at eò ampliùs, quò lapsus fuerit ex assuetudine frequentior, idque similiter circa mortalia peccata sit præstandum.

Completo de præceptis singulis discursu, post meæ accusationem, et gratiæ implorationem, ut ea vigilantius deinceps custodiam, colloquium dirigam ad Deum, juxtà rei occasionem.

Secundò, similem orationis modum prosequemur circa (3) mortalia peccata, post Additionem et præparatoriam orationem, sicut fecimus in præceptis. Nihil enim utrobique varium occurrit, nisi quod ad materiam attinet, cùm præcepta quidem servanda sint, peccata verò devitanda. Cætera eadem sunt, fietque itidem colloquium.

Sciendum est, peccatorum vitiorumque notitiam juvari per contrariorum actuum et habituum considerationem. Quapropter per gratiam divinam, et piam quamlibet exercitationem laborandum est unicuique,

(1) Veniam et remissionem precabor, et recitabo semel, etc.

(2) Oratio Dominica et salutatio Angelica.

(3) Circa septem mortalia.

ut virtutes sibi paret, mortalibus peccatis septem oppositas.

Tertiò, circa tres animæ potentias idem sequitur progressus per Additionem, orationem, (1) et discussionem singularum, cum colloquio ad finem faciendus.

Quartò, circa quinque sensus corporis, nullâ remutatâ præter materiam.

Ubi subnotandum est, quòd si quis optet, in sensuum suorum usu Christum imitari, debet in oratione præparatoriâ seipsum super hoc Deo commendare, factæque sensuum singulorum examinationi Dominicam orationem subjicere: si verò similem affectet beatæ Virginis Mariæ imitationem, ei se commendet, tanquam à Filio id impetraturæ, et salutationem Angelicam, (2) dum sensus excutit, identidem recitet.

SECUNDUS ORANDI MODUS,

Ex vocum orationis singularum perpensâ significatione.

Additio eadem, quæ superiùs, it prævia.

Oratio præparatoria personæ congruet, ad quam dirigitur.

Secundus orandi modus est, ut flexis genibus, vel sedendo (pro habitudine corporis, et animi devotione) oculis vel clausis, vel defixis in partem unam, neque huc et illuc motis, precationem Dominicam à principio recitemus, et in primâ voce, quæ est *Pater*, meditationis figamus pedem, (3) quamdiù

(1) Orationem præparatoriam.

(2) Post excussum unumquemque sensum recitet.

(3) Quamdiù invenimus significationes (varias) comparationes, gustum et consolationem in considerationibus pertinentibus ad talem vocem: et ita deinceps, etc.

circa eam, variæ nobis significationes, similitudines, spirituales gustus, et aliæ commotiones devotè incident: et ità deinceps per singula ejusdem, vel alterius orationis verba facitabimus.

Regulæ tres circa hæc servandæ :

Prima, ut in tali præcationis cujuslibet ruminatione horæ spatium insumamus, quo expleto, *Ave Maria*, *Credo*, *Anima Christi* et *Salve Regina* semel, juxta communem morem vel mente solâ, vel etiam voce percurrantur.

Secunda est, quòd si orantibus hoc modo nobis in unâ voce, vel duabus, meditatio affluat, et interna simul delectatio, postponenda erit transcurrendi cura, licèt hora tota prætereat: quâ elapsâ, reliquum orationis cursim recitetur.

Tertia, ut quandò ità contigerit, meditandæ voci uni, aut pauculis horam impendisse, postridiè recitato breviter eo quod excussum fuit, ad sequentis verbi considerationem pergamus.

Post excussam verò (1) ad hunc modum Dominicam præcationem totam, succedet salutatio Angelica: deinde alia, atque alia oratio, ut (2) sine interruptione hæc orandi exercitatio procedat.

Ad hæc, oratione quâlibet sic completâ, personam illam, ad quam pertinebat, paucis compellabimus, virtutem aliquam, aut gratiam petentes, quâ maximè indigere nos senserimus.

TERTIUS ORANDI MODUS,

Per quamdam vocum et temporum commensationem.

Additio ab utrâque superiore nihil differt.

Oratio præparatoria fiet sicut in secundo modo.

(1) *Uno vel multis diebus* Dominicam præcationem.

(2) *Ut per aliquod tempus* sine interruptione, etc.

Tertius hic orandi modus in eo consistit, ut inter singulas respirandi vices, singula Dominicæ, alteriusve orationis verba transmittamus, expensa interim, vel significatione prolatae vocis, vel personæ, ad quam oratio spectat, dignitate, vel meâ ipsius vilitate, vel utriusque postremò differentiâ. Eodem procedendum modo in verbis reliquis. Addendæ quoque orationes suprâ memoratæ, *Ave*, *Credo*, etc.

Regulæ duæ huc spectantes :

Prior, ut finitâ juxtâ hunc orandi modum precatione Dominicâ, sumatur aliis diebus, vel horis Angelica salutatio, simili respirationum intervallo tractanda, cum aliis orationibus usitato more recitandis.

Posterior, ut, qui hunc orandi modum exercere cupit diutius, ad eum applicet precationes omnes suprâ dictas, aut earum partes, et paria anhelituum, ac vocum interstitia observet.

VITÆ DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI

MYSTERIA.

Notandum est primitus, omnia sequentium Mysteriorum verba, quæ includuntur parenthesi, ex ipsis Evangeliiis deprompta esse, non item cætera. Ad hæc, in unoquoque mysterio semper, aut ferè poni puncta tria, ut eò expeditior sit contemplatio, quò est distinctior.

DE ANNUNTIATA B. MARIE VIRG. CHRISTI INCARNATIONE,

de quâ Luc. 1.

Primò, quomodò angelus Gabriel, beatam Virginem salutans divini Verbi conceptionem ei nuntiavit: (*Ingressus Angelus ad eam dixit: Ave, gratiâ plena, etc. Ecce concipies in utero, et paries Filium, etc.*).

Secundò, confirmat Angelus id quod prædixerat, adducto exemplo de sancti Joannis Baptistæ conceptione admirandâ: (*Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute suâ, etc.*)

Tertiò, respondit Angelo Virgo sancta: (*Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.*)

DE MARIA ELISABETH COGNATAM SUAM VISITANTE,

ut habetur Luc. 1.

Primò, quomodò invisit Maria Elisabeth, ac sanctus Joannes in utero existens sensit Mariæ salutationem, et gestiit: (*Ut audivit salutationem Mariæ Elisabeth, exsultavit infans in utero ejus: et repleta est Spiritu sancto Elisabeth, et exclamavit voce magnâ, et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui.*)

Secundò, beata Virgo in hoc canticum præ lætitiâ prorupit: (*Magnificat anima mea Dominum, etc.*)

Tertiò (*Mansit autem Maria cum illâ quasi mensibus tribus, et reversa est in domum suam.*)

DE CHRISTI NATIVITATE,

Luc. 2.

Primò, beata Maria cum Joseph sponso suo è Nazareth proficiscitur Bethlehem: (*Ascendit autem et Joseph à Galilæâ, etc., in Bethlehem, etc., ut profiteretur cum Mariâ desponsatâ sibi uxore prægnante.*)

Secundò, (*Peperit Filium suum primogenitum, et pannis eum involvit, et reclinavit eum in præsepio.*)

Tertiò, eo tempore (*Facta est cum Angelo multitudo militiæ cœlestis, laudantium Deum, et dicentium: Gloria in altissimis Deo, etc.*)

DE PASTORIBUS,

Luc. 2.

Primò, pastoribus revelatur Christi Nativitas per

Angelum : *Evangelizo vobis gaudium magnum, etc. Quia natus est vobis hodiè Salvator, etc.)*

Secundò, pastores properant in Bethlehem : (*Et venerunt festinantes : et invenerunt Mariam, et Joseph, et Infantem positum in præsepio.)*

Tertiò, (*Et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes Deum, etc.)*

DE CIRCUMCISIONE,

Luc. 2.

Primò, circumcisis est Puer.

Secundò, (*Vocatum est nomen ejus Jesus, quod vocatum est ab Angelo, priusquàm in utero conciperetur.)*

Tertiò, redditus est Matri suæ Puer, quæ illi compatiebatur de sanguinis visâ effusione.

DE TRIBUS MAGIS REGIBUS,

Matth. 2.

Primò, tres Magi reges ad puerum Jesum adorandum venerunt, stellâ duce, ità attestantes : (*Vidimus enim stellam ejus in Oriente, et venimus adorare eum.)*

Secundò, (*Procidentes adoraverunt eum, et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera aurum, thus et myrrham.)*

Tertiò, (*Responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.)*

DE PURIFICATIONE B. VIRGINIS ET PUERI JESU PRÆSENTATIONE,

Luc. 2.

Primò, detulerunt Puerum in templum, ut præsentarent eum Deo, tanquàm primogenitum, offerentes

pro eo consuetum munus (*Par turturum, aut duos pullos columbarum.*)

Secundò, Simeon veniens eâdem horâ in Templum (*Accepit eum in ulnas suas, et benedixit Deum et dixit : Nunc dimittis servum tuum, Domine, etc.*)

Tertiò, Anna (*Superveniens confitebatur Domino, et loquebatur de illo omnibus, qui exspectabant redemptionem Israel.*)

DE FUGA IN ÆGYPTUM;

Matth. 2.

Primò, volens Herodes puerulum Jesum interficere, occidi fecit Innocentes, præmonito Joseph per Angelum, ut in Ægyptum profugeret : (*Surge et accipe Puerum, et Matrem ejus, et fuge in Ægyptum.*)

Secundò, iter corripuit Joseph Ægyptum versùs, (*Qui consurgens nocte, etc., secessit in Ægyptum.*)

Tertiò, (*Et erat ibi, usque ad obitum Herodis.*)

DE REDITU AB ÆGYPTO,

Matth. 2.

Primò, admonetur Joseph ab Angelo, ut in terram Israel revertatur. (*Surge et accipe Puerum et Matrem ejus, et vade in terram Israel.*)

Secundò, (*Qui consurgens, etc., venit in terram Israel.*)

Tertiò, eo quòd regnabat Archelaus filius Herodis in Judæâ, recessit in Nazareth.

DE VITA DOMINI AB ANNO ÆTATIS SUE DUODECIMO USQUE AD TRIGESIMUM,

Luc. 2.

Primò, quomodò subditus erat et obediens parentibus.

Secundò, (*Proficiebat sapientiâ, et ætate, et gratiâ, etc.*

Tertiò, videtur fabrilem artem exercuisse, cùm dicat sanctus Marcus, c. 6. (*Nonne hic est faber ?*)

DE ASCENSU IN TEMPLUM ANNO DUODECIMO,

Luc. 2.

Primò, natus Jesus annos duodecim, è Nazareth profectus est Hierosolymam.

Secundò, remansit illic nesciis parentibus.

Tertiò, post triduum invenerunt eum in templo, sedentem inter Doctores, et ipse illis causam moræ percunctantibus respondit : (*Nesciebatis, quia in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse ?*)

DE BAPTISMO EJUS,

Matth. 3.

Primò, Matri valedicens è Nazareth ad Jordanis flumen se contulit, ubi tunc Joannes baptizabat.

Secundò, baptizatus est à Joanne, excusante se primum de indignitate, sed compulso his verbis : (*Sine modo ; sic enim decet nos implere omnem justitiam.*)

Tertiò, descendit Spiritus sanctus super eum, et vox de cœlo sic attestans : (*Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.*)

DE TENTATIONE CHRISTI,

Luc. 4. et Matth. 4.

Primò, post baptismum secessit in desertum Christus, et ibi per dies quædraginta, et totidem noctes jejunavit.

Secundò, ter ab inimico tentatus est : (*Accedens tentator dixit ei : Si Filius Dei es, dic, ut lapides isti pa-*

nes fant. Mitte te deorsùm. Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me.)

Tertiò, (*Angeli accesserunt et ministrabant ei.*)

DE APOSTOLORUM VOCATIONE.

Primò, videntur sancti Petrus et Andreas fuisse ter vocati; primùm ad solam quamdam Christi notitiam, *Joan. 1.*; deinde ad sequelam solùm temporaneam, cum animo revertendi ad piscationem, *Luc. 5.*; ultimò ad perpetuam sequelam, *Matth. 4.* et *Marc. 1.*

Secundò, vocavit filios Zebedæi, *Matth. 4.*, et Philip-pum, *Joan. 1.*, et Matthæum, *Matth. 9.*

Tertiò, vocati sunt reliqui, licèt de quorundam vocatione et de ordine vocationum expressè mentio non fiat in Evangelio.

Tria hic expendenda sunt:

Primò, quomodò erant Apostoli abjectæ conditionis.

Secundò, ad quantam fuerint dignitatem, et quàm suaviter vocati.

Tertiò, quibus gratiæ donis, suprâ omnes veteris Testamenti Patres, novique sanctos evecti sint.

DE PRIMO CHRISTI MIRACULO FACTO IN NUPTIIS.

Joan. 2.

Primò, invitatus fuit Christus cum discipulis suis ad nuptias.

Secundò, deficere vinum Mater commonuit: (*Vinum non habent.*) et ministris dixit: (*Quodcumque dixerit vobis, facite.*).

Tertiò, aquam in vinum Dominus convertit: (*Et manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum discipuli ejus.*)

DE FUGATIS È TEMPLO NEGOTIATORIBUS PRIMA VICE,

Joan. 2.

Primò, ejecit de templo vendentes illic et ementes, facto ex funiculis flagello.

Secundò, (1) (*Nummulariorum effudit æs et mensas subvertit.*)

Tertiò, (2) vendentibus columbas mansuetè inquit : (*Auferte ista hinc, et nolite facere domum Patris mei domum negotiationis.*)

DE SERMONE CHRISTI HABITO IN MONTE,

Matth. 5.

Primò, ad dilectos suos discipulos octo Christus beatitudinis genera exposuit. Beati pauperes spiritu : Mites : Qui lugent : Qui esuriunt, et sitiunt justitiam : Misericordes : Mundo corde : Pacifici : Qui persecutionem patiuntur.

Secundò, eos exhortatur, ut acceptis donis seu talentis utantur rectè : (*Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est.*)

Tertiò, ostendit solvere non se legem, sed implere, explicatis præceptis de vitando homicidio, furto, fornicatione, perjurio, et de diligendis quoque inimicis : (*Ego autem dico vobis : Diligite inimicos vestros : Benefacite iis qui oderunt vos.*)

DE SEDATA MARIS TEMPESTATE,

Matth. 8.

Primò, dormiente Christo, coorta est in mari vehemens tempestas.

(1) *Divitum* nummulariorum, etc.

(2) *Pauperibus* vendentibus, etc.

Secundò, excitârunt à somno eum territi discipuli, quos de fidei levitate arguit : (*Quid timidi estis, modicæ fidei ?*)

Tertiò, ventis et mari præcepit, ut conquiescerent, et facta est statim tranquillitas : undè obstupentes homines dicebant : (*Qualis est hic, quia venti et mare obediunt ei ?*)

DE AMBULATIONE SUPER AQUAS,

Matth. 14.

Primò, cùm in monte adhuc esset Christus, discipulis in naviculam abire jussis, et (*Dimissâ turbâ, ascendit in montem solus orare.*)

Secundò, cùm agitaretur noctu navicula, eò ipse venit ambulans super aquas, undè perterrefacti discipuli phantasma esse judicabant.

Tertiò, postquàm dixerat ad eos : (*Ego sum, nolite timere*), sanctus Petrus accedendi petiit facultatem, et gradiendo super aquas, ob subortum metum mergi cœpit, quem increpans Dominus de modicâ fide, naviculam intravit, et cessavit ventus.

DE MISSIS AD PRÆDICANDUM APOSTOLIS,

Matth. 10.

Primò, discipulis Jesus convocatis dedit potestatem ejiciendi dæmonia ex hominibus, et omne morborum genus sanandi.

Secundò, prudentiam eos docuit, et patientiam : (*Ecce ego mitto vos, sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbæ.*)

Tertiò, profectionis exponit modum : (*Gratis accepistis, gratis date: nolite possidere aurum neque argentum.*) Ad hæc materiam prædicationis expressit : (*Euntes autem prædicate, dicentes : Quia appropinquavit regnum celorum.*)

DE CONVERSIONE MAGDALENÆ,

Matth. 7.

Primò, Christo accumbente mensæ, in Pharissæi domo, ingressa est mulier, quæ fuerat in civitate peccatrix (sive (*) Maria Magdalena soror Marthæ fuerit, sive alia) deferens alabastrinum vas, unguento plenum.

Secundò, stans retrò cœpit pedes ejus rigare lacrymis et capillis suis abstergere, deosculari et ungere.

Tertiò, criminatam eam à Pharissæo defendit Christus, et ad ipsum ait : (*Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*) ; et ad ipsam deinceps : (*Fides tua te salvam fecit, vade in pace.*)

DE QUINQUE MILLIUM HOMINUM REFECTIONE,

Matth. 14.

Primò, rogabant Jesum discipuli, ut dimitteret instantes turbas.

Secundò, ipse afferri jussit, quos habebant panes, eosque præmissâ benedictione frangens, discipulis porrexit, turbis hominum discumbere jussis apponendos.

Tertiò, comederunt, et saturati sunt, et superaverunt cophini duodecim.

DE TRANSFIGURATIONE CHRISTI,

Matth. 17.

Primò, assumptis Jesus charissimis tribus discipulis, Petro, Joanne et Jacobo : (*Transfiguratus est ante eos, resplenduit facies ejus sicut sol, vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix.*)

(*) In Autographo non habentur verba illa : *Sive Maria Magdalena soror Marthæ fuerit, sive alia.*

Secundò, loquebatur cum Moyse et Helia

Tertiò, rogante Petro ut fierent ibi tria tabernacula, insonuit vox de cœlo : (*Hic est Filius meus dilectus, etc., ipsum audite.*) Undè consternati Discipuli, proni collapsi sunt, quos tangendo Christus dixit : (*Surgite et nolite timere, etc. : Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis à mortuis resurgat.*)

DE LAZARI SUSCITATIONE,

Joan. 11.

Primò, audito Christus nuntio de Lazari ægrotatione, per biduum subsistit, ut evidentius foret miraculum.

Secundò, antequàm suscitaret mortuum, utriusque sororis fidem exstimulat : (*Ego sum resurrectio et vita : qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet.*)

Tertiò, collacrymatus, ac precatus priùs, suscitavit illum. Fuit autem, quo usus est, suscitandi modus, per mandatum : (*Lazare, veni foras.*)

DE COENA APUD BETHANIAM,

Matth. 26

Primò, cœnabat Christus in domo Simonis leprosi, et pariter Lazarus.

Secundò, effudit Maria unguentum super caput ejus.

Tertiò, obmurmurat Judas : (*Utquid perditio hæc ?*) Denuò verò excusat Christus Magdalenam : (*Quid molesti estis huic mulieri ? Opus enim bonum operata est in me.*)

DE DIE PALMARUM

Matth. 12

Primo, præcepit Dominus adduci asinam, et pul-

lum : (*Solvite et adducite mihi, et si quis vobis aliquid dixerit, dicite, quia Dominus his opus habet, et confestim dimittet eos.*)

Secundò, asinam conscendit Apostolorum vestibus instratam.

Tertiò, excepturus eum populus, cùm veniret obviam, vestimentis suis, et ramis arborum sternebat viam et canebat : (*Hosanna, Filio David : Benedictus qui venit in nomine Domini : Hosanna in altissimis.*)

DE PRÆDICATIONE IN TEMPLO,

Luc. 19.

Primò, docebat quotidie in templo.

Secundò, finitâ prædicatione, in Bethaniam redibat, nemine apud Hierosolymam ipsum excipiente.

DE COENA ULTIMA,

Matth. 26. et Joan. 13.

Primò, comedit cum discipulis paschalem agnum, eosque de imminente suâ morte præmonuit : (*Amen dico vobis, quia unus vestrâ me traditurus est.*)

Secundò, lavit eorum, Judæ quoque ipsius, pedes, incipiens à retro, qui ad majestatem Christi, et indignitatem ætam respiciens sese opponebat : (*Domine, tu mihi lavas pedes?*), ignarus scilicet præberi à Domino exemplum humilitatis, ità postea declarante : (*Exemplum enim dedi vobis, ut, quemadmodum ego feci, ità et vos faciatis.*)

Tertiò, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum instituit, in signum summæ dilectionis, his verbis utens : (*Accipite, et comedite, etc.*) Expletâ autem cœnâ, Judas ad vendendum illum egressus est.

DE MYSTERIIS (1) POST COENAM ET IN HORTO GESTIS,

Matth. 26. et Marc. 14.

Primò, peractâ cœnâ, et hymno dicto, profectus est Christus ad Oliveti montem cum discipulis suis undecim metu plenis, et octo remanere jussit Gethsemani. (*Sedete hîc, donec vadam illuc, et orem.*)

Secundò, ductis secum tribus, Petro, Jacobo et Joanne, oravit ter dicens: (*Pater mî, si possibile est, transeat à me calix iste, verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu*): et in agoniâ existens prolixiùs orabat.

Tertiò, cùm eo timoris redigi se passus fuisset, ut diceret: (*Tristis est anima mea usque ad mortem*), etiam sanguinem sudavit copiosum, teste Lucâ: (*Factus es sudor ejussicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.*) Undè conjicere licèt, ve stimenta ejus jam tum fuisse madefacta cruore.

DE COMPREHENSIONE CHRISTI ET TRADUCTIONE AD ANNÆ DOMUM.

Matth. 26. Luc. 22. Marc. 14 et Joan. 18.

Primò, permisit se Dominus osculo à Judâ tradi, et quasi latronem comprehendi: (*Tanquàm ad latronem existis cum gladiis, ac fustibus comprehendere me? Quotidiè apud vos sedebam docens in templo, et non me tenuistis.*) Ipsoque interrogante: (*Quem quæritis?*) corruerunt in terram inimici omnes.

Secundò, servum Pontificis percutienti Petro ait: (*Mitte gladium tuum in vaginam*), et sanavit servum.

Tertiò, captus, et à discipulis relictus, ad Annæ domum pertrahitur, ubi à Petro paulò post secuto,

(1) De Mysteriis gestis à Cœnâ usque ad hortum inclusivò, N. B. Contemplanda Domini itinera.

semel negatus est, et alapam accepit à ministro quodam obijciente : (*Sic respondes Pontifici P*)

DE GESTIS POSTEA IN DOMO CAIPHÆ,

Matth. 26.

Primò, abducitur ligatus Christus ab Annâ in domum Caiphæ, ubi Petrus rursùm eum bis negavit, atque respiciente ipsum Domino, (*Egressus foras flevit amarè.*)

Secundò, permansit ligatus totâ illâ nocte.

Tertiò, circumstantes eum satellites illudebant, vexabant, et velatâ facie colaphis cædebant, interrogantes : (*Prophetiza nobis, Christe, quis est qui te percussit P*) ac modis aliis blasphemabant.

DE CHRISTI APUD PILATUM ACCUSATIONE,

Matth. 26. Luc. 23. Marc. 15. et Joan. 18.

Primò, traducitur deinceps ad Pilatum Christus, et coram eo à Judæis calumniosè accusatur : (*Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dari Cæsari.*)

Secundò, eo semel atque iterùm examinato retulit Pilatus : (*Ego nullam invenio in eo causam.*)

Tertiò, Barabbæ latronis, quàm Christi Jesu liberationem, malle se Judæi proclamârunt : (*Non hunc, sed Barabbam.*)

DE TRANSMISSO CHRISTO AD HERODEM,

Luc. 23.

Primò, transmisit Pilatus Christum ad Herodem, æstimans quòd esset Galilæus.

Secundò, Herodi poscenti curiosa nihil penitus respondit, licèt à Judæis valdè accusaretur.

Tertiò, ab Herode cum suo exercitu spretus fuit, atque veste albâ indutus.

DE REVERSIONE AB HERODE AD PILATUM,

Matth. 27. Luc. 23. Marc. 15. et Joan. 19.

Primò, Christum remisit ad Pilatum Herodes, et ambo eâ ipsâ die, cùm priùs inimici essent, sibi invicem reconciliati sunt.

Secundò, Jesum flagellis cædi jussit Pilatus: milites eumdem spinis coronârunt, atque purpurâ induerunt, deinde irridentes dicebant: (*Ave, Rex Judæorum*): et colaphos simul impingebant.

Tertiò, (*Exivit ergo Jesus portans coronam spinæam, et purpureum vestimentum*), et Pilatus dicit illis: (*Ecce homo*). Pontifices verò conclamabant: (*Crucifige, crucifige eum.*)

DE CONDEMNATIONE ET CRUCIFIXIONE JESU CHRISTI.

Joan. 19.

Primò, sedens pro tribunali Pilatus Christum judicavit, et tradidit crucifigendum, posteaquàm negantes eum Judæi suum regem esse, dixerunt: (*Non habemus regem nisi Cæsarem.*)

Secundò, bajulavit Christus crucem suam, donec ob virium defectum, Simon quidam Cyrenæus illam post eum ferre compulsus est.

Tertiò, inter duos latrones crucifixus fuit, adscripto titulo: (*Jesus Nazarenus, rex Judæorum.*)

DE MYSTERIIS IN CRUCE FACTIS,

Matth. 27. Luc. 23. Joan. 19.

Primò (1) blasphemias pertulit in cruce: (*Vah, qui*

(1) Primò, locutus est septem verba in cruce: oravit pro iis qui eum crucifigebant: veniam dedit latroni: commendavit sanctum Joannem Matri suæ, et sancti Joanni Matrem: dixit altâ voce

destruis templum Dei, etc. Descende de cruce) : et divisa sunt vestimenta ejus.

Secundò, effatus est Dominus in cruce verba septem : Orans videlicet pro crucifigentibus : latroni parcens : Matrem et Joannem, sibi mutuò commendans : exclamans (*Sitio*), quando aceto eum polaverunt : et deinde se à Patre dicens derelictum : postea (*Consummatum est*) ; ac postremò : (*Pater, in manus tuas commendo spiritum meum.*)

Tertiò, sol obscuratus est, ipso expirante, et petræ scissæ sunt, aperta quoque monumenta, et velum templi à summo ad infimam usque partem scissum, et latus lanceà confossum aquam et sanguinem effudit.

DE MYSTERIO SEPULTURÆ,

Ibidem.

Primò, de cruce sublatus est mortuus Dominus per Joseph, atque Nicodemum, in conspectu ipso Matris afflictissimæ.

Secundò, delatum est ad sepulcrum corpus unctum et inclusum.

Tertiò, adhibiti sunt inibi custodes.

DE CHRISTI RESURRECTIONE ET APPARITIONE PRIMA.

Primùm, apparuit Dominus Matri suæ, postquam resurrexit, cùm dicat Scriptura quòd apparuit multis. Licet enim nominatim illam non exprimat, id nobis

(*Sitio*), et dederunt ei *fel et acetum* : *dixit* se esse derelictum : *dixit* (*Consummatum est*) ; *dixit* (*Pater, in manus tuas commendo spiritum meum*).

Secundò, sol obscuratus fuit, petræ scissæ, sepulcra aperta, velum templi divisum in duas partes à summo usque deorsum.

Tertiò, blasphemant illum, dicentes : (*Vah, qui destruis templum Dei, descende de cruce*) ; fuerunt divisa vestimenta ejus, percussum lanceà latus ejus, *manavit aqua et sanguine.*

tamen relinquit pro certo, tanquàm intellectum habentibus; ne alioqui jure audiamus illud: *Adhuc et vos sine intellectu estis?*

DE SECUNDA APPARITIONE.

Marc. 16.

Primò, summo mane ad monumentum profectæ sunt Maria Magdalene, Jacobi et Salome inter se dicentes: (*Quis revolvat nobis lapidem ab ostio monumenti?*)

Secundò, viderunt lapidem revolutum, et angeli dictum audierunt: (*Jesum quæritis Nazarenum crucifixum. Surrexit: non est hic.*)

Tertiò, apparuit Mariæ Magdalene, quæ, aliis digressis, juxta sepulcrum restiterat.

DE APPARITIONE TERTIA,

Matth. ultimo.

Primò, redibant à monumento mulieres cum timore simul et gaudio ingenti, ut narrarent discipulis quidquid de Domini Resurrectione intellexerant.

Secundò, apparens ois in viâ Christus, ait: (*Avete*), et illæ accedentes, ac prostratæ ad pedes ejus ipsum adorârunt.

Tertiò, affatus est illas Dominus: (*Nolite timere. Ite, nuntiate fratribus meis, ut eant in Galilæam: ibi me videbunt.*)

DE APPARITIONE QUARTA,

Luc. ultimo.

Primò, auditâ Petrus ex mulieribus Christi Resurrectione, cucurrit ad monumentum.

Secundò, introgressus sola vidit linteamina, quibus fuerat involutum corpus.

Tertiò, cogitanti super his Petro Christus se ostendit, undè dicebant apostoli : (*Surrexit Dominus verè, et apparuit Simoni.*)

DE APPARITIONE QUINTA,

Ibidem.

Primò, duobus discipulis deinceps apparuit, cùm irent in Emmaus, et de ipso colloquerentur.

Secundò, redarguit eorum incredulitatem, et mysteria Passionis atque Resurrectionis ipsis exposuit : (*O stulti, et tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ. Nonne hæc oportuit pati Christum, et ità intrare in gloriam suam ?*)

Tertiò, rogatus cum eis mansit, fractoque ipsis pane disparuit, qui subito in Hierusalem reversi nuntiaverunt apostolis quomodò vidissent eum, ac in fractione panis agnovissent.

DE APPARITIONE SEXTA,

Joan. 20.

Primò, discipuli omnes, præter Thomam, domi congregati erant propter Judæorum metum.

Secundò, ingressus januis clausis Christus (*Stetit in medio, et dixit eis : Pax vobis.*)

Tertiò, Spiritum sanctum eis dedit, et ait : (*Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, etc.*)

DE APPARITIONE SEPTIMA,

Ibidem.

Primò, sanctus Thomas, cùm apparitioni prædictæ non interfuisset, protestatus erat : (*Nisi videro, etc., non credam.*)

Secundo, post dies octo, iterum clausis januis obtulit se videndam Christus, et Thomæ dixit: (*Infer digitum tuum huc, et vide, etc.; et noli esse incredulus, sed fidelis.*)

Tertiò, exclamavit Thomas: (*Dominus meus, et Deus meus;*) cui subintulit Christus: (*Beati qui non viderunt, et crediderunt.*)

DE APPARITIONE OCTAVA,

Joan. ultimo.

Primò, palam se denuo fecit Christus piscantibus septem discipulis, qui cum tota nocte nil cepissent, jactum ad mandatum ejus rete, (*Jam non valebant illud trahere præ multitudine piscium.*)

Secundò, per id miraculum agnoscens eum Joannes ait Petro: (*Dominus est*) qui confestim desiliens in mare, ad Christum accessit.

Tertiò, dedit eis, ut comederent panem et piscem. Postea Petro, an se diligeret ter interrogato, suum ovile commendavit: (*Pasce oves meas.*)

DE APPARITIONE NONA,

Marc. ultimo.

Primò, ex Domini mandato abeunt discipuli ad montem Thabor.

Secundò, iis apparens ille inquit: (*Data est mihi omnis potestas in cælo et in terrâ.*)

Tertiò, mittens eos ad prædicandum per universum orbem sic mandavit: (*Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritûs sancti.*)

DE APPARITIONE DECIMA,

1. Cor. 15.

Deinde visus est plusquàm quingentis fratribus simul.

DE APPARATIONE UNDECIMA,

Ibidem.

Apparuit deinde Jacobo.

DE APPARITIONE DUODECIMA.

Apparuisse Christum etiam Josepho ab Arimathia legitur in hagiographis quibusdam, et verisimile est, atque mediatu pium.

DE APPARITIONE DECIMA TERTIA,

1. Cor. 15.

Apparuit et beato Paulo post Ascensionem. (*Novissimè autem omnium tanquàm abortivo visus est et mihi*), inquit ipse. Apparuit etiam Patribus in Limbo, quoad animam, et postquàm indè educti sunt.

Denique resumpto corpore, apparebat passim discipulis, et cum eis crebrò versabatur.

DE ASCENSIONE CHRISTI,

Act. 1.

Primò, postquàm jam per dies quadraginta multoties se Christus discipulis suis vivum exhibuisset. (*In multis argumentis, etc., loquens eis de regno Dei.*) misit eos Hierosolymam, ut promissum sibi Spiritum sanctum illic expectarent.

Secundò , eduxit eos ad Oliveti montem, (*Et videntibus illis elevatus est, et nubes suscepit eum ab oculis eorum.*)

Tertiò , iisdem in cœlum suspicientibus dictum est per duos illos viros in vestibus albis assistentes , quos angelos fuisse credimus: (*Viri Galilœi, quid statis aspicientes in cœlum? Hic Jesus, qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in cœlum.*)

REGULÆ ALIQUOT

Ad motus animæ, quos diversi excitant Spiritus (1), discernendos, ut boni solùm admittantur, et pellantur mali. Advertendum est, quòd potissimum conveniunt Exercitiis primæ hebdomadæ.

Prima regula est , quòd illis , qui facilè peccant lethaliter, et peccatum peccato addunt, ferè solet inimicus noster illecebras carnis, et sensuum delectationes objicere, ut eos teneat peccatis plenos, ac semper cumulum adaugeat. Spiritus verò bonus è contrario conscientiam illorum pungit assiduè, et per synderesis, rationisque officium à peccando deterret.

Secunda , quòd aliis hominibus, qui se à vitiis et peccatis purgandos curant sollicitè, et in obsequii divini studio magis ac magis in dies promovent, immittit spiritus malignus molestias, scrupulos, tristitias, rationes falsas, et alias id genus perturbationes, quibus profectum illum impediat. Spiritui autem bono ex opposito proprium consuetumque est rectè agentibus animum, ac vires addere, consolari, devotionis lacrymas ciere, illustrare mentem, et tranquillitatem dare, sublatiis obstaculis omnibus, ut expeditius alacriùsque per opera bona semper ultrà tendant.

(1) *Sentiendos et discernendos aliquo modo ut etc.*

Tertia, quòd spiritualis propriè consolatio tunc esse noscitur, (1) quando per internam quamdam motionem exardescit anima in amorem Creatoris sui, nec jam creaturam ullam, nisi propter ipsum potest diligere. Quando etiam lacrymæ funduntur amorem illum provocantes, sive ex dolore de peccatis profluant, sive ex meditatione Passionis Christi, sive aliâ ex causâ quâlibet in Dei cultum et honorem rectè ordinatâ. Postremò consolatio quoque dici potest fidei, spei et charitatis quodlibet augmentum. Item lætitia omnis, quæ animam ad cœlestium rerum meditationem, ad studium salutis, ad quietem, et pacem cum Domino habendam solet incitare.

Quarta, quòd spiritualis e contra desolatio vocari debet (2) quævis animæ obtenebratio, conturbatio, instigatio ad res infimas seu terrenas, omnis denique inquietudo, et agitatio, sive tentatio trahens in diffidentiam de salute, et spem, charitatemque expellens, undè se anima tristari, tepescere, ac torpere sentit, (3) et de ipsius Dei Creatoris sui clementiâ propè desperare. Sicut enim consolationi opponitur desolatio, itâ etiam quæ ab utrâque oriuntur cogitationes, sunt inter se prorsus oppositæ.

Quinta, quòd tempore desolationis nihil deliberandum, aut innovandum est circa propositum animi, aut vitæ statum, sed in eis perseverandum, (4) quæ fuerant priùs constituta, putâ præcedente die. vel horâ

(1) Quando in anima *excitatur* motio aliqua interior., quâ inflammari incipit anima in amore sui Creatoris ac Domini, etc.

(2) Quidquid est contrarium tertiæ regulæ (id est dictis in tertiâ regulâ), ut animæ obtenebratio, etc.

(3) Et veluti separatam à Creatore ac Domino suo. Sicut enim, etc.

(4) Quæ fuerant constituta die præcedente ejusmodi desolationem, vel in determinatione, in quâ erat in præcedenti consolatione.

consolationis (*). Quemadmodum enim, dum fruitur quis consolatione illâ, quam diximus, non proprio suo, sed boni spiritûs instinctu regitur; itâ, obversante sibi desolatione, agitur à malo spiritu, cujus instigatione nihil unquam rectè conficitur.

Sexta, quòd tametsi desolatione affectûs homo priora sua consilia minimè debet immutare, (1) expediet tamen provideri, et augeri ea quæ contrâ desolationis impulsu tendunt: qualia sunt, (2) insistere orationi, et meditationi cum discussione sui ac pœnitentiæ aliquid assumere.

Septima, quòd quamdiù premimur desolatione, cogitandum est, nos interim relinqui à Domino nobis ipsis, probationis causâ, ut per naturales quoque vires insultibus inimici nostri obsistamus. Id, quod possumus haud dubiè, (**) assistente nobis jugiter præsidio divino: licèt tunc nequaquam sentiatur, eo quòd fervorem pristinum charitatis Dominus subtraxerit, relictâ nihilominus gratiâ, quæ ad benè operandum, et ad consequendam salutem (3) satis esse queat.

Octava, quòd hominem tentatione pulsatum mirè juvat patientiæ servandæ studium, ut quæ vexationibus hujusmodi propriè opponitur et è diametro resistit. Accersenda etiam spes est, et cogitatio adfuturæ brevi consolationis, si (4) præsertim per sanctos cona-

(*) Quemadmodum enim in consolatione bonus spiritus nos magis regit ac dirigit, itâ in desolatione malus, cujus instigatione et consiliis nihil rectum decernere possumus.

(1) *Valdè* tamen expediet *intensè* provideri, etc.

(2) Insistere *magis* orationi, (et) meditationi, *multùm* se examinare, ac pœnitentiæ *plus* aliquid assumere.

(**) Assistente nobis præsidio divino quod semper manet, licèt tunc nequaquam sentiatur.

(3) *Sufficiat*.

(4) *Adhibendo attentias* (sive conatus) contra ejusmodi desolationem, prout dictum est in sextâ regulâ.

tus, in sextâ regulâ signatos desolationis impetus frangatur.

Nona, quòd causæ desolationis tres sunt præcipuæ.

Prima, quia propter nostram in spiritualibus studiis seu exercitiis tepiditatem atque acediam consolatione divinâ meritò privamur.

Secunda, ut probemur quinam sumus, et quomodò in Dei servitium, et honorem absque præsentē quodam consolationum donorumque spiritualium stipendio nosmet impendimus.

Tertia, ut (1) certi planè simus nostrarum virium non esse vel acquirere, vel retinere fervorem devotionis, vehementiam amoris, abundantiam lacrymarum, aut aliam quamlibet internam consolationem: sed omnia hæc gratuita esse Dei dona, (2) quæ si vindicemus nobis ut propria, superbix et vanæ gloriæ crimen, non sine salutis gravi periculo, incursuri sumus.

Decima, quòd fruenti homini consolatione prospiciendum est, quo se pacto gerere poterit, desolatione deinceps occurrente: ut jam indè acrimoniam et robur animi maturè comparet ad impetum ejus reprimendum.

Undecima, ut ille idem, affluente consolatione seipsum deprimat ac vilificiat quantum potest, reputando secum, quàm imbellis, quàmque ignavus esse apparebit, desolatione impugnante: nisi per gratiæ et consolationis divinæ opem citò sublevetur. Contrà verò ille, quem desolatio molestat, æstinare debet (3) cum Dei gratiâ, se posse plurimum, facilèque adversarios suos

(1) Ut certi planè reddamur et intimè sentiamus, etc.

(2) Ne in alieno nidum ponamus, efferendo intellectum nostrum in aliquam superbiam, vel vanam gloriam, attribuendo nobis ipsis devotionem vel cæteras partes spiritualis consolationis.

(3) Debet, cum Dei gratiâ se posse.

omnes devicturum esse, dummodò in Dei virtute collocet spem suam, et animum suum corroboret.

Duodecima, quòd hostis noster naturam et morem muliebrem refert, quoad imbecillitatem virium et animi pervicaciam. Nam sicut femina cum viro rixans, si hunc conspexerit erecto et constanti vultu sibi obistere, abjicit illicò animum, ac terga vertit; sin verò timidum, fugacemque esse animadverterit, in extremam surgit audaciam, et illum ferociter invadit: itidem consuevit dæmon animo, et robore planè destitui, quoties spirituales athletas corde imperterritis, ac fronte arduâ tentationibus videt reluctari; (1) sin autem trepidet ad primos impetus sustinendos, et quasi animum despondeat, nulla est bestia super terram inimico illo tunc effratior, acrior et pertinacior in hominem, ut cum pernicie nostrâ malignæ obstinatæque mentis suæ desiderium adimpleat.

Decima tertia, quòd idem inimicus noster morem insequitur nequissimi cujuscumque amatoris, qui puellam honestorum parentum filiam, vel uxorem viri alicujus probi volens seducere, summoperè procurat, ut verba et consilia sua occulta sint, nilque reformidat magis, ac ægrè fert, quàm si puella patri suo, vel uxor marito illa patefaciat; cùm sciat hoc pacto de votis et conatibus suis actum esse. Ad eundem modum obnixè sategit diabolus, ut anima, quam circumvenire cupit ac perdere, fraudulentis suis suggestiones teneat secretas. Indignatur verò maximè, et gravissimè cruciatur, si cui vel confessionem audienti, vel spirituali homini molimina sua delegantur, à quibus ità excidere se funditus intelligit.

Decima quarta, quòd solet etiam adversarius imitari aliquem belli ducem, qui obsessam arcem expugnare,

(1) Reluctari, *faciendo oppositum è diametro* (id est contrarium ei quod inimicus per suas tentationes obtinere contendit).

atque deprædari cupiens, exploratâ prius naturâ, et munitione loci; debiliorem partem aggreditur. Sic nimirum et ille circuit animam, et callidè inquirit, quarumnam virtutum præsiidiis, moralium scilicet aut theologicarum ipsa vel munita, vel destituta sit: eâque potissimum parte machinis omnibus admotis irruiat, ac subvertere nos sperat, quàm in nobis minùs cæteris firmatam, custoditamque esse præviderit.

REGULÆ ALIÆ

Utiles ad pleniorum spirituum discretionem, et secundæ hebdomadæ potissimum convenientes.

Prima est, quòd proprium est Dei et angeli cujusque boni veram infundere spiritualem lætitiâ animæ, quam movent, sublatâ tristitiâ et perturbatione omni, quam ingessit dæmon, cùm hic è contrario sophisticis argumentis quibusdam, veri speciem præferentibus, lætitiâ illam in animâ repertam oppugnare soleat.

Secunda, solius est Dei consolari animam, nullâ præcedente consolationis causâ, cùm sit hoc proprium Creatoris, suam ingredi creaturam, et illam in amorem sui totam convertere, trahere et mutare. (1) Causam verò præcedere nullam tunc dicimus, quando nec sensibus, nec intellectui, neque voluntati nostræ quidquam objectum est, quod ejusmodi consolationem causare ex se possit.

Tertiâ, quoties præcessit consolationis causa, auctor ejus potest existere tam malus angelus, quàm bonus, sed ad fines tendunt contrarios: (2) bonus quidem, ut

(1) Dico: sine causâ (id est) scilicet sine ullo prævio sensu, vel cognitione alicujus objecti, ex quo illa *talis* (ejusmodi) consolatio adveniat (animæ) *per ejus* (propriis) *actus intellectus et voluntatis*.

(2) Bonus angelus *ad profectum animæ, ut crescat et ascendat de bono ad melius*: et malus angelus, *ad contrarium*

anima in boni cogitatione, et operatione magis proficiat, malus autem, ut malè agat illa, et pereat.

Quarta, id moris est spiritui maligno, ut in lucis angelum transfigurans sese, cognitis piis animæ votis, primùm obsecundet, mox indè ad perversa sua desideria illam alliciat. Simulat etenim ab initio bonas sanctasque hominis cogitationes sequi et fovere, at deinde in occultas fallaciarum suarum pedicas paulatim tractum illaqueat.

Quinta, sedulò et accuratè excutiendæ sunt cogitationes nostræ, circa principium, medium et finem suum, quæ tria si (1) rectè se habeant, angeli boni argumentum est, cogitationes illas suggerentis: sin autem per discursum mentis aliquid offertur, vel sequitur, quòd ex se malum sit, vel avocet à bono, vel ad minus bonum impellat, quàm anima priùs quærendo sequi decrevisset, vel animam ipsam defatiget, angat ac perturbet, sublatâ quæ priùs aderat, quiete, pace et tranquillitate, evidens tunc erit indicium, auctorem esse cogitationis ejusmodi spiritum malignum, utpotè utilitati et saluti nostræ semper adversantem.

Sexta, quoties contingit in aliquâ suggestionem deprehendi hostem ex caudâ suâ serpentinâ, id est fine malo, quem semper nobis insinuare studet, tunc pluri-

et ultrà, ut trahat illam ad perversam suam intentionem et malitiam.

(1) Si sint *omnia bona, tendentia ad omne bonum* (sive ad id quod omninò bonum sit) signum est boni angeli: sed si in discursu (in serie) cogitationum, quas suggerit, desinat in rem aliquam malam, vel distractivam, vel minùs bonam, quàm ea quæ anima priùs sibi proposuerat facienda, vel ipsam *debilitet vel inquietam reddat, vel conturbet animam*, auferendo illi suam pacem, tranquillitatem et quietem quam priùs habebat, clarum signum est procedere (cogitationes illas) à malo spiritu inimico nostri profectùs *ac salutis æternæ.*

mumjuvat revolvere discursum totum, et notare quid ab initio prætexuerit bonæ cogitationis, et quomodo præcedentem spiritualis gustûs suavitatem, animi serenitatem sensim amovere, ac venenum suum infundere tentarit, ut (1) per huiusmodi experimentum cognitæ illius fraudes facilius deinceps caveantur.

Septima, eorum, qui promovent in bono salutis, animis se insinuat uterque spiritus diverso modo; bonus quidem leniter, placidè ac suaviter, sicut aquæ stilla in spongiam illabens; malus verò duriter, implacidè et violenter, cum strepitu quodam, sicut imber decidens in petram: illis autem, qui in dies tendunt in deterius, oppositum prorsus usu venit. Cujus sanè diversitatis ratio est, quatenûs angelo utrilibet similis est, vel dissimilis animæ ipsius dispositio. Si enim contraria sibi eam alteruter spiritus invenerit, cum strepitu et pulsu, qui facilè adverti queat, ei se conjungit. Si conformem verò, tanquàm in propriam, et apertam domum subit cum quiete.

Octava, quoties sine præviâ ullâ causâ consolatio nobis adest, quamvis ei, tanquàm divinitûs immissæ, ut suprâ dictum est, nihil fallaciæ subesse possit, debemus tamen attentè ac sollicitè distinguere (2) præsens consolationis tempus à proximo sequente, in quo anima fervet adhuc, et favoris divini nuper accepti sentit reliquias. Nam posteriore hoc tempore frequenter accidit, ut vel ex habitu, discursu et judicio proprio, vel ex boni, aut mali spiritûs instinctu, aliqua sentiamus, vel deliberemus, quæ cum ab ipso Deo, citra medium non emanent, solerti indigent discussione, priusquàm recipiant assensum, vel in opus veniant.

(1) Ut per huiusmodi experientiam cognitæ et notatæ illius fraudes, etc.

(2) Proprium tempus actualis ejusmodi consolationis.

REGULÆ NONNULLE

In distribuendis Eleemosynis servandæ.

Prima, si quid erogare libeat in homines genere, vel amicitia conjunctos erga quos sentitur proclivior affectus, attendendæ erunt regulæ quatuor, quas ex parte circa electiones commemoravimus. Earum itaque prima hæc est, ut affectus erga tales meos rectè proveniant ex amore Dei, quem certè amorem debeo sentire in me, ut radicem esse et causam cujuscumque meæ affectionis erga cognatos et amicos omnes, ac operam dare, ut in hoc præsentis negotio præcipua ea ratio elucescat.

Secunda, ut (*) considerem, si quis alter, cui parem mecum statum, seu perfectionis gradum optem, me consulat super negotio istiusmodi, quam ego illi erogationis faciendæ dictaturus sim rationem. Hæc igitur et me uti par est.

Tertia, ut cogitem, si mihi vitæ nunc exitus ins-taret, quid in hæc re egisse vellem potissimum. Ità ergo agendum in præsentia decernam.

Quarta, ut prospiciam similiter, quid mallet in die judicii à me fuisse super his transactum. Id quod et nunc citra dubium præeligam.

Quinta, ut quoties ad personas, mihi humano aliquo vinculo conjunctas, affectum meum sentio magis inclinare, regulas quatuor prædictas sedulò expendam et juxtà eas examinem affectum, (1) nihil de

(*) Secunda, ut considerem, si quis alter esset mihi planè ignotus, cui tamen pro hoc ministerio, et ipsius statu omnem perfectionis gradum exoptem, quam ego illum in hæc distributione rationem sequi vellem ad majorem Dei gloriam, et animæ suæ perfectionem, hæc ipsà eadem mihi utendum esse.

(1) Nihil de eleemosynâ determinans, nihil dans, donec, etc.

eleemosynâ, seu distributione faciendâ cogitans, donec ab animo, si quid non rectum inest, removero.

Sexta, quamvis facultates divino cultui, et usui ecclesiastico dicatæ, citra culpam assumi possint distribuendæ ab eo qui ad hoc ministerium sit vocatus: cum tamen plurimis in determinandâ propriis suis sumptibus justâ portione, (1) soleat de excessu scrupulus incidere, operæ pretium est juxtâ regulas superiores vitæ suæ statum (2) rectè disponere.

Septima, propter rationes dictas, et alias plerasque, in administrandis iis quæ ad propriam personam, conditionem, domum, aut familiam pertinent, optimum, ac securissimum est unicuique distributionis curam subeunti, ut suæ subtrahat commoditati quantum potest, ac seipsum proximè conformet (3) ad exemplar Domini nostri Jesu Christi, summi Pontificis: quandoquidem in tertio etiam Carthaginensi Concilio, in quo interfuit sanctus Augustinus, decretum fuit, supellectilem Episcopi vilem ac pauperem debere esse. Hoc idem in quolibet statu, seu vitæ genere provideri convenit, habitâ interim ratione personarum, et statuum ipsorum, sicut in matrimonio exemplum præbent sanctus Joachimus et sancta Anna, qui, divisis per annos singulos facultatibus suis in tres partes, pauperibus unam erogabant, alteram dicabant in templi et divini cultûs ministerium, et tertiam postremò necessitati suæ reservabant.

(1) Soleat *aubium* esse de *culpâ* et excessu.

(2) *Reformare*.

(3) Ad summum nostrum Pontificem exemplar et regulam nostram, qui est Christus Dominus noster.

QUEDAM NOTATA DICHA

*De scrupulis 1., quos animæ dæmon inficit. à nos-
trendis.*

Primum. vulgò scrupulum appellant, quando ex proprio liberi arbitrii motu et judicio aliquid concludimus peccatum esse. cum peccatum non sit, veluti si quis animadvertens se crucem, ex paleis humi figuratam, in transitu calcasse, crimini sibi vertat. Hoc autem non scrupulus propriè, sed judicium potius errorneum vocari debet.

Secundum, scrupulus propriè dicendus est, quoties post calcatam crucem ejusmodi, vel post cogitationem, loquelam, aut operationem aliquam oboritur nobis extrinsecus peccati admissi suspicio. Et quamvis altera ex parte veniat in mentem nos minimè peccasse, ambiguitatem, tamen quamdam, atque animi perturbationem sentimus, à dæmone videlicet obtrusam.

Tertium. prior scrupuli species, impropriè sic dicti, prorsus abhorrenda est, ut erroris plena. Posterior verò, per tempus aliquod dum præsertim recens est vitæ melioris institutio, animam rebus spiritualibus vacantem, non parùm juvat, cum eam mirum in modum purget, atque ab omni peccati specimine abducatur. juxta illud divi Gregorii: Bonarum mentium est tibi culpam agnoscere, ubi culpa non est.

Quartum, callidè observare solet inimicus, qualisnam sit animæ cujusvis conscientia, crassiorne, an delicatior. Et si quam invenit delicatam, multò quoque delicatorem efficere nititur, et in extremum quemdam redigere anxietatis gradum, ut sic misere turbatam, à profectu spirituum tandem deficiat. Puta, si animam

1. Ad sentiendos et agnoscendos scrupulos, et suastiones
maliciæ nostræ.

noverit, quæ peccato nulli consentiat, mortali, sive veniali, imò ne umbram quidem (ut sic dicamus) voluntarii peccati sustinere queat, tunc, quoniam non potest veram peccati rationem illi obicere, eo satagit adducere, ut peccatum sibi esse credat quod reverà non est, cujusmodi est, de verbo aliquo, vel cogitationunculâ repentinâ. Crassam è diverso animam, seu conscientiam reddere crassiorem studet, ut quæ negligebat priùs venialia peccata, mortalia quoque nunc parùm curet (1), ac in dies minùs respiciat.

Quintum, ut anima progredi valeat in viâ spirituali, ad illius partis oppositum tendat, necesse est, in quam inimicus tentat pertrahere : ut si laxiorem iste conscientiam facere adnilitur, faciat illa strictiorem : aut (2) relaxet contrà, si dæmon nimium velit restringere. Sic enim continget, vitæ extremæ utriusque partis periculis, animam ipsam in medio quodam quieto, et securo statu jugiter manere.

Sextum, quotiescumque homini dicere, aut agere aliquid volenti, quod ab Ecclesiæ usu, vel Majorum nostrorum sensu non dissonat, quodque tendit in Dei gloriam, obviat extrinsecùs suggestio dissuadens, ne dicat, aut agat illud propositum, adductâ vel vanæ gloriæ, vel mali alterius cujusvis fucalâ quâdam ratione : tunc ad Deum elevanda mens est : sique appareat ad ejus gloriam spectare dictum, aut factum ejusmodi, vel certè contrarium non esse, tendendum recta erit adversùs talem cogitationem, atque obstrepenti nobis inimico respondendum cum divo Bernardo : Nec propter te cœpi, nec propter te finiam.

(1) Et si priùs (peccata venialia) curabat aliquantùm (agit) ut (ea) nunc *multò minùs* vel *omninò non* curet.

(2) Similiter, si inimicus procurat ipsam attenuare (delictiorem reddere) ut *in extremum* deducat, anima procuret *soli-
dè se firmare in medio*, ut omninò quietam se reddat.

REGULÆ ALIQUOT SERVANDÆ,

Ut cum orthodoxâ Ecclesiâ verè sentiamus.

Prima, sublato proprio omni iudicio, tenendus est semper paratus, promptusque animus ad obediendum veræ Christi Sponsæ, ac sanctæ Matri nostræ, quæ est orthodoxa, catholica et hierarchica Ecclesia.

Secunda, laudare convenit solitam fieri sacerdoti confessionem peccatorum, et Eucharistiæ sacræ sump-tionem annuam, ut minimùm, cùm sit laudabiliùs octavo quoque die, aut semel saltem in mense quolibet, servatis interim conditionibus debitis, Sacramentum ipsum suscipere.

Tertia, commendare Christi fidelibus, ut frequenter ac devotè Missæ sacrum seu sacrificium audiant, item cantus ecclesiasticos, psalmos, et prolixas preces in templis, vel extra templa recitandas: tempora etiam probare determinata officiis divinis, et precationibus quibuscumque, ut sunt, quas vocamus Horas canonicas.

Quarta, laudare plurimùm religionum status, atque cælibatum, seu virginitatem matrimonio præferre.

Quinta, comprobare vota Religiosorum de servandâ castitate, paupertate, obedientiâque perpetuâ, cum aliis perfectionis, et supererogationis operibus. Ubi obiter notandum est, quòd cùm voti ratio ad ea pertineat, quæ ad perfectionem ducunt vitæ christianæ; de aliis, quæ ab ipsâ perfectione potiùs avertunt, ut de negotiatione, vel matrimonio, votum nunquàm emittendum sit.

Sexta, laudare præterea Reliquias, venerationem et invocationem Sanctorum. Item stationes, peregrinationesque pias, indulgentias, jubilæa, candelas in templis accendi solitas, et reliqua hujusmodi pietatis ac devotionis nostræ adminicula.

Septima, extollere abstinentiæ ac jejuniorum usum, ut quadragesimæ, quatuor temporum, vigiliarum, sextæ feriæ, sabbati, aliorumque pro devotione susceptorum : item spontaneas afflictiones sui, quas pœnitentias dicimus, non internas solùm, sed etiam externas.

Octava, laudare insuper templorum exstructiones atque ornamenta, nec non imagines, tanquàm propter id quod repræsentant, jure optimo venerandas.

Nona, confirmare maximè omnia Ecclesiæ præcepta, nec impugnare ullo modo : sed contrà impugnantés quæsisit undiquè rationibus promptè defendere

Decima, Patrum etiam, seu Superiorum decreta, mandata, traditiones, ritus et mores studiosè probare. Licèt autem non reperiatur ubique ea, quæ deberet esse, morum integritas : si quis tamen, vel in publicâ concione, vel in populari commercio ipsis obloquitur, generat potius damna et scandala, quàm aliquid afferat remedii, aut utilitatis ; cùm nihil aliud sequatur, nisi exasperatio et obtrectatio populi adversùs principes, ac pastores suos. Temperandum est igitur ab isto invectivarum genere. Verumtamen, sicut damnosum est, primates ipsos absentes apud populum allatrare, atque proscindere ; ità rursùs privatim admonere eos, qui si velint, mederi huic malo possunt, operæ pretium videtur fore.

Undecima, doctrinam sacram plurimè facere, tum eam, quæ Positiva dici solet, tum quæ Scholastica. Sicut enim sanctis Doctoribus antiquis Hieronymo, Augustino, Gregorio, et consimilibus scopus fuit ad amorem, et cultum Dei amplectendum animos movere : ità peculiare est beato Thomæ, Bonaventuræ, Magistro sententiarum, et aliis recentioribus Theologis, dogmata ad salutem necessaria exactiùs tradere, atque definire, prout convenit suis temporibus, et posteris, ad erro-

res hæresum confutandos. Siquidem Doctores hujusmodi, ut sunt tempore posteriores, non solum Scripturæ sacræ intelligentiâ præditi sunt, et veteram auctorum juvantur scriptis; sed etiam, cum influxu divini luminis, Conciliorum sanctionibus, decretis, et variis Ecclesiæ sanctæ constitutionibus, ad salutis nostræ subsidium, feliciter utuntur.

Duodecima, culpabilis est ac vitanda hominum, qui adhuc in terris vivunt, (quantumvis laudabilium) comparatio cum Sanctis et Beatis, dicendo: Iste est doctior sancto Augustino: ille est aller sanctus Franciscus, æqualis est Paulo sanctitate, aut aliquâ virtute non est inferior, etc.

Decima tertia, deniquè ut ipsi Ecclesiæ catholicæ omninò unanimis, conformesque simus: si quid quod oculis nostris apparet album, nigrum illa esse definierit, debemus itidem, quod nigrum sit pronuntiare. Indubitatè namque credendum est, eundem esse Domini nostri Jesu Christi, et Ecclesiæ orthodoxæ, sponsæ ejus, spiritum, per quem gubernamur, ac dirigimur ad salutem, neque alium esse Deum, qui olim tradidit Decalogi præcepta, et qui nunc temporis Ecclesiasticam Hierarchiam instruit atque regit.

Decima quarta, advertendum quoque est quanquam verissimum sit nemini contingere salutem, nisi prædestinato; circumspectè tamen super hoc loquendum esse: ne fortè gratiam, seu prædestinationem Dei nimis extendentes, liberi arbitrii vires, et operum bonorum merita excludere velle videamur; vel è converso, ne plus æquo hisce tribuentes, illis interim derogemus.

Decima quinta, similem ob causam frequens de prædestinatione sermo habendus non est: sique incidat nonnunquam, ita temperari decet, ut nulla plebi audienti detur occasio erroris, ac dicendi: Si de salute

meâ, vel damnatione jam definitum est, sive malè, sive benè agam, aliter evenire non potest: undè solent multi opera bona negligere, et alia subsidia salutis.

Decima sexta, accidit etiam non rarò, ut ex immodicâ fidei prædicatione, et laude, adjectâ distinctione, aut explicatione nullâ, ansam arripiat populus torpescendi circa bona quælibet opera, quæ fidem præeunt, ac sequuntur charitatis nexu efformatam.

Decima septima, neque itidem prædicandæ, et inculcandæ gratiæ Dei usque adeò insistendum fuerit, ut serpere indè possit auditorum animis lethalis error, negatâ liberi arbitrii nostri facultate. De (1) gratiâ ergo ipsâ diffusè quidem loqui fas est, Deo aspirante, sed quatenus in gloriam ejus uberiores redundat, idque juxta modum convenientem, nostris præsertim temporibus tam periculosus; ne et liberi arbitrii usus, et operum bonorum efficacia tollatur.

Decima octava, quamvis summè laudabile sit, atque ntile ex dilectione purâ inservire Deo, nihilominus tamen valdè commendandus est Majestatis divinæ timor. Neque porrò is timor solùm, quem filialem appellamus, qui pius est ac sanctus maximè; (2) verùm etiam alter, servilis dictus. Quippe qui homini utilis est admodum, et sæpenumerò necessarius, ut à mortali peccato, quando incidere contingit, resurgere promptè studeamus: à quo, dum erimus immunes atque alieni, facilius patebit ascensus ad timorem illum filialem Deo penitus acceptum, qui nobis cum ipso Deo unionem amoris præstat et conservat.

(1) De fide ergo et gratiâ diffusè, etc.

(2) Verùm etiam timor servilis, ubi (si) *quid aliud melius et utilius homo non assequatur*; (quia) juvat multum ad *emergendum* è peccato mortali, et postquàm ex hoc emersit (quis), faciliè pervenit ad timorem filialem, qui totus (s. omninò) acceptus et gratus est Deo Domino nostro, quia *est simul* (inseparabiliter conjunctus) *cum amore divino*.

DIRECTORIUM

IN EXERCITIA SPIRITUALIA,

PRÆFATIO AD LECTOREM.

DIRECTORIUM Exercitiorum spiritualium ante aliquot annos typis excusum, eo consilio ad Provincias missum fuit, ut antequàm suprema manus operi imponeretur, usus atque experientia docerent, an aliquid addi, aut detrahi, vel etiam commodius dici posse videretur : atque in hunc finem omnes monuimus, ut si alicui tale quidpiam occurreret, per suos Superiores ad Revendissimum Patrem nostrum Generalem Romam mitteret. Cùm autem quædam à nonnullis observata, ac Romam transmissa fuissent; iis omnibus in quintâ Congregatione generali à deputatis Patribus ad Directorium recognoscendum, diligenter atque exactè discussis, iterùmque à Revendissimo Patre nostro Patribusque assistantibus accuratè perpensis; ad hunc tandem modum Directorium accommodari posse visum est : speramusque laborem hunc non solum probatum iri, sed etiam iis, qui spiritualia Exercitia tradituri sunt, valdè utilem fore. Reliquum est, ut hac occasione Nostri (ut pleniùs ad Provinciales communibus litteris scriptum est) in posterum ad Exercitia spiritualia frequentanda studiosiùs incumbant, et aliis etiam majori cum utilitate tradere studeant. Datum Romæ, Kalendis Octob. M. D.XCIX.

Mandato R. P. N. Generalis :

JACOBUS DOMINICUS,

Secretarius.

DIRECTORIUM

IN EXERCITIA SPIRITUALIA

S. P. N. IGNATHII.

PROOEMIUM.

De dignitate et utilitate Exercitiorum, et de necessitate Directorii.

1. Instrumenta salutis. — 2. Documenta ex unctione Spiritûs sancti. — 3. Necessaria ad benè orandum directio. — 4. Usus Exercitiorum magnoperè à sancto Patre nostro commendatus. — 5. Ab aliis eorum commendatio. — 6. Auctoritate pontificiâ approbata. — 7. Utilitas eorum maxima, multorum experientiâ comprobata. — 8. Exercitiorum præcipui fructus. — 9. Nostris eorum usus commendatur. — 10. Methodus necessaria in Exercitiis tradendis. — 11. Congregationis primæ generalis auctoritate Directorium confectum. — 12. Antiquioribus Patribus discutiendum datur.

1. INTER alia instrumenta, quæ DEUS, pro sua bonitate ac clementiâ, Societati nostræ, tum ad propriam, tum ad proximorum salutem perfectionemque procurandam, largiri dignatus est, non postremum locum habent spiritualia Exercitia (1).

2. Hæc enim sunt spiritualia quædam documenta, quæ, ut in hujus libri Præfatione dicitur, non tam ex libris, quàm ex unctione Spiritûs sancti, et ex in-

(1). Const. p. 4. 8. § 5. p. 7. c. 4. § 8.

ternâ experientiâ et usu, noster in Christo beatus Pater IGNATIUS composuit. Hæc sunt lumina, quæ ei Dominus in ipso primo conversionis fervore inspiravit, ac deinde in omni progressu ejus virtutis et sanctitatis semper confirmavit.

3. Quemadmodum igitur Dominus DEUS ideam totam Societatis nostræ, tum exteriorem, tum etiam quæ ad interiorem virtutum formam pertineret, ei inquam Capiti et Fundatori communicavit; ita etiam cum oratio et communicatio cum DEO sit tanti momenti, ut magnâ ex parte religiosa observantia, ac spiritualis profectus ex eâ pendeat; plurimum referebat habere hanc methodum et directionem ad orationem faciendam ab eodem Capite nostro, quam nos quoque omnes sequeremur, et præ oculis semper habere conaremur.

4. Atque hæc causa est, cur ipse beatus Pater nos ter IGNATIUS in omni sermone, ut accepimus, et verò praxi ipsâ tantoperè Nostris commendare soleret usum horum Exercitiorum : ac in Constitutionibus quoque tam crebrò eorum mentionem faciat, et præsertim parte 4. cap. 8. § 5, ubi dicitur omnes operam dare debere, ut in hoc armorum spiritualium genere tractando, quod tantoperè conferre cernitur ad DEI obsequium, dexteritatem habeant. Exstat etiam ejus epistola ad sacerdotem quemdam, Mionam nomine, qui Parisiis fuerat ejus confessarius, in quo satis manifestè ostendit quid ille sentiret de his Exercitiis. Monet enim eum, atque etiam instanter rogat, ut ea faciat diligenter; et si fecerit, promittit ei magnam utilitatem spiritualem, tum in se ipso, tum ad alios quàm plurimos juvandos: idque verbis valdè gravibus et significantibus.

5. Idem verò testimonium dederunt alii, et plurimi, et quidem insignes viri, et doctrinâ, et virtute, et rerum humanarum experientiâ, ac præcipuè etiam spiritualium peritiâ: qui cum hæc Exercitia re ipsâ experti essent, ita ea probârunt, ut illorum usu,

majorem quàm sperare ausi essent, suarum animarum fructum se consecutos esse, tum verbo, tum scripto libenter prædicarent.

6. Sed præ omnibus est auctoritas Sedis Apostolicæ, quæ, diligenti examine doctorum virorum præmisso, hæc Exercitia approbavit anno M. D. XLVIII, *ut pietate et sanctitate plena* (hæc enim sunt ejus verba), *et ad ædificationem spiritualemque fidelium profectum valdè utilia.*

7. Postremò est etiam ipsâ experientiâ ingentis ac propè incredibilis utilitatis, quæ ex his Exercitiis faciendis subsequi solet. Primùm enim plurimi ex Nostri, præsertim primis temporibus, hoc modo spiritum vocationis acceperunt, ut verè dici possit, Societatem nostram hoc maximè medio et initio coaluisse, et postea incrementum accepisse. Deinde plurimi etiam alii relicto mundo alios religiosos Ordines ingressi sunt; multi jam ingressi, egregiè reformati sunt; nec singuli tantùm, sed sæpè integra Cœnobia. Complures etiam in seculo ipso cùm ita vitiis addicti essent, ut nullo modo neque cohortationibus, neque concionibus aveili possent, hoc uno sese converterunt, et ad meliorem vitam constanter ducendam revocârunt. Denique negari non potest, quin valdè magnus fructus in omni hominum genere, et statu, et conditione effectus sit; et ubi eorum usus magis viget, ibi etiam multò major morum reformatio cernitur.

8. Nec debet aliquis mirari, quòd tanti effectus consequantur, et quidem non admodùm longo tempore, addo etiam, non adeò magno labore. Nam cùm DEI voluntas sit sanctificatio nostra, ut ait Apostolus (1), et ideò Bonitas illa immensa semper parata sit sua dona effundere super creaturam suam, sine dubio, si ipsamet non poneret impedimentum, sed potiùs se ipsam disponderet, facilè ac brevè magnas à DEO gra-

tias consequeretur. Hoc igitur faciunt hæc Exercitia, et sanè valdè efficaciter, ut animam disponant ad hæc dona accipienda. Primum enim remonent eam ab omni aliarum rerum ac negotiorum occupatione et quasi ad solitudinem quamdam ducunt, ut et DEUS ad ejus cor loquatur, et ipsa faciat quod dicitur in Psalm. *Vacate, et videte, quoniam ego sum DEUS.* (1). Deinde verò posito statim ante oculos ultimo hominis fine, nempe æternâ beatitudine, ostendunt primum, quantum hactenus aberraverit, et ita peccatorum dolorem, et odium ingenerant, deinde virtutum pulchritudinem aperiunt, et Christi Domini exemplo ad ejus imitationem accendunt. Denique etiam modum tradunt totius vitæ ex DEI regulâ ac voluntate reformandæ, sive status ipse mutandus sit; sive non mutandus, verum in melius corrigendus.

9. Cùm ergo horum Exercitiorum tantæ sint utilitates, tantusque fructus, facilè apparet, quàm eorum usus Nostris omnibus commendatus esse debeat; si præsertim illud addamus, quod cum humilitate cognoscere possumus, et certè etiam debemus, hoc totum quodcumque est, nempe peculiarem hanc instructionem, ac modum meditandi; et peculiaria hæc documenta tam utilia, tamque solida, esse præclarum quoddam donum ac munus à DEO datum Societati nostræ. Quare cùm id DEUS nobis donârit, et ideò donârit ut uteremur, non est dubium, quin hoc ipsum excitare omnes debeat, ut avidiùs utamur, nec talem thesaurum absconditum, et quasi defossum inutiliter teneamus.

10. Verum quàm utilis est hic Exercitiorum usus, quem dicimus, tam etiam est necessarium, aliquam methodum habere in iis tradendis: tum quia non omnes eandem peritiâ aut dexteritatem habere possunt, tum quia non omnia hoc Exercitiorum spiritualium libro comprehendi potuerunt, (et ideò sunt in

(1) Psalm. 45. 11.

eo aliqua paulò obscuriora , quod ad praxim attinet) tum denique etiam , ut servetur à Nostris omnibus uniformitas , et non suo quisque ingenio et placito Exercitia interpretetur , ex quâ re novi ac varii subindè modi introducerentur.

11. Has igitur ob causas Congregatio prima generalis inter alia , quæ necessaria judicavit ad proximos juvandos , et nostros operarios dirigendos , hoc etiam constituit Tit. 6. Decr. 28, ut conficeretur Directorium tradendorum Exercitiorum , ejusque rei curam Generali Præposito commendavit.

12. In quo cùm aliqui Patres diligenter laborassent , vel pro suâ devotione , vel Superiorum jussu , visum est Patri nostro Claudio Aquavivæ , tum hunc eorum laborem , tum etiam quæ nonnulli alii adumbraverant , quibusdam antiquioribus Patribus in Societate mittere , ut ea viderent , et judicium de iis ferrent , et prætereâ si quid occurreret , quod addi posset , id scriptis mandarent. Ex quorum omnium sentiis ac judiciis , ea quæ ad nostrum propositum accommodatiora visa sunt , in hoc Directorium selecta , et suis locis digesta sunt , ad DEI Domini gloriam , et Societatis nostræ , proximorumque spiritualem profectum.

CAPUT I.

Quomodò inducendi sint homines ad Exercitia.

1. In aliis excitandum desiderium. — 2. Discretè et modestè fiat. — 3. Quinam modus tenendus. — 4. Exercitiorum fructus indicandi. — 5. Exempla eorum qui fecerunt proponenda. — 6. Omnibus necessaria. — 7. Qualis mens sancti Patris nostri et quibus danda Exercitia.

1. Dicitur in nostris Constitutionibus (1), cùm Exercitiorum ratio redditur, non solùm id agi debere, ut aliis satisfiat: sed etiam ut in aliis desiderium excitetur, ut eisdem juravi velint. Ex quo apparet, oportere hoc esse Nostris propositum, ut quotquot possunt ad agenda Exercitia suaviter inducant: quoniam cùm charitas et zelus animarum nos movere debeat ad desiderandam et procurandam earum salutem et perfectionem, eadem etiam impellere debet ad eam rem, quæ adeò apta, et adeò efficax est ad illud utrumque in eis operandum.

2. Est tamen opus prudentiâ, ut id discretè, et modestè fiat, nempe tempore et loco convenienti, sinè molestiâ, aut offensione: et nominatim cavendo, nè suspicio præbeatur, quòd ad Religiosum statum trahere velimus. Hunc autem modum prudentem et cautum invitandi ad Exercitia, suggeret sua cuique prudentia, et Spiritus sancti unctio, quæ ut in aliis, ita in hoc diriget et juvabit suos operarios.

3. Beatus Pater noster IGNATIUS ita sentiebat et monebat, optimum modum esse in confessione, non impor-

(1) P. 4. c. 8. lit. E.

tunè, atque ex abrupto, sed aliquâ commodâ occasione, vel è re natâ, vel dextrè accersitâ : aut etiam extra confessionem, cùm cernitur aliquis non adeò contentus statu suo, sive propter aliquem scrupulum intrinsecum, sive propter molestiam extrinsecam, ut si non benè ei succedant negotia, vel si non benè à suis tractetur, vel ob aliam similem causam. Interdùm etiam optima est commoditas ex ipsis vitiis aut lapsibus aliqujus, cùm præsertim aliquo DEI lumine afflatus ea cognoscit, et dolet, et cupit emendationem. Tunc enim sæpè opportunum est proponere ei hoc quasi remedium ejus infirmitatis.

4. Quæcumque verò occasio accipiatur, indicandi sunt magni fructus, qui ex his Exercitiis consequi solent, pax, et quies animæ, lumen interius, et cognitio ad bonam gubernationem totius vitæ, quocumque in statu.

5. Juvat etiam proponere aliqua exempla aliquorum, qui ea fecerint cum fructu, ità ut postea valdè contenti fuerint; ipsaque morum mutatione testati sint, quantum in eis profecerint : et ad hoc etiam confert indicare consolationes spirituales, et gustus, quos habuerunt, nimirùm ne labore deterreantur. Verùm in his exemplis commemorandis abstinendum esset ab iis, qui Religionem ingressi sunt (vel certè hoc postremum tacendum), et ii potius narrandi, qui in melius mutati in seculo manserunt, quoniam facile fieri potest, ut quem hortari volumus, idem sibi timeat, et ideò refugiat Exercitia.

6. Imò verò hæc ipsa opinio eripienda esset hominibus, ut putent solis Religiosis, aut iis qui Religiosi fieri volunt, convenire Exercitia. Nam cùm omnes egeant gratiâ DEI, non solum Religiosi, sed etiam seculares, propter pericula in quibus assiduè vivunt, ideò ipsi quoque debent ea adjumenta quærere, ex quibus ad hanc gratiam hauriendam quàm maximè disponantur.

7. Notandum est tamen, si loquamur de integris et

plenis Exercitiis, eam fuisse beati Patris IGNATII sententiam, ut non omnibus passim darentur, sed selectis tantum, et qui habiles ad majora viderentur. Quod ita esse apertè videmus ex quâdam instructione, quæ conscripta dicitur ipso dictante, quæ sic habet : *Non mihi videtur expedire quemquam hortari ad facienda Exercitia, nisi has condiciones, vel saltem præcipuas habeat. Primò, ut ejusmodi sit, qui sperari possit valdè utilis futurus domui DEI, si ad ejus obsequium vocatus fuerit. Secundò, si nondùm habeat ejusmodi talenta jam acquisita artium ac scientiarum, quæ hoc præ se ferunt, saltem ut ejus ætatis atque ingenii sit, ut ad ea aliquando pervenire posse videatur. Tertiò, ut liberum sit ei de se ipso statuere, etiam quoad statum perfectionis amplectendum, si DEO placeret eum vocare. Quartò, ut ad spiritualia affectus videatur, habitumque corporis honestum ac decentem habeat. Quintò, ut non ita alicui rei sit addictus, ut ab eâ difficulter videatur posse dimoveri, et ad eam æqualitatem perducì, quæ requiritur ad hoc negotium animæ cum DEO rectè tractandum; ac quantò magis quisque dubius est de vitæ suæ rationibus, et cupidus sciendi, quid facere debeat de suâ personâ. Denique quantò aptior ad Ecclesiam juvandam, tantò etiam magis simpliciter loquendo, idoneus erit ad Exercitia faciendâ. Qui verò has condiciones non haberent, vel qui matrimonio juncti fuerint, aut alioquin inhabiles, non debent iis tradi Exercitia omnia, maxime si alii aptiores ea peterent, vel Nostri aliis occupationibus distinerentur. Possent tamen dari eis aliquæ meditationes primæ Hebdomadæ, idque si fieri possit, in ipsis eorum domibus, hortando eos, ut in aliquâ remotiori domûs parte se colligant, undè non nisi ad Missam et Vesperas egrediantur, aut quando ad meditationes accipiendas veniunt. Hisque addi poterunt, si ita viderentur, aliqua Exercitia, ut triplex modus orandi, et similia. Hæc Reverendissimus Pater IGNATIUS; quæ eadem, licèt paulò brevius, habentur etiam in Const. part. 7. cap. 4. lit. F.*

CAPUT II.

Quomodò dispositus esse debeat, qui ad Exercitia facienda accedit.

1. Exercitia aggressurus, eorum necessitatem intelligat. — 2. A curis et negotiis segregatio. — 3. Cum spe aggrediatur. — 4. Qualis finis. — 5. Quomodò aggrediatur Exercitia. — 6. Qualiter se gerat circa dantem Exercitia. — 7. Nihil celandum. — 8. Quæ proponenda facienti Exercitia.

1. Qui ad Exercitia agenda aggreditur primò eniti debet, ut intelligat quanta sit res, quam aggreditur; nempe quæ non solùm ad animam pertineat, sed ita pertineat, ut si modò ea diligenter præstet quæ debet, jactus sit fundamenta spiritualis sui profectus, quæ deinde tota ejus vitâ usui futura sint. Ex quo intelligat, quantam (1) alacritatem, et diligentiam, et fortitudinem etiam, ad tantum opus, tantumque negotium afferre debeat. Itaque statuat ipse secum viriliter agere, et omnia impedimenta divinæ gratiæ rejicere, et omnes animi sui vires intendere, ut huic gratiæ coopereatur, et se ad eam recipiendam quàm poterit optimè disponat.

2. (2) Hanc ob causam ab omnibus aliis negotiis domesticis prius se expediat, vel certè ea aliis interim committat, ac toto tempore omne sibi amicorum ac familiarium, imò etiam nuntiorum aut litterarum, commercium interdicat. Hæc enim mentem implere solent

(1) Annot. 5. ex viginti.

(2) Annot. 20.

variis cogitationibus, quæ deinde magnoperè distrahunt, et conceptum, si quis est, fervorem restinguunt. Imò verò omnem etiam aliam cogitationem de quâvis aliâ re excludere cûret, perindè ac si nullum aliud negotium in hoc mundo haberet.

3. Habeat deinde magnam spem in Domini bonitate et liberalitate, qui cùm etiam errantes requirat, et fugientes sequatur, multò magis qui ad se bono animo accedunt recipiet, et complectetur. Quare confidat in illâ infini à clementiâ, quæ cùm pium illud desiderium dederit, dabit etiam gratiam ac vires exsequendi benè ac fructuosè; siquidem ejus voluntas est sanctificatio nostra.

4. Inter cætera verò, ità etiam animo constitutus esse debet, ut libenter et avidè Exercitia hæc aggre-diatur, non tam ut spiritali dulcedine fruatur, quàm ut DEI voluntatem de se intelligat, suumque affectum à terrenis omnibus avellat, et eum in suo Creatore collocet. Illud verò maximè necessarium, ut præter hoc desiderium proficiendi in spiritu, sit etiam benè resignatus in beneplacito DEI, in iis in quibus adhuc liber est: itaque animo paratus sit, ut quidquid à DEO cognoverit faciendum esse, omninò exsequi decreverit.

5. Quare non debet quisquam deliberationem aliquam secum afferre, à quâ dimoveri nolit. Deinde non debet etiam modum ac terminum ipse ponere DEI donis, ità ut usque ad quosdam limites se illuminari ac juvari velit, non autem ampliùs. Nam præterquàm quòd valdè indecens est, ut creatura hoc modo agat cum suo Creatore, valdè etiam sibi ipsi nocet: primum, quia se ipsum privat illis majoribus donis, quæ DEUS fortassè daturus erat; deinde, quia illa ipsa illiberalitas, et restrictio, et ingratitude in DEUM, meretur, ut ne ea quidem accipiat, quæ vellet accipere. Quare debet potiùs animi sinum dilatere, ut quàm maximè possit, sese cum DEO conjungere, et quàm maximè ab eo ditari et locupletari

thesauris istis cœlestibus desideret. Atque hæc quidem observanda sunt ei erga DEUM.

6. Erga eum verò qui daturus est Exercitia, ità se gerere debet, ut eum accipiat ut magistrum et ducem hujus itineris dubii et periculosi : et ideò etiam si alioqui prudens sit, vel doctus, et in rebus agendis exercitatus, tamen pro hoc tempore non confidat suæ prudentiæ, vel doctrinæ, sed totum sese committat huic suo duci, ac, quemadmodum ait Apostolus, *stultus fiat, ut sit sapiens* (1); illudque beati Petri monitum exsequatur: *Sicut modò geniti infantes, sinè dolo lac concupiscite, ut in eo crescatis in salutem* (2). Itaque Instructorem suum ità intueatur, tanquàm DEI instrumentum ad hoc sibi missum, ut eum dirigat, et perducatur per eam viam, quæ ad vitam ducit. Quam ob causam cum omni reverentiâ, et alacritate, et confidentiâ excipere debebit, quæ ei proponet.

7. Prætereà nihil eum celet, nihil dissimulet, sed sincerè totum cor suum ei patefaciat, et candidò referat quomodò singulæ meditationes successerint, quas in eis, vel extra eas reliquo tempore consolationes, desolationes, lumina, vel bona desideria senserit. Denique obediat ei in omnibus perfectè, neque alias meditationes, aut alium ordinem teneat, quàm ille præscripserit; idemque in pœnitentiis, et corporis castigationibus: et in summâ hoc sibi persuadeat, quò diligentius et exactius illius ductum sequetur, eò aptiorem fore ad DEI gratiam largiùs accipendam; quia illa humilitas, et illa simplicitas valdè DEO placet, et cum talibus est ejus sermocinatio. Hæc igitur necessaria quidem sunt, ut plenior fructus eliciatur.

8. Sed tamen si is qui tradet Exercitia timeret, ne si omnia proponat Exercitia facturo, fortassè eum deterrerent ac retraherent; meliùs esset, vel aliqua

(1) 1. Cor. 3. 18.

(2) 1. Petr. 2. 2.

tantum horum proponere ab initio, vel non admodum exaggerare: sed si postea cum gustu spirituali eum affici viderit magisque capacem ad hæc portanda, tunc eum paulatim excitare ad Exercitia peragenda cum omni perfectione.

CAPUT III.

De quibus monendus sit Exercitia ingrediens, et de tempore meditandi.

1. Exacta observatio. — 2. Quos libros habeat et legat. — 3. Quæ mysteria legenda. — 4. Qui libri, si tædium surrepat. — 5. Quæ scribenda. — 6. Lectionis et scriptionis moderatio. — 7. Quot horis orandum. — 8. Quibuscum dispensandum.

1. Sunt etiam alia, de quibus monendus est qui facit Exercitia; sed quia hæc continentur in Annotationibus, vel regulis scriptis in libro Exercitiorum, non est, quod hic repetantur. Hoc tamen de iis addendum, debere eum omnem diligentiam ponere in eis observandis; quoniam quod diligentior in hoc fuerit, eò citius et uberius inveniet fructum spiritua-lem, qui quæritur.

2. Illud etiam in particulari attingi potest, non debere eum legere nisi scripta quæ ei traduntur, nec libros habere in cubiculo, ut occasio legendi præcidatur, præter Breviarium, si sacerdos sit, aut Officium beatæ Virginis. Si tamen Instructori videbitur, posset in primâ Hebdomadâ legere librum Gersonis de Imitatione Christi; in secundâ aliquid ex Evangeliiis, et Sanctorum Vitâ, ut dicitur in Annotationibus post primam meditationem secundæ Hebdomadæ.

Sed has Vitas Sanctorum oporteret esse selectas, et valdè accommodatas ei qui facit Exercitia; ut, si esset uxoratus, oporteret ei tradere vitam alienjus, qui sanctè vixisset in seculo: similiter in Religiosis, et in aliis similibus. Quare is labor et diligentia esse deberet Instructoris in idoneis seligendis.

3. Porro in Evangeliiis non debet legere nisi illud Mysterium, quod eàdem horà vel die est meditaturus, ut habetur in primo Notand. post quintam Contemplat. 2. Hebdomadæ.

4. Tamen si post factam meditationem tædio afflicti videretur, ac potius tempus perdere; posset etiam, ut dictum est, addi aliquis alius liber, ut, primà Hebdomadà, Dionysius Carthusianus de quatuor novissimis, Confessiones sancti Augustini, aut similes; hoc advertendo, ut non solum boni et utiles sint, verum etiam apti et opportuni ad gignendum illum affectum, qui eo tempore in Exercitiis quæritur, ut contritionem, vel timorem, vel DEI amorem. Quin etiam monendus est et docendus, ut ipsam lectionem dirigat ad meditationem, nimirum non legendo cursim, aviditate sciendi et videndi nova, sed immorando, et perpendendo accuratè ea quæ legit, et intrando in eosdem affectus.

5. Quod de legendo dicitur, idem de scribendo dicendum. Nihil enim aliud scribi debet præter ea, quæ pertinent ad orationem, nempe puncta aliqua quæ Dominus communicaverit in meditatione, vel etiam extra meditationem: quæ tamen brevissimè notanda sunt, non diffusè per modum sermonis. Hæc autem puncta possunt esse duplicis generis: vel practica, quæ pertinent ad agendum, ut sunt desideria quædam, aut firmæ deliberationes faciendi aliquid; vel quæ pertinent ad cognoscendum, ut sunt quædam veritates, aut lumina circa aliquam materiam, ut alienjus virtutis, verbi gratià humilitatis, contemptus mundi, patientiæ, etc.: vel etiam in aliquâ materiâ meditationis, ut Incarnacionis, vel Passionis Domini,

et similia; ejusmodi præsertim quæ sint quasi axiomatica quædam, et viam aperiant ad benè percipiendas et meditandas illas materias.

6. Sed illud cavendum, ne vel legendi vel scribendi dulcedine ità se quispiam distineri sinat, ut tempus eripiat meditationi, aut etiam præparationi ad meditationem. Semper enim aliquantò ante meditationem debet omnia relinquere, et omninò suam cogitationem convertere ad puncta illius exercitii, quod jam instat. Addo etiam, cavendum hoc quoque, ne nimis legendo, aut scribendo defatigetur animus, et quasi vires ejus exhauriantur: oportet enim salvam semper relinqui meditationem, et cætera omnia huic uni servire.

7. Qui Exercitia exactè facere volunt, viresque idoneas habent, iis (1) quinque horæ meditandi quotidie præscribi solent: prima, circa mediam noctem, quod tempus propter quietem, ac profundum silentium valdè aptum est meditationi; secunda, sub auroram; tertia, paulò ante prandium; quarta, post meridiem; quinta, sub vesperam: et post uniuscujusque horæ meditationem quadrans etiam ad examen præcedentis meditationis,

8. Cum aliis, qui debilioris sunt valetudinis, vel tam exactum modum servare non possunt, dispensari poterit de horâ mediæ noctis, ità tamen ut quinque horæ maneant, aut etiam pauciores, si Instructor ità expedire judicaverit. Ut verò plures sint quàm quinque, rarò continget ut expediat. Nam cum nimis continuantur hæc Exercitia mentis, ità retundi solet, ut obtusior etiam reddatur intellectus, et voluntas minùs efficax.

(1) Ex 2. Hebd. Notand. 2. et 3. post Exercitia primæ diei, et ex 3. Hebd. post 2. Contempl. Notand. 2.

CAPUT IV.

*De loco Exercitiis idoneo, et de quibusdam particulari-
ribus.*

1. Locus Exercitiorum. — 2. Expensæ à quibus faciendæ. — 3. Qualis is qui inserviat Exercitanti. — 4. Lectum componet, etc. — 5. Interdum notus deputandus. — 6. De victu. — 7. An et à quibus visitandus. — 8. Qui sermones miscendi.

1. Locus ad facienda Exercitia non est dubium, quin debeat esse remotus ab hominum concursu, et aspectu etiam, maximè familiarium. Ità enim monet beatus Pater noster IGNATIUS Annot. ultimâ, ubi etiam tres ejus rei commemorat utilitates. Quare si Exercitia suscepturus alibi tam commodè et tam fructuosè non potest, et Superiori ità videatur, poterit excipi domi nostræ, sed in aliquo cubiculo, quod sit quàm maximè separatum ab aliis cubiculis et officinis domesticis, ut quàm minimè videat vel audiat quæ à Nostriis fiunt.

2. Quod verò ad expensas attinet, cùm ille in domum nostram venerit, consulatur Superior, ad cujus prudentiam perlinebit, ità omnia moderari, ut neque domus nimium gravetur, neque contrà occasione domus non gravandæ minuatur numerus eorum qui Exercitia facere possunt. Videntur autem communiter nec recusandæ, si offerantur, præsertim à ditioribus; nec si non offerantur, requirendæ. Absit verò semper, quidquid in eo genere sordidum aut indecorum videri possit.

3. In hoc loco præter Instructorem debet etiam esse qui ei inserviat, et necessaria ad victum deferat.

Hunc autem oportet esse fidelem, discretum, taciturnum, quique suâ modestiâ, et humilitatis ac devotionis exemplo ædificet. Nihil autem loquetur, nisi de iis quæ ad victum, aut cubiculum, et ministerium suum pertineant, idque paucissimis, omnia semper ad Instructorem rejiciendo, quem etiam de singulis certiores faciet, nec rem ullam ei deferet, etiam postulatus, nisi illo consulto.

4. Componet lectum, et cubiculum verret opportuno tempore, quod ferè erit tempore Missæ. Cætera etiam quæ opus erit, munda et apta afferet, præ se ferendo semper magnam charitatem et diligentiam: atque inter alia meminerit etiam pro ipso orare quotidie.

5. Aliquando etiam profuit huic ministerio eum deputare, qui notus aut familiaris esset Exercitanti, idque juvat non solum ad consolationem quamdam ipsius, sed etiam ad profectum spiritualem, quoniam aliqui interdum confidentius se aperiunt amicis hujusmodi, quam ipsi Instructori, si eum nunquam antea norant. Sed hoc totum pendere debet ex judicio ejus qui tradit Exercitia, ut videat quatenus hic progredi debeat, quid loqui, et quomodo. Debet enim uti eo tanquam instrumento suo, juxta id quod intelliget convenire ad majorem utilitatem Exercitantis.

6. Quod ad victum attinet, quærendum est ab eo, quid sibi parari velit, idque ei afferendum, quod ille petierit.

7. Præter hunc qui ei ministrat, ut plurimum non debet ab aliis visitari. Nam de secularibus quidem nulla est dubitatio, nisi aliqua necessitas urgeret. Ex Nostreis autem aliquis mitti posset, cum vel qui facit Exercitia, id peteret ab Instructore, vel Instructor etiam illo non petente ita judicaret, ad ejus consolationem vel profectum.

8. Quicumque autem eat, cavere debet, ut nullus nisi utilis sermo habeatur, ac de rebus spiritualibus, nullâ tamen significatione, quod eum ad hunc vel illum vitæ statum impellere velit, præsertim verò ad

Societatem. Nam præterquàm quòd vocatio debet esse libera, et à DEO venire, ipsi etiam qui in hac deliberatione versantur, si id intelligant, aut suspicentur, eò magis retrahi solent: et contrà, ut experientia sæpè ostendit, eò magis incitari, cùm in Nostris nullam talem cupiditatem animadvertunt.

CAPUT V.

Qualis esse et quid facere debeat qui Exercitia tradit.

1. Qualis sit Exercitiorum magister. — 2. Ejus partes. — 3. Auctoritas cum maturitate servanda. — 4. DEO referendum, si quid fructus. — 6. Perspecta sit conditio Exercitia facientis. — 7. Perspectum habeat librum Exercitiorum. — 8. Priùs ipse meditetur.

Quod ad illum attinet, qui Exercitia traditurus est, illud primum à beato Patre nostro IGNATIO, part. 4. cap. 8. § 5, præcipitur, ut priùs ea in se ipso sit expertus, ut rationem eorum reddere possit, et dexteritatem in iis tradendis habere. Quod ut faciliùs assequatur (ut ibidem dicitur in Declaratione) priùs quibusdam tradere deberet, in quibus minor esset jactura, si quid erretur, ut, verbi gratià, junioribus, aut iis, qui non ingressuri sunt electionem de vitæ statu. Deinde etiam proderit conferre suum modum procedendi cum aliquo magis exercitato, benè adnotando quid magis vel minùs convenire deprehenderit. Itaque hoc primum et præcipuum esse debet, ut sit benè versatus in rebus spiritualibus, et nominatim in his Exercitiis.

2. Prætereà sit prudens et discretus, parcus et moderatus, consideratus in sermone. (1) Sit etiam sua-

(1) Annot. 7. ex 20.

vis potius quàm austerus, maximè cum iis qui tentationes, vel etiam desolationes, aut ariditates, et tædia patiuntur, quos consolari, animare et erigere debet opportunis consiliis et precibus tum suis, tum aliorum. Expedit etiam ut gratus ei sit qui facit Exercitia, quoniam hoc modo magis ei confidet, seque magis aperiet.

3. Porrò in agendo cum ipso meminerit, auctoritatem quamdam semper retinere, servatâ quâdam maturitate, et gravitate, eoque etiam magis, quò is qui in Exercitiis versatur, major ipse fuerit. Hoc enim valdè expedit ad ejus spiritualem profectum, ut locum, et personam Magistri, ut verè est, tueatur; et si hæc auctoritas temperata esse debet humilitate religiosâ, quæ eluceat in omnibus ejus dictis et factis; ita ut ne vestigium quidem ullius vanitatis conspiciatur. Sed in hoc Christum imitari debet, qui cùm forma esset omnis modestiæ, tamen sicut scriptum est : *Erat docens tanquàm potestatem habens* (1). Itaque cum omni libertate officium suum exsequi debebit, tum docendo, tum monendo, tum dirigendo, ubi quippiam curvum aut distortum esse viderit.

4. Caveat, cùm bonum aliquem effectum viderit in iis qui se exercent, quidquam suæ industriæ aut peritiæ tribuere, cùm hi omnes effectus gratiæ sint à solo DEO; et consilia extrinsecùs adhibita (præterquàm quòd si bona sunt, ab eodem DEO sunt) tantam vim habeant, et tantum operentur, quantum concurrat et cooperatur DEUS. Ex alterâ tamen parte multum confidat in Domino, et ab eo speret certum auxilium tum sibi, tum ei qui facit Exercitia.

5. Illud autem valdè observandum, ut nihil de suo apponat; sed cùm ejusmodi consilia debeant ex divinâ inspiratione suscipi, caveat ne indiscreto zelo conetur aliquid ei suadere; sed sinat DEUM de suâ

(1) Matth. 7. 29. et Marc. 1. 22.

creatura disponere, juxta placitum bonitatis suæ (1). Quod ut melius et facilius in opere præstet, servet se in animo planè indifferentem, et in nihil aliud ejus voluntas feratur, nisi ut sanctissimum DEI beneplacitum in animâ illâ plenè et perfectè compleatur: et ipse tantum in eo laboret, ut qui se exercet, id investigare sciat, et sciat se à dæmonis deceptionibus expodire, quibus homines retardare solet.

6. Curet etiam perspectum habere eum, qui facit Exercitia, non tantum quoad statum et conditionem, si nobilis sit, vel plebeius; doctus, indoctus, etc.; sed etiam quoad peculiare quasdam partes, ut si simplex, vel prudens sit; provectus in rebus spiritualibus, an adhuc rudis ac novus; si intelligens et capax, an verò hebetior et tardior. Nam cum diversis diversè modo agendum est, ut rudioribus sunt res explicatiùs proponendæ, aliis autem brevius, etc.

7. Illud autem in primis necessarium est, ut qui Exercitia traditurus est totum librum Exercitiorum perlegerit, eumque præ manibus habeat, et præsertim Annotationes et Regulas. Neque sufficit cursim ea videre, sed omnia accuratè, imò singulas penè voces expendere oportet, quoniam quædam sunt in iis brevissimè dicta, quæ magnum pondus habent, et ignorata aut præterita damnum afferunt. Itaque tum antea accuratè ea vidisse oportebit, tum verò in dandis Exercitiis relegenda erunt accuratiùs, præsertim quæ pertinent ad illud tempus, in quo tum versatur ille qui suscipit.

8. Juvabit etiam ut singula Exercitia, antequàm ea tradat, aliquantulum ipse meditetur, si fieri poterit, ut melius imprimat alteri.

(1) Annot. 15 ex 20.

CAPUT VI.

De visitando eo qui exercetur.

1. Quoties visitandus. — 2. Quando non visitandus. — 3. An quis pro recreatione designandus.

1. CŒPTIS Exercitiis sit diligens in visitando suis temporibus eo qui exercetur. Videtur autem expedire, ut quotidie semel eum adeat, neque tamen sæpius, nisi aliqua occurreret necessitas, ut aliquando accidit prima Hebdomadâ propter rei novitatem, aut secundâ propter difficultatem electionis.

2. Imò cum aliquibus hominibus gravibus, et benè introductis in spiritu et devotione, posset etiam aliquando esse utilius, ut aliquis dies omitteretur. De tempore autem eum visitandi, videat ipse quod sit commodius et aptius. Ex naturâ quidem suâ videtur matutinum, quia tunc animus est magis dispositus ad res percipiendas et penetrandas. Quinquàm sub vespere solet esse major necessitas, quia tunc interdum magis crescunt tentationes et desolationes, quia animus est minùs aptus ad contemplandum, et ideo interdum incidit in morositatem quamdam, et magis est expositus tentationibus.

3. Videat etiam Instructor, an aliquando ex peculiari causâ expedit, ut statim à prandio, vel à cœnâ ipse, vel aliquis alius maturus et discretus, ab eo designandus, cum eo qui est in Exercitiis maneat ad honestam recreationem.

CAPUT VII.

De exigendâ ratione meditationis.

1. Quomodò interrogandus. — 2. Quid si consolationes abundant. — 3. Dispondeus pro tempore desolationis. — 4. Quid cum abundat desolatio. — 5. Viam meditationis aperiât. — 6. Ad quæ hortandus. — 7. Modus consequendi devotionem. — 8. Nulla detur suspicandi occasio.

1. Igitur quodcumque tempus elegerit ad eum invisendum, cum ad ipsum venerit, interrogabit quomodò se habuerit ab eâ horâ, quâ illum postremò vidit, et præsertim in meditatione, nimirum quem modum tenuit in meditando, quos mentis discursus, quas voluntatis motiones habuerit, quas consolationes senserit, et in quibus punctis.

2. Si benè procedit, et consolationibus abundat, non valdè laudare oportet, ne sibi complaceat, sed primùm doceat quomodò solidum fructum ex illis consolationibus elicere debeat. Nam si nihil aliud fiat, abeunte illo suavisensu, qui ferè non diù durare solet, nullus fructus remaneret. Quare instruendus est, ut eas consolationes dirigat ad morum emendationem, vitæque totius institutionem; quia, ut scriptum est, *non auditores legis iusti sunt apud DEUM, sed factores legis justificabuntur* (1). Atque hic etiam monendus est (2), ut breviter in scripto ponat notabiliores consolationes, et lumina, desideria quoque et firmas deliberationes

(1) Rom. 2. 13.

(2) Annot. 20.

faciendi aliquid, quoniam proderunt multum alio tempore, cum ea non habebit.

3. Deinde verò præparet illum ad tempus desolationis et ariditatis, quæ solet frequenter contingere, ne deinde, cum contigerit, imparatus sit. Atque hoc tempore cum res benè succedit, non oportet diù cum ipso remanere, sed sinendum, ut Creator cum creaturâ suâ, et hæc vicissim cum illo transigat; nisi necessarium videretur ad eum vel dirigendum, vel etiam recreandum, si nimis absorptus esset cogitationibus illis.

4. Contrâ verò si Exercitans aridus sit, et desolatus, aut distractus in meditando, percunctari debet, quomodo se gesserit in meditatione, et nominatim quomodæ observârit Additiones, et si in aliquâ remissum invenerit, moneat et instruat (1).

5. Aperiat etiam ei viam ad meditationem, attingendo et quasi indicando aliquos conceptus, quos deinde ipse cogitatione prosequatur.

6. Hortetur ad patientiam et longanimitatem, ne se obrui sinat lædio, ac propter molestiam et laborem avertatur ab oratione (2): quia si fortiter cum spe ac fiduciâ perseveret pulsare ad ostium misericordiæ divinæ, non poterit non aperire, juxta illud: *Si moram fecerit, exspecta illum, quia veniens veniet, et non tardabit* (3).

7. Moneat etiam optimum remedium consequendi à DEO devotionem esse, ut humilietur sub potenti manu DEI, et se subiciat, ac resignet ejus divinæ voluntati (4): sæpè enim illa displicentia, et amaritudo non tam venit ex fervore, quàm ex tacitâ quâdam superbiâ, quâ homo confidit in suâ diligentia; vel quia in eo etiam vellet excellere; aut ex amore proprio, qui amat consolationem. Quare hoc omninò observandum est, ut

(1) Annot. 6. ex 20.

(2) Annot. 13. ex 20.

(3) Habac. 2. 3.

(4) Annot. 7. ex 20. reg. 8. ad motus animi discernendos.

cum fecerit quod in se est, cætera permittat divinæ voluntati et charitati, et confidat, quod illa ipsa ariditas ideò permittitur à DEO; quia sibi sic expedit. Et hic ipse affectus humilitatis, et subjectionis erga DEUM sæpè magis efficax est, ut concedat gratiam benè orandi.

8. In primis autem caveat Instructor, ne unquàm det ei occasionem suspicandi quod minùs bonam opinionem de se habeat, etiamsi non ità se benè gesserit; sed ostendat illi semper se benè sperare, et suà spe etiam illi animum ac spem addat.

CAPUT VIII.

De proponendâ meditatione.

1. Quomodò proponenda puncta meditationis. — 2. Meditationes dentur scriptæ. — 3. Præcavenda capitis læsio. — 4. De quibus in universum monendus Instructor. — 5. Quando mutare licet ordinem ac methodum.

1. In proponendis punctis meditationum non oportebit ea valdè exaggerare (1), aut etiam ità enucleare, ut qui meditatur, ipse nihil novi per se invenire possit, aut certè ægrè. Experientia enim docet magis omnes delectari, et moveri etiam iis quæ per se inveniunt. Et ideò satis erit, quasi digito indicare venam, quam deinde sibi quisque effodiat. Si tamen essent aliqui parùm capaces, iis possent paulò magis declarari.

2. Ipsæ autem meditationes dari solent in scriptis, ne fatigetur memoria Exercitantis, quod solet impe-

(1) Annot. 2. ex 29.

dire devotionem, cùm vires omnes sint integræ reservandæ intellectui et voluntati.

3. Denique inter alia, que instructor attendere debet, est etiam illud, ne qui exercetur, caput lædat nimîa attentione orandi. Est enim magnum periculum, tum tempore desolationis, quo anima magis con niti solet, quasi adverso flumine; tum etiam consolationis, cùm se totam dat propitiis ventis. Quare non sufficit monere de moderatione servanda: nam cùm ii qui Exercitia faciunt, ut plurimùm sint rudes et novi in meditando, non ità possunt cognoscere quid sibi nociturum est, sed oportet interrogare, queum modum servant in elevandâ mente in DEUM, et in eâ retinendâ in DEO et nominatim in compositione loci; ac si appareat eos sibi vim facere, docendi sunt de modo ac ratione cogitandi suaviter de Divinis: primò quia alioquin durari non potest, et impeditur meditatio; deinde etiam quia solidus fructus consistit in cognitione illarum veritatum, et voluntatis motione. quæ procedunt ex lumine intimo, non autem in hâc attentione violentâ, autin coactitiis illis lacrymis, quas meritò irridet et Cassianus (1); postremò quia hoc negotium orationis etiamsi nostram quoque cooperationem exigat, majori tamen ex parte pendet à DEO, et est donum DEI; quare ad hoc potius se anima disponere debet per humilitatem, et puritatem, quàm confidere in suâ præparatione et industriâ.

4. Reliqua quæ in universum monendus esset Instructor, ferè continentur in libro Exercitiorum, partim in Meditationibus ipis, partim in Annotationibus, partim etiam in Regulis illis discernendi spiritûs, quæ sunt valdè utiles, et quasi lucem præferunt in omni hoc itinere spirituali, multa primâ Hebdomadâ, tum omnibus sequentibus. Et ideò iterùm repetendum quod suprà attigimus, debere hunc librum admodùm fami-

(1) Coll. 9.

liarem esse Instructori, ejusque memoriam renovandam eo tempore, quo Exercitia traduntur, quia quoties eum leget, toties novum lumen et intelligentiam hauriet.

5. In quo etiam admonendus est, etiamsi ex unâ parte omnem ejus ordinem, ac methodum, et particularia documenta exactè servare debeat, et quò exactiùs servabit, eò magis concurret Dominus; tamen ex alterâ parte multa permitti ejus prudentiæ, pro varietate vel personarum quæ faciunt Exercitia, vel spirituum quibus agitantur, ut vel ista Exercitia moderari, vel etiam aliqua alia præsentī earum necessitatī opportuna præscribere possit, ut apertè dicitur Annot. 17. et 18. ex primis, et alibi.

CAPUT IX.

De variis hominum generibus, quibus dari possunt Exercitia.

1. Duæ classes Exercitantium. — 3. Quomodò cum Religiosis. — 4. Finis Religiosorum in Exercit. — 5. Zelus proximos juvandis. — 6. Quid de electione. — 7. An liber communicandus. — 8. Magna utilitas Exercitiorum in Religiosis. — 9. Quid si sint conjugati. — 10. Quid si sint Ecclesiastici. — 11. Quid cùm sunt Magnates viri. — 12. Quid de valdè occupatis. — 13. Locus remotus pro Exercitiis. — 14. His quando electiones dandæ. — 15. De rudibus et illitteratis. — 16. De feminis.

1. Quibus Exercitia dari possunt, in universum in duas classes dividi posse videntur. Alii enim sunt, qui omnes illas condiciones habent, quas cap. 1. diximus requiri, ut integra Exercitia peragant; et de his nihil hic in particulari dicendum est: ad eos enim pertinent

omnia, quæ toto hoc Directorio dicentur, maximè si de totius vitæ statu deliberare velint.

2. Alii igitur sunt, quibus non sunt tradenda plena Exercitia, vel quia jam in statu sunt, ut matrimonio vincti, et alii, quibus ob alias causas non expedit dari electionem; vel quia propter negotia publica, aliasve occupationes tempus aut locum non habent, ut sunt magistratus, et quidam aliquando nobiles, aut patres-familiâs, et similes; vel quia non aliam utilitatem quærunt ex Exercitiis, quàm ut generalem confessionem faciant, et ad reliquam vitam benè dirigendam instruantur; vel quia non admodùm capaces sunt rudes, et illitterati, qui tamen juvandi sunt juxta eorum capitulum.

3. Igitur quod attinet ad Religiosos, (non agimus hic de Nostris, quia de his separatim agemus capite sequenti) si antea nullum mentalis orationis usum habuerunt, eadem est ratio quæ ad eos instruendos attinet, quæ alterius cujusvis secularis, maximè si antea laxiorem et liberiorem vitam duxissent. Tunc enim diligenter exercendi essent primâ Hebdomadâ, ut habeant cognitionem et contritionem suorum peccatorum, tum quæ in seculo, tum quæ in Religione commisissent, quia hoc est fundamentum ad reformationem et correctionem totius vitæ. Si verò antea etiam dediti fuissent orationi mentali et devotioni, tunc primâ Hebdomadâ brevius percurri poterit, ut diligentius immorentur in meditatione Vitæ Christi.

4. Illud verò in primâ Hebdomadâ et deinceps præcipuè curandum erit, ut in suâ vocatione confirmantur, et sibi persuadeant, hanc viam sibi constitutam esse ad beatitudinem consequendam, ut Regulas sui ordinis plurimi faciant, et eas quàm diligentissimè observent, et ad suum Institutum quàm maximè afficiantur; ut causas intelligant, quare adhuc minùs profecerint, et ad hunc finem meditationes et examina dirigant: quod ab initio explicandum erit, et deinde semper continuandum.

5. Denique etiam ut zelum concipiant juvandi alios, sive proximos juxta suum Institutum, sive etiam Fratres ejusdem Instituti, et exemplo et opere.

6. Electio status non est eis danda, sed tamen juvabit tradere regulas et instructiones ejus, ut possint deinde alios juvare, vel etiam de rebus occurrentibus deliberare eodem modo, quo infra dicetur de hominibus Societatis.

7. Quin etiam finitis Exercitiis posset eis magno tamen cum delectu, et spe fructus, nec sine facultate Provincialis, communicari liber, si ipsi cuperent, et eo benè usuri viderentur: et denique doceri etiam possent de modo tradendi aliis exercitia.

8. Cæterum sciant Nostri, vix fructuosius operam poni posse, quam cum Religiosis, quoniam non in ipsis tantum fructus ille residet, sed ordinariè manat ad alios; primum quidem ad eorum Fratres, qui ipsorum exemplo juvari possunt, deinde etiam ad seculares, quorum animas illi tractant. Et ideò licèt omnibus Religiosis utilia semper sint Exercitia, tamen iis maxime, à quibus vel ratione officii, vel alterius ejusmodi causæ utilitas in alios derivari potest, ut sunt Magistri Novitiorum, Superiores, Baccalaurei, Concionatores, et alii ejusmodi. Quo fiet sæpè, ut uno reformato alii multi reformentur: idque commodius est, quam ut nos ipsi id per nos præstemus, ne videamur velle esse aliarum Religionum reformatores, quod solet esse odiosum.

9. Si sint conjugati, aut patresfamilias, dirigenda erunt Exercitia ad eum finem, ut juxta divina præcepta familiam regant, liberos et servos instruant: præterea ut redditibus et facultatibus justè, ac piè, et sobriè utantur, et eleemosynas faciant pro viribus suis, neque excedant in sumptibus, aliaque similia, de quibus agitur in libro Exercitiorum in fine secundæ Hebdomadæ. Hi autem effectus, quos diximus, plerumquè solent in animâ consequi ex meditationibus ipsis quanquam alterius materiæ: quoniam cum verè timor vel amor Dñi

ingeneratus fuerit, facillè etiam reliqua vita tota reformatur (1). Sed tamen si Instructori videretur propriam aliquam directionem de his dare, vel extrà orationem, vel in ipsà oratione per aliquam meditationem, posset etiam hoc fieri. Quod idem intelligimus de aliis quoque hominum generibus, de quibus statim dicemus

10. Si sint Ecclesiastici, ità erunt instituendi in Exercitiis, ut cognoscant quantam virtutem exigit ille status, eamque acquirere cupiant, et doleant si non hactenus habuerint. Quare ità dirigendi sunt, ut vitia et pravos affectus exuere decernant, et contrariis se virtutibus ornare; quæ Ecclesiastico homini necessariæ sunt: ut semper meminerint, se divino cultui, et Ecclesiæ ministerio dicatos et consecratos esse, ideòque munus suum implere satagant: ut etiam Beneficiorum proventus rectè dispensare, et in eos usus, quos oportet, erogare studeant: denique ut etiam zelum DEI habeant, et pro animarum salute juxtà vires, et talentum, et officium elaborent.

11. Si sint Magnates, aut Magistratum aliquem gerant, iis quoque debebunt sua præcepta et documenta tradi, ut justitiam administrent, ut avaritiam et superbiam fugiant, ut pauperes sublevent, ut se DEI ministros in illo opere esse sentiant, ut semper DEI timorem atque honorem omnibus rebus præponant, et alia, quæ Instructor suâ prudentiâ per se videre poterit, et ad ea dirigere eum quem instruit.

12. Quòd si ejusmodi homines, propter publica negotia quæ gerunt, vel ob alias honestas causas, non poterunt omninò vacare Exercitiis (2); oportebit accipere quod possunt, ut scilicet aliquas saltem horas quotidie meditationi tribuant. Et tunc etiam poterunt manere in domo suâ, ità ut Instructor adeat ad ipsos suis temporibus: quod aliquando melius esse posset, quàm ut ipsi domum nostram veniant ad Instructorem,

(1) Annot. 17. ex 20.

(2) Annot. 19. ex 20.

præsertim cùm sunt personæ illustriores , quia sic facilius res celatur.

13. Illud tamen longè utilius , si possent in aliquod prædium , aut cœnobium secedere , ut fecit beatus Pater noster IGNATIUS in monte Cassinate (1). In ipsis autem Exercitiis ita procedendum erit , ut res ac tempus postulabit. Nam si minus temporis spatium quotidie impendant meditationi , eò magis proroganda erit prima Hebdomada , confessio generalis , et reliqua. Si verò plures horas meditando insumant , poterunt ista omnia celerius expediri , ut magis vel minus accedatur ad consuetam formam Exercitiorum.

14. His autem electiones non sunt dandæ , nisi fortè deliberare vellent de officio vel dignitate aliquâ suscipiendâ , vel deponendâ , aut etiam de vitæ statu iis , quibus integrum est. Monendi autem sunt , ut saltem horis illis , quibus meditationi vacant , ab omnibus aliarum rerum cogitationibus se expediant , quantum fieri potest.

15. Si sint rudes et illitterati , non erit multum temporis cum eis insumendum , nec tradenda sunt eis integra Exercitia , sed servandus est modus , qui indicatur in Annot. 18. ex viginti.

16. Ad hoc autem caput pertinent etiam feminæ , quarum aliquæ interdum expetunt Exercitia , atque ideò cum iis idem modus servari debet qui cum rudibus , nisi esset aliqua tam bono iudicio , et ita capax rerum spiritualium , tantumque otii domi haberet , ut exactè omnia , aut maiorem partem facere possint : tunc enim nihil impediret etiam hæc fieri. Sed illud observari deberet , quòd prudentiæ est , ut ipsæ in Ecclesiam nostram veniant ad accipiendas meditationes ; et ita cautè procedatur , ne ulla suspicio aut scandalum sequatur. Quam etiam ob causam fortassè expediet , ut non dentur meditationes in scriptis . sed

(1) Annot. 29.

voce, ne homines existiment aliquas esse epistolas. Quod si scripto utendum erit, fiat omninò discretè.

CAPUT X.

De modo tradendi Nostris Exercitia.

1. Pro Societatem ingredientibus. — 2. Pro jam proVectis. — 3. Causa Nostros exercendi in Exercitiis. — 4. Quid post repetitiones. — 5. Ne dentur alia Exercitia scripta. — 6. Exercitia 1. Hebdomadæ cum Nostris. — 7. Materia reformationis, quæ? — 8. Suæ cognitio in primis necessaria. — 9. Pro spirituali reformatione Confessio generalis, utilis. — 10. Quando aliæ meditationes addendæ. — 11. Modus meditandi pro parùm instructis. — 12. Quid cum proVectioribus. — 13. Electio Nostris minimè danda.

1. Quod ad Nostros attinet, primùm quidem iis, qui Societatem ingradientur, omninò debent dari Exercitia omnia integra, et juxtà formam in libro præscriptam. Cùm enim hoc sit unum ex experimentis, quod beatus Pater noster IGNATIUS requirit (1), requiritur etiam ut fiant planè ut jacent, exceptà tamen electione, idque singulas meditationes singulis pagellis descriplas quotidie afferendo: neque enim liber ipse dari debet hâc primâ vice.

2. Prætereà in progressu temporis, cùm contigerit ut se colligant ad faciendâ Exercitia, debebunt hæc ipsa aliquoties, ut bis vel ter facere, si non integrè, saltem ea quæ sunt primæ Hebdomadæ, et aliquot meditationes ex sequentibus, ut de Regno Christi, Incarnatione, Tentatione Domini, Institutione sanc-

(1) Exam. c. 4. § 10.

tissimi Sacramenti, Passione, et illa quæ est de amore excitando, prout opportunum fuerit, et tempus concesserit.

3. Quod propterea faciendum est, quia cum deinde Exercitia aliis daturi sint, omnino oportet ut ipsi ea prius benè nota et perspecta sibi fecerint (1). Quam etiam ob causam oportet, ut præter Meditationes benè intelligant ac teneant usum quarundam Regularum, et Annotationum, verbi gratiâ, Annotationes viginti initio libri Exercitiorum positas, Examina, Additiones decem in fine primæ Hebdomadæ, Regulas electionum, discretionis spirituum, et alia ejusmodi. Et ideò legere debent librum, et benè intelligere, ac de quo dubitabunt, quærere ab eo qui eis tradit Exercitia.

4. Cæterum postquam ea, ut dictum est, aliquando fecerint, et repetierint, reliquo deinde tempore dum nondum ita exercitati erunt in usu meditationum; etsi in quotidianis meditationibus potest quisque pro suâ devotione vel necessitate ea meditari, quæ Dominus suggererit, ex Evangelio, Scripturis, vel alia (re tamen pro securiore directione, ac utilitate majore, cum Præfecto rerum spiritualium, aut cum Superiore communicatâ), tamen cum agitur de tempore aliquo certo meditationibus et secessioni tribuendo, quod nos communiter Exercitiorum vocabulo appellamus, quia ferè expedit ab aliquâ purgatione inchoare, convenit ut aliqua Exercitia purgativa non prætermittant, ut de morte, et de peccatis, præsertim reflectendo ad ea quæ in Religione admiserint.

5. Neque tamen expedit dare in scriptis Exercitia ista accommodata religioso statui, ut Exercitia beati Patris nostri IGNATIUM integra, ut sunt, conserventur, nullâ re additâ vel transformatâ; ac prætereâ quia etiam ipsi majorem sine dubio gustum et motum sentient ex iis, quæ ipsimet invenerint, quàm quæ ab alio ita minutè enucleato acceperint. Sed tamen Ins-

(1) Const. p. 4. c. 8. § 5.

structor potest aliquam instructionem aut lucem dare, et tanquàm in viâ ponere; monendo eum, qui exercetur, ut ipse sibi applicare consuescat, ut, verbi gratiâ, in Fundamento, postquàm cogitaverit finem hominis, actu et hunc finem in eo statu, in quo nunc est, ut quoniam jam non potest esse indifferens ad divitias et paupertatem, applicet hanc indifferentiam ad eas materias, quæ occurrunt in Societate; et sic de aliis.

6. Notandum est etiam, primam Hebdomadam debere in Nostris, si semel exactè Exercitia fecerint, ordinariè satis brevi tempore expediri, itâ ut etiam interdum minori spatio quàm tridui, vel etiam aliquando bidui expediri possit, si itâ videatur, ut gradus fiat ad secundam Hebdomadam, in quâ, ut plurimum, diutius immorandum est. Quare hoc potissimum ex Institutoris judicio pendere debet (1), qui si viderit aliquem majore purgatione indigere, poterit et debet eum diutius in eâ retinere, ante omnia conando, ut eum inducat ad desiderandam sui ipsius reformationem perfectam.

7. Materia autem, circa quam hæc reformatio versari debet, hæc ferè est, passiones non benè domitæ, mali habitus, perversæ inclinationes, ut ad honorem et æstimationem propriam, vel propriam voluntatem, ad corporis commoditates, etc., tentationes ab extrinseco provenientes, præsertim vehementes et crebræ; deinde etiam ministeria Societatis, ut concionari, audire confessiones, habere scholam; denique omnes actiones, quas aliquis componere et ordinare velit, ut comedere, dormire, studere, agere cum externis, vel cum Nostris, et alia.

8. Quare hoc primum curari debet in eo, qui facit Exercitia, ut quàm maximam sui ipsius acquirat cognitionem, percurrendo tempus anteactum, et occupationes, vel officia; et in iis perpendendo tum multi-

(1) Annot. 4. ex 20.

ludinem defectuum suorum, tum etiam gravitatem ratione statûs et obligationis, tum denique etiam considerando causas, et origines, et radices eorum vitiorum.

9. Ad quam etiam reformationem valdè utile est, ut in fine primæ Hebdomadæ fiat confessio generalis de toto tempore Religionis, non quidem semper, quoties Exercitia repetuntur, sed cùm aliquis peculiariter motus à DEO vellet instituere novam vitam, seque perfectius reformare. Hoc enim usu compertum est magno-perè multis profuisse, et valdè juvisse ad cognitionem sui, et emendationem.

10. Quòd si viderit Instructor, eum qui exercetur, hac ratione juvandum ad eum finem consequendum, qui intenditur; poterit etiam aliquas meditationes statui cujusque vel necessitati præsentī accommodatas addere, ut de beneficio vocationis, de tribus votis, de causis cur vota renoventur, et de ipsâ formulâ votorum Nostrorum, de divinis beneficiis, de periculo tepiditatis et hujusmodi. Interdùm etiam ex summario Constitutionum, præsertim ex præcipuis regulis, quibus Religiosa ferè perfectio continetur, ut 11. et 17. et similes; et in universum eæ sint materiæ ad timorem et amorem DEI, ad sui ipsius odium, virtutis studium, rerum visibilium contemptum, æternarum desiderium, atque charitatis ardorem augendum pertinent.

11. Ad faciliorem etiam introductionem eorum, quibus vel non est facultas, vel non vacat per se invenire, poterit via aperiri ad mysteria Vitæ et Passionis Domini, si nonnullæ veritates Theologicæ proponantur, verbi gratiâ, cùm de Incarnatione agitur, si causæ ejus et fructus explicantur; aut cùm de Passione, si causæ acerbitalis ejus: si etiam insinuentur modi eam meditando, verbi gratiâ, ad compatiendum, ad imitandum, ad admirationem; et sic de aliis.

12. Postremò qui sunt jam provectiones in rebus spiritualibus, et meditandò magis exercitati, de quibus part. 6. cap. 3. § 1. iis, si interdùm ad spiritum

colligendum, et fervorem hauriendum se recipiunt, vel ad aliquod opus aggrediendum, ut Missionem, aut aliquid ejusmodi, cum nec eadem sit omnium dispositio, nec una mensura, non videtur quidquam præscribendum circa materiam: sed possunt ea meditari, quæ sibi utilia putaverint ad eum finem consequendum, quem intendunt. Credendum est enim, quod ex notitiâ, quam ex Exercitiis beati Patris nostri IGNATII antea jam habebant, et ex unctione Spiritûs adjuti, inoffenso pede, imò magnâ cum utilitate per hanc viam current.

13. Quod attinet ad electionem statûs, ea non est Nostris danda in Exercitiis. De electione autem negotii aut actionis alicujus consultare, non est proprium Exercitiorum; sed potest fieri etiam extra Exercitia omni tempore et occasione: et ideò in hac etiam diligenter instruendi sunt Nostri, ut sciant benè uti regulis eligendi ad indagandam DEI voluntatem et beneplacitum, ut cum Superiores debent statuere de re aliquâ dubiâ, maximè si non possint cum suis consultare, ut dicitur 16. regulâ Provincialis; et denique in rebus omnibus, quas coram DEO constituere ac definire oporteat, semper admodum juvat illa praxis, quæ in eligendo præscribitur, de quâ infra prolixius agemus, et inde peti poterunt, quæ Nostros juvare possint ad intelligendam DEI voluntatem in omni ejus modi re, juxta cujusque rei qualitatem.

CAPUT XI.

De primâ Hebdomadâ in universum.

1. Exercitia in 4. Hebdomadas distributa. — 2. Quid singulæ Hebdomadæ contineant. — 3. In 1. Hebdomadâ sunt mediæ animæ purgandæ. — 4. 1. Hebdomada etiam sit basis cæterorum, nunquam omittenda. — 5. Quid ante Exercitia faciendum. — 6. De 1. Annotatione ante Fundamentum.

OMNIA hæc Exercitia à beato Patre nostro IGNATIO in quatuor Hebdomadas distributa sunt (1). Quæ quidem Hebdomadæ non tam numero dierum, quàm materiæ genere distinguuntur : et ideò non necesse est ut septem, vel octo dierum circulus in singulis consumatur; sed sufficit, ut illi affectus vel fructus inveniantur, qui in unâquâque exquiruntur.

2. Prima continet considerationem peccatorum, ut eorum scditatem cognoscamus, verèque detestemur cum dolore et satisfactione convenienti. Secunda proponit Vitam Christi, ad excitandum in nobis desiderium ac studium eam imitandi: quam imitationem ut melius perficiamus, proponitur etiam modus eligendi vel vitæ statum, qui sit maximè ex voluntate DEI, vel si jam eligi non possit, dantur quædam monita ad eum, in quo quisque sit, reformandum. Tertia continet Passionem Christi, quâ miseratio, dolor, confusio generatur, et illud imitationis desiderium unâ cum DEI amore vehementius inflammatur. Quarta demùm est de Resurrectione Christi, ejusque gloriosis apparitionibus, et de beneficiis divinis, et similibus, quæ pertinent ad DEI amorem in nobis excitandum,

(1) Annot. 4. 20.

3. Igitur in hâc primâ Hebdomadâ proponuntur media, quæ ad animam purgandam per contritionem et confessionem pertinent, et ad veram pœnitentiam in nobis gignendam juvare possunt. Quare huc omnia dirigere debet, qui facit Exercitia, ut peccati malitiam, suamque abjectionem, et vilitatem agnoscat, eamque ex animo intimè sentiat. Quam ob causam expediret, ut hoc tempore, si Sacerdos sit, ex hoc spiritu humilitatis abstineat à quotidianâ celebratione (nisi devotio, aut profectus spiritualis, aut aliqua obligatio ad id impellat), ut postea generali confessione peractâ, majori cum præparatione, fiduciâ ac reverentiâ ad Sacrificium altaris redeat.

4. Notandum etiam, hanc primam Hebdomadam esse fundamentum ac basim cæterarum, et ideò nunquàm prætermitti debere. Undè etiam si quis alia Exercitia hujus Hebdomadæ, aut etiam omnia integra fecisset, et denuò ea repetere vellet, tamen hinc incipiendum esset, quamvis brevius expediri posset.

5. Igitur postquàm aliquis in eum locum venerit, ubi Exercitiis vacaturus est, eâ ipsâ die debet Instructor ad eum adire, et priusquàm tradat Fundamentum, debet ei explicare aliquas ex Annotationibus, nempe primam, et quintam, et ex decimâ septimâ illam admonitionem de animo aperiendo, item ex vigesimâ id quod dicitur de utilitate secessûs in loco separato. Quod etiam opportunitatem ei dabit, ut eum moneat de iis, quæ suprâ cap. 2. diximus, eum esse monendum, cum eâ tamen dexteritate, quam ibi diximus, nempe ut non omnia simul, sed quantum prudentia dictabit.

6. Annotatio autem illa ante Fundamentum, quæ incipit: *In primis ut per hujusmodi, etc.*, expediet magis hoc tempore, ut non proponatur ita in genere, quando quis incipit Exercitia, sed in discursu Exercitiorum, si quid dubium, vel obscurum occurrat, aut ob aliquam ejus, qui exercetur diffidentiam, videatur opportunum, tunc ei explicari poterit.

CAPUT XII.

De Fundamento.

1. De primo ingressu i. Hebdomadæ. — 2. Dividi potest in tres partes. — 3. Indifferentia magni momenti. — 4. Meditatio Fundamenti ne videatur aridior, juvanda. — 5. Quid scopas hujus meditationis. — 6. Tempus hujus meditationis quale. — 7. Firmiter animo hæreat hæc meditatio.

1. PRIMUS ingressus in hanc primam Hebdomadam fit per considerationem ultimi finis : quæ consideratio ideò dicitur Fundamentum, quia est basis totius ædificiî meralis et spiritualis.

2. Potest autem dividi in tres partes, primò in finem, propter quem homo creatus est : secundò in media ad consequendum hunc finem : tertio in difficultatem eligendi hoc vel illud medium, cum ignoremus quid magis aptum sit ad hujus finis consecutionem : omnis autem error in hac parte non possit esse non damnosus et periculosus. Ex quo nascetur etiam quartum, ut homo ponat se in illâ omnimodâ indifferentiâ et æquilibrio.

3. Hæc autem indifferentia est maximi momenti : et admonendus est qui se exercet, quantò altius hoc fundamentum jecerit, tantò firmitus futurum ædificium : idque etiam indicavit beatus Pater noster IGNATIUS Annot. decimâ quintâ, et decimâ sextâ ex viginti.

4. In dandâ hac meditatione, maximè quia nonnullis, cum nondum assueverint orationi, videri potest aridior, addi poterunt aliquæ excursionses ad meditando, ut in eo quod dicitur creatum esse hominem, potest simul cogitari, à DEO esse creatum de nihilo, et

simul quot, et quanta in creatione habuerit, et prætereà quomodò semper ab illo in esse conservetur.

5. Sed horum consideratio non tam dirigenda est ad gratitudinem, ut fit cùm considerantur beneficia Dei, verùm ad scopum hujus Fundamenti, nempe quòd illa omnia à DEO data sint, ut perveniremus ad illum ultimum finem. Undè etiam potest homo in hac meditatione reflectere cogitationem ad se ipsum, quomodò hactenùs habuerit se ad finem et ad media, quantum aberraverit, quòd creaturis abusus sit, quæ illi adjumento esse debuerunt; ut jam quasi in generali jaciat fundamenta ad cognoscendam deformitatem vitæ suæ, quod postea uberiùs et magis particulariter faciet in meditatione peccatorum.

6. In meditatione hujus Fundamenti liber Exercitiorum non præscribit certas horas, ut fit in Exercitiis sequentibus: sed ut facili initio inchoemus, unusquisque pro viribus et pro devotione suâ ad id tempus sibi assumat: vel si opus sit, Instructor ei præscribat.

7. Debet autem curare, ut cognitio hujus veritatis, quæ in Fundamento tractatur, quàm maximè menti infigatur: quoniam ut fundamentum fabricæ totam ipsam sustinet, ita hæc veritas influit in omnia Exercitia, et præsertim in ipsam electionem statûs, quæ tota ferè hinc pendet. Et ideò quò meliùs hæc meditatio successerit, eò etiam meliùs reliqua succedent.

CAPUT VIII.

De duplici Examine.

1. Quid faciendum Instructori, tempore hujus meditationis. —
2. Examen particulare quando dandum. — 3. Vitiorum extirpatio. — 4. Perutile Examen particulare. — 5. Hujus Examinis usus commendandus. — 6. Quando, et quomodo dandum Examen generale. — 7. Aliundè petendæ species peccatorum. —
8. Examen quotidianum.

1. Dum durat meditatio Fundamenti, debet Instructor Exercitantem aliquoties visitare, et semper ei aliquid novi in scriptis asserre, quia sic videtur quodammodo levare tædium, et melius etiam percipi, quæ singula proponuntur.

2. Igitur in primo congressu post datum Fundamentum datur Examen particulare, in quo tradendo significandum est, in quovis homine unum aut alterum vitium, sive peccatum esse solere præcipuum, et quod in eo sit quasi causa et radix aliorum.

3. Et licet in aliquo plura essent præcipua, expedire tamen, ut unum deligatur, ad quod extirpandum toti incumbamus, ut eo superato ad aliud, et aliud deinceps, peculiarem hunc conatum et studium transferamus.

4. Huic igitur rei serviet Examen particulare, cujus usus etsi post peracta Exercitia esse debet toto vitæ tempore, nunc tamen inchoatur, tum ut aliqua ejus peritia acquiratur, tum etiam hoc Examine uti oportet circa Exercitia, et eorum Additiones.

5. Est autem multum commendandus hujus Examinis usus, propter magnam ejus utilitatem, præsertim ad consequendam animi puritatem, ut docet Cassianus

Collat. 5.; et sanctus Bernardus sæpè (1). Itaque in fine Exercitiorum cum discedenti dantur præcepta vitæ benè instituendæ, hoc in primis inculcandum est. Additiones autem illæ quatuor dictandæne sint, an verbo tantum explicandæ, prudentiæ Instructoris relinquatur.

6. Deinde eâdem die et sequenti datur Examen generale et quotidianum. Non autem datur per modum meditationis, sed instructionis cujusdam, et ut homo incipiat aperire oculos ad cognoscenda peccata vitæ præteritæ.

7. Quod verò attinet ad Examen generale, non est dubium, quin aliæ etiam multæ sint peccatorum species, quæ hic non ponuntur; sed vel hic ea tantum peccata attinguntur, quæ frequentius accidunt, reliqua autem peti possunt ab aliis auctoribus, qui ex professo de hoc agunt; vel hoc Examen pro iis tantum conscriptum est, qui jam paulò magis spirituales sunt, et ab aliis gravioribus peccatis abstinere, in hæc autem frequentius incidere solent. Itaque non fuit mens beati Patris nostri IGNATII tam brevi tractatione omnia peccata comprehendere, sed tantum, ut dictum est, pios animos admonere de iis quæ frequentiora sunt.

8. Porro Examen quotidianum, quod quinque puncta complectitur, dictetur prout jacet. Ad illud autem faciendum juvat illa lux, quam præbet Examen generale per illam distinctionem peccatorum, quæ fiunt cogitatione, locutione et opere.

(1) Cassian. Coll. 5. c. 14.

CAPUT XIV.

De primo Exercitio primæ Hebdomadæ.

1. Quis ordo in tradendis Exercitiis. — 2. Exercitium trium potentiarum. — 3. Quid in 1. Exercitio explicandum. 4. Prælia quænam sint declaranda. — 5. Ad quid juvat loci compositio. — 6. In quo locum habeat. — 7. Quid in compositione loci vitandum.

1. CIRCA ordinem tradendi Exercitia, sequendus est is qui ponitur in ipso libro Exercitiorum, nempe ut primâ horâ fiat Exercitium trium potentiarum; secundâ autem peccatorum; tertiâ verò, et quartâ repetitiones utriusque: si autem addatur etiam quinta hora, fiat de Inferno. Sin fiant tantum quatuor horæ, hoc Exercitium de Inferno differendum erit in diem sequentem: quo eodem die possunt dari etiam alia Exercitia de morte, de judicio, cum suis repetitionibus. Tertio die proponenda erit eadem materia, sed cum aliquibus novis punctis, ut in materiâ peccati, proponendo effectus quos facit in animo, aut aliquid ejusmodi: sic enim tollitur tedium, et materiæ profundius penetrantur.

2. Porro primum Exercitium illud est, quod appellatur trium potentiarum, non quia in aliis etiam non exerceanter hæ tres potentiæ; sed voluit beatus Pater noster IGNATIUS in hoc quasi aditu et principio omnium Exercitiorum viam monstrare, quæ in meditando tenenda est, nempe, ut per memoriam adjuvaretur ratio ad discurrendum sive ratiocinandum; per discursum autem excitaretur voluntas et affectus: idque actuare voluit in materiâ peccati, quæ prima occurrebat ad meditandum.

3. Itaque in hoc primo Exercitio sunt sigillatim explicanda, Exercitia sumenti, omnia quæ in sequentibus Exercitiis futura sunt usui, quis scilicet modus servandus, ut cum attentione, et sine capitis læsione perseverari possit, et quomodò se animus colligere, collectumque tenere debeat; et quòd licèt adhibendus sit intellectus ad cogitandum, major tamen habenda est cura affectûs, et interioris gustûs, quàm ut multi conceptus, quantumvis pulchri et acuti, formentur, et alia ejusmodi.

4. Hic etiam declaranda sunt Præludia, quorum usus præscribitur in omnibus Exercitiis: et in primis quid sit compositio loci, quæ nihil aliud est, quàm fingere sibi, et quasi videre oculis imaginationis locum illum, in quo res, quam meditamur, gesta est; ut stabulum in quo Christus natus est, aut cœnaculum grande stratum, in quo Apostolorum pedes lavit, aut montem in quo passus est.

5. Hæc enim loci compositione valdè juvamus ad attentionem et motionem animæ, quæ hoc modo quasi alligatâ phantasiâ rei illi certæ, alligatur ipsa quoque quodammodò ne evagetur; aut si quando divertat, habet ad manum, in quo se facilè colligat, et revocet in situm illum suum, quò se ab initio composuit. Undè sanctus Bonaventura in præmio de Vita Christi: *Tu, inquit, si fructum ex his sumere cupis, ità te præsentem exhibeas his, quæ per Dominum Jesum Christum dicta et facta narrantur, ac si tuis auribus audires et oculis ea videres, toto mentis affectu diligenter, delectabiliter et morosè, omnibus aliis curis et sollicitudinibus tunc omissis.*

Atque hoc quidem locum habet in meditatione rerum corporearum: nam in rebus incorporeis, ut est peccatum, et similia, alia quædam est instituenda compositio loci, de quâ dicitur satis clarè in libro Exercitiorum, in Exercitio trium potentiarum.

7. Denique in hæc loci repræsentatione vitandum est diligenter, ne nimis in eâ fabricandâ immoremur,

vel nimiam vim capiti faciamus; quia non consistit in eâ fructus præcipuus meditationis, sed est tantum via et instrumentum ad ipsum fructum. Nec est dubium quin aliqui majorem in hac re habeant facilitatem, in quibus videlicet acrior est vis potentiae imaginativæ. Alii verò, quibus hoc difficilius est, non ita laborare debent, ut caput obtundant, quò ipsam meditationem impedirent.

CAPUT XV.

De aliis Exercitiis primæ Hebdomadæ.

1. In 2. Exercitio de quo monendus Exercitans. — 2. Quis usus repetitionum Exercitiorum. — 3. Intelligentia tertii Exercitii primæ Hebdomadæ. — 4. Præter quinque, alia possunt addi. — 5. Quando facienda Colloquia. — 6. Varii modi agendi cum DEO. — 7. Intelligentia tertiæ Annotationis ex 20. — 8. Additiones 1. Hebdomadæ quando dandæ. — 9. Additiones exacte servandæ.

1. In secundo Exercitio, in primo puncto monendus est Exercitans, ne descendat ad examinanda peccata sigillatim, ut fieri solet, cum quis se ad confessionem parat; hoc enim postea facturum est extra meditationem: sed hoc tempore in genere tantum proponat sibi sua peccata, eorumque multitudinem et magnitudinem, ut concipiat confusionem et dolorem. Ad hoc autem confert percurrere loca, negotia et personas, ut hic dicitur.

2. Tertium et quartum Exercitium constat ex repetitione primi et secundi. Harum autem repetitionum usus est valde utilis; sæpè enim fit, ut cum ejusmodi materia primum cogitantur, intellectus pascatur illâ rerum no-

vitale, ac curiositate quâdam, postea verò cùm speculationem moderamur, magis aperitur via internis affectibus, in quibus potissimum consistit fructus. Quare in his repetitionibus vitandi sunt longi discursus, sed tantum proponere sibi oportet et quasi percurrere, quæ prius meditati sumus, et in iis immorandum voluntate et affectu: et hæc etiam est causa cur plura hic colloquia sint, quàm in prioribus Exercitiis.

3. Quod autem dicitur in libro Exercit. in 3. Exercitio 1. Hebdomadæ, repetitionem hanc faciendam de iis, in quibus antea maiorem consolationem aut desolationem senserimus; ita intelligendum est, ut præcipuè repeti debeant ea, quæ lumen aut fervorem attulerunt; sed, etiam expedit illa puncta repetere, in quibus ariditatem sensimus: quia sæpè contingit, ut deinde in ipsis maiorem consolationis copiam sentiamus. Imò etiam bis repeti potest idem, si magna sentitur consolatio, aut alius bonus et spiritualis affectus, et hoc potissimum in primâ Hebdomadâ.

4. Præter quinque hæc Exercitia Beati Patris nostri IGNATI, possunt addi alia, ut in fine quinti Exercitii dicitur, ut de aliis peccati pœnis, de morte, de iudicio, vel de aliis cruciatibus inferni: et quidem hæc rarissimè omittenda videntur, quia multum habent momenti, ut avocetur animus ab inordinato amore rerum harum visibilium; et in his meditationibus concipit anima timorem sanctum Domini, ut pariat spiritum salutis.

5. In fine cujuslibet Exercitii semper fieri debet Colloquium, ut in libro Exercitiorum præscribitur: nec tamen prohibetur, quin juxta cujusque devotionem etiam in principio, et in medio alia Colloquia, et petitiones fieri possint; imò etiam aliquando expedit. Proprius tamen locus est in fine, cùm anima ex meditatione magis elevatam se sentit: illa enim sunt aptissima Colloquia, quæ formantur ex affectu interiori varia, ut ipse affectus varius est.

6. Interdum enim homo agit cum DEO, ut filius cum patre; interdum, ut servus cum domino; modò, ut

amicos cum amico; modò etiam, ut reus cum iudice; aliquando etiam petens aliquod donum; aliquando gratias agens de beneficiis acceptis; aliàs accusando se ipsum; aliàs communicando cum eo familiariter.

7. In quo notandum, quod dicitur in tertiâ Annotatione ex viginti, hæc Colloquia, quando fiunt cum DEO, aut cum Sanctis, requirere majorem reverentiam quàm ipsas meditationes et speculationes. In particulari verò Colloquium secundum ad Christum ut impetret à Patre, explicandum erit rudioribus, hoc intelligi, non ut est DEUS, sed ut homo mediator et advocatus, ut interpellat pro nobis.

8. Additiones, quæ in libro Exercitiorum ponuntur in fine primæ Hebdomadæ, dandæ sunt pridie quàm incipiuntur Exercitia (nempe meditatio, quæ dicitur trium potentiarum, et reliquæ), quia in iis agitur de multis, quæ adjuvant meditationem. Decima tamen Additio posset differri in sequentem diem, quia non est adeò necessarium ut detur illo die. Deinde sequentibus diebus dandæ sunt reliquæ Additiones, et Regulæ de discernendis spiritibus, quæ conveniunt primæ Hebdomadæ, et quæ convenire videbuntur Exercitanti: quas tamen non erit semper necesse scripto dare, sed id Instructoris iudicio permittitur.

9. Hæ Additiones curandum est ut exactè serventur, quia ex ipsis valdè pendet fructus spiritualis Exercitiorum: quanquàm ex alterâ parte caveri etiam debet omnis excessus, et habenda est ratio personarum et complexionum, ut si qui essent naturâ melancholici, non debent nimium coarctari, imò potius dilatandus est eis animus; et idem de personis imbecillioris valetudinis, et insuetis ad hos labores: et ideò opus est prudentiâ et discretione. Experientia enim ostendit, quibusdam profuisse, quòd eis concederetur aliqua laxitas in his regulis servandis; aliis autem profuit severitas et rigor, semper tamen mixtus suavitate.

CAPUT XVI.

De confessione generali.

1. Quando ad generalem confessionem excitandus. — 2. Indicandæ utilitates confessionis generalis. — 3. Quæ diligentia servanda in hujusmodi confessione. — 4. Quibus Navarri Summa legenda. — 5. Cui facienda confessio generalis.

1. SIVE qui se exercet, versetur in primis quinque Exercitiis, sive alia adjungantur, cum jam id satis consecutus videbitur, quod in hâc Hebdomadâ ut finis proponitur, nimirum cognitionem intimam peccatorum, et veram contritionem, et ad id seriò conatus, et divinæ gratiæ cooperatus, tam per Exercitia, quàm per Additiones judicabitur; moneri debet, ut se ad generalem confessionem disponat. Et nisi Instructori nimium fatigatus videatur, poterit adhuc pergere in meditando per unam, aut alteram horam aliquid quod ad compunctionem peccatorum faciat, vel si id magis expedire judicetur, aliquid legendo ad eum finem.

2. Ut autem hoc diligentius et accuratius faciat, indicandum est ei quantæ sint utilitates hujus confessionis generalis, de quibus utilitatibus agitur in ipso libro Exercitiorum post examen generale. Quòd si nulla alia esset, hoc certè satis esse deberet, quòd experimur homines plerumquè, aut sine examine sufficienti, aut sine debito dolore, nullo vel valdè infirmo melioris vitæ proposito ad confessionem accedere, ac propterea ad consequendam pacem conscientiae, et ad tollendos scrupulos, qui si non antea, saltem in puncto mortis animam excruciare, et in

periculum salutis æternæ adducere solent, multum prodest semel se ab omnibus anteactæ vitæ peccatis abluere.

3. Quam etiam ob causam, et si cavendum est à nimia anxietate in faciendâ hac confessione, ne semper deinde maneant scrupuli ac reliquiæ, ut quibusdam contingit; tamen ex alterâ parte studendum et conandum est, ut ita diligenter atque accuratè fiat, ut postea secura esse possit anima, se fecisse quod in se erat: nam sine hoc nunquam frui poterit illa pace animi, et tranquillitate conscientiæ, quam diximus. Ideò præter proprium studium et diligentiam ipsius qui Exercitia suscipit, juvandus est etiam aliquâ viâ et methodo, nempe Directorio aliquo ad benè confitendum, cujusmodi jam multa exstant bona et apta, si opus fuerit, et pro cujusque indigentia.

4. Aliquando etiam, præsertim insignioribus hominibus, proderit dare legendam Summam Navarri, ubi agit de statibus, ut attentè considerent quæ ad suum statum pertinent. Sic enim melius videbunt in quibus defecerint, quæ si Nostri per se proponerent, fortassè non tantam iis fidem haberent, et possent putare eos esse nimios in urgendis conscientiis.

5. Hanc generalem confessionem, ut plurimum, magis expedit non fieri ei qui tradit Exercitia: si tamen qui suscipit, ei confiteri mallet pro suâ devotione, vel Sacerdotum penuria, aut aliæ causæ ita exigèrent, nihil impediret quin etiam ipsi fieri posset.

CAPUT XVII.

De fine primæ Hebdomadæ.

1. Primæ Hebdomadæ tempus quando contrahendum, aut prorogandum.

1. QUONIAM, ut suprâ dictum est, Exercitiorum Hebdomadæ non dierum spatio definiuntur, sed ex effectu qui in eis prætenditur (1); ideò hujus primæ Hebdomadæ tempus vel contrahi, vel prorogari poterit, prout citiùs vel tardiùs quisque contritionem, devotionem, vel meditandi modum assecutus fuerit. Alii enim celerius, alii seriùs eò perveniunt. Illud tamen notandum, eos homines, qui multùm proficiunt in viâ spiritûs, et qui jam ab aliquo tempore Sacramenta frequentant, aut qui multùm cupiunt statuere de modo vitæ suæ, in quo magis DEO Domino servire possint, non esse diù detinendos in hac primâ Hebdomadâ. Imò si fieri possit, quatuor aut quinque diebus absolvere eam debent. Contrâ verò faciendum in iis, qui non itâ dispositi sunt. Hi enim ut peccata sua defleant, et ut peccati turpitudinem ac sæditatem agnoscant, debent diutiùs in his exerceri, mutando subindè rationem victûs somnique, et alia genera poenitentiae, ut habetur in Exercitiis Notabili tertio post Additiones primæ Hebdomadæ.

2. Qui absolutis Exercitiis primæ Hebdomadæ ad reliqua progressurus est, postquàm generaliter confessus fuerit, et communionem sumpserit, saltem

(1) Annot. 4. ex 20.

per unum diem vacare debet ab illo labore tam intenso meditandi. Interim tamen posset in mente versare parabolam illam Filii prodigi, applicando eam ad seipsum, aut aliquid ejusmodi. Porro ad communionem est ita etiam disponendus, ut ad eam accedat cum reverentia, et fide, et gustu, et ob eam causam danda est ei aliqua meditatio ad hoc apta.

CAPUT XVIII.

De secundâ Hebdomadâ; et primò de fine qui in eâ prætenditur

1. Scopus Exercitiorum 1. Hebdomadæ. — 2. Finis secundæ. — 2. Hebdomada respondet viæ illuminativæ. — 4. Quænam dispositio in facientibus Exercitia requirebatur à sancto Patre nostro. — 5. Quando quis non est admodum capax. — 6. Cum fame relinquendi

1. FINIS et scopus, qui Exercitiis omnibus primæ Hebdomadæ præfixus est, hic præcipuè est, cognoscere quòd erravimus ab eâ viâ, quæ nos ducere debebat ad ultimum illum finem, cujus causâ creati sumus; et consequenter dolere de tali et tanto errore, et concipere intensum desiderium redeundi in illam viam, et in eâ semper perseverandi.

2. In hâc autem secundâ Hebdomadâ finis est, proponere sibi Christum Dominum ac Salvatorem nostrum, ut veram viam, juxta illud quod ipse dixit: *Ego sum via, veritas et vita*; et: *Nemo venit ad Patrem nisi per me* (1)

Ipse enim est exemplar à Patre hominibus proposi-

(1) Joan. 14. 6.

tum, cujus imitatione emendemus et componamus mores nostros corruptos, et dirigamus pedes nostros in viam pacis. Quare cùm Christi vita sit perfectissima, et ipsa idea virtutis et sanctitatis; sequitur, ut quò vita nostra propiùs ad eam imitatione accesserit, ipsa quoque perfectior sit, imò et propiùs accedat ad ultimum finem suum, ideòque eò etiam felicior sit.

3. Propter hanc causam hæc secunda Hebdomada respondet viæ illuminativæ, quia Christus est sol justitiæ, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum; et ad hoc venit, ut illuminaret sedentes in tenebris, et umbrâ mortis. Et quoniam peccata, et pravæ affectiones obtenebrant animam, eamque impediunt, et retrahunt à Christi imitatione, ideò hæc priùs eradicanda ex corde erant primis illis Exercitiis et meditationibus.

4. Dispositio quam beatus Pater noster Ignatius requirebat in iis, qui facturi essent Exercitia hujus Hebdomadæ est, ut ostendant fervorem ac desiderium progrediendi ulteriùs ad deliberandum de statu vitæ. Quare qui hoc nollet, vel tepidè vellet, etiamsi cuperet progredi in meditationibus, meliùs esset eum differre ad unum aut alterum mensem. Hoc enim negotium ejusmodi est, ut nisi cum fervore spiritûs suscipiatur, non possit habere bonum successum: requirit enim magnum, et fortem, et constantem animum, qui ex augmento devotionis proveniat.

5. Veram est, quòd si quis esset, à quo nihil magnum sperari posset, quia non esset admodum capax, vel impeditus esset stata matrimonii, posset pro ejus captu aliquid addi de sequentibus Hebdomadis, ut dirigatur in statu, in quo est, ad benè vivendum in eo.

6. Cæteros autem meliùs est relinquere cum fame, ut sciant adhuc sibi restare aliquid quod faciant. Contingit enim sæpe, ut hâc dilatione experientia ipsa apertiùs eis detegat suas necessitates et infirmitates;

quod facit, ut deinde ardentiores et magis dispositi redeant.

CAPUT XIX

De primis quatuor Exercitiis secundæ Hebdomadæ.

1. Primum Exercitium. 2. Hebdomadæ quid sit. — 2. Quæ dispositio necessaria. — 3. Cui danda hæc meditatio. — 4. Quare in 2. Hebdomadâ addatur 1. præludium. — 5. Undè sumenda puncta harum meditationum. — 6. Cur meditatio in punctis. — 7. Alia præterea addi possunt puncta.

1. PRIMUM Exercitium in hac secundâ Hebdomadâ, est de Regno Christi, quod tamen non computatur inter meditationes, quia prima est de Incarnatione Domini. Est igitur quasi fundamentum quoddam, aut præcæmium totius hujus tractatûs; et summa ac compendium vitæ et operum Christi Domini, in eo negotio, quod ei commiserat Pater, de quo Isaias: *Opus ejus coram illo* (1). Et ipse Dominus: *Opus quod dedisti mihi, ut faciam* (2). Et addit quinam id esset: *Clarificavi te super terram: Manifestavi nomen tuum hominibus* (3). Vocat autem omnes homines in societatem tanti et tam gloriosi operis, unumquemque juxta suum gradum. Ex quo jam incipit apparere diversitas graduum in Imitatione Christi.

2. Dispositio autem, quæ requiritur in animâ ejus qui facit Exercitia, hæc est, ut quantum est ex suâ parte, tendat in id quod perfectius est, si Dominus dederit gratiam et vires. Undè apertè colligitur ex

(1) Isai. 62. 11.

(2) Joan. 17. 4.

(3) Ibid. 6.

hoc jam loco animam incipere præparari et disponi ad electionem statûs, quæ postea suo loco expressius proponetur. Sic enim mirabili quodam artificio Spiritûs sancti hæc anima excitatur ad perfectionem, ut deinde hanc eandem perfectionem eliciat et indaget in omnibus sequentibus meditationibus, Incarnationis, Nativitatis, et aliarum; et ita perfectionis semina, quæ hic sparguntur, per illas deinde meditationes latenter crescant et promoveantur, donec in tempore electionis suum fructum ferant. Atque hoc benè notandum est Instructori pro suâ directione, non quòd de hoc monere debeat Exercitantem, sed potius sinat res ipsas per se in ejus animâ operari, vimque suam exercere.

3. Neque hoc tamen impedit quin hæc meditatio, sicut etiam quæ deinde sequitur de duobus Vexillis, tradi possit etiam iis qui non sunt facturi electionem, quoniam etiam hi eâ juvari possunt: siquidem in genere tantum agunt de iis, quæ ad majorem DEI gloriam ab unoquoque fieri possunt in DEI obsequio pro cujusque capacitate.

4. In hac secundâ Hebdomadâ notandum est, addi hic unum præludium. Nam cum in primâ Hebdomadâ primum præludium sit constitutio loci, hic, ante constitutionem loci ponitur quædam repræsentatio historiæ, seu mysterii quod meditandum occurrit. Hoc autem non ita intelligendum est, ut tunc immorari debeamus in meditando illo mysterio; sic enim nihil differret præludium à meditatione; sed ita est accipiendum, ut in primo illo præludio proponatur historia generatim, et quasi tota in communi, ut sciat materia de quâ tunc cogitandum est, et anima incipiat in eâ actuari, et ad eam elevari: deinde verò in ipsâ meditatione incipiat in singulis ejus partibus immorari, easque ponderare et penetrare. Ut cum quis conjicit oculos in tabulam aliquam pictam, in quâ sit varietas rerum pictarum, prius unico intuitu omnia confusè cernit, et scit quid in eâ tabulâ con-

tineatur; postea verò figit oculos in singulis particularibus rebus, quæ ibi pictæ sunt, easque sigillatim melius et accuratius perpendit.

5. Quod autem attinet ad puncta harum meditationum, sumenda erunt in fine libelli Exercitiorum, ubi mysteria Vitæ Christi ordine posita sunt, distincta ferè singula tribus punctis: etsi simplicioribus, qui ea non legerint, aut legere non possint in Evangeliiis, explicatiùs tradi oportebit, additâ brevi declaratione, ut dicitur 2. Annotatione ex 20. Undè quod in meditatione Incarnationis et Nativitatis etiam dicitur de contemplandis personis, et earum verbis et operibus, intelligi debet, referendo ad illam, quam diximus distributionem, quæ in fine libri ponitur, nempe cogitando hæc in singulis punctis, ut occurrant ordine suo; non autem quòd necessarium sit omnes prius personas totius mysterii, deinde omnia verba ejusdem, ac demùm opera separatim meditari: hoc enim, præsertim in quibusdam meditationibus, pareret confusionem.

6. Quare hoc tantùm voluit beatus Pater noster IGNATIUS, regulam dare in singulis punctis, quò meditantis intentio ferri debeat, primùm quidem in ipsas personas, quæ in illo puncto occurrunt, tum ad verba, si prius verba, vel ad facta, si prius occurrant facta. Et ita absoluto uno puncto transeat ad aliud, eundem ordinem in eo servando.

7. Cæterùm etsi hic tantùm mentio fit de his tribus, non tamen prohibetur quin possint etiam addi alia puncta, ut, verbi gratiâ, cogitationes, et affectus personarum interiores, tum etiam virtutes, et prætereâ modus et finis mysteriorum, quæ occurrunt, causa item, et effectus, tempus, et reliquæ circumstantiæ, ut secundior sit meditatio, et major ejus fructus.

CAPUT XX.

De quinto Exercitio secundæ Hebdomadæ, quod est Applicatio sensuum.

-
1. De 5. Exercitio, videlicet de applicatione sensuum. — 2. Intelligentia illius Notandi post meditat. de Incarn. et Nativit. faciendam esse applicationem sensuum. — 3. In quo differt applicatio sensuum à meditatione. — 4. Ejus duplex utilitas. — 5. Undè sumenda Christi mysteria.

1. EXERCITIUM quintum, quod est applicatio sensuum, est facile valdè, et utile, imaginando nos videre verba, aut strepitum si qui fit, vel tangere, aut osculari sive loca, sive personas; quod tamen fieri debet cum omni reverentiâ, et modestiâ, ac timore. Olfactum beatus Pater noster IGNATIUS refert ad odorandam fragrantiam animæ ex donis DEI, et gustum ad gustandum ejus dulcedinem, quod utrumque significat præsentiam quamdam rei, vel personarum, quas meditamur, cum gustu et amore earum tenero.

2. Quod autem hic dicitur, factâ meditatione Incarnationis et Nativitatis, faciendam deinde separatim hanc applicationem sensuum, intelligendum est, idem deinceps fieri debere in reliquis meditationibus Vitæ Christi. Quod non ita accipiendum est, quasi nanc applicationem debeamus habere sejunctam ab omni materiâ meditationis, sed ut præcipuus scopus circa mysterii considerationem sit sensuum applicatio.

3. Differt autem applicatio ista sensuum à meditatione, quoniam meditatio est magis intellectualis, et ma-

gis versatur in ratiocinatione, et omninò est altior: discurrit enim per causas illorum mysteriorum, et effecta, et in eis investigat attributa DEI, ut bonitatem, sapientiam, charitatem, et reliqua. At verò applicatio non discurrit, sed tantùm inhæret in illis sensibilibus, ut in aspectu, et auditu, et reliquis ejusmodi, quibus fruitur et delectatur cum profectu spirituali.

4. Est autem ejus duplex utilitas: interdum enim cum anima non potest profundiora speculari, dum in his immoratur, paulatim disponitur et elevatur ad illa altiora. Interdum autem contrà, anima jam impinguita, fervens devotione ex cognitione illorum mysteriorum altiorum, descendens deinde ad hæc sensibilia, in omnibus invenit pastum, et consolationem, et fructum ex abundantia amoris, qui facit, ut minima quæque, ac vel ipsi nutus, magnificent, et materiam amoris et consolationis præbeant.

5. In mysteriis Christi tradendis debet Instructor ea desumere ex ipso libro Exercitiorum in fine, ubi, ut dictum est, descripta sunt cum suis punctis. Quare qui magis versati sunt in meditando, iis satis erit dictare, vel dare in scriptis puncta, ut ibi habentur, admcnendo, ut semper eandem formam teneant, quam primâ die. Cum aliis autem minùs versatis oportebit ad particularia magis descendere, accommodando præludia ad materiam, et introducendo eos, ut sciant sibi proponere personas cum suis circumstantiis, tum earum verba, et facta, etc.

CAPUT XXI.

De meditationum horis, lectione spirituali, et eo qui exercetur visitando.

1. Exercitanti quando danda relaxatio.—2. De lectione in 2. Hebdomadâ. — 3. Quando visitandus.

1. Si qui se exercet, fatigatus videatur, imò etiamsi non adeò fatigatus sit, tamen ut melius durare possit, expedit ut detur illi aliqua relaxatio in horis meditando; et tunc omitti poterit meditatio, quæ fit mediâ nocte, et retineri aliæ quatuor horæ (1).

2. Potest etiam in hâc Hebdomadâ, et sequentibus, post absolutas meditationes reliquo tempore legi aliquis liber, sed ejusmodi, qui pietatem potius nutriat, quàm intellectum novitatibus exerceat, ut sunt aliqua ex operibus sancti Bernardi, vel Gerson de Imitatione Christi, vel Granata (2). Si verò liber hic contineret aliquem tractatum de Christi mysteriis, non expediret, ut ea legerentur, de quibus postea faciendæ sunt meditationes, sed de quibus jam factæ sunt, vel quæ eo die sunt faciendæ.

3. Quod attinet ad visitandum eum qui exercetur, semel saltem esset visitandus in die, excepto tempore electionis, quo tempore solent incidere frequentiores desolationes et perplexitates, quæ crebriorem visitationem requirunt.

(1) Ex Notabili in die 2. 2. Hebdomadæ.

(2) Ex Notab. 1. 2. Hebd. post meditat. 1. diei.

CAPUT XXII.

De electione, quanti momenti sit, et quis ordo in hac materiâ servandus.

1. Electionis difficultas. — 2. Attendenda electionis necessitas et gravitas. — 3. Indifferentia ad electionem. — 4. Utilitas talis electionis. — 5. DEI, non autem nostra, sequenda voluntas. — 6. Hæc omnia suggerenda. — 7. Partitio sequentium capitulum.

1. In omnibus Exercitiis nullus est difficilior locus, aut qui majorem dexteritatem et discretionem spiritua-lem requirat, quàm electionis : quoniam hoc tempus expositum est diversis motibus animi, et sæpè etiam erroribus, cùm homo non solùm à malo vincatur, sed plerumquè etiam boni et recti imagine fallatur.

2. In hac ergo materiâ illud ante omnia intelligendum videtur, et ante oculos tenendum, quanti referat eligere statum vitæ. Nam si homo, ut rationalis, debet omninò suis actionibus ponere finem congruentem rationi, Christianus autem debet omnia opera suâ dirigere ad finem supernaturalem; si hæc ergo in singulis actibus fieri debent, quantò magis in capiendo statu; ex quo scilicet consequuntur ferè omnia opera vitæ nostræ, ita ut, si finis ipsius statûs sit vitiosus, ea etiam quæ ad finem consequuntur oporteat esse vitiosa.

3. Deinde, ut in corpore animantis plura sunt membra, neque omnia membra sunt oculus, aut omnia pedes, ut ait sanctus Paulus (1); ita in hoc corpore Ecclesiæ

oportet esse varios gradus et status. Hujus autem divisionis et partitionis auctor est Spiritus sanctus, ad quem pertinet singulis suum locum tribuere. Undè Apostolus eodem loco : *Divisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus : et divisiones ministrarionum sunt, idem autem Dominus : et divisiones operationum sunt, idem verò DEUS, qui operatur omnia in omnibus* (1). Ex quo constat, ut famuli à suo domino, suo quisque operi ac muneri destinantur; sic homines à DEO : ac proinde non debere hominem impedire in se ipso id quod DEUS in eo et de eo agere vult; sed oportere ut ei fideliter serviat, in quâcumque re ejus Majestas voluerit.

4. Accedit etiam propria utilitas, eaque magnâ, quoniam pertinet ad salutem æternam. Nam etsi DEUS nemini negat auxilium necessarium ad salutem, tamen non est dubium quin iis multò abundantius gratiam suam, et lumen, atque opem communicet, qui non se in aliquem vitæ statum ex libito suo intruserunt, sed eum elegerunt, quem præmissâ diligenti consideratione putârunt esse juxtâ divinum beneplacitum.

5. Denique si nos in tantâ re nostro judicio ac placito gubernare velimus, facilè in maximos et maximè perniciosos errores incidemus: si verò DEI voluntatem exsecuti fuerimus, ille ut Pater et Creator noster, nihil de nobis statuet, quod nobis utile et salutare non sit, imò verò etiam aptum et accommodatum nobis; quoniam ipse nescit figmentum nostrum.

6. Hæc igitur et alia in hanc sententiam non solum Instructori utilia erunt, ut in hoc negotio magnum studium adhibeat; sed multò magis ei qui facit Exercitia, ut videat quo animo aggredi debeat rem adeò necessariam.

7. Igitur, ut in hoc tractando aliquis ordo servetur, primò dicemus quales esse debeant qui ad electionem admittuntur; secundò, quales ii qui eos dirigunt; ter-

(1) Ibid. v. 4. 5. 6.

tiò, quæ sint res, de quibus est electio; quartò, quæ in eâ regulæ servandæ; quintò, quis sit ordo et praxis electionis faciendæ.

CAPUT XXIII.

Quales esse debeant, qui ad electionem admittuntur.

1. Quinam ad electionem admittendi. — 2. Necessarium est desiderium et petitio. — 3. Electurus sit ab omni affectu liber. — 4. Quænam optima dispositio ad electionem. — 5. Ultima dispositio est sancti Patris nostri IGNATII.

1. Circa primum, apertum est non omnes esse admittendos ad electionem statûs. Qui enim jam tenent statum determinatum, ut conjugati, aut Religiosi, non debent de hoc agere, sed tantum juvari debent, ut in suo quisque statu ad perfectionem tendat pro mensurâ gratiæ quam ei Dominus DEUS concedet. Qui autem adhuc statum non habent, non tamen omnibus indifferenter dari debet electio, ut habetur in septimâ parte Const. cap. 4. lit. F., ubi dicitur, quòd non nisi paucis, iisque hujusmodi, ut ex eorum profectu non vulgaris ad DEI gloriam fructus speretur. Igitur qui vel incapaces essent hujus perfectionis (cujusmodi sunt leves naturâ et inconstantes, quos in primis explorare oportebit, nec ullo modo admittere ad electionem), aut quos constet habere passiones quasdam indomitas, aut malos habitus, qui videantur incorrigibiles; non essent admittendi, nisi tam certa signa essent peculiaris cujusdam gratiæ, ut hæc omnia suppleret.

2. Secundò, præter naturam et mores aptos, requiri-

tur etiam ut ille, cui datur electio, eam ipse desideret et petat. Et hoc omninò necessarium est; et nullo modo alioquin dari debet, multò autem minùs ingeri et obtrudi non cupienti. Nam præterquàm quòd, qui sic affectus est, omnia quæ ei dicuntur, cum suspitione accipiet, et ideò iis juvari non poterit; est etiam ea causa, quòd in electione faciendâ multæ et magnæ incidunt difficultates, etiam cùm voluntas bona et fervens est: quare multò erunt majores, cùm voluntas languet, et ideò nunquàm eas superare poterit.

3. Tertiò valdè expedit, ut qui ingreditur electionem, studeat esse liber ab omni affectu inordinato, et planè ad omnia indifferens: ad hoc verò unum inclinatus, ut sanctum DEI beneplacitum sequatur, quodcumque illud esse cognoverit. Quare si cerneretur eum nimis propendere ad divitias, minùs autem ad paupertatem, non esset benè dispositus, nec sperandus esset bonus exitus in electione. Ille enim affectus aversus à viâ perfectiori, et ad imperfectiorem conversus, intellectum traheret ad excogilandas rationes tali affectui consentaneas. Ac cùm, ut dici solet, quidquid recipitur, recipiatur ad modum recipientis, facilè fieret, ut existimaret illam esse DEI voluntatem, quæ est ipsius voluntas. Oportet igitur ut perveniat ad tertium gradum humilitatis, qui ponitur in libro Exercitiorum, aut saltem ad secundum, cui comparando serviunt meditationes de Vexillis, et de Tribus classibus, et aliæ, de quibus infrà diceturò: et ideò esset in iis meditationibus diutiùs retinendus, ut paulatim disponatur ad hoc æquilibrium animi, partim conando propriâ diligentia, partim id à DEO petendo ferventibus orationibus. Quòd si ad hanc resignationem et indifferentiam non pervenerit, tota tractatio de modo eligendi relinquenda est. Et tunc si ità expedire videbitur, procedendum in reliquis Exercitiis faciendis, ut si fieri potest, per ea ad maiorem maturitatem perducatur, vel post breve tempus finis eis imponendus.

4. Quartò omnium optima est illa dispositio, ut non

modò non magis propendeat ad terrena retinenda, sed quoad fieri potest, voluntatem suam semper inflectere conetur ad id quod perfectius est. Nam licèt re ipsa non id electurus sit, quia fortassè DEUS eum non vocat ad talem statum, tamen nihil ei nocebit, imò plurimum proderit tale desiderium; ac proindè in his Exercitiis semper proponitur via perfectior, tanquàm magis optanda, et à DEO petenda. In quo valdè notanda est sententia quædam beati Patris nostri IGNATII, quæ inventa est in quodam ejus scripto, ubi ità ait : Debere instructorem ità disponere eum qui est in Exercitiis, ut omninò resignatus sit, tam ad consilia sequenda, quàm ad præcepta; imò verò, quantum in ipso est, magis inclinatus sit ad consilia, si id majus DEI obsequium fuerit. Et addit : Majora utique signa requiri ad statuendum, quòd ea sit DEI voluntas, ut quis in eo statu maneat, in quo satis servare præcepta; quàm ut viam consiliorum ingrediatur : quia Dominus tam apertè ad consilia exhortatus est; at verò in illo statu magna ostendit esse pericula.

5. Ultima est ea dispositio, quam idem beatus Pater noster IGNATIUS eodem loco præcipit, nempe ut qui facit electionem colligat se totum intrà se, et toto tempore quo durat hæc deliberatio, claudat sensus, claudat animum omnibus aliis rebus, nihilque velit videre, aut audire, quod non desursùm sit. Quibus verbis duo indicantur : primum, ut anima non sinat se distrahi ad alias cogitationes, sed hoc unum agat, et huic uni intenta sit, cæteris omnibus negotiis à se rejectis (1). Alterum est, ut in hac deliberatione non admittat rationes quæ non sint è cœlo, id est, nullas admittat quæ sapiant carnem et sanguinem, aut aliquid humanum ac terrenum, quia omnia manare debent ex uno illo principio, quod est desiderium gloriæ DEI, et exsequendi ejus voluntatem. Hic enim est verus ille sumptus ad ædificandam turrin, de quâ est in Evangelio (2); et

(1) Annot. 16. ex 20.

(2) Luc. 14. 28.

hoc magnam animæ fiduciam affert, quòd DEUS non sinet eam decipi : quia cùm eum in toto corde et in veritate quærat, nunquàm se DEUS ab eâ averlet, cujus scilicet tanta est bonitas, et amor in suam creaturam, ut etiam occurrat sæpè non quærentibus. Quod licèt ità sit, et ea sit perfecta electio, ad quam solius DEI amor impellit; tamen si præcipuus quidem esset amor DEI, sed præter illum aliquid etiam accederet, quod eodem inclinaret, modò non repugnans DEI legi ac voluntati, et ex suâ naturâ bonum, ut pulâ consolatio propria, et quies spiritualis, ratio valetudinis, aut aliquid ejusmodi, non proptereâ improbanda esset electio. Hæc tamen oporteret semper minùs esse præcipua, et minùs præcipuè movere, et hæc ipsa ad DEI amorem referri.

CAPUT XXIV.

Qualis esse debeat, qui dirigit electurum.

1. Officium tradentis Exercitia. — 2. Indifferentia etiam dantis Exercitia. — 3. Ejusdem vigilantia. — 4. Ut debet ingredi in electionem.

1. CIRCA secundum, officium ejus qui tradit Exercitia, in hoc particulari negotio est cooperari motioni divinæ, eamque non præire, sed sequi; et ad hoc disponere animam ejus qui facit Exercitia, removendo impedimenta, nempe errores, dolos, affectiones, atque inclinationes inordinatas. Non debet eum movere vel ad unam, vel ad aliam partem, ut dicitur in 15. Annotat. ex prioribus. Etsi enim ex naturâ suâ licitum est, ac meritorium etiam, hortari ad perfectiora; tamen ut ejusmodi deli-

berationes solidiùs fiant, et sine ullâ humanâ persuasionē, multò melius est permittere, ut solus DEUS cum suâ creaturâ tractet, nec aliquis tertius intercedat: et hoc maximè in Exercitiis, ubi se anima ad hoc ipsum disponit. Ratio hujus est, quia electio tantæ rei, ut est status vitæ, non debet niti persuasionē aut inductionē humanâ, sed solâ DEI voluntate; alioqui metuendum esset illud quod Dominus dixit: *Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus cælestis, eradicabitur* (1). Et cùm in ejusmodi viâ per se arduâ, et deinde dæmonum invidiæ expositâ, sine dubio secuturæ sint multæ tentationes ac difficultates; non potest ullum auxilium ac sublevatio expectari ab homine, qui nos induxit, nisi levemus oculos nostros in cælum, et dicere possimus: Dominus solus dux meus fuit; quoniam juxta Apostolum sperandum est: Eum qui dedit velle, daturum etiam perficere, et confirmaturum usque in finem (2).

2. Ex quo colligitur (3) eum qui dirigit in hâc electione, debere ipsum quoque suo modo indifferentem esse, ut fideliter peragat opus quod ei commissum et creditum est; idque tantum respiciat et cupiat, ut DEI voluntas et beneplacitum compleatur, nihil apponens de suo spiritu proprio: hoc enim est immittere falcem in messem DEI. Et prætereâ posset aliquando præbere materiam tentationum Exercitanti, quia maneret semper aperta dæmoni hæc porta suggerendi, quod hominis instinctu ad Religionem inductus esset. Persuadeat autem sibi, illud tutum fore, ac sine periculo, quod indagaverit juxta regulas sanæ electionis. Tantum diligens sit in sublevando ac dirigendo, quem Dominus ejus curæ ac fidei commisit.

3. Vigilet in detegendis fraudibus et paralogismis dæmonis, quoniam ex falsis principiis, qualia ille suggeret, sequetur non nisi falsa conclusio.

(1) Matth. 15. 13.

(2) Philip. 2. 13.

(3) Anaot. 15. ex 20.

4. Animadvertat etiam, contingere sæpè, ut quis ingrediatur in electionem cum optimâ dispositione, et tamen in ipso articulo eligendi insurgat in ipso aliquis sinister affectus, qui omnia perturbet, et suffocet bonum semen: et ideò cautus sit et industrius ad hæc omnia tum providenda, tum præcavenda.

CAPU J XXV.

Quæ sint res, de quibus est electio.

1. Electio sit bona. — 2. Electio statûs. — 3. Si consilia sequenda, quid agendum. — 4. Si in Religionem ingrediendum, quænam eligenda. — 5. Temporis electio. — 6. Quid cavendum in electione Religionis. — 7. Difficultas vocationem exsequendi. — 8. Quid si eligat servare præcepta. — 9. In aliis particularibus utendum iisdem regulis.

1. CIRCA tertium, illud certum est, rem omnem, quæ sub electionem cadat, oportere esse bonam, sive sit negotium aliquod particulare, sive status vitæ(1).

2. Electio autem statûs versatur circa duo: sitne manendum in præceptis, an progrediendum ad consilia.

3. Si consilia sequenda: num in Religione, an extrâ eam. Quinquàm enim vix jam extrâ Religionem servari possunt, tamen potest esse talis natura, ut non sit valdè idonea ad communitatem vitæ, et obedientiam, et tamen possit servare paupertatem et castitatem.

4. Tertiò, si in Religione; restat etiam in particulari, quis Ordo eligendus; quia alios vocat Dominus ad majorem solitudinem, alios ad juvandos proximos, et ipsa

(1) Ex introductione ad eligendarum rerum notitiam.

naturalis complexio vel corporis vel etiam animæ alia aliâ Instituto aptior est.

5. Quartò, electâ peculiari Religione, deliberatur etiam de tempore, et de modo id exsequendi.

6. In eligendâ hâc autem vel illâ Religione, cavendum est primò, ne eligatur aliqua jam corrupta, vel in quâ non vigeat observantia. Secundò, inter illas ipsas, in quibus viget observantia, præferenda est ea cujus Institutum sit perfectius: in quo dijudicando est optima doctrina sancti Thomæ 2. 2. quæst. 188. art. 6, et habenda est maximè ratio personæ non solùm juxtâ vires et propensionem, sed etiam juxtâ dotes et talenta, quæ habet propter majus DEI obsequium.

7. In tempore autem exsequendi divinam vocationem est interdùm peculiaris difficultas; quoniam in his, quæ repugnant sensui, solet humana infirmitas procrastinare quantum potest, et causas morarum innectere, seque ipsam decipere, quærendo rationes differendi. Quare optimum est hanc ipsam difficultatem profligare in Exercitiis, et cogitare quod ait sanctus Ambrosius: *Nescit tarda molimina Spiritûs sancti gratia*. Imitanda est etiam promptitudo Apostolorum, relictis statim retibus et patre; valetque illa ratio: Si aliquando, cur non modò? et si non modò, fortassè nunquàm. Nunc enim recens est DEI motio, et ejus auxilium, postea verò facilè fieri potest, et fit quotidie, ut refrigescat hic spiritus, et sic multò difficilius erit resistere pugnæ carnis et diaboli. Et hæc de electione consiliorum.

8. Si quis verò eligat servare præcepta, restat adhuc consultandum, in quo statu, aut in quâ ratione vivendi ea servet, quæ singula discutienda sunt, ut eò melius, et cum majori luce vita institutur.

9. Denique in aliis particularibus negotiis, ut in suscipiendâ aliquâ re, vel non suscipiendâ, utendum est his iisdem regulis, sumendo scilicet eam partem ipsarum, quæ sufficit pro qualitate rei. Modus autem, seu regula, etiam in his omnibus particularibus actionibus est, omnia metiri ex DEI honore, nullo habito respectu

ad proprias commoditates, maximè temporales, ut intentio semper in DEUM recta sit, nec inflectatur ob aliquid terrenum.

CAPUT XXVI.

De tempore triplici ad electionem rectè faciendam.

1. Tria tempora electionis. — 2. Secundum tempus magis ordinarium. — 3. Tertium tempus.

1. CIRCA quartum, declaranda sunt tantùm tempora electionis faciendæ, quæ habentur in libro Exercitiorum; nam his benè cognitis, nihil ferè aliud desiderari posse videtur. Tempora autem dicuntur, quia cùm tales anima motiones sentit, quales ibi describuntur, tunc aptum est tempus et opportunum electioni. Ac de primo quidem tempore pauca sunt dicenda, cùm scilicet adeò clarè constat de DEI voluntate, ut ne dubitari quidem de eâ possit, pro cuius exemplo ponitur vocatio Matthæi et Pauli. Et quamvis jam non contingant ejusmodi vocationes ità miraculosæ, tamen et legimus et videmus quasdam, quæ quodammodò ad ea videntur accedere tantâ claritate et satisfactione spiritûs, tamque certâ illustratione divinæ voluntatis, ut ne in has quidem videatur cadere posse dubitatio. Sed hæc vocatio nimis extraordinaria est, nec cadit sub regulam, et ideò nec à DEO petenda, aut expectanda est: et ob hanc etiam causam, cùm tam rarò accadat, non multùm est in hujus primi temporis consideratione insistendum, et obiter duntaxat declarandum ei qui facit Exercitia.

2. Secundum igitur tempus est magis ordinarium; cùm scilicet animus inspirationibus et motionibus in-

ternis agitur, iisque tam efficacibus, ut sine ullo intellectus discursu, aut ferè nullo voluntas feratur ad DEI servitutem et ad perfectionem.

3. Tertium tempus est, cum intellectus ratiocinando, et ponderando rationes pro unâ et alterâ parte, veritatem clariùs aspicit, et velut lumen voluntati præfert, ut voluntas id demum eligat, quod omnibus perpensis melius fuerit judicatum.

CAPUT XXVII.

Comparatio secundi temporis faciendæ electionis cum tertio, et fusior ejusdem secundi explicatio.

1. Differentia voluntatis et intellectus in electione. -- 2. Quid in primo et secundo tempore. -- 3. Quid sit consolatio. -- 4. Quid desolatio. -- 5. Quæ observanda in his temporibus electionem facturo. -- 6. Similitudo sancti Patris nostri IGNATII. -- 7. Optimum signum DEI vocantis ad perfectionem. -- 8. De signis boni et mali spiritus. -- 9. Quando ad 3. tempus progrediendum.

1. ITAQUE etiamsi hæ duæ potentiae animæ ita conjunctæ sint, ut una sinè alterâ in eligendo operari non possit; est tamen hæc differentia, quod in primo et secundo tempore voluntas præcedit, intellectus verò sequitur, et ab eâ trahitur sine ullo suo discursu, aut cunctatione; in tertio autem præcedit intellectus ipse, tamque multas rationes voluntati proponit, ut eam exstimulet, et impellat in eam partem quam judicat meliorem. Et quidem hoc supposito, quod motio illa sit immediatè à DEO, sine dubio excellentior via est et altior, cum voluntas divinitus illustrata præcedit ac trahit intellectum: quia etiam Aristoteles, ut refert sanctus Thomas, ita ait: Illis qui moventur se-

cundum instinctum divinum, non expedire consiliari secundum rationem humanam, quia moventur à meliori principio, quàm sit humana ratio. Sed posterior via, nempe per ratiocinationem et discursum, est securior et tutior.

2. Pro notitiâ autem primi et secundi temporis, quando scilicet, ut dictum est, anima afflatu divino permovetur, declarandum est exercenti se, quid sit consolatio, et quid desolatio, de quâ utrâque agitur in tertiâ et quartâ regulâ discernendi spiritus.

3. Hæc autem consolatio non est habitus, sed veluti spiritualis passio data supernaturaliter, cujus natura est, ut dum præsens est, facilè exerceantur actus virtutis, imò cum delectatione et gustu, et cum inflammatione affectûs: contrâ verò facit, ut opera carnis desipiant, et insuavia videantur. Ejus partes vel modi varîi sunt, ut pax et quies quædam interior, gaudium spirituale, lumen, et clarior cognitio rerum divinarum, lacrymæ, mentis elevatio in DEUM, spes in DEO fixa, sensus rerum æternarum, conversio ad cœlestia, calor sancti amoris, et si qui sunt similes alii effectus, vel affectus qui sunt omnes à spiritu bono.

4. Desolatio contrâ est tristitia, perturbatio animi, spes in rebus vel personis, amor rerum inferiorum, ariditas, depressio, et evagatio mentis in res hujus mundi, quæ sunt omnia à spiritu malo.

5. Hoc igitur posito, ad cognoscendum ultra ex duabus partibus, de quibus consultatur, magis placeat DEO; debet homo in se ipso notare, et animadvertere quando sentit consolationem, ad quam partem eum inclinet consolatio, et tranquillitas animæ: et contrâ desolatio, cum eam sentit, ad quam partem eum magis inclinet. Et cum his temporibus contrariis videat se moveri ad contrarios effectus, debet pro certo habere nasci id ex principiis contrariis. Proprium enim est spiritûs mali, invadere animam tempore desolationis, eamque obruere pusillanimitate, et tristitiâ, et torpore: contrâ verò proprium est boni spiritûs afferre animæ lætitiâ, et

tempore lætitiæ cum eâ tractare, et in eam influere. Uterque enim dat ex eo quod habet, et quo abundat, ut constat ex regulis discretionis spirituum, præsertim quæ huic secundæ Hebdomadæ conveniunt, quæ valdè opportunæ sunt hoc tempore, et sine illis ferè ambulabitur in tenebris.

6. Est etiam altera quædam praxis hujus rei, quam ponit beatus Pater noster IGNATUS illâ similitudine ejus, qui præsentat principi suo genus aliquod cibi, ut exploret quàm ei arrideat. Sic anima cum profundâ humilitate, et ferventi amore, ac desiderio gratificandi DEO, offerat ei diversis temporibus modò unam, modò alteram rem, observans quænam ex illis à DEO magis accipiat et admittatur, dicens semper : Domine, quid me vis facere ? Quod non solùm ore, aut leviori mentis affectu, sed toto corde, et multis cordibus, si tot haberet, ei dicendum, et sentiendum est.

7. Porrò inter alia indicia divinæ voluntatis vocantis ad statum perfectionem, illud est optimum, si anima sentit sibi promitti tantùm pecuniæ spiritualis, quantùm necesse sit ad ædificandam hanc turrim Evangelicæ perfectionis ; id est, si sentit labores hujus vitæ, qui aliis ità graves videntur, et ipsimet antea ità videri solebant, nunc leviores et faciliores reddi, sic ut voluntaria paupertas, vel abnegatio propriæ voluntatis, castitatis observantia, et reliquarum virtutum exercitatio, jam non adeò gravis ei videatur, ut de se ipso scribit sanctus Augustinus in libris Confessionum. Secundum est indicium, si hæ cogitationes pergunt semper movere ad bonum. Satanas enim, licèt ab initio dissimulet, in progressu tamen non potest diù se celare, quin incipiat depromere suum venenum.

8. Denique de ejusmodi signis boni vel mali spiritû optimè et valdè dilucidè agitur in regulis discretionis spirituum posterioribus libri Exercitiorum : agit etiam Gerson in libro de Probatione spirituum, et sanctus Bonaventura de Processu relig. cap. 18.

9. Atque hæc hactenùs de primo et secundo tempore

electionis : in quo si ita constet de divina voluntate , ut anima planè confirmetur et stabiliatur , nec desideret majorem certitudinem , potest hic conquiescere : sin verò non sufficiat , poterit progredi ad tertium tempus.

CAPUT XXVIII.

De modo priore et posteriore bonæ electionis faciendæ.

1. Quot modis tempus 3. distinguatur. – 2. Quid in his modis eligendi requiratur. – 3. Positâ animi tranquillitate quid faciendum. – 4. Rationes undè petendæ. – 5. Electio 3. temporis, alias confirmat. – 6. Aliud signum malispiritûs. – 7. Experientia suæ inarmitatis. – 8. Majus animæ lumen. – 9. Quid si 2. tempore fit inclinatio.

1. TERTIUM tempus in libello Exercitiorum duobus modis distinguitur, qui vocantur modus prior et modus posterior bonæ electionis : prior sex punctis, posterior quatuor regulis continetur. Si ergo in priori non fiat electio, veniendum est ad posteriorem, qui est ultimus modus, qui in hac materiâ tradi possit.

2. Pro his autem duobus modis benè eligendi, sicut etiam omni tempore quo durat electio, requiritur tranquillitas animæ, quoniam temporeurbationis non est locus electionis, cum scriptum sit Eccles. 2. 2. : *Ne festines in tempore obductionis*. Quare qui hanc tranquillitatem in se non sentiret, satius esset ut progrediatur in meditationibus, donec tempestas deferbeat, et redeat serenitas, quoniam dum turbida est aqua, nihil in eâ perspicitur.

3. Suppositâ ergo hac tranquillitate, proponenda

sunt ex unâ parte commoda, ex alterâ parte incommoda provenientia ex eâ re, de quâ agitur, et singula benè æstimanda et examinanda, ut videatur quænam præponderent.

4. Tantùm illud observandum, et actuandum hic, quod suprâ attigimus, nempe has rationes, quæ ad deliberationem adhibentur debere omnes proficisci ex illo principio divini obsequii; nec admittendos esse in hac consultatione respectus humanos, aut terrenas cogitationes.

5. Notandum est etiam, quòd hi duo modi quibus tertium tempus distinguitur, non solùm tunc adhibendi sunt, cùm in secundo tempore nihil conclusum est; sed etiam si facta sit electio, confert ad eam magis confirmandam et stabiliendam. Si enim anima certa esset, quòd illa motio secundi temporis esset à DEO, sine dubio nihil ei esset ampliùs requirendum: sed quia Sathanas transfigurat se aliquando in Angelum lucis (1), ideò hæc generalis regula esse debet, valdè periculosum esse, cùm homo vult se gubernare tantùm per motus voluntatis, et sensus quosdam interiores, non adhibendo considerationem debitam. Et ideò probatio et examen fieri debet per lumen; quia, ut dicit Apostolus: *Omne quod manifestatur, lumen est* (2). Hoc autem lumen post lumen fidei est etiam ipsa humana ratio, adjuta tamen et illuminata lumine fidei, quæ ipsa quoque à DEO est: et non potest unum repugnare alteri, quia necessarium est ut verum vero consonum sit.

6. Itaque hoc etiam signum est spiritûs mali, quando refugit hoc examen, quia amat tenebras, et non vult venire ad lucem, ut non arguantur opera ejus (3). Hanc igitur ob causam hic modus eligendi securior est, quia ratio fide illuminata, et Ecclesiæ catholicæ doctrina

(1) Cor. 11. 14.

(2) Ephes. 5. 13.

(3) Joan. 3. 20.

Instructa suo officio fungitur; et cùm totas vires suas, et quidquid potest, exponat in inquirendâ DEI voluntate, fideliter facit quod in ipsâ est (1).

7. Si verò ad has rationes adjungatur etiam experientia, quam quis habeat suæ infirmitatis, ut manifestè sentiat salutem suam in seculo exponi magno discrimini, non est dubium quin securiùs etiam res procedat.

8. Quòd si prætereà rationes istæ confirmentur per aliqua signa secundi temporis, quæ superiùs diximus, nempe pacis, consolationis, etc., gustuum; tum verò anima majorem etiam satisfactionem et claritatem accipit.

9. Quæret aliquis quid faciendum sit, si fortè contingat, ut secundo tempore in aliquam rem inclinemur, tertio verò tempore in alteram contrariam vel dissimilem. Respondemus esse diligenter rem examinandam per regulas discernendi spiritus, et per rectam rationem, et æstimandum pondus rerum moventium utroque modo. Quòd si constaret clarè, quòd ratio adstipuletur electioni tertii temporis, securiùs est eam sequi, quia non est certum an motio illa secundi temporis sit à DEO, et tunc maximè cùm ratio aliud suadet. Contrà verò si rationes, quæ tertio tempore movent, essent debiles, motiones autem secundi temporis benè examinatæ juxtà regulas videntur esse à DEO, et recta ratio eis non repugnat, tota electio secundi temporis est præferenda: licèt enim priùs clarè non constaret per eam de DEI voluntate, tamen rebus meliùs agitatis et discussis, accedente rationis testimonio potest fieri ut constet.

(1) Ex Reg. 13. ad motus animi discernendos.

CAPUT XXIX.

De praxi et ordine electionis.

1. Praxis electionis. - 2. 4. vel 5. die inchoanda meditatio electionis. - 3. Exercitans disponendus ad electionem. - 4. Pro intelligentiâ majori trium classium. - 5. Alia notanda. - 6. Finis meditationis 3. classium. - 7. Aliæ quoque similitudines effingendæ. - 8. Postea electionem facturo proponantur tres gradus humilitatis.

1. RESTAT nunc ultimum, nempe tota praxis, et ordo proponendi electionem, et manuducendi eum qui facit Exercitia. In primis igitur hoc valdè notandum est, quod etiam suprâ indicamus, jam tum ab initio hujus secundæ Hebdomadæ incipere disponi animam per meditationem illam de regno Christi, quæ mentem erigit à terrenis et fluxis ad Salvatoris imitationem desiderandam: quæ quidem dispositio alenda est semper deinceps in eo qui se exercet, excitando eum, et dirigendo ad id quod perfectius est per reliquas meditationes, ut Nativitatis, Circumcisionis, et alias, in quibus ita instruendus est, ut concipiat desiderium assimilandi se Filio DEI, et prætereâ quàm maximam possit erga eum gratitudinem, qui tanta nobis dedit, et tanta pro nobis fecit. In hac autem contemplatione de regno Christi, existimandum non est, verba illa: *Attestans coram infinitâ bonitate tuâ, etc.*, voti vim habere, cùm Annotatione 14. ex 20. sit peculiaris admonitio, ne quis vacans Exercitiis voto se faciliè obstringat.

2. Deinde quarto vel quinto die inchoantur meditationes electionis per illud Exercitium pueri JESU, cùm

remansit in templo, in quo, ut dicitur in libro Exercitiorum (1), cœpit dare exemplum hujus evangelicæ perfectionis, quando, patre putativo et naturali matre relictis, voluit occupari in iis quæ æterni Patris essent.

3. Igitur ad disponendam animam electioni faciendæ post hanc meditationem datur primò Exercitium duorum Vexillorum, deinde eodem die meditatio de tribus hominum Classibus, quæ ad hoc tendit, ut juxtâ eas, qui in Exercitiis est, se examinet, et cognoscat affectum suum erga res mundanas: et si in primâ, vel secundâ classe se deprehenderit, conetur sibi vim facere, ut se transferat in tertiam.

4. Ad majorem autem intelligentiam harum trium classium notandum est, hoc in omnibus supponi, modum illum, quo pecunia illa acquisita est, non esse illicitum, itâ ut obliget ad restitutionem. Nam alioquin non posset homo indifferens esse ad eam retinendam, vel relinquendam, quod tamen dicitur in tertiâ classe. Est ergo hic modus, ut quando, verbi gratiâ, aliquis ex nimio studio lucri, vel ex aliquo alio affectu humano, et vitioso negotiatur.

5. Secundò notandum, primam et secundam classem itâ inter se differre, quòd utraque habet quidem voluntatem quamdam infirmam et remissam exuendi affectum ad rem illam, sed prima classis nulla unquàm adhibet media, nec cogitat de mediis; secunda verò aliquid ampliùs facit, quia adhibet quidem aliqua media, sed quæ ipsi placent, non autem juxtâ DEI voluntatem ac beneplacitum; et ideò videtur sibi parata omnia alia facere, præter illud, ut privetur re illâ quam amat. Tertia porrò ad hoc etiam parata est, si DEO itâ placeat, idque tantùm inquirat an placeat.

6. Et sic patet totam hanc meditationem eò tendere, ut ostendat animæ quàm turpe et perversum sit, si non solùm exuere nolit inordinatas cupiditates, sed si

(1) Prælud. circa electionem statuum.

velit quidem eas exuere, sed eo modo velit, quo ipsi libeat, et se non resignat in manibus DEI. Ex quo apparet illam esse voluntatem admodum debilem, quia verè vult et non vult.

7. Undè quia res hæc tanti momenti est, præsertim ad disponendam animam electioni jam vicinæ, posset etiam qui Exercitia sumit, ad majorem claritatem, præter hanc similitudinem trium mercatorum, effingere sibi alias similitudines ejusdem tenoris, ut, verbi, gratiâ siesent tres ægroti qui sanari quidem omnes cupiunt, sed primus nolit adhibere medicinas ullas propter earum amaritudinem, nec abscissionem propter dolorem. Secundus velit quidem adhibere, sed quas ipse probet ac judicet, non eas quæ aptæ sunt ejus morbo, ut, verbi gratiâ, si nollet abstinere à vino, aut similibus. Tertius denique se totum medico permittat, ut et diætam imperet, et urat, et secet ipsa etiam membra, si opus sit.

8. Porrò simul cum his duabus meditationibus, quas diximus, nempe de duobus Vexillis et de tribus Classibus, vel, si ità melius videatur, sequenti die, post meditationem de transitu Christi à Nazareth, et de ejus baptismo, proponuntur electionem facturo tres gradus humilitatis, ut quemadmodum dicitur in libro Exercitiorum, toto die eos animo verset: simul tamen unum, vel duo Mysteria vitæ Christi eodem die, sicut in reliquis diebus, meditanda sunt. Nam hi tres gradus non dantur pro certâ horâ alicujus meditationis, cum non contineant, nisi unum punctum præcipuum, scilicet desiderium attingendi tertium illum gradum humilitatis, quod toto die mente revolvendum est extra meditationem, imò etiam in meditatione opportuno tempore, adhibito triplici illo colloquio de Vexillis, ut ibidem dicitur.

CAPUT XXX.

De ipsâ electione juxtâ rationem secundi temporis.

f. Præliudium electionis declarandum. -- 2. Exploranda Exercentis voluntas. -- 3. Quomodò electio peragenda. -- 4. Miscenda electioni meditatio. -- 5. Peculiaris modus in electione tenendus. -- 6. Non est necessaria particularis meditatio. -- 7. Exigenda ratio motionum Exercitantis.

1. His peractis accedendum jam propiùs est ad electionem, et in primis declarandum præliudium electionum quod ferè coincidit cum fundamento posito ante exercitia et ideò, qui benè illud meditatus fuerit, nullam in hoc habebit difficultatem.

2. Interim Instructor exploret voluntatem exercentis se, an habeat indifferentiam, de cujus necessitate suprâ locuti sumus: et si magis propendere ad imperfectiorem statum animadverterit, explicet ei illud Notabile, quod est in Exercitiis post tres Classes, ut scilicet qui sentit affectum repugnantem paupertati reali, petat à DEO ut ipsum potiùs inclinet in illam partem. Cujus ratio est, quia virga incurva flectenda est in contrariam partem, ut deinde manens in medio, fiat recta: quod præsertim locum habet in hac materiâ, cùm illa pars sit securior, et hoc nihil impediat vel DEI voluntatem vel libertatem nostram. Hoc ergo supposito pergendum est in meditationibus Mysteriorum Christi, quæ sunt in libro Exercitiorum, et simul vacandum electioni, ad quam dirigendam, danda sunt tria illa tempora rectè eligendi, voce vel scripto, ut magis videbitur Instructori.

3. Electio autem itâ peragenda est. non ut electurus

meditetur tria illa tempora toto tempore meditationis (1), sed post peractam unamquamque meditationem, vel in aliquâ ejus parte, cùm animus jam quietus est, tunc tempus proprium est agendi, et ratiocinandi circa rem propositam. Et ideò diligenter curandum est, ut meditationes, quemadmodùm diximus, de Christi vitâ diligenter fiant suo tempore. Nam si quis omissis suis meditationibus vellet se totum dare cogitationi de electione statûs, non benè faceret; idque ei damnum afferret: quia per meditationes, anima corroboratur, et illuminatur, et elevatur à terrenis, unde fit aptior ad DEI voluntatem et cognoscendam, et amplectendam, et ad superanda omnia impedimenta: et contrâ si cessaret à meditando, obscurior fieret et infirmior.

4. Quare ut dictum est, dandum est suum tempus meditationi divinarum rerum, quæ pro varietate Mysteriorum occurrunt; et suum deinde tempus electioni, ne si anima tota occupetur in hoc negotio, hæc una cogitatio exsugat et exhauriat quodammodò succum et florem devotionis, et itâ reddatur languidior.

5. Quòd si adhuc magis in particulari quærat, quomodò hoc faciendum sit; dicendum, quòd si in secundo tempore eligendi versetur, debet qui deliberat sine ullâ suâ ratiocinatione, aut discursu adhibito, dum facit meditationem, aut colloquia, et in summâ, dum constitutus est ante DEUM, proponere oculis mentis suæ viam consiliorum, et observare an sentiat in animâ suâ motus aliquos consolationis, aut desolationis. Deinde proponere sibi viam mandatorum; et hoc idem circa eam observare.

6. Nec est ad hoc necessaria particularis meditatio, ut paulò antè dictum est, sed sufficit hoc facere dum versatur in meditationibus et orationibus consuetis. Et hoc idem faciat extra tempus meditationis, proponendo hoc modo dicto, et observando motus prædic-

(1) Ex 3. temp. bonæ effect.

tos, nihil discurrando per se, sed tantum audiendo vocem Domini, e se ad eam audiendam, et ad motum illum accipiendum disponendo, quantum poterit; maxime renovando saepe resignationem, et desiderium cognoscendi divinum beneplacitum, et hoc semper curando ut cesset omnis propria voluntas, aut inclinatio.

7. Cum autem venerit Instructor, exigit ab eo rationem hujusmodi motionum: et si boni vel mali spiritus signa deprehendat, utatur regulis de discernendis spiritibus, sed iis praecipue, quae secundae Hebdomadae conveniunt: et declaret ei quantum satis esse judicabit ad ipsum dirigendum vel erigendum si opus fuerit. Et si bene procedere hac via videbit, alia meditatione proposita hortetur, ut eandem viam teneat circa electionem propositam, ut experiatur an durent eadem motiones, an aliae contrariae succedant: quod si contrariae occurrerint, conetur discernere per praedictas regulas, quae sint bonae, quae malae.

CAPUT XXXI.

De eadem electione juxta priorem et posteriorem modum.

1. Quid si hoc secundo tempore non conficitur electio. - 2. Una detur meditatio tertio tempore. - 3. Notet scripto rationes. - 4. Non obruendus Exercitantis animus. - 5. Ut sustinendus qui non promptè vocationi divinae respondet. - 6. Tempore electionis nullum votum emittendum.

1. Si hoc secundo tempore non conficitur electio, quia qui exercetur nullam notatu dignam motionem in se sentit, vel sentit in utramque partem; adhibendi sunt modi tertii temporis, prior et posterior, qui decla-

randi erunt, ut cum priori modo aliquid constituerit, idem deinde expendat posteriori: et si idem resultet ex utroque, id bonum signum est bonæ electionis.

2. Hoc autem tertio tempore poterit dari una tantum meditatio ex iis quæ secundâ Hebdomadâ proponuntur cum suâ repetitione, ut reliquum tempus impendatur electioni. Idque videtur innui in libro Exercitiorum per exemplum contemplationis baptismi, quæ ponitur quintâ die. Quanquàm, cum hoc non præcipiatur, credi potest quod permittitur Instructori ut unam vel duas in die det meditationes, ut viderit Exercitanti magis profuturum, pro difficultate quam sentiat, et prout indigeat tempore ad faciendam hanc discussionem.

3. Monendus etiam erit, ut notet scripto rationes quæ se offerunt pro utrâque parte, idque seorsim. Nam rationes omnes cujusque partis simul collectæ magis veritatem ostendunt, et majorem vim habent ad movendum. Has verò cum Instructore conferre debet, ut ab eo melius dirigi possit.

4. Porro illud etiam cavendum Instructori, ne in hoc negotio per se tam difficili et laborioso nimis obruat Exercitantem, nec semper eum stimulet et fatiget: quin potius sinendus est aliquando respirare, ne semper affligatur, aut absorbeatur tristitiâ, aut tædio, et desperatione abiciat se ipsum. Quod tunc maximè metuendum est, cum præter propriam infirmitatem et repugnantiam carnis, accedunt etiam dæmonum impugnationes: difficile est enim relevare ejusmodi cor, cum semel coniderit.

5. Imò verò etiam si quis cerneretur minùs promptè respondere divinæ voluntati, nec se vincere ut deberet, sustinendus tamen patienter esset, et expectandum, ut paulatim et quasi pedetentim superet obices illi oppositos. Et in hoc etiam imitandus mos divinæ bonitatis, cui cooperamur, quæ omnia suaviter disponit, et longanimitè expectat animæ moras in veniendo ad eum.

6. Denique hoc etiam advertendum, quidquid eligit secundo vel tertio tempore, ne votum ullum emittat, ut dicitur Annot. decimâ quartâ, et præsertim in secundo tempore. Sæpè enim in illo calore vel consolatione fiunt vota, quæ deinde displicent. Et hoc præsertim servandum cum iis, qui naturâ sunt ferventi, et præcipiti, vel parùm stabili. Sed tamen si electio facta esset maturo consilio, ut cum magnâ claritate, et indiciiis haud obscuris divinæ vocationis, præsertim si ætas, aut natura hominis non esset suspecta, et hic suam electionem voto firmare cuperet, ut se meliùs muniret contra oppugnationes carnis, et mundi, et Satanæ, non potest Instructor, nec debet ejus devotionem impedire, sicut nec ad id ullâ ratione impellere.

CAPUT XXXII.

De oratione post factam electionem.

1. Quid post electionem factam peragendum. -- 2. Quid cùm electio à malo spiritu tentatur. -- 3. Quid si sit à bono spiritu. -- 4. Quid si in oratione nihil notabile acciderit.

1. ULTIMUM est in hâc electione id quod in libello Exercitiorum ponitur in ultimo puncto, ut homo post conclusam electionem ad orationem se conferat. Quo tempore si senserit mentem suam confirmari in electione jam factâ, sentiendo in se motiones aliquas, vel illustrationes desuper immissas, itâ ut DEUS approbare videatur quod factum est, et promittere vires ad exsequendum; id est optimum indicium, et haberi debet tanquàm sigillum totius electionis.

2. Si verò motiones, vel affectus, vel illustratione

intellectus ejusmodi essent, quæ infirmarent electionem factam; et examinatae juxta regulas suprâ positas, viderentur à malo spiritu, vel saltem essent dubiæ, non est mutanda electio.

3. Si autem clarè appareret esse à bono spiritu, signum est discursum non fuisse bonum, et electionem denuò faciendam.

4. Quòd si in hac oratione nihil in utramvis partem notabile accideret, nec in affectu, nec in intellectu, et voluntas eligentis in suo proposito perseverat; non est electio in dubium revocanda, sed ita putandum est voluisse DEUM per discursum rationis voluntatem suam inveniri.

CAPUT XXXIII.

Quid agendum Instructori, cùm sentit eum, qui electionem facit, hallucinari.

1. Quid cùm Exercens hallucinatur. -- 2. Erigendus est. -- 3. Multi extrâ Exercitia veritatem agnoverunt.

1. CÆTERUM illud quoque interdum contingere solet, ut Exercitia sumens hallucinetur in electione faciendâ: et licet DEUS illum vocet ad vitam perfectiorem, ipse tamen vel propter dæmonis deceptionem, vel propter propriam infirmitatem, imperfectiorem eligat, idque à Spiritu sancto esse putet, nec ab eo dimoveri possit.

2. Tunc igitur prudentiæ est, ut Instructor non multum reluctetur (quod frustrâ faceret), sed neque ex alterâ parte confirmet electionem factam, ac potius ostendat sibi non valdè satisfacisse, sed sperare, quòd progressu temporis Dominus ei clariùs indicabit vo-

luntatem suam, et sic eum relinquat aliquantùm dubium, et incertum de tali electione. Deinde etiam instruat quomodò disponere se debeat, ne auditum claudat divinæ luci.

3. Sæpè enim experientia monstravit, quosdam, qui ipso conflictu Exercitiorum succubuerant, deinde extrâ Exercitia commodius veritatem agnovisse: idque ex iisdem principiis, quæ hauserant in ipsis Exercitiis: sive quia dæmon acriùs oppugnat in illo articulo electionis, sive quòd natura ipsa (præsertim in iis qui timidiores sunt et pusillanimes), ut in illâ quasi agoniâ quodammodò opprimitur et suffocatur, ità cùm deinde quodammodò respirat, est meliùs disposita ad ratiocinandum, et percipiendum lumen DEI: sive denique, quia experientiâ deinde cognoverunt, se non eam vitam posse in seculo tenere, quam fortassè in Exercitiis vel ipsi finxerant, vel eis dæmon persuaserat.

CAPUT XXXIV.

De iis qui jam statum habent.

1. Methodus reformationis vitæ. -- 2. Fructus hujus doctrinæ. --
3. Quis modus tenendus in juvandis firmum statum habentibus. -- 4. Tertius modus eligendi iis utilior.

1. Post tractationem de electione, ponitur à beato Patre nostro methodus quædam de emendatione seu reformatione vitæ: quæ doctrina maximi momenti est pro iis qui jam sunt in statu immutabili, vel saltem quos DEUS non vocat ad mutationem statûs. Per hanc enim reformationem tolluntur multi abusus, qui, etiamsi non sint peccata, saltem sunt origo multorum malorum.

2. Illic verò doctrinâ id agitur, ut multi, qui jam

uxorem et familiam habent, licet in seculo maneant, suo tamen modo perfectionem sectentur, ad quam nos quoque invitare et perducere eos debemus ex vocatione nostrâ, itaque passim jubent Constitutiones nostræ. Nec est dubium quin si proximos juvare conaremur ac dirigere ad hanc formulam quæ hic expressa est, valdè insignis fructus sequeretur. Itaque hoc omnibus operariis Societatis valdè commendatum esse deberet.

3. Cum his igitur hunc modum tenere oportet, ut præter Exercitia ordinaria de Mysteriorum Vitæ Christi, dentur etiam illa de duobus Vexillis, et tribus hominum Classibus, imò etiam Præludium electionum. Hæc enim licet non adeò necessaria sint, ut iis qui de toto vitæ statu deliberaturi sunt, non potest tamen dubitari quin valdè sint utilia, ut animentur ad eam perfectionem, cujus ipsorum saltem status ac conditio est capax.

4. Cæterum secundus modus eligendi non valdè ad hoc negotium pertinet, sed potius tertius modus, ejusque membrum utrumque. Res autem instituenda ita est, ut singula puncta discutiantur, verbi gratiâ, de familiâ, vel de expensis: et post deliberationem factam de uno puncto, transeat ad aliud: in singulis autem majus vel minus tempus insumatur, ut fuerit negotii gravitas, vel difficultas. Aliquando enim una hora, aut etiam plures in uno puncto insumendæ erunt, aliquando autem plura puncta in unâ horâ concluduntur.

CAPUT XXXV.

De tertiâ Hebdomadâ.

1. In 3. Hebdomadâ stabilitur vitæ melioris electio. - 2. Idem ordo harum meditationum, qui in 2. Hebdomadâ, - 3. Quomodo in compositione loci quis se statuât. - 4. Affectus curandi. 5. 1. Odium peccati. - 6. 2. Cognitio bonitatis DEI. - 7. 3. Spei confirmatio. - 8. 4. Amor in DEUM. - 9. 5. Inflammatio ad imitationem Christi. - 10. 6. Zelus animarum. - 11. Usurpandæ aptæ sententiæ è sacrâ Scripturâ. - 12. Cætera quærenda ex libello Exercitiorum. - 13. Quando eæ proponendæ.

1. In tertiâ Hebdomadâ stabilitur, et confirmatur electio vitæ melioris jam facta, et voluntas serviendi DEO, proposito tanto et tali exemplo, nempe Passione Domini et Salvatoris nostri. In eâ enim omnes ejus virtutes multò insigniùs atque excellentiùs elucent, et efficaciùs nos invitant ad sui imitationem. Itaque magnus hic thesaurus reconditus est. Undè videmus Sanctos omnes in hâc potissimùm parte se exercuisse, ut apparet ex libris quos scriptos reliquerunt. Et ideò in hoc etiam oportet meditantem diligenter instrui, quoniam hic esse deberet ordinarius animæ cibus.

2. Ordo et discursus harum meditationum est idem, qui in præteritâ Hebdomadâ, nempe intuendo personas, dicta et opera. Debet tamen, iis præsertim qui non adeò sunt exercitati, aperiri via in hâc materiâ per illa puncta quæ communiter tradi solent, quis patiatur, quid patiatur, à quibus et propter quos.

3. In compositione loci debet qui meditatatur, itâ se constituere, quasi præsens esset Mysterio illi dum ageretur; et quidem ac si gestum esset propter se solum, juxtâ formam illam Apostoli: *Qui dilexit me, et*

tradidit semetipsum pro me (1). Itaque debet anima ita se respicere, quasi ipsa causa fuerit tantorum dolorum, et ignominiarum, quas DEI Filius perpessus est: deinde videre quidquid bonorum spiritualium, quidquid gratiæ, et quòd ab æternis malis liberata sit, quòd æterna bona se consecuturam speret, hæc omnia ex Christi meritis sibi provenisse, imò etiam considerare, Christum, dum illa pateretur, habuisse ante oculos et nos et nostra peccata in particulari omnia, et pro iis orasse, eorumque remissionem, et gratiam nobis impetrasse.

4. Quanquàm autem affectus compassionis est valdè bonus, debetque et peti cum instantiâ, et desiderari cum humilitate, et excipi cum gratiâ; debent tamen simul etiam curari alii affectus, qui sunt utiliores ad profectum nostrum spirituales.

5. Primus autem est, quanta res sit offendere DEUM, quando ad satisfaciendum ei divina sapientia dignum putavit adhibere ipsum Filii sui sanguinem et vitam. Ex quo etiam nascitur summum odium peccati, quod, præsertim ab illâ justitiâ, tam severis pœnis vindicetur, quia si hoc in viridi, quid in arido?

6. Secundò cognoscenda et veneranda est bonitas et sapientia DEI infinita, quæ tam aptum medium invenit, ut hominum corda amore suo liquefacta ad se attraheret, juxtà Apostolum: *Commendat charitatem suam DEUS in nobis, quoniam cùm adhuc peccatores essemus, etc.* (2).

7. Tertiò, hic etiam confirmatur spes nostra, quia, ut ait sanctus Augustinus, qui dedit quod plus est, nempe Unigeniti sui sanguinem, dabit et gloriam æternam, quæ minus est sine dubio. Et ideò hic Christi sanguis tenendus ut arrha et pignus tum divini amoris, tum futuræ beatitudinis.

8. Quartò et omnium maximè, inflammatur amor in

(1) Gal. 2. 20.

(2) Rom. 5. 8.

DEUM, consideratione tantæ bonitatis, et tanti beneficii nobis dati, et dati tali modo.

9. Quintò, sic etiam animantur omnes ad perfectam imitationem, ut ait sanctus Petrus: *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus* (1). Turpe enim esset, et intolerabile, cum ille, ut nos pro nostrâ ipsorum salute doceret, non dedignatus sit tam humilia perpeti; si nos, quorum salus agitur, recusemus.

10. Denique potest etiam et debet concipi magnus zelus animarum, quas videlicet DEUS tanti æstimavit, et tanto affectu amavit, et tam magno pretio emit.

11. Juvat etiam habere in promptu hæc Hebdomadâ aliquas sententias sacræ Scripturæ ad Domini Passionem pertinentes, ex Psalmis, vel ex Prophetis, et maximè ex Isaïâ, vel etiam ex Evangeliiis, aut ex Epistolis Pauli; quæ vel magnitudinem dolorum ac cruciatuum Christi Domini indicent, vel ejus bonitatem, aut effectus mirabiles in hominum reparatione; quæ extrâ meditationem valdè proderunt ad cor excitandum, et etiam ad tollendam nescio quam satietatem, quæ subrepere solet ex continuatione earundem rerum. Hæc autem loca Scripturæ poterit Instructor colligere, vel ab alio jam collecta suppeditare: sunt enim multa, et passim occurrunt.

12. Cætera, quæ ad hanc Hebdomadam pertinent, scripta sunt in libro Exercitiorum clarè et distinctè in meditationibus et additionibus (2). In particulari autem quæ in fine hujus Hebdomadæ traduntur de regulis ad victum temperandum, non est quòd scripta dentur, sed verbo tantùm explicentur, tum ob alias causas, tum quia non omnibus eodem modo proponendæ sunt, sed adhibitâ discretione pro cujusque complexione, et viribus tam corporis quàm animi.

(1) I Petr. 2. 21.

(2) Regulæ victuæ.

13. Notandum etiam, quòd hæ regulæ non solùm proponi debent hâc Hebdomadâ, sed antea etiam aliquo opportuno tempore: saltem, si tamen priùs factum non est, hic declarentur. Fortassè enim in hunc locum dilatae sunt, ne prioribus Hebdomadis nimis oneretur is qui in exercitiis versatur, tot documentis extrâ ipsas meditationes. In hâc autem Hebdomadâ, multò pauciora sunt ejusmodi documenta, et sic magis vacabit Instructori ea explicare. Expediit enim ut semper aliquid novi afferat, cùm illum, cui tradit exercitia, invisit.

CAPUT XXXVI.

De quartâ Hebdomadâ.

1. Quarta Hebdomada respondet viæ unitivæ. — 2. Exercitium de amore DEI. — 3. Quid advertendum hanc meditationem facienti.

1. QUARTA Hebdomada videtur respondere viæ unitivæ: tota enim exercetur in amore DEI, et desiderio æternitatis, cujus tanquàm exemplar proponitur Resurrectio Christi, eaque gaudia, quæ etiam in hoc mundo cum consecuta sunt. Possunt etiam hic addi aliquæ meditationes de gloriâ Paradisi, et de futurâ justorum felicitate, cujus pignus accepimus in hoc mysterio Resurrectionis Christi: quia juxtâ Apostolum, DEUS nos etiam conresuscitavit, et consedere fecit cum illo (1). Quare eò magis excitari debemus ad contemnenda terrena, et cœlestia appetenda, juxtâ illud ejusdem: *Si consurrexistis cum*

(1) Ephes. 2. 6.

Christo, quæ sursùm sunt quærite; quæ sursùm sunt sapite, etc. (1).

2. Exercitium de amore DEI est valdè aptum ad amorem nostrum in DEUM excitandum, et continet quatuor puncta fecundissima, et quæ magnam materiam suppeditant ad meditandum. Potest autem duobus modis fieri, primo iisdem diebus cum aliis Mysteriis Resurrectionis, ità ut secundo die postquàm cœpta sint mysteria Resurrectionis, incipiatur etiam hæc meditatio de amando DEO: eique quotidie una aut altera hora tribuatur, distincta à meditatione illorum Mysteriorum. Alter modus est, ut absolvantur priùs omnia illa Mysteria, et deinde integer dies, aut duo dies huic uni meditationi assignentur.

3. Est autem benè notandum et declarandum hanc meditationem aggredienti, quod in eà dicitur, amorem magis pendere ex operibus quàm ex verbis, et consistere in mutuâ quâdam facultatum et omnium rerum communicatione. Per hoc enim intelligere debet, non sufficere sibi teneriorem quemdam affectum, quem in se sentiat, neque eo contentum esse debere. Verum est enim quod ait sanctus Gregorius: « Probatio amoris, exhibitio est operis; et amor ubi » est, magna operatur; ubi operari renuit, amor » non est. » Nec aliud occurrit circa hanc quartam Hebdomadam.

(1) Coloss 3, 1.

CAPUT XXXVII.

De tribus modis orandi.

1. Documenta utilia. — 2. 1. Modus. Discurrere circa præcepta DEI, etc. — 3. 2. Modus, pro capacioribus. — 4. Circa peccata. — 5. Circa sensus. — 6. Quid advertendum in his modis. — 7. Hoc genus orandi à sancto Xaverio commendatum. — 8. Quandiu immorandum in his meditationibus. — 9. Quid in secundo modo orandi notandum. — 10. Orationes jaculatoriæ. — 11. Quandiu in modis orandi persistendum. — 12. Tertius modus orandi. — 13. Non excluduntur alii modi orandi.

1. Post Exercitia adduntur aliqua documenta ap-
tissima et valdè utilia profectui spirituali. Primo au-
tem loco ponuntur tres modi orandi, non ut omnes
qui jam Exercitia peregerint, in eis exerceantur
(nam hoc non necessarium est), sed ponuntur ad
complementum doctrinæ, et propter rudiores et mi-
nus capaces, qui scilicet non ita possunt habere
perpetuos discursus in oratione, ut diutius hæreant
in unâ materiâ. Undè in Constit. part. 7. c. 4. lit. F.,
dicitur Exercitia plena non nisi paucis; primam Heb-
domadam cum his tribus modis orandi, pluribus
communicari posse.

2. Primus ergo modus est, discurrendo circa præ-
cepta DEI aut Ecclesiæ, et circa septem peccata ca-
pitalia, et tres potentias animæ, et quinque sensus.
et hoc non tam speculativè, quàm practicè, verbi gratiâ,
cogitando in præceptis, quomodo malè ea servaverit,
et proponendo in posterum melius servare, et sic de
reliquis.

3. Si verò hæ materiæ paulò altius elevandæ es-

sent, et Exercitans capacior esset, hic modus præscribi posset. In præceptis consideretur primò præceptum ipsum in se, quàm sit bonum, et iustum, et sanctum. Secundò, quàm utilis ejus observantia. Tertiò, quomodò antea observatum sit; et si bene sit observatum, agendo gratias DEO; sin contrà, dolendo, et petendo veniam. Quartò, proponendo in posterum perfectam et exactam observantiam, et petendo ad hoc gratiam per colloquium. Quo finito, si non expleta sit hora, transeat ad aliud præceptum eodem ordine.

4. In peccatis primò videndo singula, quàm mala sint, et quàm justè prohibita. Secundò, quantum noceant, si non fugiantur. Tertiò, quomodò adhuc fugerit, vel in posterum decreverit fugere.

5. In potentiis, et sensibus, cogitari potest, primò, quàm nobiles, et quàm nobis utiles sint singulæ, ut, verbi gratiâ, intellectus, et deinceps aliæ. Secundò, ad quem finem datæ. Tertiò, quomodò iis usus sit Christus, vel Beatissima Virgo. Quartò, quomodò nos usi simus, et dolendo quòd malè, etc. Et idem de aliis potentiis, et sensibus singillatim, et inter alia etiam de facultate loquendi de virtute motivâ, et similibus.

6. Est tamen advertendum, dum cogitamus, quomodo usi simus his potentiis; vel in meditandis præceptis, quàm malè ea servaverimus, et maxime in meditandis peccatis, non ità debere institui meditationem, quasi examinare velimus conscientiam, ut sit cùm nos præparamus ad confessionem, vel etiam velimus de industriâ elicere contritionem (hoc enim pertinet ad primam Hebdomadam), sed hic principalis intentio est cogitare ipsas materias, ex occasione autem fit reflexio ad nos ipsos: et ideò in generali tantum debet fieri hæc reflexio, non multum descendendo ad particularia peccata.

7. Hoc orandi genus dicitur beatus Pater Franciscus Xaverius commendare solitus omnibus animabus, quas tractabat, ità ut etiam pœnitentiæ loco injungere soleret, ut manè et vespere aliquod tempus huic impenderent.

8. Quamvis autem in libro Exercitiorum dicatur, tanto spatio esse immorandum, quo Oratio Dominica ter recitari possit; tamen si quis in aliquo gustum inveniret, vel utilitatem aliquam spiritualem, deberet ibi hærere diutius, etiamsi non posset absolvere omnia præcepta, juxta id quod dicitur in quartâ Addit. ad finem primæ Hebdomadæ.

9. In secundo modo orandi notandum est, cùm una vox non facit sensum, plures debere conjungi, ut *Qui es in cælis*, aut *Sanctificetur nomen tuum*. Aliæ sunt voces, quæ solæ præbent materiam meditationis, ut *Pater*, vel *Noster*.

10. Quod autem hic dicitur de his orationibus, idem intelligendum est de aliquibus Scripturæ locis: ac præsertim Psalmis, è quibus aliqui eligi possunt, vel Psalmi toti, veleorum versiculi, qui uberrimè pascunt et intellectum, et affectum.

11. Notandum est etiam: cùm qui facit Exercitia, benè procedit in hoc orandi modo, ita ut eum satis tenere videatur; non esse necessarium ut multum in eo procedat, quia sufficit, ut didicerit modum, quo deinde in posterum uti sciat. Quod idem intelligendum est de primo modo, nisi quod cùm ille habeat aliquantò majorem varietatem, utile erit ut faciat unum Exercitium circa præcepta, aliud circa peccata, aliud circa potentias animæ, aliud circa sensus, etc.

12. Tertius modus orandi ita intelligendus est ut in considerandis singulis vocibus alicujus orationis tantum tempus insumamus, quantum communiter una respiratio durare solet. Quod si quis pro suâ devotione ampliùs morari vellet, poterit quidem; sed tunc potius ad secundum orandi modum pertinebit, quàm ad hunc tertium. Juvat autem hic modus, ut assuescamus facere orationem vocalem cum attentione et devotione debitâ; ut servemus illud Apostoli. *Orabo spiritu, orabo et mente* (1). Quare hoc Exercitium est

(1) I Cor. 14. 15.

valdè utile iis qui obligati sunt ad horas canonicas, vel ad alias orationes vocales.

13. Quamvis autem hi tres modi orandi hic tradantur, non existimandum est excludi alios modos, quos Spiritus sanctus docere solet, et quos viri in spiritu exercitati secundùm experientiam, et secundùm rationem, et doctrinam sanam habere solent; vel quos quisque sibi utiles ad suum profectum ipso usu deprehenderit. Quod idem etiam de Nostris ipsis intelligendum est, accedente tamen semper approbatione et consensu Superioris, vel Præfecti spiritualis, quibus quisquis patefacere modum debet, quem in orando tenet, eoque magis si paulùm discedat ab ordinario modo. Cæterùm tres hi modi, non solùm alius aliis aptior erit pro personarum varietate; sed etiam persona eadem, pro variâ dispositione animi vel corporis, aptior erit modò ad unum, modò ad alium; ut, verbi gratiâ, cùm aliquis est fatigatus, vel malè habet, non erit benè dispositus ad longiorem meditationem, et mentis excursus, et tunc magis juvabitur secundo, vel tertio modo. Quod intelligendum est non solùm in hac quartâ Hebdomadâ, sed reliquo omni tempore.

CAPUT XXXVIII.

De Regulis tradendis.

1. Cur positæ Regulæ in fine Exercitiorum. — 2. De elemosinarum distributione. — 3. Regulæ ad Catholicam doctrinam pertinentes.

1. REGULÆ, quæ additæ sunt in fine Exercitiorum, non ideò positæ sunt, ut omnibus proponantur; sed ut quisque eguerit, vel etiam desideraverit pro suâ devotione.

2. Quare illæ, quæ agunt de distributione eleemosynarum, non debebunt dari nisi iis qui locupletes sunt et qui solent aut possunt eleemosynas facere. Similiter quæ agunt de scrupulis, non est cur dentur iis, qui nullis scrupulis agitantur.

3. Illæ item, quæ ad Catholicam doctrinam pertinent, quamvis ad omnium pietatem confirmandam et fovendam valeant, iis tamen potissimum, qui in locis vel cum personis suspectis versantur; secundo loco omnibus etiam operariis, et iis qui verbum DEI tractant, tradendæ sunt; quia directè pugnant contra sensa et dicta hæreticorum nostri temporis.

CAPUT XXXIX.

Brevis explicatio nonnullorum, quæ in Directorio de tribus viis attinguntur.

1. De viis purgativâ, illuminativâ, etc. — 2. Prima Hebdomada respondet viæ purgativæ. — 3. 2. et 3. Hebdomada partim purgativæ, partim illuminativæ. — 4. Quarta Hebdomada respondet unitivæ. — 5. Ratio duplex cur hæ 4. Hebdomadæ respondere dicantur tribus viis. — 6. An semper in unâ permanendum, an ad priores redeundum. — 7. Undè pendet mensura fructûs. — 8. Pendet ex electione Spiritûs sancti.

1. QUONIAM in hoc Directorio, et in Exercitiis tradendis fit mentio viæ purgativæ, illuminativæ et unitivæ; et quòd his respondent ordine suo hæ quatuor Hebdomadæ, ideò visum est pro majori notitâ hujus rei aliquid addere. Non enim hoc ità accipiendum est, ut intelligatur aliquis, peractâ primâ Hebdomadâ, perfectè et plenè purgatus; peractiâ autem secundâ et tertiâ perfectè illuminatus; et denique absolutâ etiam quartâ, pervenisse ad plenam unionem

cum DEO. Hæc enim omnia indigent diuturno tempore, studio et excitatione in exstirpandis vitiis, in passionibus edomandis, et in virtutibus acquirendis.

2. Verùm hæc indicatur, primam Hebdomadam proportionem quãdam respondere viæ purgativæ: quoniam in eâ nihil aliud agitur, quàm ut peccata præterita recogitentur et ponderentur, et concipiatur de eis quàm maximus dolor et contritio, et timor æternæ pœnæ: ex quibus fiat, ut animus abstrahatur ab amore omnis rei terrenæ, et fundetur in odio et detestatione peccati. Quæ omnia pertinent ad purgationem animæ.

3. Similiter in secundâ et tertiâ Hebdomadâ, considerando exemplum Domini Salvatoris tum in vitâ, tum in Passione, et omnes virtutes, quæ in eo tanquàm in ideâ fulserunt; nos quoque discimus in quo consistat salus et perfectio hominis, et quæ via sit ad æternam beatitudinem consequendam. Et prætereâ, cùm anima purgata fuerit, fit habilis et apta ad recipiendas illustrationes divinas, et illapsum, et influxum illius interni luminis; simulque gignitur in animâ vigor quidam ejiciens omnem concupiscentiam, eamque ferventem faciens ad patiendam paupertatem, contemptum, et omnem asperitatem, et excutiens omnem negligentiam, et disponens ad exsequenda bona cpera vigilanter et strenuè.

4. Denique in quartâ Hebdomadâ primùm ob Resurrectionem et Ascensionem Domini, in quâ simul etiam meditari possumus futuram nostram gloriam, quoniam, ut ait Paulus, si Christus resurrexit, et nos resurgemus; deinde verò ex meditatione ad amorem in nobis exercitandum, quæ multiplex est, et varia puncta ac materias complectitur, efficitur ut anima uniatur DEO per amorem, qui concipitur meditando bonitatem DEI et ejus beneficia, et quantum nostrâ causâ egerit atque pertulerit; tum etiam per desiderium cœlestis gloriæ, per considerationem præsentiae DEI in omni re et in omni loco, gaudendo de ejus

perfectionibus , et optando placere ei soli , idque propter ipsum solum , et nunc eum laudando, nunc magnificando , nunc admirando ejus altitudinem, et aliis similibus , quæ , ut antè diximus , respondent viæ unitivæ.

5. Hæc igitur est ratio duplex , cur dicatur has quatuor Hebdomadas respondere his tribus viis; primum propter materias , quæ in earum quâque tractantur , pertinentes ad has vias; et quia in eis jaciuntur initia singularum , quæ deinde oportet prosecui cum tempore , et cum studio , si velimus ad aliquam earum perfectionem pervenire. Deinde etiam quia discitur modus ac methodus , quam deinde servare debemus in prose quendâ unâquâque harum viarum.

6. Ex his ergo sequitur , quòd etiam si quis aliquem gustum, aut speciem hujus viæ unitivæ in quartâ Hebdomadâ habuit, non propterea debet assidue in eâ hærere , sed debet redire ad priores vias, et sese diù et ordinariè continere tum in passionum mortificatione , tum in virtutum exercitatione, et in aliis ejusmodi studiis consentaneis utrique viæ: etsi nihil impedit, imò etiam sæpè evenit, ut dum aliquis versatur in unâ viâ , sentiat interdum aliquos affectus pertinentes ad aliam viam: nec sunt rejiciendi , modò, ut dictum est , non exerceantur ordinariè ante tempus.

7. Hoc enim negotium non ex spatio temporis , sed ex mensurâ profectûs pendet. Nam si quis temerè aspirare vellet ad illam viam unitivam , esset magna confusio , quæ impediret omninò profectum spiritua-lem; et insuper etiam esset res exposita periculis et illusionibus. Faceret enim perindè ac si quis ex infimâ scholâ transire vellet ad primam , non transeundo per medias; aut si ex infimis gradibus scalarum saltu trahere vellet ad summos , relictis iis qui sunt interjecti. Sic igitur antequàm aliquis exerceat se ex professo in viâ hâc , quam diximus , unitivâ , oportet ut benè purgatus sit exercitiis vitæ purgativæ, et deinde

etiam benè profecerit in viâ illuminativâ. Ex hujus enim defectu provenit, ut multi non ambulantes, sed saltantes in viâ Domini, post multum tempus, diversosque labores vacui virtutibus inveniantur, impatientes, et iracundi, et cum aliis ejusmodi imperfectionibus.

8. Imò hic gradus ad altiore[m] viam non tam ex electione nostrâ, et voluntate, ac conatu pendet, quàm ex directione Spiritûs sancti, cujus mos est ascensiones istas in animâ disponere, ut eat de virtute in virtutem: in quo tamen ad certiore[m] directionem, et ad præcavendos errores qui contingere possunt, consulendus est Pater spiritualis, qui animam gubernat, et cum ejus consilio in omnibus procedendum.

CAPUT XL.

Quæ commendanda sunt ei qui absolvit Exercitia.

1. Monita cùm ab Exercitiis prodierit. — 2. Quid ei primùm commendandum. — 3. Quid secundo loco. — 4. Ad quid tertio hortandus. — 5. Præter generalia monita sunt alia peculiariora.

1. Ut qui ex loco calido ad locum frigidum egreditur, facilè fieri potest ut citò frigeat, nisi diligentem curam adhibeat retinendi calorem; ita qui Exercitiis peractis redit ad communem vitam et conversationem, nihil est facilius, quàm ut fervorem ac lumen conceptum brevissimo tempore perdat; præsertim quia quidquid boni acquisivit, nondùm est confirmatum per modum habitûs, sed est tanquàm passio quædam, quæ facilè remittitur, vel etiam tota amittitur. Quod cùm contingit, omnis fructus et omnis labor Exercitiorum evanescit.

2. Quare hoc primùm commendandum est ei qui Exercitia absolvit, ut magni æstimet hoc principium et quasi fundamentum vitæ bonæ et spiritualis, quod per DEI gratiam jecit in Exercitiis; idque à DEO accipiat tanquàm beneficium, et quidem maximum: et omnia lumina, omnem cognitionem quam in Exercitiis acquisivit, credat sibi à Domino DEO donata particulari quodam amore, et ut talia ea conservare et tueri studeat. Prætereà timorem concipiat, ne si deinceps non vixerit, ut intellexerit esse vivendum, gravius à DEO puniatur ob ingratitudinem; et quia scienti bonum, et non facienti, majus judicium est ipsi.

3. Secundo loco intelligat se adhuc nihil aliud fecisse, nisi quòd bonum semen in ejus animâ à DEO seminatum est. Undè nisi hoc semen foveatur, et excolatur, et ad maturitatem perducatur, ut det fructum in tempore suo, per se quidem aut nihil, aut parùm est. Itaque hoc primùm cavere debet, ne ejus modi semen, vel à volucris, id est, à dæmonibus rapiatur vel à spinis suffocetur, nempe à cogitationibus et cupiditatibus terrenis et vitiosis. Ideò que non solum peccata, sed etiam eorum occasiones evitet, et illa præsertim, ad quæ ante Exercitia inclinatus fuit: nam contra hæc potissimum se armare debet, quia facillimè recidere potest.

4. Tertiò hortandus est ad conservandam et alendam devotionem jam conceptam, piis et spiritualibus exercitationibus; inter quas hæc potissimum commendari poterunt. Primò, ut conservet usum meditandi quotidie per dimidiatam horam, aut etiam integram, si fieri poterit. Secundò, ut singulis diebus faciat examen conscientie per quartam horæ partem. Tertiò, ut octavo quoque die confiteatur et communicet. Quartò, eligat aliquem confessorium stabilem, eumque accipiat ut ducem hujus spiritualis itineris, et cum eo tractet omnia quæ ad suam animam pertinent. Quintò, legat sæpè pios libros, et habeat bonorum hominum conversationem, malorum autem fugiat summoperè. Sextò,

curet proficere quotidie in virtutibus, præsertim in humilitate, patientiâ et charitate. Et in summâ, nitatur ipse quoque ad eam summam perfectionem, quam in suo statu, et juxta mensuram divinæ gratiæ acquirere poterit.

5. Hæc autem sunt ferè generalia monita, quæ omnibus dari poterunt. Alia sunt deinde, quæ juxta cujusque professionem aut statum, aut particularem indigentiam addi poterunt; imò hæc ipsa augeri et intendi ex majori aliquorum devotione et progressu spirituali. Quod facile advertet bonus et prudens Instructor adjutus gratiâ et lumine Domini nostri DEI, cui sit gloria et honor in secula. Amen.

INDUSTRIÆ

AD CURANDOS ANIMÆ MORBOS.

AD SUPERIORES SOCIETATIS.

Cum satis perspectum esset Reverendissimum Patrem nostrum quanti ad divinum obsequium, Societatis utilitatem, et auxilium animarum intersit, Superiores idoneis ad rectè gubernandum præceptis institutisque abundare; varias subindè in eo genere Ordinationes ac monita suggestit, prout occasiones et tempora postulabant. Sed cùm impensiùs hujus rei necessitates ac momenta secum perpenderet, videretque non posse unumquemque, quantam par esset, experientiam lucemque rerum consequi, præsertim ob crebras mutationes, quæ peracto triennio fieri nunc debent; operæ pretium ac propè necessarium duxit, ad peculiarem aliquam Institutionem descendere: cùm certum sit, nullam esse artem, in quâ periculosius et graviore aliorum malo peccetur, quàm in hac, quæ ad spiritualem curam pertinet animarum. Quare cùm meminisset, à Patre Polanco, Beati Patris Nostri mandato atque ductu, ad usum doctrinamque operariorum nostrorum, qui in missionibus versantur, Instructiones quasdam editas olim fuisse, *Industriasque* appellatas; haud abs re, quin multò etiam congruentius fore existimavit, si *Industriæ* item aliquæ, ad rectam gubernationem ducentes, Societatis Superioribus traderentur. Quo factum est, ut pro singulari desiderio, quod ei Dominus indidit, felicis progressûs atque augmenti Societatis, subsecivis inter assiduas occupationes suas intervallis, hasce Industrias in illorum gratiam dictârit. Quæ cùm Patribus Assistentibus, aliisque nonnullis, qui eas viderunt, probatæ adeò fuissent, ut non mediocrem iis uti scientibus utilitatem allaturæ viderentur, è re futurum judicatum est, si universam Societati communi-

carentur, eæque typis excusæ, quales nunc mittuntur, quò plura et emendatiora essent exemplaria. Faxit divina bonitas, ut res tota eum fructum sortiatur, quem Reverendissimus Pater noster sibi proposuit, et quem enixè omnes optamus. Datum Romæ 15. Aprilis 1600.

Mandato R. P. N. Generalis:

BERNARDUS DE ANGELIS,

Secretarius.

REVERENDISSIMI PATRIS

CLAUDII AQUAVIVÆ

SOCIETATIS JESU PRÆPOSITI GENERALIS

INDUSTRIÆ

PRO SUPERIORIBUS EJUSDEM SOCIETATIS

AD CURANDOS ANIMÆ MORBOS.

PROOEMIUM.

1. Animarum curatio quantò præstantior, tantò difficilior. —
2. Plurimorum sanatio fit per patientiam. — 3. Medicinæ spiri-
tualis præcepta.

1. ANIMARUM curatio quantò præstantior et difficilior est, quàm corporum, tantò majorem à nobis exigit et sollicitudinem et peritiam. Et anxietates quidem ac pericula hujus muneris non videmus tantum, sed et prædicamus et plangimus, quicumque sub hoc onere laborantes ingemiscimus. Verum an æquali studio contendamus, ut industriâ pervigili, et infatigabili charitate, susceptos nostros optatæ sanitati reddamus, hoc nobis magnoperè perpendendum, et ut id præstemus, in primis curandum est. Et mihi quidem frequentior quædam et attentior meditatio, et experientia diuturnior certissimè persuasit, plurimos ad salutem reduci posse, si paternâ quâdam, et plenâ amoris ac fiduciæ patientiâ res agatur; quos ex neglectâ aut perfunctoriâ medicinâ vel incorrigibiles excludimus. vel

toleramus incorrectos. Quamobrem non inutile visum est futurum, si, quæ sedulâ observatione tot annorum spatio deprehendi, in quibus me vel alios peccâsse animadverti, quæ rectè, quæ secùs acta essent; adnotando, quid profuisse, quid contrà nocuisse cognoverim, ea quibusdam quasi medicis præceptis quàm brevissimè planissimèque digererem. Sic enim fieret, ut et iis, qui in gubernatione, id est, arte hujus spiritualis medicinæ non adeò versati sunt, plurimùm lucis et adjumenti adferretur; et eorum, qui ex unctione sancti Spiritûs, lectione Sanctorum, et experientiâ, iis auxiliis non egerent, memoria non leviter juvaretur, et voluntas ac studium vehementiùs excitaretur.

CAPUT I.

De iis quæ necessaria sunt ad curationem rectè faciendam.

1. Cogitanda Superioris obligatio. Superior est spiritualis medicus. Spiritualiter infirmi suscepti dicuntur. — 2. Ad orationem confugiendum. — 3. Perpendat nihil esse incurabile. — 4. Difficultas ex infirmi voluntate quomodò curanda. Agnoscendus est morbus. Modus indagandi morbum. Superioris dexteritas difficultates superat. — 5. In Superiore novem requiruntur, quæ Aromatum nomine explicantur. — 6. Medicamentorum congruitas. Opportunitas. — 7. Ne decipiatur, si putet se amare infirmum, cum specie suavitatis medicamenta non adhibet. — 8. Quæ perpendenda antequàm curationem aggrediat. — 9. Superior se ipsum examinet, et humiliet, quò fructuosius corrigat. 10. Morborum spiritualium genera, de quibus agitur, sexdecim.

1. Ut autem rectè et cum utilitate morborum curatio fiat, plura necessaria sunt, quæ vel medicum ip-

sum, vel infirmum spectant, quæ breviter attingentur. Et ante omnia, unum illud ob oculos versandum assidue, quâ obligatione DEO nos in hujus muneris susceptione obstrinxerimus, ut (juxtâ Prophetam (1), vel potius ipsius Domini vocem) quod infirmum est consolidemus, etc. Undè egregiè beatus Basilius (2), cùm quæsisset, quâ animi affectione Superior aliorum curam suscipere debet, respondet : « Ut, qui sauciis » multis ministrat, et saniem de singulis illorum vulneribus abstergit, et pro naturâ uniuscujusque mali » remedia ei adhibet accommodata; munere illo neutiquàm ad animi elationem uti consuevit, sed ad demissionem potius, et sollicitudinem, et majorem » quamdam curam : itidem ac multò etiam magis, is » cui totius Fratrum societatis sanandæ provincia est » delegata, perindè, ut qui omnium minister sit et rationem de unoquoque illorum redditurus, sic secum » agitare animo, et contendere anxie debet. » Hæc divus Basilius (3). Assiduâ quippe industriâ et vigilantia opus est; nec abs re apud Cassianum (4) è corporali medicinâ translato vocabulo, hi quos spiritualiter curandos suscipimus, *Suscepti* nostri vocantur, quasi quos in nostram fidem susceperimus nostrumque periculum. Videat ergo Superior quasi rationem DEO redditurus, quid faciat, quid caveat : hoc enim reverà valdè excitandi sumus, ne putemus nos innocentes, cùm nihil committimus.

2. Hoc veluti fundamento posito, sciens quia Domini est salus (5), et illius spiritu lux et vita, et bona omnia in cordibus fidelium procreantur; non suæ prudentiæ aut diligentiae innitatur, sed ad orationem per se et per alios confugiat : nihil enim exterior correptio operatur,

(1) Ezech. 34.

(2) Reg. fus. disput. resp. 30.

(3) Ad Hebr. 13.

(4) Lib. 10. c. 7.

(5) Psal. 3.

nisi interior loquatur excitator. Quamobrem divus Gregorius de eo, qui præest, et alios ad DEUM compellere studet: «Tantæ ebaritatis, inquit, esse debet, ut ins-»
 » tanti desiderio non petitor, sed petitio esse sentiatur :
 » salutem quippe fidelium tam instanter debet appetere,
 » ut ex usu interni gustûs, omnem motum cordis in af-»
 » sectum ducat supplicationis (1). » Et beatus Job, ut Cassianus annotavit (2), quotidianâ pro filiorum purificatione sacrificium Domino DEO offerebat, non tam sibi eos, quàm DEO susceptos ac familiares cupiens exhiberi.

3. Recogitet magno et fidenti animo, quamvis verissimum sit, quod sanctus Leo monuit, antiquorum morborum difficilem ac tardam esse curationem; nihilominus certissimum esse, quod docuit sanctus Basilius (3), nihil esse in rerum naturâ, quod diligentia non corrigatur; neque vitium esse adeò grave, quod DEI timore non pervincatur. Quin etiam idem alibi, naturalium rerum exemplo, probat multò magis, quæ ex voluntate oriuntur, vitia posse emendari. Cùm enim narrasset punicas acidas, amygdalasque amaras, agricolarum curâ in dulces verti posse, si pinguem ex pino cuneum per mediam medullam adaptum susceperint, infert: « Nemo »
 » igitur in vitio constitutus homo de se ipso desperare »
 » velit, haud nescius agriculturam stirpium qualitates »
 » mutare; curam autem, ac studium in consequendis »
 » virtutibus, animi omnes vincere morbos superareque »
 » posse. » Non igitur dejiciendus animus, neque ex rei difficultate, aut morbi magnitudine, vel nostrarum virium imbecillitate metienda res est, sed in verbo Domini cum patientiâ et spe ad curationem accedendum.

4. Sed illud præcipuè difficultatem parit, quòd, cùm in morbis corporis is maximè morbum cognoscat et sentiat, qui patitur; isque omnium maximè saxari

(1) D. Gregor. in 1. Reg. lib. 5. c. 3.

(2) Job. 1. Collat. 6. c. 10.

(3) Reg. fus. disput. resp. 10. Hexam. Homil. 5.

cupiat, medicum accersat, et desiderio sanitatis nulum, quamvis amarum atque ingratum, refugiat medicamentum : in animâ contrâ omninò evenit, ut infirmus præ omnibus morbum ignoret, medicum refugiat, et curationem difficilè admittat. Verùm in eo præcipua curationis industria debet elaborare, ut ille morbum agnoscat. Cui primò suadendum, quod divus Basilius (1) docet, peritos medicos habere signa quædam latentium morborum, qui interdum alios, et ipsum infirmum latent : quare illis potius credendum, cum præsertim superbia et amor proprius in infirmitatibus nostris agnoscendis gravissimè impediant. Deinde ad examina diligentiora perurgendus, tum signa quædam illi indicanda, quæ negare non potest ; quanquàm talis morbi signa esse non novit, vel non advertit. Postremò hortandus seriò ad orationem, quippe ex defectu luminis et sensûs spiritualis id provenit. Videat quàm longè sit à salute, qui nec morbum agnoscit ; proindè si non sentit, credat : neque enim ut in corporibus, si morbo illo carentes pharmacum aliquod sumamus, nocet potius ; ità etiam in animo evenit, cum actus mortificationis et abnegationis sui ipsius fructus et virium incremento carere non possint. Sumat è Scripturis (juxtà Basilii (1) consilium) et speculum, undè videat fœditatem mali, verbi gratià, iracundiæ, superbiæ, detractionis, etc., et morbo suo convenientia medicamenta. Dicito, inquit, Hic meus est morbus ; ut is, qui ad medicum accesserit, et variis contenta tabellis pharmaca viderit, considerat, quid sibi conveniat ; ità faciendum suadet et illi, sed multò magis, ut medico ipso commonstrante, et morbum certius agnoscat, et medicamentum securius assumat. Et sanè de voluntate, et desiderio qualicumque sanitatis ambigendum non est. Quis enim ità sit amens aut deploratus, præsertim qui seculo relicto

(1) Reg. Brev. Resp. 28.

(2) Homil. in aliquot Scripturæ locos 6.

Religioni se devovit, ut sanari non cupiat? Sed deest efficacia, quæ medicamenta quamvis amara suscipere compellat. Itaque prudenti medico id curandum, ut partim ipsius ostensione morbi, partim captatâ opportunitate, partim etiam agendi facilitate, et communicatione suavi, denique medicamentorum lenitate, vel ipsorum propriâ vel condimentis aliis adscitâ, variatis etiam interdum applicandis, difficultates huiusmodi omnes accuratè, sed patienter tamen, leniat. Nec desperandum quin humorum sensim cruditate mitescente, incipiat minùs respuere medicamenta, quæ horrebat. Interim autem dum respuit (quoniam voluntatis vitium est, quæ mulari potest), sciat Superior hoc ipsum ad medicum pertinere, laborare, ut ille velit: quæ difficultas, si semel sublata, vel certè temperata fuerit, videbit quotidie, magnâ cum animi lætitiâ, sanitatis et roboris incrementa.

5. Hæc ad Fratris bonum ut efficaciter præstare possit, omninò necesse est, ut emat aromata, id est, ut habere studeat, quæ ex parte ipsius requiruntur. Hæc autem egregiè sub typo aromatum explicat divus Bernardus (1). Sunt, inquit, aromata mentis, linguæ et manûs. Et mentis quidem sunt tria, compassionis affectus, rectitudinis zelus, discretionis spiritus. Habeat, inquit, mens nostra spiritum discretionis, ut miscens aptè temporibus tempora, opportunè æmulari, et nihilominus ignoscere queat. Linguæ item tria, modestia in increpando, copia in exhortando, efficacia in persuadendo. Manûs etiam, id est, in exemplo tria, continentia in carne ab omni voluptate, misericordia in fratre, patientia in pietate. Quæ videnda diligenter apud eum Sermones ad Abbates, nam hic tantum satis fuerit attigisse. At quàm necessaria sunt Superiori ad utilem correctionem, tam vigilanter quærenda, nisi frustrari velimus.

6. His porrò præsidiis instructus, manum operi

(1) Serm. 2. in Resur. ad Abbates.

admoveat, et medicamenta apponat congruentia pro
cujusque morbi qualitate, contraria scilicet contrariis
curans, ut nostra Constitutio docet de superbâ, et
aliis pravis animæ propensionibus: et accuratè sanctus
Basilius (1), inanem gloriam, inquit, abjectionibus
Exercitiis imponendis; futilem et otiosam loquacitatem
silentio; immodicum somnum, vigiliâ et exercitiis
orationum; segnitiem corporis, laboribus imponendis
gravioribus; edacitatem indecoram, jejuniis; murmu-
rationem, à reliquis segregatione, etc. Sed sic semper
studeat, ut hæc omnia non tam quasi à Superiore pro-
fecta, quàm à se ipso suscepta infirmus accipiat. Qui
sibi persuadeat, si strenuè rem aggrediatur, atque ut
debet eum qui seriò sanari velit, fore, ut citiùs se
relevari sentiat, quàm putârat; et quod de sapientiæ
fructibus Sapiens dixit, experientia comprobet: *In
opere enim ipsius exiguum laborabis, et citò edes de
generationibus illius* (2). Videat tamen sapiens me-
dicus, ut opportuno tempore id faciat, et imitetur
corporis medicos. Nam sanctus Gregorius (3) Siagrio
Episcopo postquàm dixisset, illos medicamenta quæ-
dam recenti adhuc confectione formata non offerre
infirmis, nisi opportunitate temporis macerentur, subdit:
« Nam si immaturè quis dederit, dubium non est quin
» sit causa periculi, res salutis. » Nec tamen propterea
ab omni medicamento absteat, sed, ut iidem
illi faciunt, adhibeat aliqua leniora, et à quibus
infirmus non ità abhorreat; addat abstinentiam
à rebus nonnullis, injiciat subindè majorem sanitatis
cupiditatem: denique dilatio quædam, et pia mo-
deratio sit hæc intermissio, non curæ neglectus,
quod maximè nocet. Sunt enim plerique Superiores,
quòd videant subditum esse minùs dispositum, non
tam in opportuniora tempora differunt medicinam,
quàm negligunt. Sed de his in sequentibus.

(1) Reg. fus. disput. resp. 51.

(2) Eccli. 6. 20.

(3) Lib. 7. Epist. 110.

7. Caveat autem diligenter, ne specie quâdam suavitatis deceptus aut naturali quâdam timiditate, abstineat à curatione : sed intelligat et subindè recogitet, se tunc magis diligere infirmum, majorique erga illum suavitate uti, si, ut loquitur sanctus Gregorius (1), non parcens parcat : « Quia, inquit, dum correptionis verbum » non distulit, citiùs hunc à culpâ liberavit : liberè » enim arguens non pepercit, sed in eo quod correxit, » pepercit. » Quid enim hâc misericordiæ specie crudelius, quâ fit, ut et morbi augeantur et incrudescant, et qui lenissimè curari poterant, jam indigeant ferro, et aliis membris contagium vel periculum creetur, et toti corpori nostrâ socordiâ noceat ? Nec terreatur, si quando amariora videri possint infirmo, quæ sunt applicanda ; quia non tam illius sensus, quàm salus exquiritur. « Etenim sectio vel ustio salutaris, Cassianus inquit, quæ illis, qui ulcerum contagione » putrefacti sunt, piè infertur à medico, mala à » tolerantibus creditur : nec equo calcar, nec emendatio » suavis est delinquenti (2). » Quin etiam, addit beatus Gregorius (3), futurum, ut illi ipsi, cui amara fuit ad tempus aliqua prohibitio, postmodum ex ipsâ animi utilitate dulcescat, si undè inimicus superare potuit, superetur. Sed ut sint amara infirmo medicamenta, qui curat tamen, et facit quod suum est, quodque prætermittere sine culpâ non potest, et ex charitate facit ac desiderio salutis illius, quem alioqui contristat invitus ; et in oculis Patris cuncta videntis, ejus filio consulit, quem curandum ab eo suscepit.

8. Sed antequàm infirmum aggrediatur, curationem adhibiturus, meditetur attentius, et perpendat diligenter qualitatem morbi, corporis complexionem, et, ut sanctus Gregorius (4) loquitur, conspersionem, id est, an sanguineus et hilaris, an melancholicus et

(1) Libr. 13. Moral.

(2) Collat. 6. c. 6.

(3) Libr. 7. Epist. 112.

(4) Libr. 29. Moral. c. 14.

tristis, an cholericus et præceps, an lentus sit et remissus. Deinde tempus, quo duravit infirmitas; tum quæ remedia fuerint applicata, quid profuisse, quid nocuisse deprehensum sit; quinam ex domesticis juvare curationem, qui contrà possint impedire, ut ex iis omnibus juvari commodè possit.

9. Sed ante omnia examinet Superior se ipsum, tum ut sese humiliet, et majori confusione et suavitate id faciat; tum ut hoc modo talis fiat, quo Dominus ad filii sanitatem aptiore et expeditiore uti valeat instrumento. Quod faciendum omninò suadet sanctus Gregorius (1): « Consideremus, inquit, quia aut tales sumus, » quales nonnullos corrigimus; aut tales aliquando » fuimus, etsi jam divinâ gratiâ operante non sumus: ut » tantò temperantiùs humili corde corrigamus, quantò » nosmetipsos veriùs in his quos emendamus, agnos- » cimus. » Hoc autem dici non potest, quantum vel ad meritum, vel ad modum correctionis momenti habeat.

10. Morborum porrò spiritualium genera sexdecim veluti capitibus comprehendere placuit; quibus singulis commoda medicamenta indicantur. Curavimus autem primùm, quod in medicis præcipuè laudatur, ut facilioribus et suavioribus uteremur pharmacis, et quæ salutem non tam acrimoniâ promitterent, quàm suavitate præstarent. Deinde ut non aliundè, aut non longè petitis, sed iis ipsis veluti simplicibus, ut vocant, quæ in domesticis hortis, id est nostris Constitutionibus nascuntur. Et quoniam Superiorum plerique et viri alii graves flagitârunt aliquando, et nunc denuò instantiùs urgent, ut de suavitate et fortitudine in gubernatione conjungendis, aliquid explicaremus (putant enim nonnulli, id fieri vix posse; quòd suavitas in laxitatem, et fortitudo plerumquè, aliquorum vitio, degeneret in rigorem:) de hoc etiam proprio capite brevissimè aliquid censuimus attingendum, cùm cætera

(1) Libr. 23 Moral. c. 8.

omnia medicamenta, nisi hæc duo prudenter conjungantur, aut suavitate aut efficaciâ, id est, fructu ipso correctionis omninò sint caritura. Utinam ad majorem DEI gloriam, et Societatis utilitatem cedant!

CAPUT II.

De suavitate et efficaciâ in gubernatione conjungendis.

1. Ratio spirituales viros gubernandi fortis et suavis. Difficilis harum praxis. Quid Superiori præstandum, ut utramque assequatur. — 2. Insuavis gubernationis capita. Rei injectæ impossibilitas. Defectus virium. Modus asper injungendi. Executio tempore non opportuno. Levis et gravis eadem exactio. Subditus inauditus. Superior suspiciosus. Mala de subdito opinio. Si nulla compassio. Æquivoca Superioris oblocutio. Difficultas indulgendi. Rigida interpretatio. — 3. Remissæ gubernationis capita. Minorum neglectus. Regularum negligentia. Nimia indulgentia. — 4. Undè appareant asperitas et laxitas. Quomodò hæc duæ conjungendæ. Quid Superior. Quid subditus. Quæ opinio abolenda. In quo suavitas sit posita. Quomodò miscenda cum benignitate severitas.

1. RATIONEM gubernandi, (eos præsertim qui voluntarium sese DEO sacrificium obtulère, et spontanei, ac spiritu alacres, per mortificationis quidem et abnegationis studium, ad perfectionis plenitudinem dirigendi et urgendi sunt;) fortem ac suavem debere esse, non modò constans sanctorum Patrum ubique docet auctoritas, sed nostræ etiam Constitutiones, beatique Patris nostri et monita et exempla copiosè docent. Verùm quâ ratione practicè hæc duo conjungi possint, hoc fatentur multi se facillè non videre. Si enim summo jure agatur cum subditis, ut, qui perfectionis viam profitentur, nihil omittant eorum quæ spiritualis

perfectio postulat, vix fieri posse videtur (cū caro et humana fragilitas, spiritūs desideria non valeat æquis passibus consecrari) quin is regendi modus ab optimo quidem zelo profectus, non tamen secundū scientiam, ut qui humanæ imbecillitatis obliviscatur, asper et planè intolerabilis evadat (1). Rursū si humanæ infirmitatis imbecillitatem intueamur; et iis, quæ caro concupiscit adversus spiritum (2) fraternæ compassionis prætextu facilè assentiamur; quis non videt (quoniam, ut Scriptura (3) loquitur, *alluvione paulatim terra consumitur*) futurum, ut tepidos atque carnales homines habeamus, in quibus non tam abnegationis et crucis (4) (quod tamen religiosam vitam esse, et sanctus Basilius pulchrè docuit, et cæteri omnes spirituales magistri à Christo Domino primā veritate edocti tradiderunt) quā sensualitatis et propriæ voluntatis spiritum nutriamus? Quid igitur faciendum Superiori, ne vel fortitudo in asperitatem vel suavitas in languorem et relaxationem degeneret? Hoc, quantum experiētiā et observatione deprehendere potui, brevissimè explicabo. Quod ut dilucidè fieret et paucis, illa mihi methodus commodissima visa est, si capita quædam attingerem, ad quæ omnis ferè gubernandi asperitas et durities reducitur; itemque nonnulla ex quibus contrā omnis laxitas derivatur: ac denique, si, quomodò, factā extremorum comparatione, medium tenendum sit, indicarem.

2. Quæ igitur gubernationem insuavem reddunt et asperam, hæc ferè sunt. Primum, in rebus injungendis, si res ipsa, quæ imponitur, gravis sit et importabilis: quod nonnunquā ex Superioris vel discretionis inopiā vel tenuitate judicii poterit evenire. Secundum, quod frequentius continget, si res non sit illa quidem

(1) Rom. 10.

(2) Gal. 5.

(3) Job. 14. 19.

(4) Matth. 16. Luc. 9.

in se ardua; sed is, cui injungitur, corporis aut animæ viribus ad id oneris ferendum destituatur. Tertium, si quidquid illud sit, quod injungitur, id fiat verbis asperioribus, modoque despotico, præsertim verò si suspicari quis possit, id ab aliquo immoderato Superioris affectu proficisci. Quartum, si urgeatur exsecutio eo tempore, quo subditus non est probè dispositus, nec detur illi tempus et auxilia, ut se ipse disponat. Quintum, si tam graviora, quàm leviora eodem omnia exigantur ardore, imò aliquando leviora etiam majore, quòd consona sint peculiaribus quibusdam sensibus ejus qui gubernat. Sextum, si omnes subditi rationes et excusationes primo statim aspectu tanquàm tentationes, eo benignè non audito, rejiciantur. Septimum, si se suspiciosum Superior ostendat, et ità affectum erga aliquem, ut pulet subditus, nullà in re se posse illi satisfacere. Octavum, si malam de subdito opinionem præ se ferat, ut omnia in deteriore partem interpretetur, quod reverà summoperè affligit. Nonum, si perfectionem Instituti et Regularum spectans Superior, nec se ipsum considerans, nesciat compati infirmitatibus, sed defectus exaggeret, cùm errata deprehendit: in rebus verò injungendis non tanquàm rationalem et volentem filium, sed tanquàm inanime instrumentum movere videatur. Decimum, si ità loquatur aut jubeat aliquid, ut æquivocè atque obscurè dicat, et quasi studio nolit intelligi, quo semper ei liberum sit subditum arguere: hoc enim mirum est, quantoperè subditos pungat. Undecimum si neget ferè quæ petuntur: est enim habenda ratio rei quæ petitur, ejus qui petit, ædificationis externorum et Nostrorum, denique ejus qui petit utilitatis. Duodecimum et postremum, si quæ dubia sunt, semper scrupulosiùs et rigidiùs interpretetur.

3. Contrà verò quæ debilem remissamque gubernationem faciunt, ad hæc reduci possunt. Primum, si tantum magna, et quæ scandalo sint, curen'tur; et ea de-

num sentiantur à Superiore, cætera verò passim negligantur. Secundum, si observatio Regularum, vel multitudinis earum prætextu, vel suavitate phrasidis Patris nostri, minùs accuratè urgeatur. Tertium, si quæ injunguntur facienda, ob exiguam subditi repugnantiam vel aliorum intercessionem, immutentur faciliè et prætermittantur. Quartum, si ex frequenti aliquorum transgressione, assuescat Superior quasi minùs mala judicare, quæ mala esse perspexerit. Quintum, si judicat quidem et improbat; sed ne contristet, aut contrà se crabrones excilet, non monet, aut corripit delinquentem. In quo sanè illud divi Gregorii (1) pertimescendum: « Cùm mala corrigi loquendo possunt, silentium » consensum esse pertimescat. » Sextum, si ad consolationem particularium, ne murmurent, vel ob auctoritatem aliquorum, vel ob suas amicitias, vel ob privatos respectus ea faciliè concedat, quæ vel illis, vel communi ædificationi non satis convenient. Septimum, si ad evitandas amaritudines aliquas errantis cujusque vel alterius, nec investigat errata, nec corrigit, ne quæ necessaria sunt adhibet, præsertim ad cautelam. Octavum, si prætextu humilitatis et mansuetudinis permittat se negligi, et contemni quæ dicit. Nonum, si ex naturali timiditate, vel respectu aliquo, ità perfunctoriè et frigidè monet, ut nihil delinquentem moveat, quasi admonitione illà id tantum voluerit, ut officio functus coram DEO videatur, seque ipsum liberet scrupulo prætermissæ correctionis. Decimum et postremum, si contentus monitis, cum ostenderit sibi errata displicere, putet se jam satisfecisse, nec rebus ipsis efficaciter medeatur, et quasi Heli arbitretur se omnia perfecisse, si dicat: *Non est bona fama quam ego audio*, etc. (2).

Ex his faciliè apparere potest, in quo sit asperitas, in quo item debilitas et relaxatio; quid in utroque extremo cavendum, ne duri nimis, aut plusquam oportet

(1) Libr. 10. Moral. c. 4.

(2) 1. Reg. 2. 24.

molles inveniamur. Nec difficile erit videre, quomodo efficacia cum suavitate conjungi debeat, ut et fortes in fine consequendo, et suaves in modo et ratione assequendi simus. In rebus enim vel concedendis vel negandis, in correctionibus et reprehensionibus adhibendis, in puniendis erratis, in rebus injungendis, in subditis ad virtutem et perfectionem promovendis, atque ad altiora provehendis, spectandæ sunt personæ, et vires corporis et animi; considerandæ opportunitates, exhortationes adhibendæ, charitas in primis cum zelo præ se ferenda, longanimitas et patientia proroganda: nec tamen propterea permittendum, ut subditi ad impanitatem aspirent, ut ea faciant quæ volunt, quæ nolunt omittant, ut propriis inclinationibus satisfaciant, ut contra Superiorum jussa et judicia agere et sapere assuescant; ut Regulas consilia reputent, quæ si faciant, benefaciant; sin autem, nihil mali: hæc enim tolerare, non est suavitatis, sed languoris; neque hoc modo bono Societatis, imò ne ipsorum quidem, quibuscum ita agitur, ullâ ratione consulitur. Non igitur Superiores arbitrentur suaves in gubernatione esse cum ita agunt, sed remissos ac debiles. Nec sibi contrâ, cum asperi sunt, quasi de disciplinæ zelo blandiantur. Subditi verò studium et zelum perfectionis, religiosæque disciplinæ perpetuò promovendæ, rigoris et asperitatis nomine non appellent: nec talem exigant suavitatem, quæ noxia potius indulgentia sit; sed intelligant multa sibi neganda, si eorum perfectionem impendant; plurima contrâ votum injungenda, si ad DEI gloriam et commune bonum pertineant; correctiones et pœnitentias ei, qui dirigi et emendari cupit, non esse averandas; nec medicum censendum suavem, qui ex neglectu curationis permittit, ne infirmum offendant, morbos cum periculo crescere. Denique Superiorum indulgentiam arguere nos tepiditatis, Serenus (quem speculum nominis sui, Cassianus (1) appellat in colla-

(1) Coll. 7. c. 22.

tionem de Mobilitate animæ) appositæ admodum, refert :
 cujus Patris verba, quia magnum reverà horrorem hujus
 indulgentiæ, ac perniciosæ lenitatis ingerunt, ad-
 scribenda putavi. « In tantum enim, inquit, teporem
 » videmus corruisse nonnullos, ut necesse sit etiam re-
 » missioribus monitis appalpari, modò ne desertis cel-
 » lulis suis, ad perniciosiores inquietudines revolvantur,
 » et circumeuntes ac vagi, crassioribus (ut ità dixerim)
 » vitiis implicentur; magnusque fructus ab eis obtinere
 » credatur, si solummodò se etiam cum quâlibet ignaviâ
 » valeant in solitudine continere, ac pro ingenti re-
 » medio soleat eis à senioribus dici : Sedete in cellulis
 » vestris, et quantum libitum fuerit manducate et bibite,
 » atque dormite, dummodò in eis jugiter perduretis. »
 Itaque invigilent in eâ re Superiores, et præsertim
 Provinciales, ut contraria sententia exterminetur, ut-
 pote Societati, et cuicumque religiosæ familiæ modis
 omnibus perniciosa: non enim in eo suavitas posita est,
 ut voluntati et desideriis subditorum in omnibus obse-
 quamur: sed sciant suavitatem in eo sitam esse, si,
 ut diximus, in objurgationibus, verbi gratiâ, nihil aspe-
 rum, aut iracundum, aut perturbatum appareat; sed pa-
 terna gravitas, pia quædam compassio et dulcedo quæ-
 dam, sed vivida tamen et efficax eluceat: Si à puniente
 non tam voluntas humiliandi et castigandi, quàm neces-
 sitas quædam ex zelo boni communis, et utilitate ipsius
 etiam qui punitur, aliquid extorsisse videatur: Si ne-
 gemus quod negandum est, quasi cum quodam doloris
 sensu, parati concedere quando et quod expedire vi-
 debitur: Si imperfectiones ità emendari velimus, non
 quasi nimium emungentes, ne sanguinem eliciamus (1);
 verum quasi exactores quidem, benigni tamen, qui
 non veluti vincendi studio, sed in bonum Societatis,
 atque adeò ipsius subditi, id velimus, ac si cum ipso in
 unum conspiremus ad victoriam de tentatore repor-
 tandam: Si iubentes circumspectè. et amanter. **DEI**

(1) Prov. 30

gloriam, et subditorum lucra, non aliud quippiam nos quærere ostendamus : Si quod hodiè non præstatur, patienter in crastinum expectemus, ità tamen ut semper expectatio finem spectet; et media applicet accuratè; siquidem quod ex inopiâ spiritûs à subdito obtinere non valemus, nullâ ratione efficacius aut suavius consequi poterimus, quàm si ille diligens sui scrutator et spiritualis evaserit : Si denique ità in visceribus charitatis cum subditis agamus, ut et suas tentationes, in nostrum veluti matris sinum facilè deponant, et vicissim correctiones nostras, sive quæcumque à nobis proficiscuntur, tanquàm ab amore profecta, repugnante licèt sensu, animo tamen non exacerbato suscipiant. Quod et beatus Pater noster docuit, cùm nonâ parte Constitutionum (1) severitatem cum benignitate et mansuetudine ità miscendam docet, ut ne se flecti Superior sinat ab eo, quod DEO ac Domino nostro gratius fore judicaverit; et tamen filiis, ut convenit, compati noverit, eo modo se gerendo, ut etiam qui reprehenduntur vel corriguntur, quamvis secundùm inferiorem hominem quod agitur, displiceat; agnoscant nihilominus quòd rectè in Domino, et cum charitate ille suum officium faciat.

(1) Cap. 2. §. 4.

CAPUT III.

Ariditas et distractio in Oratione, et in rebus devotionis desolatio.

1. Ariditas multipliciter examinanda. Causæ ariditatis. — 2. Quando provenit ex naturæ instabilitate. Quomodò animandus. Quid si longo tempore duret ariditas. Quid si in matutinâ oratione acciderit. — 3. Cùm provenit ex inordinato affectu. — 4. Cùm ex inopiâ materiæ. — 5. Quid si ex negligentia. — 6. Si ex otio et scurrilitate. Quid maximè fugiendum. Et ascendebat vir ille statutis diebus. Examen adhibendum. Famelici saturati sunt. — 7. Quid cùm ex nimis occupationibus. — 8. Si ex subtractione divinâ. Quinque causæ subtractæ devotionis ex sancto Bonaventurâ. Decem et septem ex Gersone. Quid in hac subtractione nobis præstandum. — 9. Curandum in primis, ut simus ambidextri.

1. MULTA examinanda sunt et diligentius investiganda, ut pro ratione morbi medicina possit applicari. Examinandum itaque primò, an sit continua, an interpolata. Si interpolata, an duret longo tempore, vel brevi. Si tantùm in oratione matutinâ, an etiam in spiritualibus exercitiis die noctuque quasi perpetua sit. Videntum undè proveniat: perpendendum, distractiones undè nascantur, an ex quâdam naturali instabilitate et volubilitate naturæ, quæ nesciat quasi quieta consistere; an ex desideriis et inordinato affectu erga aliquid, quod subindè recurrit et animum pulsât, mentemque ad se importunè revocat; an ex occasione aliquâ temporariâ tunc exortâ; an ex defectu discursûs, et inopiâ materiæ, ex quâ cùm non habeat mens quo sustentetur, in varia diffluit; an ex negligenti custodia sensuum, undè imagines oriuntur; an ex otiositate, levitate, scurrilitate, et hujusmodi, quæ animum ad

exteriora revocant, et levem ac ferè puerilem reddunt; an ex nimia occupatione, quæ spiritum quasi suffocat; an denique ex diuturnâ quâdam probatione et subtractione internæ visitationis. Hæc enim omnia, et hujusmodi alia inquirenda sunt: nec enim omnium vel hominum vel morborum una curandi ratio esse potest. Et quidem de causis et remediis inquietæ atque impuræ orationis, multa tum apud divum Gregorium (1) plurimis in locis, tum apud Cassianum (2) collatione Abbatis Isaac de oratione, spiritualis medicus invenire poterit: licet nonnulla sint, quæ purè contemplativis et Anachoretis magis convenient, cujusmodi Nostris proponere aut adhibere, prudentia et discretio non permittit.

2. An autem ex naturali illâ naturæ instabilitate proveniat, indè colligi poterit, si sit continua, si à tempore Novitiatus, si per plures annos duraverit. Deinde si sine causa vel occasione ex parte infirmi. Si adhibuit remedia, nec profecit. Si hæc remedia non inconstanter, aut ad tempus breve, sed perseveranti adhibuit diligentia. Quod si sit ejusmodi, animandus erit ad tolerantiam, ut magnâ longanimitate, et constanti studio virtutibus incumbat veris solidisque (ut Constitutio (3) loquitur), et curet in viâ divini servitii progressum facere: suppleat frequentioribus et ferventioribus jaculatoriis, paupertatem suam spirituali quâdam mendicitate (de quâ egregiè Gerson (4)) piissimo Patri et DEO, Sanctisque omnibus commendans. Lectiones sacræ non fusâ et longiore utatur, sed brevi, et meditatione atque attentione pervigili. Discurrat per varia puncta Rosarii, Vitæ et Passionis Domini, gratias agendo, petendo, proponendo cum confusione imitationem, offerendo illa pro se æterno Patri: in quâ Passionis medi-

(1) Gregor.

(2) Cassian. Collat. 9.

(3) 3. p. c. 1. § 10. et 4. p. c. 4. § 8. et 10. p. § 2.

(4) Tomo 3. de Mendicitate spirituali.

tatione, si piè et perseveranter pulsaverit, inveniet procul dubio maximam lucem pro intellectu, et solidam stabilitatem pro affectu, cum tamen à nobis non sint in nobis viæ nostræ aliud, quàm tenebræ et lubricum (1). Si duret longo tempore, ut in quotidianis meditationibus et exercitationibus ariditatem et distractiones patiat; hortandus est ad majorem secessionem, et spiritualia Exercitia per aliquot hebdomadas: plurimum enim conducit ad quietem animæ comparandam, assiduitas illa meditandi et legendi, animumque mirificè revocat ab evagationibus, ut experientia sæpissimè docuit. In his autem Exercitiis illustrationes et proposita annotare; et aliquid excerpere, quo his absolutis utatur sive ad virtutum exercitia, sive ad mentis elevationem et conjunctionem cum DEO, plurimum proderit. Si tantum hoc in matutinâ oratione senserit, potest interdum fieri vel ex gravitate capitis, aut aliâ ejusmodi affectione, ut eo tempore minùs aptus ad meditandum inveniat; vel ex diurnâ attentione, quam non valet per integram horam continuare: tunc dividenda erit, ut diversis temporibus fiat; vel commutanda ratio temporis (quod tamen consideratè admodum, et non leviter concedatur), supplendum interdiu iteratis intentionibus et elevationibus: excitet se Psalmorum versiculis, nunc ad compunctionem, nunc ad humilitatem, nunc ad petitiones, nunc ad laudes: denique efformet se ad varios affectus, prout major necessitas, aut sensus animi suggeret.

3. Si provenit ex inordinato affectu et desiderio erga aliquid, hic laborandum fortiter et assidue, ut radix aut evellatur aut certè mortificetur et exsicceetur, ne germinet. Occasiones ex tempore ortæ faciliè vitari poterunt non enim et aliquo peculiari affectu aut inclinatione proficiscuntur: itaque et faciliùs caventur, et non ità animum afficiunt, nec difficilè abiguntur: tantum cautela non desit, et mediocris attentio, et custodia sui.

(1) Psalm. 34.

4. Si ex defectu discursûs, et inopiâ materiæ; primò præparet puncta diligenter, legat meditationes de eâ materiâ (lectio enim mirum in modum juvat), doceatur extendere puncta in Vitâ et Passione Domini, considerando, Quis, Quid, Pro quibus, Quanto amore, Quo fructu passus; attendendo personas, verba, opera, et cætera; reflectendo ad se, comparando, opponendo celsitudinem parvitati, pietatem ingratitude, et alia hujusmodi, quæ ingentem præbent meditandi et discurrendi materiam. Denique semper habeat in promptu puncta aliqua abundantius, ut si in uno non potest, sistat in alio.

5. Si ex negligenti custodiâ; adhibeat diligentiorē, examinet se accuratiùs, caveat ab iis quæ lædere possunt: certum est enim illud Cassiani Collatione citatâ (1): « Quidquid ante orationis horam anima nostra » conceperit, necesse est ut orantibus nobis per ingestionem recordationis occurrat. Quamobrem quales » orantes volumus inveniri, tales nos ante orationis tempus præparare debemus. » Hæc ille.

6. Si ex otio et scurrilitate; fugiat nugas, elevet interdium mentem, et visitet sanctissimum Sacramentum; salulet Domini plagas, saltem semel orationem Dominicam recitando, vel imaginem beatæ Virginis cum *Ave*, vel *Salve Regina*; petat instanter adhibitis intercessoribus, communicet omnia frequentius cum rerum spiritualium præfecto; meminerit quod Cassianus (2) sapienter docuit: « Licet enim impossibile sit mentem non » terpellari cogitationibus; est tamen, inquit, nostrum » magnâ ex parte, ut cogitationum qualitas emendetur, et vel sanctæ et spirituales in cordibus nostris, » vel terrenæ carnalesque concrecant. Ideò namque » frequens et jugis adhibetur lectio Scripturarum, ut » exindè nobis spiritualis memoriæ præbeatur occasio. Denique monendus accuratè, ut seriò fugiat ab inani

(1) Coll. 9. c. 3.

(2) Coll. c. 1. c. 17.

quādam persuasione, et noxio loquendi modo eorum, qui cū nullam vel exiguam in custodiā sensuum curam adhibeant, liberèque et laxè nimis in omnibus agant, in spiritualium procuratione tepidi sint et segniores; suam tamen spiritūs ariditatem, et distractiones in oratione, et quasi quamdam insensibilitatem in interioribus, adscribunt divinæ probationi, quæ illos, ut quidam loquuntur, à lacte abstractos, ad panem et solidum cibum erudiat, quasi grandiores. Cæterū recogitet potius quid sanctus Gregorius (1) contra ejusmodi homines dicat: « Nam percontemplationem rimari cœlestia » volumus, qui non solum cordis, sed etiam corporis » custodiam non habemus. Et quidem sæpè indecenter » aspicimus, otiosa audimus, superflua loquimur, » somnum, cibum, non ad refectionem corporis habemus, » sed ad usum delectationis. Itaque cū discute- » re ambigua volumus, superna conspicerè, tenebras » nostras deserere internæ dulcedinis saporem gustare, » ab illius secreto tantò dignius repellimur, quantò » munitionis nostræ fortitudines negligentius dissipamus: » jamque nobis tantò est ascendere difficilius, » quantò ad nosmetipsos relapsi, in altitudinem custodiæ erigere non curavimus cordi munitiones. » Diligenter igitur examen adhibendum est, et venialia etiam, atque minuta cavenda, nam et illa non leviter impediunt. Quod circa idem Sanctus (2) egregiè monet: « Quia » sine peccato, inquit, electi etiam viri esse non possunt, » quid reslat nisi ut à peccatis, quibus eos humana fragilitas maculare non desinit, evacuari quotidie » conentur? nam qui quotidie non exhaurit quod delinquit, et si minima sunt peccata quæ congerit, paulatim anima repletur, atque ei meritò auferunt fructum internæ saturitatis. »

7. Si ex nimis occupationibus; studiosè caveat non necessarias, nec proximis utiles. Subtrahat aliquid

(1) In 1. Reg. c. 1. in illa verba.

(2) S. Greg. libr. 2. c. 2. in 1. Reg. in illa verba.

voluntariis relaxationibus, suffuretur è mediis occupationibus aliquid temporis vel brevissimi, ad mentem elevandam in DEUM, se circumspiciendum; curet habere mentem liberam, et juxtà sancti Bernardi consilium, non se tradat negotiis, sed accomodet: petat à Superiore moderationem aliquam in actione, et ad breve tempus omnimodam etiam cessationem, redibit enim postea alacrior et utilior.

8. Postremo, si ex divinà dispensatione et subtractione; tunc animandus ad patientiam, et suaviter fovendus, ne animo dejiciatur: sed curet primum se ipsum coram DEO humiliare, sibi hujus subtractionis causam adscribere, non placere sibi, sed accusare semetipsum, quoties in se vel modicum tepere gratiam senserit. « In veritate enim didici, *sanctus Bernardus* (1) *inquit*, nihil æquè efficax esse ad gratiam promerendam, retinendam, recuperandam, quàm si omni tempore coram DEO inveniaris non altum sapere, sed timere. » Hujus autem subtractionis effectus et signa ponit idem Sanctus (2). « *Exaruit*, *inquit*, *cor meum*, *coagulatum est sicut lac, factum est sicut terra sine aqua* (3): nec compungi ad lacrymas queo, tanta est duritia cordis: non sapit psalmus, non legere libet, non orare delectat, meditationes solitas non invenio. Ubi illa inebriatio spiritus? ubi mentis serenitas, et pax, et gaudium in Spiritu sancto? » Causam autem hic Pater refert ad superbiam, sive quæ fuit, sive quæ futura esset, nisi ita humiliaremur. At sanctus Bonaventura (4), de Processu Religionis, quinque adfert hujus sterilitatis et subtractæ devotionis causas. Prima est, *inquit*, humiliationis. Secunda, purgationis, quia minus purgatus fuit, minus studiosus in devotione quærenda, vel minus gratus in accepta. Tertia,

(1) Serm. 54. in Cant.

(2) S. Bern. ibid.

(3) Psalm. 118. 142.

(4) Proc. 7. § 21.

ruditionis, ut intelligat, id non à se, suisque meritis, sed à DEI gratiâ et liberalitate pendere. Quarta, ex indiscreto impetu et conatu cordis, quo quasi libertas mentis obruitur, et devotio veluti per violentam extortionem exprimendo quæritur. Quinta ratio, meritum majoris gratiæ, et gloriæ, dum desiderium non impletum affligendo purgat animam, et patientia desolationis, et humilis sufferentia mœroris, quasi lima reddit animam clariorem, et magis susceptibilem divini splendoris. Hæc ille. Sed Gerson cancellarius copiosius, quamvis brevissimè, decem et septem ponit hujus subtractionis causas. Prima est, quam posuimus ex beato Bernardo (1), quem citat, id est, ad superbiam retundendam vel cavendam. Secunda, ad desiderium vehementius inflammandum. Tertia, ad cognitionem propriæ fragilitatis, ut homo sibi vilescat. Quarta ut induat viscera pietatis super aliorum desolatione. Quinta, ad satisfactionem per dolorem illum sensibilem, quem patitur. Sexta, ut qui possunt alios juvare non ità se dedant internis consolationibus, ut à charitatis negotiis, et aliis juvandis retrahantur. Septima ut experienciâ per hanc tentationem edoctus, virtutes cæteras et melius discat, et efficaciter doceat. Octava, ne deserat homo, pro hâc dulcedine, DEI jussa. Nona ad punitionem venialium, tanquàm si pater tristiorrem filio faciem ostendat, ut in omni custodiâ, et modestiâ reddatur diligentior. Decima, ut intelligat homo non haberi hoc per propriam industriam, neque volentis, aut currentis esse, sed miserentis DEI (2). Undecima, ad purgationem maris spiritualis, quod ex nimia quiete sordes contrahere solet, quas exagitatio commotioque depellit. Duodecima, ut innotescat, si gratis anima timeat DEUM, si parata est absque stipendio consolationum et suavitatum suo Imperatori deservire. Decima tertia, ne incipiat dona DEI pro ipso dili-

(1) De Myst. Theolog. oract. Consid. vel. industria. 6.

(2) Rom. 9.

gere, iis adhærens, iisque se oblectans, cùm tamen Pater indulgentissimus hæc dispensatoriè subtrahat, ut pomum, aut cibum, parans interim hæreditatem et regnum. Decima quarta, interdùm ad conservationem corporis et virium, ne in lacrymis, gemitibus et dulcedine sensibili tabescat et deficiat. Decima quinta, ut provocet DEUS sicut aquila pullos ad volandum (1), ut mater filium ad horam relinquit, quò instantiùs ille clamet, accuratiùs quærat, arctiùs stringat, et illa vicissim blandiatur suaviùs. Decima sexta, ad exercendam patientiam, quia sic affici, non est sine magnâ tribulatione et anxietate. Decima septima et postrema, ut vel hinc conjiciat anima, quantæ futura esset amaritudinis perpetua separatio, si tantilla subtractio sic afficit. Cæterùm in hac subtractione, quâ Dominus privatione consolationis, ut ait sanctus Diadochus, intemperantiam nostræ voluntatis castigat, ut nos virtutis et vitii differentiam doceat; illud semper tenendum est, ut idem ait (2), ut cum dolore, humilitate ac decenti subjectione speremus semper de divinâ pietate; hoc enim habere solet recessio gratiæ ad erudiendum.

9. Sed in his omnibus illud curandum diligenter, quod Theodorus apud Cassianum (3) ponit, ut *simus ambidextri*, id est, ut prosperis et adversis spiritualibus successibus ad anteriora semper progrediamur; ut sive ferventes spiritu, et à terrenis sublimati, ac spiritualibus meditationibus pasti, sive cùm omni spirituali fervore subtracto, quodam tepore atque mœrore tepescimus, cùm intolerabili quodam tetroque fastidio universa sordent instrumenta virtutum, utrâque quasi manu ad victoriam utamur. Undè subdit: « Quisque igitur in illis, quæ dextræ partis esse » prædiximus, minimè fuerit subintrante gloriâ vani-

(1) Deut. 32.

(2) Diad. c. 87.

(3) Coll. 6. c. 10.

» tatis elatus; et in istis, quæ sinistrae partis sunt, viri-
 » liter dimicans, nullâ desperatione conciderit; ac
 » potius de contrariis arma quædam patientiæ ad
 » exercitium virtutis assumpserit: utraq; manu ate-
 » tur pro dextrâ, et in utroque actu triumphator effectus,
 » tam de sinistro statu, quàm de dextro palmam victo-
 » riæ consequetur. »

CAPUT IV.

Languor et debilitas in spiritu et virtutibus.

1. Remedia hujus morbi excitantia. — 2. Qualem esse oporteat
 religiosam animam. — 3. Miseria hujus statûs. — 4. Pericula
 indicanda. Languor frigus animæ. — 5. In tepiditate sunt multa
 vitia. — 6. Examen hujus languoris. — 7. Frequens Commu-
 — 8. Plus oret. — 9. Legat Vitas Sanctorum. — 10. Per Exercitia
 et per confessionem generalem se renovet. — 11. Exercitatio in
 aliquibus virtutibus. — 12. Adhibenda mortificatio, etiam in
 levibus. — 13. Roget Superiorem, ut se mortificet. Cassiani do-
 cumentum præ oculis habeat.

Hoc morbo laboranti, quasi somno gravi oppresso,
 remedia excitantia applicanda.

1. Primò enim illud insonandum est, quod certè
 vel profundè dormientem excita: *Nescit homo utrùm*
amore, an odio dignus sit (1). Terribilis est, inquit
 beatus Bernardus (2), locus iste, et totius expers quie-
 tis. Totus inhorruì, si quando in eum raptus sum, illam
 apud me replicans cum tremore sententiam: Quis scit,
 si est dignus amore, an odio? Et cùm hæc cogitatio vel

(1) Eccle. 9, v. 1.

(2) Serm. 23. in Cant.

sanctissimos viros, et quasicolumnas in Ecclesiâ compulerit ad tremorem, quid nobis faciendum, qui ex multis responsum mortis in nobis habemus, si non aliquantulum ex quibusdam conjecturis et indiciis nostræ salutis recreemur? An quia Religionem ingressi sumus, omnia tuta arbitramur? fallitur nimis ista persuasio, et periculosè decipitur. Certè divus Gregorius aliquos asserit veluti duces currentes, aliis viam perfectionis ostendere, qui tamen in foveam cadentes, suo malo sequentes cautiores reddant et humiliores. Non ergo languidè et tepidè agendum, sed ardentè et strenuè.

2. Ostendendum illi, qualem oporteat esse animam religiosam. « Quanta, inquit divus Bernardus (1), in » affectionibus ordinatio, quanta in moribus disciplina, » quanta in orationibus armatura, quantum in actionibus robur, quantus in zelo terror, quanta denique » ipsi cum hoste congressuum assiduitas, numerositas » triumphorum! » Hæc attendens, seque melioribus parans, se ipsum arguat, et quasi secularis adhuc conversationis hominem damnet.

3. Ostendenda illi miseria statûs hujus, quomodò quasi hecticâ feбри laboret, quâ cum quotidie magis tabescat et conficiatur, quò plûs ea laborabit, minûs illam sentiet.

4. Indicanda pericula, facîle enim consentiet tentationibus, si concutiatur, ut qui non sit fixus in DEO, sed quasi pendulus, et in actibus vix faciet aliquid præclarum vel suâ vocatione dignum: et tandem exponitur periculo deserendæ vocationis. « Quàm multos enim, » inquit sanctus Bernardus (2), videmus, et plangimus, » Fratres, qui dummodò maneat habitus et tonsura, » salva sibi omnia arbitrantur: non considerantes » miseri, quemadmodum, ingratitude vermis interiora corrodens, ob hoc tantum corticem, quem

(1) serm. 39. in Cant.

(2) Serm. contra pessimum vitium ingratitude.

» vident, transforare dissimulet, ne fortè recogitent,
 » et erubescant, ipsâque verecundiâ emendentur. Qui
 » sic interdum in nonnullis consumpta esse interiora
 » universa præsumat, ut non vereatur ad ea, quæ foris
 » apparent, venenatum ducere caput : nisi fortè quos
 » videmus manifestè apostatare à DEO, repentè fieri
 » pessimos arbitramur, et non magis paulatim defecisse
 » cùm comederint alieni robur eorum, et nescierunt. »
 Sed egregiè idem rem omnem quasi oculos subjicit
 his verbis (1) : « Hoc frigus si semel animum, animæ
 » quidem (ut assolet) incuriâ spiritu dormitante,
 » pervaserit, ac nemine deinde (quod absit) inhi-
 » bente, ad interiora ejus pervenerit, descenderit in
 » viscera cordis, et sinum mentis, concusserit affectio-
 » nes, occupaverit consilii semitas, perturbaverit
 » judicii lumen, libertatem adduxerit spiritûs; mox
 » (ut in corpore solet evenire febricitantibus) subit
 » quidam animi rigor, et vigor lentescit, languor
 » fingitur virium, horror austeritatis intenditur, timor
 » sollicitat paupertatis, contrahitur animus, subtra-
 » bitur gratia, protrahitur longitudo vitæ, sopitur
 » ratio, spiritus exstinguitur, defervescit novitius fer-
 » vor, ingravescit tepor fastidiosus, refrigescit fra-
 » terna charitas, blanditur voluptas, fallit securitas,
 » revocat consuetudo. Quid plura? dissimulatur lex,
 » abdicatur jus, fas poscribitur, derelinquitur timor
 » Domini. Dantur postremò impudentiæ manus, præ-
 » sumitur ille temerarius, ille pudendus, ille turpis-
 » simus, plenus ille ignominiâ et confusione saltus de
 » excelso in abyssum, de pavimento in sterquilini-
 » um, de solio in cloacam, de cœlo in cœnum, de
 » claustro in seculum, de paradiso in infernum. »
 Hactenus ille.

5. Intelligat, sicut in naturalibus, in formis remissis
 plurimum esse admixtum contrarii, nec repugnare ali-
 quid esse calidum, quod multum habeat frigiditatis;

(1) Osee 7. S. Bern. serm. 63. in Cant.

itâ in hac tepiditate, et languore plurima esse admixta vitia, plurimas imperfectiones, etiam in iis ipsis virtutibus, quas habere videmur: verbi gratiâ, blandimur nobis de obedientiâ, quod in plurimis obediamus, atque affectum quemdam erga virtutem hanc nobis habere videamur: tamen si obedientia remissa sit et languida, plurimos actus elicimus inobedientiæ, innumeras imperfectiones ex defectu circumstantiarum, et diligentiae ac fervoris in iis ipsis actibus, in quibus nobis de obedientiâ blandimur. Idem de castitate, patientiâ, zelo animarum, ac cæteris. Atque itâ sicut habemus in altero, undè DEUM laudamus, atque confortemur; itâ non deest in altero, undè gemamus. Et hoc sanè diligentissimè perpendendum, quo quasi stimulo ad perfectionem excitemur.

6. Examinet, an languor hic et debilitas, sicut in corporalibus contingit, proveniat ex redundantia malorum humorum: ut si habet fines particulares, et se ipsum quærit; evacuandi humores, alioqui frustrâ nititur. Si ex defectu alimenti, videat quo modo frequentet Sacramenta, meditationes, orationes, et spiritualia: perpendat quomodò non nutriatur, examinet diligenter, et cognoscere satagat. Nam iis non refici, impinguari, et roborari, satis per se malum est; et aliquid indicat subesse, quod accuratè investigandum, et diligenter sit emendandum.

7. Dispensetur, ut frequentius confiteatur et communice; itâ tamen, ut ad præparationem aliquid ei peculiare injungatur, ne si id etiam ex consuetudine faciat, augeatur potius morbus, ut solet, quàm minuatur.

8. Assignetur illi plûs temporis, saltem horæ quadrans, orationi, vel piæ alicui et utili lectioni; ad quam accedat non segniter, sed studiosè quasi ad medicinam quam ex desiderio sanitatis, cum desiderio suscipiat. Nec verendum, ne breve illud spatium litterarum studiis aut aliis exercitationibus aliquid detrahat: sed cogitandum potius cætera omnia languescere, nisi spiritus roboretur.

9. Legat Sanctorum Vitas sibi aptas; plurimùmque proderunt ad id domesticæ, ut beati Patris nostri IGNA-

TII, et aliorum. Legat autem non percurrento, sed ad spiritûs exercitationem.

10. Si renovatio votorum adhuc longiùs absit, valdè conducet, si præmissis Exercitiis spiritualibus per aliquot dies, et diligenti confessione vel ab ingressu in Societatem, vel ab eo tempore quo sic ægrotare cœpit, renovet ipse secretò sua vota, cum desiderio quasi denuò incipiendi, illud apud se constanter statuens, et subindè repetens: *Et nunc quæ est expectatio mea, nonne Dominus? et substantia mea apud te est* (1). Et illud: *Dixi: Nunc cœpi: hæc mutatio dexteræ Excelsi* (2).

11. Accipiat unam aut alteram virtutem congruam, in quarum actibus sese studiosè exerceat: et si nulla eo die detur occasio, saltem in examine petat virtutes illas à DEO, et sese paratum cum desiderio offerat.

12. Mortificet se, negando sibi nonnulla, etiamsi levia, ut excitet spiritum contra carnem; et proprias voluntates ac desideria vel in iis resecare consuescat.

13. Conveniat cum Superiore, eumque obsecret, ut etiam nolentem et querulum mortificet, urgeat, et excitulet: cum eodemque frequenter communicet, et speret de Domini bonitate.

14. Demùm habeat semper præ oculis, quod apud Cassianum (3) Serenus egregiè docuit: cùm enim attulisset à Scripturis juxtà septuaginta Interpretes: *In omni sollicito inest ampliùs; at qui suavis et sine dolore est, in egestate erit* (4). Et iterùm: *Vir in laboribus laborat sibi, et vim facit perditioni suæ* (5): Nec non etiam: *Regnum cælorum vim patitur, et violenti rapiunt illud* (6); subdit: *Nulla namque virtus sinè labore perficitur, nec ulli possibile est, ad istam, quam cupitis, stabilitatem*

(1) Psalm. 38.

(2) Psalm. 76.

(3) Coll. 7. c. 6.

(4) Prov. 14.

(5) Ibid. 16.

(6) Matth. 11.

mentis sine ingenti cordis contritione conscendere: homo enim ad laborem nascitur (1).

CAPUT V.

Difficultas et repugnantia in obedientia.

1. Pulchritudo obedientiæ et necessitas. — 2. Legat accuratè Epistolam beati Patris nostri. — 3. Meditatio de hâc virtute. — 4. Exempla Sanctorum sibi colligat. — 5. Examine causas repugnantia. — 6. DEUM in Superiore agnoscat. — 7. Examine et oratione à DEO petat. — 8. Animi præparatio ad quodvis faciendum. — 9. In proponendo præviæ sint oratio et resignatio. — 10. Quomodò in levioribus assuescat. — 11. Exercendus per biddum in difficilibus. — 12. Interdum piè condescendendum. — 13. Monendus per familiares. — 14. Quid, si desit voluntas in infirmo.

1. OSTENDENDA illi obedientiæ pulchritudo, necessitas, animi tranquillitas, meritum, professio in Societate, quam peculiarem suorum notam beatus Pater noster esse voluit: denique hoc esse præ cæteris votis, ut Sancti et Doctores tradunt, quod verè faciat Religiosum.

2. Ut diligenter et seriò legat per aliquot dies ejus epistolam de obedientia: ibi tanquàm in speculo suas maculas intuetur: ibi quantum à verà obedientia absit, inspiciat, et defleat, confundatur, et erubescat, et excitetur ad meliora.

3. Ut meditationes aliquot appositae de eâ re per plures dies habeat, ut in copiosâ admodum materiâ, de quâ plurima meditari licet, quæ à Præfecto rerum spiritualium suggerenda, et à Scripturis, atque à Sanctis Patribus petenda erunt: et quæ breviter primo puncto attigimus, magnâ cum humilitate dilatari possunt; præ-

(1) Job. 7.

sertim si addantur aliqua puncta de iis quæ juvare, aut retardare possunt.

4. Ut colligat sibi aliqua exempla Sanctorum in hac virtute, quæ ad manum habeat, quibus se subindè ob-
jurgat et reprehendat.

5. Ut examinet diligenter, et cum Superiore et Præ-
fecto spirituali conferat, in quo rerum genere majorem
sentiat animi repugnantiam; et ea undè oriatur, an ex
superbiâ, vanitate, pigritiâ, affectu inordinato ad stu-
dia vel quævis alia, proprio aliquo fine et desiderio,
ut ibi medicinam admoveat.

6. Ut constanter applicet animum, DEUM in Superio-
re cognoscat, nec humanis rationibus et discursibus
det locum: quod malum cum sensim in animum irre-
pat, mirum est, quomodo omnem obedientiæ simplici-
tatem, alacritatem, promptitudinem, denique perfec-
tionem omnem exhauriat. Undè vigilanter advertat, ut
quoties tale aliquid suggeritur animo, veluti venenum
quàm citissimè expellat.

7. Incessanter à Domino hanc virtutem petat, et in
examine tam communi quàm particulari præcipuam
ejus rei curam gerat.

8. Proderit si Superior aliquando jubeat, ut se per bi-
duum aut triduum paret ad aliquid incertum faciendum,
quod fortè contrà ejus voluntatem et sensum erit, ita
tamen, ut animo statuatur nunquàm positivè se in con-
trarium consensurum.

9. Nunquàm aliquid proponat, quin duo illa præ-
mittat, à beato Patre nostro (1) præscripta, Orationem et
Resignationem: quòd si hanc non sentiat, saltem deside-
ret et petat à Domino, statuaturque se etiam reniten-
tem facturum; paulatim enim (ut ait S. Macarius
Ægyptius (2)) dulcescet ipsa virtus, ad quam veluti
reluctantem nunc se adigit.

10. Injungat ei Superior frequenter leviora, et in

(1) Const. 3. p. c. 2. §. 1.

(2) Serm. 19.

quibus noviteum non habere difficultatem, ut sic assuescat ad alterius jussum aliquid facere : post factum collaudet, addat animum, etc.

11. Aliquandoumat aliquod certum, in quo magnam ille habet difficultatem, dicatque, ut ad id faciendum per biduum aut triduum se præparet, ut ex communi consensu id faciat. Ubi fecerit, si alacriter tulerit, recreet et animet, docens eo exemplo fore, ut omnia sint faciliora; si gravatè, laudet patientiam, promittat victoriam, fore ut faciliùs vincat, atque paulatim hâc exercitatione robustior evadat.

12. Aliquando piè condescendat Superior, ut id prætermittat, ad quod gravem sentit repugnantiam; sed ità paternè, ut intelligat ille fuisse piam dispensationem, et suavem condescensionem, tantùm ut proficiat et crescat, et ut robustior factus possit alacriter portare, quod modò non potest. Interim tamen licèt Superior ex parte suâ id faciat, sciat tamen se sibi meritum et vires imminuisse, quas auxisset, si se magno animo vicisset.

13. Moneat eum Superior per Præfectum spiritua-lem, et alios probatos viros, si quos ille habeat familiares, et quibus ipse confidit.

14. Quòd si desit voluntas curationis in infirmo, ut medicamenta respuat, tunc primò acriùs erit stimulan-dus, et causticis, ut aiunt, utendum, ut intelligat se malo in statu et valdè periculoso versari; nec posse propinquare sanitati, qui à remediis abhorreat. Se-cundò orandum pro eo diligenter à totâ domo, tan-quàm pro eo qui periculosè admodùm laborat. Ter-tiò monendus Provincialis. Sed sperandum est, si suscipiatur curatio modo prædicto, paucos futuros adeò rebelles,

CAPUT VI.

Effusio ad exteriora, sive ex ariditate internâ, sive ex quâdam inquietudine.

Causæ ex quibus proveniat. Occupandus in utilibus negotiis. De quibus monendus. Quid si nascatur ex interiori ariditate. — 1. Restringendæ vagationes. — 2. A visitationibus abstinendum. — 3. Regula de non alloquendo externos. — 4. Sese frequentius colligat. — 5. Lectio pia. — 6. Rosarii recitatio. — 7. Versiculi prompti ad excitandum affectum. — 8. Exercitia. — 9. Collectio ante negotia. — 10. Impectus reprimendus. — 11. Vimsibi inferat.

CONSIDERANDUM an id proveniat ex quâdam inquietâ et mobili naturâ: tunc enim licet ea reprimenda sit et dirigenda, tamen reverâ vix assurget, ut fiat homo interior atque collectus, nisi singulari gratiâ præveniat, et ipse studiosè et validè naturam domet; et actibus frequenter, validisque se comprimât. Hic autem occupandus erit ex obedientiâ in negotiis utilibus et piis; coercendus ne in alia dilabatur et diffuat: prudentis enim est, aptè uti ingeniis hominum ad bonum. Monendus ut interrumpat aliquando perpetuitatem actionis, et si nihil aliud, quiescat saltem in cubiculo, legens aliquid spirituale, vel recitans Psalmos aut Rosarium, vel examinans conscientiam, itâ ut omninò abstineat ab exterioribus. Monendus, ut subindè dirigat intentionem, examinet defectus, qui frequenter in talibus subrepere solent, loquacitatis, curiositatis, impatientiæ, nugatoriarum narrationum, adulationis, vanitatis, murmurationum, judiciorum, et hujusmodi. Ex his cautior fiat, et humilior, misereatur sui ipsius, ea apud se vilescat, qui quasi doctus diligere trituram,

vel ad altiora non assurgit, vel mox recidit (1). Studeat ex hac confusione in obedientiâ esse promptior, in injuriis tolerantior, in officiis abjectionibus devotior, in aliorum infirmitatibus magis compatiens, in mortificationibus carnis ferventior: denique compenset aliis officiis et exercitiis, quod in hoc minus habet. Si verò nascatur potius ex quâdam interiori ariditate, qui cum spiritualia et interna non gustet, quærit in exterioribus solatia, aliâ viâ incedendum est.

1. Restringendæ occasionēs vagationis, multa negotia etiam utilia aliis demandando.

2. A visitationibus non per unam aut alteram hebdomadam, sed per aliquot menses omninò abstineat, ut assuescat vel invitus domi sese continere.

3. Omninò servet Regulam, ne accedat ad colloquia externorum, nisi jussu Superioris à Janitore vocatus.

4. His jam contrariis remotis, incipiat frequentius ad cor redire, examen conscientie brevissimè, sed frequenter faciat, se ad se intus revocans, mentem ad DEUM elevans, et vel unico suspirio dicat cum confusione: *Vide, Domine, humilitatem meam, et laborem meum* (2).

5. Præfigat sibi certum tempus ad piam lectionem, saltem bis in die, quâ vires reparet.

6. Unam aut alteram decadem Rosarii divisam, per totum diem recitet, petendo, proponendo, et compungendo, desiderando, gratias agendo, etc. Bonum aliquem spirituales affectum, si non ubertim sponte fluentem, saltem humilitate et assiduâ quasi retractione exprimat.

7. Habeat ad manum expeditè versiculos aliquot è Scripturis, qui compunctionem excitent, quos sibi colligat, vel ab alio collectos memoriter discat; verbi gratiâ: *Super custodiam meam stabo, et figam gradum super munitionem, et contemplabor, ut videam quid dicatur*

(1) Osee. 10.

(2) Psalm. 14.

mihi, et quid respondeam ad arguentem me (1). Item : *Sicut aqua effusus sum* (2). Et illud : *Fili mi, ne effluas* (3). Et illud : *Spiritus sanctus discipline effugiet fictum, et auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu* (4). Et illud : *Qui minoratur actu, sapientiam percipiet* (5), et innumera hujusmodi, quæ cum aliquo desiderio subindè jaculetur.

8. Exercitia spiritualia, etiamsi ægrè contineri possit, per plures dies faciat.

9. Antequàm negotia aggrediatur, colligat sese, dicatque cum sancto Bernardo : *Ubicumque fueris, tuus esto : noli te tradere, sed accommodare*. Ubi verò perfecerit, redeat ad se statim, et negotia, quoad poterit, aliquantulâ quiete interrumpat : nam vel tantillum sedere in viâ, vires fesso reparat : nec est omnium, inter strepitus viarum, et negotiorum, DEO sibi que esse præsentem.

10. Ubi impetus ad aliquid agendum impellit, hoc ipso aliquâ morulâ se detineat, ut assuescat non sequi statim animi impulsus.

11. Postremò intelligat, nisi vim sibi inferat, seque quibusdam quasi catenis vinciat, etiamsi natura et consuetudo reluctetur, omninò nihil promoturum : sed si id faciet, paulatim dulcescet illi DEUS, et spiritus alium atque internorum tractatio reddetur quotidie firilior. Morbus enim acediæ et evagationis nullâ aliâ ratione magis exaggeratur, Cassianus et experientia docet, quàm si cedamus.

(1) Habac. 2. 1.

(2) Psalm. 21. 15.

(3) Prov. 3. 21. juxtâ LXX.

(4) Sap. 1. 5.

(5) Eccli. 38. 25.

CAPUT VII.

Amor excellentiæ et honoris, vanitas, undè plurimi defectus, excusatio et defensio in culpis.

1. Morbi leviores signa gravioris. — 2. Quales fructus superbiæ. — 3. Remedia per meditationem. — 4. Per examen. — 5. In quibus se exerceat. — 6. Remedia à sensu magis abhorrentia sequatur. 7. Publicæ reprehensiones in hæc re utiles. — 8. Æmulos præcipuè colat. — 9. Reticere sua. — 10. Quid in hæc tenendum. — 11. Viriliter decertandum.

1. INTELLIGAT infirmus ante omnia, sicut in morbis corporalibus contingit, ut levissimum sit aliquando symptoma, si per se spectetur, quod tamen valdè timendum est, si advertatur undè proveniat; ità erumpentia quædam signa vanitatis, amoris excellentiæ, et hujusmodi, quæ interdum à nobis parvi fiunt, indicare non levem superbiæ morbum. Ea autem cum duplex ponatur à sanctis, præcipuè verò à Cassiano lib. 12. de Instit. hæc, de quâ nunc agimus, valdè carnalis est et crassa.

2. Animadvertat, amarissimos indè oriri fructus, eosque frequentes, quibus miseram animam cibari sæpius in die contingit: in rebus enim Obedientiæ, ubi aliquid non est speciosum, magnam inveniet difficultatem in illatis molestiis: et si quid contingat (quod frequenter accidit) in quo non videatur magni fieri, impatientiâ et tristitiâ maximâ obruetur: in ministeriis nisi ab omnibus collaudetur, animum despondebit. Contrâ efferetur, cæteros despiciet, et fiet intolerabilis, si pro voto laudetur: opera quæ faciet, sæpissimè intentionis impuritas maculabit: multa prætermittet ex

tumore bona, quæ alioqui faceret : directionem , et exhortationem non admittet : unionem fraternam sæpissimè lædet : in culpæ cognitionem nunquàm consentiet : at ubi est defensio peccatorum , quid boni sperandum ? Legat diligenter Cassianum dicto libro 12. cap. 29. de signis superbix ; imò accuratè , et cum meditatione non semel totum librum duodecimum , et præcedentem , qui est de Cenodoxiâ ; et inveniet tam causas morbi , quàm remedia egregiè descripta.

3. Meditationes de humilitate , ejus pulchritudine , utilitate , necessitate : item de superbix fœditate , iniquitate , damnis , etc. , non perfunctoriè , sed adhibitâ diligenti exercitatione per aliquot dies aggrediatur : certòque apud se statuatur , non esse hujus morbi curam levem aut facilem. Petatur itaque à Domino assiduis tum suis , tum aliorum precibus sanitatem.

4. Ubi viderit per examen fructus malos pestiferæ hujus radice , recurrat statim ad eam , ibique se reprehendat , ibi gemit , nec unquàm alteri causæ , præsertim aliorum culpæ , defectum tribuat.

5. Contrariis operibus constanter insistat : In humilioribus exerceatur , non modò officiis domesticis culinæ , etc. (1), quæ juvant quidem , et ad impetrationem conferunt ; sed multò maximè in iis functionibus , ad quas minùs afficitur , et quæ ab aliis minùs suspiciuntur , et si detur optio , eligat semper humiliora.

6. Proponat Superiori ea media suscipienda , à quibus sensus magis abhorret : et sciat , si curari seriò velit , sibi contrà se cum Superiore conspirandum , ut et ipse sibi vim inferat , et Superior variis mortificationibus et humiliationibus , quasi conjunctis copiis , eum juvet.

7. Capitula , seu publicas reprehensiones , non ad externam tantum speciem , et , ut dici solet , pro formâ ; sed ad humiliandum , et verè confundendum apposita petat. Dentur aliquando non petenti , imò nec cogitanti (de quo tamen , antè quàm fiat , cum illo statuisset

(1) Exam. c. 4. § 28.

oportet), ut cum majore præparatione et fructu suscipiat.

8. Si quis est domi, cum quo peculiaris aliqua ratio æmulationis subsit, hunc præcipuè colat; sed ab eo contrà, juxtà præscriptum Superioris; quasi ex composito, in specie exteriori contemnatur.

9. Nunquàm sua narret, etiam prætextu ædificationis: quod enim sanis cibus esse potest, infirmo nocet: nec est infirmorum, ut in ejusmodi narrationibus DEI gloriam, non suam quærant.

10. In hoc præcipuo hoste debellando illud tenendum est, ut sine intermissione eum persequatur, semperque faciat contrarios aliquot actus, dicens cum Scripturà: *Perdam Babylonis nomen, et reliquias, et germen, et progeniem* (1). Et item: *Persequar inimicos meos, et comprehendam illos: et non convertar, donec deficient* (2).

Postremò intelligat, nisi viriliter decertet, non modò futurum se quotidie erga hostem hunc debiliorem, sed etiam paulatim morbum ipsum minùs cogniturum, ità ut cùm fiat assiduè magis superbus, et gloriæ cupidus, videatur sibi semper humilior et sanctior: hæc enim est morbi hujusmodi natura, hic lethargus.

(1) Isai. 14. 22.

(2) Psalm. 17. 32

CAPUT VIII.

Inclinatio ad sensualitates, amicitias, otiositates et scurrilitates.

Natura hujus morbi. — 1. Religioso homine indignus. — 2. Singularia vitet. — 3. Temperantia illi pernecessaria. — 4. Querelas vitet. — 5. Corporalis afflictio addenda. — 6. Silentium. — 7. Quid cum cessandum est. — 8. Quid cum ad externos vocatur. — 9. Peculiares affectus vincendi. — 10. Orationis studium. Quid cum carnis tentatione pulsatur.

MORBUS hic crassior, et magis carnalis est; nec adeò difficilis curationis, modò mediocri aliquà cautelâ sese curet ægrotus.

1. Itaque intelligat, hanc religioso homine, qui crucifixus esse debet, valdè indignam esse, et vilem, ac turpem agendi rationem, ut sic confundatur, et reputet se omnibus vilior.

2. Nunquàm admittat, multò minùs quærat, in victu, vestitu, vel recreationibus aliquid singulare: et si ab externis offeratur, rejiciat; vel si justis ex causis recusari non possit, ad Superiorem pro infirmis referat.

3. Extra tempora prandii, et cœnæ, etiamsi maximò se affici sentiat, nihilumat: nam servare aliquid apud se, etiam Superiore consentiente, sumendum pro libito, probandum non est; nec etiam ædificat, Dispensatorem aut aliquem alium fratrem eâ de causâ interpellare.

4. De iis quæ domi dantur, pane, vino, carnibus, memor paupertatis et mortificationis, nunquàm conqueratur, sed curet semper optare viliora: et si quando

tale aliquid subrepserit , agat potius DEO gratias pro qualicumque sanctæ paupertatis experimento.

5. Nec carnem nutriens, contrà se imprudens exacuatur, memor sit, ad interiores meditationes et virtutis actus addere etiam corporales afflictiones, disciplinas, et alias pœnitentias: petat eas, et statas habeat; nec imprudenter sibi blandiens putet, quòd magna certamina non sentiat, se hujusmodi rerum usu et exercitatione non egere.

6. Silentium diligentissimè servare studeat : vix enim credi potest, quantum hæc disciplina silentii conferat sive ad vitandas innumeras maculas, quas ex inordinatâ locutione contrahimus; sive ad libertatem quamdam, quæ sensualitatem nutrit, coërcendam. Experiatur, et intelliget.

7. Si quando, labore et fatigatione urgente, aliquid cessationis fuerit necessarium; non quærat colloquia, non alios advocet, non circulos cogat: sed poterit solus per aliquod temporis spatium in horto, vel alibi ambulans, elevare ad DEUM mentem; versiculis psalmoreum, vel hymno aliquo, non quidem per modum intensæ orationis, sed ad relaxationem, et spiritum recreandum, gratias agendo, petendo, desiderando. Quibus si quis exercitatus fuerit, inveniet innumeros spirituales affectus, qui faciliè quasi de corde profluent: quibus non solum elevari spiritum, sed corpus etiam à labore sentiet recreari. Quòd si aliqui id non experiantur, intelligant indè potius provenire, quòd terrenas consolatiunculas consecretur, et otiosis narrationibus atque colloquiis delectentur.

8. Cùm ad externos vocatur, vel eos invisit, proponat et peculiari provisione statuatur cavere à facetiis, nugis, novis vel audiendis vel narrandis: et si incidant, pio aliquo colloquio interrumpat, captatâ ex iis quæ dicuntur, occasione.

9. Si peculiari aliquo affectu, etiam naturali, et veluti sympathiâ affici se erga aliquem sentiat, curet statim initio omnem extraordinariam communicationem

abrumperè, et communi tantùm charitate illum amplecti (vix enim dici potest, quanta incommoda oblocutionum, detractio- num, querelarum, delationum, suspicionum, inimicitiarum, conventiculorum, munusculorum, et similium, ex singulari, et extraordinariâ communicatione oriantur:) sed omnes uno spiritu complectatur.

10. Postremò orationi, et rebus internis plùs se dedat : gustato enim spiritu, desipient nugæ istæ.

Ilic de tentationibus contrà castitatem aliquid esse attingendum, quibus non est dubium quin tales infirmi frequenter pulsantur, licèt interdùm attendere vel dissimulent vel negligant; sed et morbi ipsius periculum, et lapsùs gravitas, et ignominia, et pleraque alia infirmos ad medicinam exstimulant. Sed quo pacto orationibus et jejuniis, pœnitentiis, occasionum fugâ, humilitate, manifestatione tentationum, lectionis instantiâ, occupationibus sanctis, frequentiâ Sacramentorum, et plurimis aliis remediis occurrendum sit, pleni sunt libri Sanctorum. Quâ diversitate item curandi infirmi sint, si morbus incipiat ab animâ per suggestiones, et redundet in corpus; vel contrà, si ex carnis petulantia redundet in animam: quomodò, si cogitationes turpes importunæ, vel in phantasiâ pululent ex malis habitibus, vel fiant immissiones per angelos malos, quantâ discretione discernendum; quæ curatio adhibenda: hæc peti possunt à plurimis Doctoribus, qui eâ de re copiosè scripserunt, præsertim verò sancto Bonaventurâ, *tract. de puritate conscientie*, cap. 12; et de reformatione mentis, parte 2. cap. 22. Gersono Cancellario de exercitiis discret. simpl. de malarum cogitationum causis atque remediis, cap. 3. et a'ibi sparsim.

CAPUT IX.

Profunditas et defectus claritatis, ità ut nec ipsi se aperiant, nec intelligantur, et deferri gravatè ferant.

1. Conscientia primùm discutienda. — 2. Quanti fecerint sancti Patres. — 3. Ostium diaboli est profunditas. — 4. Ratio tacendí mala est. — 5. Superiori fit amabilior et charior, se manifestans. — 6. Superior eum lucretur : quomodò ? — 7. Similis defectus exempla. — 8. Quid, quando ab aliis manifestatur. — 9. Crebra conscientiae redditio. — 10. Pericula ex profunditate. — 11. Lectio et meditatio similium.

1. PRIMÒ monendus diligenter, ut disculiat, et dispiciat attentius semetipsum : nam tenebræ hujusmodi, quibus se celari quis cupit, ferè conjunctæ esse solent cum tenebris interioribus, ità ut in animà illà nec claritas propriæ cognitionis, neque lux quædam in agendis, nec splendor divinorum soleat apparere ; sed reverà tenebricosa omnia et confusa, ità ut nec divinarum inspirationum et actionum motiones pacatæ sentiantur, nec pulchritudo virtutum sine magnà nebulà et fumo, imò etiam caligantibus oculis omninò cernatur.

2. Perpendat, quanti fecerint semper sancti Patres hanc animi sinceritatem, et claritatem in agendo cum Superiore, et Rectore spirituali ; quàm multa exstent exempla, quid sanctus Basilius, Reg. fusi disput. resp. 46., ubi citat illud Proverb. 18 : *Qui non medetur sibi ipsi, frater est sua opera dissipantis*, juxtà LXX. Nostra editio habet : *Qui mollis et dissolutus est in opere suo*, etc. ; quid Cassianus (1), quid beatus Pater noster, quid denique omnes, qui de perfectione scripserunt, senserint.

3. Sciat nullo alio vitio ità aperiri ostium Satanæ.

(1) Collat. 2.

qui est spiritus tenebrarum , qui cùm ejusmodi anima pro suo arbitratu sine ullo interpellatore liberè agit , et multa facilè persuadet ; nec ullo alio vitio ità remediis omnibus occludi aditum : quare se ipsum aperiendo , tentationes facilè vincet , quibus tacendo succumbet.

4. Si nihil aliud , ratio ipsa , quâ tacetur , mala est et suspecta. Aut enim superbia prohibet , ne defectu manifestato vilior reputetur ; aut negligit manifestare se , quia putat sine ullo duce suam sibi prudentiam sufficere , quod etiam arrogantiae et seuperbiae est ; aut humano aliquo fine sibi proposito , veretur , ne hæc manifestatio sibi ad eum consequendum impedimento sit. Denique , si mediocriter se examinet , inveniet statim radicem ejus rei non bonam.

5. Instruendus est , non solùm hoc nomine non futurum eum Superiori minùs charum , imò contrà multò chariorem : nam non modò actus ipse manifestationis virtutis est , sed humilitas , quam hoc facto ille ostendit , desiderium curationis , fiducia cum Superiore , spes ipsa sanitatis , nescio quo , sed miro tamen modo longè amabiliorem Superiori reddunt , quàm ipse defectus opinionem minuat : cùm præsertim culpa in eo , qui se candidè manifestat et juvari desiderat , non tam ut culpa , quàm ut infirmitas , (quæ compassionem magis movet quàm indignationem ,) à Superiore spectetur.

6. Ad hoc vehementer juvat , si Superior juxtà regulas (1) , crebrò et magnâ charitatis significatione , cum eo agat ; ut opinio amoris in Superiorem fiduciam generet , consuetudo minuat pudorem , et suavitas agendi erigat pusillanimitatem.

7. Juerit , si captatâ prudenter occasione , defectus aliquos , in quibus ille majori pudore suffunditur , de aliis nonnullis (tacito eorum nomine , nisi essent illi jam sancti , et res narraretur in libris) ad exemplum adducat ; addens diuturnitatem morbi , pugnae difficultates , modum

(1) Reg. 25. Rect. et 26. Præp.

victoriæ, vel alia quæ ad rem facient, eumque exstimulent ad vires concipiendas.

8. Cùm ab aliis manifestatur, monendus suaviter, addendi stimuli, quare meritum sese manifestandi passus sit sibi præripi, cùm etiam secundùm hominem, quise manifestat, minorem sentiat pudorem. Interdùm, prudenter culpam extenuando doceat, non fuisse causam, cur tantoperè rem celatam esse voluerit. Interdùm, docendo hanc occultationem auxisse culpam per se non magnam. Interdùm addendo, ut videat quid mali faciat vel pusillanimitas, vel propria æstimatio: quia quod solâ manifestatione facilè fuisset curatum, jam factum est alicujus momenti, undè necesse sit petere, inquirere, examinare, et hujusmodi.

9. Hortandus, ut crebrius, etiam sinè magnâ necessitate, conscientiam suam, et defectus aperiat; quò sic assuescat, et quotidie levius inveniet, et melius habebit. Addendum, si surreptio, vel mala consuetudo potuit culpam elicere, voluntate quasi dormitante, cur ipsa voluntas volens et vigilans non eliciat pro imperio longè facilius confessionem?

10. Monendus, si non videt, ut credat saltem, si non valdè constanter contrà se pugnet et vincat, fore ut in dies deterius habeat: nam et plura, et diù tacita manifestare, majorem adfert confusionem, et tacendi habitus contrahitur, et tenebræ augentur, et conscientia sensim obduratur.

11. Postremò proderit legere hujus rei documenta et exempla, meditari pericula eorum qui ità vixerint: contrà, serenitatem, meritum, conscientiæ tranquillitatem, et innumera bona eorum qui confusione calcatâ sese manifestârunt, et dirigendos spirituali Patri tradiderunt. Denique perpendat apud se, an fuerit unquàm aliquis sanitatis cupidus, qui morbum celaverit, an quis ità demens, qui cùm possit Patri spirituum DEO, omnia perspicuè videnti, humili suâ accusatione reconciliari, malit se cum confusione abscondere(1). Verè insania falsa

(1) Psalm. 39. 5.

CAPUT X.

Iracundia, et impatientia, vel subitæ et frequentes, vel diuturnæ aversiones.

1. Quando fuerint aversiones diuturnæ. — 2. Per confessarium reconciliandus fratri. — 3. Per Superiorem reconcilietur quamprimùm. — 4. Superior quomodò alloquatur offensum. — 5. Omnino tollenda amaritudinis causa. — 6. Charitatis signa peculiariter mutuò exhibenda. Quid cum alteri culpam imputat. Videndum quæ Libro 8. de spiritu iræ ponit. — 7. Quid si fuerint subitanæ hæ passionis. — 8. Monendi domestici, ut vitent contentiones. — 9. Superior severè iratum ne excipiat. — 10. Superior ne turbetur. — 11. Quid Superiori faciendum, si in hoc deliquerit. — 12. Particularis examinis usus.

1. Si fuerint aversiones diuturnæ: Primò monendus erit amanter, sed seriò, quàm hoc indignum sit Christiano homine, nedum Religioso, qui inter fratres vivens, unius moris et cordis cum cæteris esse debet. Et ut recogitet ex humilitatis defectu impatientiam nasci: ideò factum alterius, quo succensus videtur, non tam fuisse causam commotionis, quàm manifestationem veritatis occultæ. Videnda quæ pulcherrimè disputat Cassianus Collat. 13. cap. 13. 14. 15. et 16.

2. Exstimulandus per Confessarium, nec sicut in cæteris imperfectionibus tolerandus diutius, quin efficaciter semel se vinca, et deposità omni amaritudine jungatur fratri; sciens nec orationes, nec actiones cæteras tales esse posse, quales oportet, nisi hoc diligenter fuerit emendatum.

3. Curet Superior, ut cum fratre quamprimùm redeat in gratiam, nec ullâ ratione permittat, si quando id contingat, ut signa communia salutationum, col-

loquiorum , et officiorum , ei hujusmodi , sibi invicem negent : quod ne in militibus quidem contubernali-
bus toleratur : nec ullâ excusatione , aut dissimula-
tione id permittendum , tum quia grave est , tum quia
magis dissensiones nutrit , et domui scandalum.

4. Superior alloquatur etiam illum , cui offensus est ,
ut is , quamvis nullâ suâ culpâ ab illo ita tractetur ,
vincat tamen in bono malum , humiliet sese , adeat
primus , blandè hominem alloquatur , provocet modis
omnibus ad charitatem (1). Denique ipse Superior ,
vel alius sit mediator , ut omninò et absque morâ res
componatur.

5. Non admittat Superior , quod frigidè dici solet ,
se per DEI gratiam nihil mali illi velle , non sentire
in animo rancorem : tantùm non posse illum liben-
ter videre , non cum illo ex animo agere , diversita-
tem complexionis , morum dissonantiam non permit-
tere , ut placidè convivere possint. Hæc omnia refel-
lenda sunt tanquàm à nobis aliena , et excusationes in
peccatis , atque amaritudinis germina à pessimâ radice
profecta : nec ferendum , ut diutius venenum in pec-
tore servantes , gravius afficiamur. Erimus enim in tene-
bris , et ira multa audebit. « Non enim erubescit in
» tenebris ait sanctus Augustinus cùm super eam
» sol occiderit (2). » Luce quippe charitatis , et unita-
tis vel extinctâ , vel passionum et mali affectûs nebulis
et caligine præpeditâ , deteriora contingent in animo ,
sive in alterius , sive in proprium detrimentum , quàm
quæ in corpore solent in tenebris ambulanti.

6. Efficiat , ut peculiaria signa charitatis exhibeat ei
cui offensus est , cum illo amanter agendo ; si quid po-
test , pro illo præstando ; si infirmus fuerit , sæpius
visitando , illi inserviando , etiam sensu reluctante.
Denique urgeat , ne plûs patiatur in suo pectore viru-
lento indignationis affectum , quàm Christi dulcedi-

(1) Rom. 12.

(2) Ad Profuturum Epist. 119.

nem regnare. Idem agat cum altero, ita ut mutuis officiis charitas certet. Sic enim, DEO juvante, sanabitur. Quod si alter in alterum rejiciat culpam, docendus quod Cassianus docuit, ubi agit de spiritu tristitiæ (1). Quæ quoniam egregiè rem attingunt, et paucis graviterque illam explicant, placuit etiam hic adscribere. Sic itaque habet : « Ideoque creator omnium DEUS, »
 « opificii suæ curationem præ omnibus noseens, et quia »
 « non in aliis, sed in nobismetipsis offensionum radi- »
 « ces causæque consistorent; non deserenda præcepit »
 « fratrum consortia, nec vitari eos, quos læsos à no- »
 « bis, vel à quibus nos arbitramur offensos, sed de- »
 « liniri jubet; sciens perfectionem cordis non tam se- »
 « paratione hominum, quàm patientiæ virtute conquiri; »
 « quæ firmè possessa, sicut potest nos etiam cum iis, »
 « qui oderunt pacem (2), pacificos conservare, ita si »
 « parata non fuerit, ab his quoque, qui perfecti ac »
 « meliores nobis sunt, facit jugiter dissidere. Occa- »
 « siones enim commotionum, ob quas eos, quibus »
 « jungimur, deserere festinamus, in conversatione hu- »
 « manâ deesse non poterunt: et ideo tristitiæ cau- »
 « sas, ob quas à prioribus separamur, non evadimus, »
 « sed mutamus. Procurandum itaque nobis, ut nostra »
 « potius emendare vitia, et mores corrigere festine- »
 « mus: quæ procul dubio si fuerint emendata, non di- »
 « cam cum hominibus, sed etiam cum feris et bel- »
 « luis facillimè nobis conveniet, secundùm illud quod »
 « in libro beati Job dicitur: *Bestiæ terræ pacatæ erunt* »
 « *tibi* (3): extrinsecus quippe venientia non verebimur »
 « offendicula, nec ulla poterunt scandala nobis do- »
 « foris inferri, si in nobismetipsis intus radices eo- »
 « rum receptæ insertæque non fuerint. Pax enim »
 « multa diligentibus legem tuam, et non est illis scan-

(1) Cassian. l. 9. c. 7. 8.

(2) Psalm. 119. 7. Job. 5. 23.

(3) Job. 5. 23.

« *datum* (1). » Hactenùs ille. Videnda etiam quæ libro 8. de spiritu iræ ponit, præsertim à cap. 8. usque ad 15. Legendus idem Collatione 16. Abbatis Joseph de Amicitia, per totam, præsertim verò cap. 15. 19. et 17. usque ad finem. Ex quâ tamen Collatione in cap. 27. nullo modo prætermittenda duxi pulcherrima atque efficacissima verba, quibus locum illum apostoli explicat: » *Date locum iræ* (2): Hoc est, inquit, non sint corda- » vestra sic impatientiæ et pusillanimitatis angustiis » coarctata, ut violentiam commotionis procellam, cum » irruerit, sustinere non possint: sed dilatamini in cor- » dibus vestris, suscipientes adversos iracundiæ fluctus » in illis extentis sinibus charitatis, *quæ omnia suffert, om- » nia sustinet* (3). Et ita mens vestra amplitudine lon- » ganimitatis ac patientiæ dilatata, habeat in se con- » siliorum salubres recessus, in quibus receptus » quodammodo atque diffusus teterrimus iracundiæ » fumus, protinùs evanescat. » Hæc de aversione et irâ diuturnâ.

7. Si verò fuerint impatientia et ira vel excandescencia subita, quæ frequenter contingunt, statim evanescunt; docendus erit occasiones antevertere, quibus se novit accendi, et paratus atque munitus accedat: cumque ebullire ferventiores spiritus senserit, saltè per aliquod spatium sileat. Vix enim credi potest, si verba affluere incipiant, quàm difficilè coerceantur, et quàm animus excandescat: contrâ, si contineantur, facilè sedatur et conquiescit.

8. Moneat Superior domesticos, quos expedit, ut cum viderint illum iratum, vitent omninò contentiones, et suaviter colloquia declinent, vel prudenter ad alia transeant; alioqui excitantur rixæ; et commotione vehementiùs irritatâ, in ea prorumpitur ali-

(1) Psalm. 118. 165.

(2) Rom. 12. 19.

(3) I Cor. 13.

quando, quæ etiam, cùm ira deferbuerit, faciliè emendari non possint.

9. Cùm ad ipsum Superiorem iratus accesserit, et verba effuderit, qualia turgentes animo solent; caveat diligentissimè, ne illum severè excipiat, sed molli responsione iram frangat (1). Super omnia autem videat, ne verba aliqua arripiat et exaggeret quæ ille incondita protulit; verbi gratiâ: Quid est hoc? Quid dixisti? Itane Superiori? An oblitus es cum quo loquaris? Non meministi te esse Religiosum? et hujusmodi cætera. Hæc enim tunc vehementer accendunt, et alioqui satis per se exacerbatum exasperant: sed suaviter ad orationem hortetur, monens ut redeat ad ipsum, quem inveniet suū amantissimum; sperare se, ubi perturbatio illa humana conquieverit, fore ut omnia benè componantur. Ubi deferbuerit spiritus, et redierit quietus, tunc paternè corrigit. Itâ tamen, ut etsi illius culpæ et commotionis turpitudine illi ostendatur, tamen animatus semper ad emendationem, et bonâ spe ille recedat. Novimus enim aliquos præ vehementiâ usque ad pallorem et tremorem affectos, etiam dimissionem à Societate in illo fervore petiisse: deinde placidè à Superiore placatos, rediisse non solùm pœnitentes errati sui, et humiliores, sed etiam quietiores et promptiores, quàm ante commotionem fuissent.

10. Caveat in primis, ne ipse vicissim, ut fieri potest, offensus verbis, incipiat etiam turbari, et perturbato animo verba verbis rependere: hoc enim pessimum esset et perniciosum: sed si quid contrâ se jactet, non magis moveatur contrâ illum, quàm soleat mater inserviens contrâ filium phrenesi laborantem, cujus dicta vel facta compassionem ei potius, et lacrymas teneritudinis, quàm stomachum movent.

11. Efficiat, ut quoties in hoc errare contigerit, assumat ille sibi levem aliquam pœnam, quam cùm

(1) Prov. 15.

primum solvat : hoc enim facile et leve medicamentum , tum ex humilitate , tum ex aliquâ interruptione illius turbidi affectûs , tum ex impetratione divini respectûs et misericordiæ , non levis esse momenti , si perseveraverit , experietur.

12. Tandem addat examen particulare , adhibeat peculiare orationes , petat publicas reprehensiones et pœnitentias : si enim constanter egerit , non modò sanabitur , sed mutabitur in mansuetum , tractabilem et patientem.

CAPUT XI.

Laxitas in observatione Regularum , et libertas ; denique conscientia minimè timorata.

1. Meditari , cur omnia reliquerit. — 2. Aliud est ex subreptione , aliud facillè delinquere. — 3. Tepiditatis effectus. — 4. Profectum in spiritu examinet. — 5. Quanto merito se privet. — 6. Semper perfectionis habenda ratio. — 7. Qualiter juvandus. — 8. Quid cùm in re gravi peccat. — 9. Associandus alicui spirituali viro. — 10. Exercendus seriò in spiritualibus Exercitiis.

1. MONENDUS ut consideret , quo fine tanto apparatu relinquendi omnia , parentes , bona , honores , etc. , se ipsum alieno subjecit imperio , nimirum ut ad perfectionem , et cordis puritatem tenderet. Quare ergo post tot labores et egregia facta ità desipit in minoribus , ut ex istâ laxitate illud non apprehendat , ob quod solum apprehendendum tanta præstitit ? Multa possunt adferri exempla , ut hæc stultitia manifestetur.

2. Intelligat , aliud esse ex subreptione in multis delinquere , sed in virtutibus tamen strenuè se exercere , temptationibus resistere , proponere meliora frequenter

ad perfectionem adspirare, nihil negligere; ubi erraverit, statim teneritudine conscientiae compungi, surgere alacriorem, jacturam levem majori fervoris atque virtutum lucro resarcire: aliud verò esse id, quod ipse facit, facile delinquere, nullo metu stimulari, ubi manifestè mortale non suspicatur, leviter continere, ex imperfectione non solum non assurgere ad meliora, sed de unâ in aliam quasi sponte volutari. Itaque ne sibi blandiatur, ad insipientiam sibi usurpans illud, quod similes solent: *In multis offendimus omnes*; et: *Septies in die cadet justus* (1). Hæc enim gemitibus potius digna sunt, quàm ut ità quasi levi joco dicantur.

3. Nisi caveat seriò ab hâc tepiditate, videat ne cadat in profundum. Solet enim ista DEO vomitum provocare (2). Legatque Cassianum, Collat. 4. de Concupiscentiâ carnis, cap. 19. lib. 4. de Instit. renunt. cap. 34., ubi egregiè docet, quod experienciâ comperitum est in plurimis, hujusmodi homines magno in periculo versari. Quòd si etiam in graviora non cadant, Domino miserante, tamen nihil præclarum ad DEI gloriam, nihil ad proximorum utilitatem, vel Societatis ædificationem ab iis posse exspectari. Et si nihil aliud, certè vita ipsa tepidorum valdè misera est, et intolerabilis, et ut sanctus Bernardus loquitur, plena miseriæ, et doloris, et inferno planè proxima, umbra mortis jure censetur. Videnda, quæ idem sanctus (3) egregiè docuit in hæc verba: Sunt iterùm multi inter nos, etc. Et Ser. 6. ibid. Contrà sanè invenire est homines pusillanimes et remissos, etc.

4. Videat qui ejusmodi est, et inspiciat profundius intrà se, quæ signa habeat proficientis jam, ut sanctus Bonaventura loquitur, roboratæ charitatis, qui post

(1) Jac. 3. 2. Prover. 24. 10 ut S. Greg. in c. 1. Reg. c. 15. et Cassian. in Collat. 22. c. 13.

(2) Apoc. 3.

(3) S. Bern. Serm. 3. et 5. de Ascens.

abrenuntiationem, et tantum temporis in hac viâ consumptum, certè plura deberethabere. Quis sensus filialis et casti amoris cor ejus pungat, ut tanto Patri, talique sponso timeat displicere? hæc divitiæ salutis, hic thesaurus juxta Isaiam (1). De quo timore Cassianus (2) pulcherrimè. « Vel tenuem, *inquit*, amoris formidat offensam, atque in omnibus non solùm actibus, » verùm etiam verbis attonitâ semper pietate distenditur, ne erga se quantulumcumque fervor dilectionis illius intepescat. » Hæc ille. Plangat igitur sub religioso habitu animam secularem; exsurgatque velociter.

5. Quot præclaras merendi actiones, et quot Obedientiæ virtutum actus sibi permittat elabi: nec dubitet se in dies majores mentis tenebras, et pertinaciorem conscientiæ duritiem incursum.

6. Nunquàm in electione eorum, quæ agere intendit, perpendat tantùm, an hoc mortale sit, necne; sed assuescat potiùs considerare, an hoc majoris sit perfectionis, et an magis DEO placeat, an illum vel leviter contristet: quale enim signum est amoris, illo modo agere cum DEO? aut quis ferat filium dicentem: Reverà diligo Patrem, sed citra lethalia vulnera, et mortem, quidquid ei injuriarum et molestiarum inferre potero, faciam omnia sine respectu ullo et liberrimè: nec tantillùm curo, magis an minùs me ei placeam, modò hæreditate non privet, vel morte puniat.

7. Etsi aliquando pro transgressione Regularum, et nimia libertate bonum est ei etiam pœnitentias injungere; sciat tamen Superior hæc medicinâ nunquàm tales ad sanitatem mentemque reduci. Quare qui hoc morbo laborat, excipiendus erit seriò, et secretò ac graviter arguendus, ut de statu vitæ suæ diligenter deliberet, se ipsum intrâ se colligat, obligationem perpendat, ac si denuò de Societatis ingressu cogitaret.

(1) Isai. 33.

(2) Cass. Coll. 12. c. 13.

8. Cùm in aliquâ re graviore deliquerit, putâ dando, vel accipiendo, vel hujusmodi, et quantitas fuerit aliqujus momenti, etiamsi reverâ non pervenerit ad mortale; tamen perurgendus erit de periculo, et dubio, ne mortale admiserit; et itâ terrendus, ut videat, quàm verum sit illud: *Qui spernit modica, paulatim decidet* (1). Si litteras acceperit vel miserit inscio Superiore, graviter objurgandus: Videat quò tendat, caveat insidias Satanae; non suadere illum ista, quæ laxis leviora videntur, nisi ut pertrahat ad graviora. Si de aliquo murmuraverit, vel denique aliquid paulò gravius admiserit; ibi paternè quidem, sed valdè seriò monendus, et pœnitentiæ, capitula, et alia addenda, sed præcipua tamen vis, ut dictum est, in privatâ admonitione ponenda. Si nonnullis res innotuit, coram illis etiam, si itâ expedit, erit arguendus, ut saltem erubescat, sciatque se sub jugo Domini esse.

9. Assignetur ei aliquis contubernalis, vel in officio collega, cujus exemplo et observantiâ confundatur et incitetur; cujus colloquiis, datâ occasione, accendatur. Hæc enim interdum magis movent, et pudorè afficiunt, quàm consultò adhibitæ correptiones.

10. Denique collectio ad interiora, spiritualia Exercitia, meditationes de perfectione, seria et non perfunctoria examina, etiam particularia, et quidquid ad spiritum instaurandum confert, huic proderit. Et quoniam infirmitas hæc valdè similis et conjuncta est secundæ, id est, languori spirituali, quæ dicuntur in quarto capite ferè plurima, huic etiam prodesse valdè poterunt.

(1) Eccli. 10. 1.

CAPUT XII.

Imaginatio infirmitatis, aspirare ad quietem, et recusare ministeria.

Non faciliè damnandus. — 1. Compatiendum sic affecto. — 2. Quid cum infirmitas non apparet. — 3. Alia remedia abhibenda. — 4. Aliæ dentur occupationes. — 5. Et quas ferre posset. — 6. Post aliquod tempus urgendus suaviter. — 7. Quid post longanimitatem. — 8. Obloquia cæterorum coercenda. 9. Cœli mutatio.

ANTE omnia Superiori cavendum, ne cum aliquis alioqui vir bonus, et qui aliquando cum ædificatione laboravit, infirmitatem prælendit, et à laboribus se excusat, faciliè eum damnet quasi imaginativum et fugitantem labores: hoc enim vehementer contristat, et sæpè reverà duritiem sapit, non credere affirmanti. Sed si ex medicorum relatu, et nonnullis signis deprehendat aliquid esse admixtum imaginationis et otii, tunc cautè procedendum.

1. Itaque etiam sic affecto magnum ostendat compassionis affectum, consulat medicos, et deinde eos secretò interroget. Et quidem initio bonum erit, si infirmus à medicis ipsis animetur bonâ spe recuperandæ citò sanitatis; deinde ab Infirmario, et aliis domesticis: tum suscipienda est illius cura diligenter per aliquot dies; illique spes facienda, fore ut brevi meliùs habeat, itâ ut paulatim ipsemet hanc cogitationem deponat, asseratque se jam meliùs habere: quod non semel in nonnullis contigit.

2. Si pergat, et infirmitas non appareat, sed prætextat ille defectum quemdam virium, et magnam

capitis fatigationem, et hujusmodi alia, in quibus se diu fuisse affirmet; tunc major etiam piæ compassionis affectus ostendendus, addendaque illa, quæ ipsemet putet fore sibi utilitati, putà deambulatio frequentior, particularitas aliqua parvi momenti in cibo, potu, smono, etc. Ubi verò per aliquot dies ità fuerit cum charitate et suavitate tractatus, ut facilè sibi persuaserit Superiorem ex charitate agere; expedit illi proponere, an non vita illa otiosa molesta illi sit et melancholiam generet? affirmabit sine dubio. Interrogandus, quid ergo cuperet, quid putaret fieri posse, quod juvaret? inveniet aliquas relaxationes et recreationes extraordinarias: ex iis aliquæ rejiciendæ, sed cum significatione compassionis, tanquàm impediētes aliorum occupationes et ministeria; videbit enim etiam aliorum habendam esse rationem: nonnullæ bono aliquo colore, præsertim tanquàm ipsi minùs commodæ declinandæ: aliquæ, licèt non necessariæ, pià quâdam indulgentiâ concedendæ.

3. Curandum contrà, quàm in verè indigentibus fieri debet, ne alii conversationibus et confabulationibus ejus otiositatem nutriant: sed relinquatur solus, ut vel fastidio victus legataliquid vel faciat, et ab otio incipiat abhorrere.

4. Interrogetur, quid magis sibi nocere experiat, quod genus occupationum molestiùs ferat. Dicet duo vel tria; abstinenceatur ab illis, inveniantur aliæ occupationes, quibus sensim vel ad levandum tædium, vel ad minuendum fastidium non invitus occupetur: vix enim fatebitur se ad omnia inutilem.

5. Petatur contrà, quænam illi videantur posse sine magno sui detrimento ab eo attingi: et illa experiat, videat quomodò succedant, animetur, detur aliquis adjutor, minuatur consuetæ tempus occupationis: si non potest per duas horas, occupetur per unam: si à confessionibus abhorret, interrogetur, an in studio concionum, an in docendâ doctrinâ christianâ, an in aliquo exteriorum officio possit oc-

cupari, et paulatim eò deducendus, ut aliquid aggrediatur.

6. Ubi aliquod tempus effluxerit, poterit suaviter moneri, ut videat, ne cùm plura fortè præstare possit, privet se, Societatem, et proximum eo fructu, qui ex illius laboribus colligi posset. Negabit: urgendus suaviter, ut tentet saltem ad breve tempus.

7. Paulatim verò, post exhibitam compassionem et longanimitatem, ex temporis spatio et experienciâ magis habebitur, undè possit acriùs exstimulari et moveri; ne, etiamsi vera sit secundùm rem debilitas, habeat fortè aliquid imaginationis admixtum: adferenda autem erunt exempla; fuerunt enim Patres maturi, pii et graves, qui hujusmodi morbo laborârunt, qui postea credentes medicis, solâ obedientiâ curati sunt. Nec defuit, qui ex apprehensione tenaciori putaret se homicidam futurum suum, si medicis in victu, et curâ ejus, quam prætendebat, infirmitatis, obtemperaret. Asserebat enim se tam evidenter de vitâ periclitari, si medicis acquiesceret, ut nullâ ratione id, salvâ conscientiam, posset: quem cùm Superior, adhibitis etiam Theologis, juberet securum esse, et deponere scrupulum, quem in se susciperet, acquievit tandem, et DEO juvante curatus est.

8. Sed et illud animadvertat Superior, ne domi obloquantur aliqui contrâ illum, ne morbum tristitiâ exaggerent; neque contrâ itâ ostendant se credere, ut illum in suâ imaginatione confirment: sed semper itâ loquantur et sentire se ostendant, illum esse virum talem, cui credere debent; fore tamen, ut animatus plùs possit; adhibeat curationem credatque medicis, Superiori acquiescat, sibi que persuadeat occupationibus moderatis magis excitari, et juvari natam, quàm opprimi. Quid faciet, cùm otio marcescet? erit sibi ipsi gravis: et abba, quæ in hanc sententiam cum modestiâ, et significatione compassionis adferri utiliter poterunt.

9. Postremò , si aeris mutatio tanquàm utilis ab ipso apprehenderetur, Provinciali significandum, quam etiam medici valdè commendent; polliceanturque ex hâc mutatione fore omninò, ut vires reparet. Sunt enim melancholici in impressionibus, et apprehensionibus mirabiles: et fieri posset (quod non semel contigit) ut nullâ verè factâ in corpore mutatione, existimaret se ex illâ loci mutatione planè restitutum, et aggrederetur magna. Si verò sit in loco, undè etiam difficilè avellatur, tunc medici urgeant magis loci mutationem, et fortè statim dicet, se melius habere ubi est, et incipiet aliquid facere, ne cogatur indè discedere, ubi libenter habitat. Hæ sunt infirmitates humanæ, tolerandæ patienter, et curandæ suaviter.

CAPUT XIII.

Tentatio contrà Institutum, et aliquas Regulas quæ non placent.

Hujus morbi difficultas. — 1. Oratione juvandus. — 2. Hortandus ad se aperiendum Superiori. — 3. Detegenda morbi gravitas. Docendus de singulis. — 4. Ostendendum non esse nova in Societate. — 5. A Congregatione generali et à summis Pontificibus approbata. — 6. Investigandæ radices. — 7. Promissio facta DEO et pactum cum Societate. — 8. Quantum valeant. — 9. Solvantur objectiones contrà Institutum. — 10. Spiritualibus Exercitiis juvandus. — 11. Interdicendum ne aliis communicet.

MORBUS hic planè periculosus est, et valdè curatu difficilis, præsertim in antiquioribus. Itaque investigandus est diligenter, et detegendus solerter, et accuratè curandus. Solent enim hujusmodi homines morbum altè celare, et nisi occasio aliqua quasi non

advertentibus aliquid extorqueat, vix se prodent, nisi cum iis, quos potuerint subodorari, ejusdem esse sententiæ.

1. Ante omnia igitur tanquàm pro graviter et periculose ægrotante orationes indicendæ domesticis, tum cura ejus infirmi suscipienda diligentissimè.

2. Curetur itaque in primis, ut sese confidenter aperiat, dicatque quibus in rebus Instituti tentationem patiatur; an fuerit illa diuturna, quâ occasione orta, quibus accidentibus aucta; an dubia sua cum aliquo communicaverit, præsertim Superiore; quomodò et in quibus ei satisfactum; quid nunc est, quod eum maximè angat, ne dubitet se sincerè manifestare. Fortè enim aliqua eum affligunt, quia falsò apprehendit: fortè quia modum illa tractandi non intelligit (id enim multis contingit, qui non tam veris, quàm animo conceptis et apprehensis difficultatibus in rebus torquentur hujusmodi), nec dubitet DEO adjutore posse, si demonstretur, spinam evelli, quæ pungit occulta: non esse eum vel solum, vel primum, qui talia passus sit. Sed quoniam non omnes Superiores eam habent Instituti notitiam, aut prudentiam, ut satisfacere possint; et occurrentes objectiones sive intellectui illarum rerum, sive praxi commodè diluere; omninò expedit, nisi esset Rector maximi Collegii vir prudens, gravis, et in his versatus, eum infirmum ad Provincialem mittere.

3. Ubi aperuerit ille morbum, dicet fortè ea, in quibus ferè tales impingere solent; scilicet, non probari sibi diversitatem graduum; Professionis dilationem, tam amplam Superiorum potestatem, reddere rationem conscientie, manifestationem defectuum et cæterorum per quemlibet qui extrâ Confessionem ea sciret. Hic ergo Superior aggrediatur hominem, ponatque ei ob oculos morbi gravitatem, ut sciat, nisi diligenter curetur, non magis eum futurum in Societate quietum, vel fortè etiam perseveraturum, quàm si Carthusianus aliquis, verbi gratiâ, mora-

retur inter Franciscanos, cujus Religionis nullam sensit, aut adhuc sentit vocationem. Itaque accingat se ad opus, dicatque primò, an hæc omnia intellexerit biennio Novitiatus, an in tot renovationibus Votorum. Respondebit haud dubiè se vidisse, sed tunc non benè percepisse, postea autem apertis oculis plenius perspexisse. Sanè videat, ne nunc malè apertos habeat, sicut primi parentes ad videndum suam confusionem (1). Verè enim carnis prudentia ad malè videndum ejus aperit oculos, quos innocentia feliciter clauserat, aperiendos ad ea quæ sunt Spiritus DEI. Et certè ita contingit, ut remoto lumine sancti Spiritus, et vocationis, quæ omnia in suis, verisque coloribus apprehenderat, nunc resumptà lucernà carnalis et naturalis intelligentiæ, non eodem modo videat. Quare hoc potius deffendum, resumendumque primum lumen: *Nam et prudentia carnis mors est* (2): et in lucernà propriæ naturæ quæ semper se ipsam quærit, quæ mortificationis, abnegationis et perfectionis sunt, pulchra et lucida, ut sunt, apparere non poterunt: quippe cùm Apostolus (3) animale hominem asserat, ea quæ sunt Spiritus DEI, percipere non posse quia stultitia est illi. Et verè ac sapienter à Piammone dictum est apud Cassianum (4): « Nunquàm rationem veritatis intrabit, » quisquis à discussione cœperit erudiri: quia videns » eum inimicus suo potius, quàm Patrum judicio con- » fidentem, facilè in id usque propellit, ut etiam illa, » quæ maximè utilia ac saluberrima sunt, superflua » ei videantur et noxia. Atque ita præsumptioni ejus » callidus hostis illudit, ut irrationabilibus definitioni- » bus suis pertinaciter inhærendo, hoc solummodò » sibi sanctum esse persuadeat, quod rectum atque

(1) Gen. 3.

(2) Rom. 8. 6.

(3) Cor. 1.

(4) Cassian. Collat. 18. c. 3

» justissimum suæ tantum obstinationis errore censuerit. »

4. Ostendendum, ferè hæc omnia non esse in Societate nova; usurpata esse à sanctissimis Religionum Fundatoribus, et antiquissimis Patribus, adducenda loca sanctorum, Basilii Benedicti, Augustini, Pachomii, Cassiani. Quòd si quibus minùs probantur, ii perfectionem Institutorum, et religiosæ exercitationis imperfectorum hominum moribus et desideriis metiuntur, ut quâdam veluti Lesbiâ regulâ, non pulchrum et rectum, sed deforme potius et distortum, si non ruinosum planè construant ædificium.

5. Addendum fuisse hæc sæpiùs non solum à Societate universâ in Generalibus Congregationibus, atque à tam multis Patribus doctrinâ et religione præstantibus examinata, sed etiam summorum Pontificum, et Sanctæ Sedis Apostolicæ jussu, non semel diligentissimè perpensa. Et nuper Sixti V. fel. rec. qui nonnullis Theologis, et gravissimis Cardinalibus cùm examinanda dedisset, illique nostris responsis auditis, et scripto traditis, etiam accuratè examinatis, ad Pontificem retulissent, nihil planè ille immutavit. Imò verò Gregorius XIV sanctæ memoriæ qui ei successit, amplissimo diplomate ea explicavit, et confirmavit.

6. Examine radices, undè hæc displicentia oriatur, et inveniet nonnullis in rebus esse ex falsâ intelligentiâ. Hæc declaranda, et abigendæ tenebræ, quæ mox disparebunt. In nonnullis planè ex malo affectu, superbix, verbi gratiâ, non placet diversitas graduum, quia vult esse Professus: non manifestatio conscientix, quia esse vellet occultus: non deferri ab aliis, quia nollet opinionem minui. Denique percurrat singula, et hoc ipso se judicet, quo videt, undè proveniat. Illud etiam consideret, si radices maneant inquietudinis; nihil referre, an hoc vel illo objecto turbemur. Satis enim apparet in aliis Religionibus, ubi nonnulla quæ apud nos sunt, non habentur, plurimos esse plusquàm malè

contentos, alios manifestè apostatàre : itaque non hæc, quæ illi displicent, in causâ sunt; sed radix ipsa interior, quæ si sanetur, salva erunt omnia. Quod in nonnullis manifestè constat, qui cùm turbati multa ex his improbarint, ubi collecto spiritu conspiciere potuerunt, tranquillo animo usque ad finem perseverarunt.

7. Dicat sibi ipsi, quoties, beatissimâ Virgine et angelis testibus, hæc DEO promiserit, an non cum Societate pactum inierit, firmans etiam scripturâ, se contentum esse omnia servare; an nunc liceat in re tam gravi promissis non stare, sine quibus nunquàm fuisset in Societatem admissus, ut post tot annorum spatia renuat, seque affirmet quietum esse non posse?

8. Suaviter docendus (quod certè manifestissimè demonstrari potest) quantoperè hæc valeant ad spiritualis vitæ profectum, et omnimodam abnegationem, quam, si mentiri nolit, in suâ vocatione quæsit. Percurrendum per singula, et ita eorum omnium speciositas et pulchritudo elucidanda erit, ut ejus animum suo splendore alliciant. Quod certè possunt mirificè, ut in iis apparet, qui gratiâ vocationis illustrati ea perspiciunt in lumine DEI.

9. Dicit fortè, non tam hæc in Instituto et legibus lænari, quàm in praxi displicere ei, quod malè à Superioribus practicentur. Sed primò injuriam irrogat sanctissimo Fundatori: an enim ille non vidit eas leges hominibus, et pro hominibus, et ab hominibus administrandas se tradere? Vidit utique; nec ignoravit posse interdum errari: sed rursus, posse sanctè tractari. At ejusmodi leges condere, quæ angelis, non hominibus conveniant, hominis fuisset minimè prudentis, nec DEI Spiritu pleni, quales religionum Fundatores esse oportet. Quòd si non leges illas, quasi usu ipso minimè faciles et commodas accuset, sed aliquorum Superiorum praxim; jam non Institutum, sed personæ displicent: de quibus alia ratio est; et in quibus, reventâ Instituti puritate, emendari possunt quæ desiderantur. Secundò: Cur tam multi viri gravissimi et doc-

tissimi sunt, qui integritatem hujus administrandæ legis collaudant; et DEO gratias hoc nomine agunt? cur et ipsi hæc mala non vident? cur ipsemet infirmus, si de suâ causâ non ageretur, tam oculatus non esset? at in propriâ causâ, et in se judicando, quàm proclive est falli? Deinde hortandus, ut dicat in particulari: et in singulis ei satisfieri poterit, nisi malit protervire; modò illud statuatur, quod negare non poterit, judicium de sufficientiâ, talentis, virtutibus, non modò in iis qui se planè totos DEO et Religioni tradiderunt, sed ne in secularibus quidem cujuscumque statûs, non posse esse penès eum, de quo agitur. Ad cætera omnia facillima est responsio.

10. Hortandus, ut præmissis aliquot exercitiis spiritualibus, præsertim de beneficio vocationis, et obligatione ad perfectionem, paret se ad generalem confessionem: benignè animandus, difficultates molliendæ; non omnes futuras quas suspicatur; sed ut in rebus humanis contingit, ex decem vix duæ orientur: se etiam paratum ad illum juvandum et consolandum. Denique ostendat reverà multa apprehendi difficilia à longè, quæ re ipsâ non ita sunt. Se etiam pro suâ virilitate amanter explanaturum, ubi potuerit.

11. Prohibeatur omninò, ne hos conceptus cum aliquo communicet, tum propter privatam suam utilitatem, tum etiam propter communem. Quòd si tamen faceret, vel inquietum post hæc omnia se ostenderet, Præpositus Generalis tempestivè monendus erit.

CAPUT XIV.

Tentatio contra Superiorem, cum aversione et diffidentia.

1. Quid in se disquirat Superior. — 2. Quæ via tenenda à subdito hanc suspicionem tollenti. — 3. Superior ferat subditi imperfectiones. — 4. Spiritu charitatis juveniendus. — De murmurationibus contra Superiorem per alium monendus. — 6. A gravioribus Patribus juveniendus. — 7. Quomodo se gerat Superior in colloquio. — 8. Post de gravioribus monendus. — 9. Hortetur, ut Superiorem frequentius adeat. — 10. Quomodo credenda quæ referuntur. — 11. Ut se gerat, cum defectus deferantur. — 12. Ejus operâ et quomodo utendum. — 13. Omnia Superiori tentanda.

1. ANTE omnia tollenda quædam tentatio est ab ipso Superiore, ne putet hujus infirmitatis culpam totam esse in infirmo: debet enim credere, posse etiam in se ipso non exiguam esse partem, et si non committendo aliquid, quod etiam interdum evenit, saltem omittendo: vel si in re non peccavit, potuit fortè in modo peccare. Existimet ergo etiam se debitorem esse, examinet causas, et corrigat quod in se est; memor præcipuè illius sententiæ divi Gregorii ad Bononem Abbatem (1):

« In correctione hunc esse ordinem noveris observandum, ut personas diligas, et vitia persequaris. Et quod paulò post addit: Sic vulnus debes abscindere, ut non possis ulcerare quod sanum est: ne si plus quàm res exigit, ferrum impresseris, noceas cui prodesse festinas. »

2. Cùm videat infirmum, à se aversum sanari non posse, nec medicamenta admittere, nisi suspicionem deponat; faciendum omninò, quod idem sanctus Pater 2, monuit,

(1) Libr. V. ep. 8.

(2) Pastoral. p. 2.

ut Pastores dilectionem suam quasi quamdam viam faciant, per quam coram audientium ad amorem Conditoris sui introducant. Difficile quippe est, ut quamlibet recta denuntians prædicator, qui non diligitur, audiatur. Ergo quæcumque monita, quæcumque remedia adhibeantur, nihil illi proderunt : imò interdum nocent magis, quia putat ille ea omnia non ab amore, sed aliunde proficisci.

3. Itaque si quid murmuret, aut conqueratur contra illum, factus velut homo non audiens, caveat diligentissimè, ne aut cum eo qui detulit, aut cum alio quopiam ità loquatur, ut ostendat se etiam vulneratum, aut ità rem exaggeret, ut dicat hæc tolerari non posse; omninò illum severè castigandum; non esse tales dignos, qui in Societate refineantur; et hujusmodi alia. Sed cum mansuetudine semper illud potius : Doleo bonum fratrem in hæc prorupisse, præsertim cum Superioris personam teneo; cuperem omninò suspiciones has evellere ex ipsius animo; ex passione vehementi ista dixit : Compatior illius infirmitati, cum præsertim hæc, quia in alios redundant, et scandalum pariunt, aliquo remedio indigeant : oremus pro illo : videamus quid consilii capiendum : sanare eum potius, quàm humiliare cupio.

4. Aggrediatur eum in spiritu charitatis, capiens hoc modo vulpeculam, id est, detractorem, et capiat Domino, hoc est, lucretur in lenitate fratrem suum Christo. Quà de re cum egregiè dicat sanctus Bernardus (1), verba illius, ut aptissima, apponam. Explicans enim verba illa Canticorum : *Capite nobis vulpes parvulas* (2), hæc attexit : « Pessima vulpes, occultus detractor; sed non » minùs nequam, adulator blandus. Cavebit sapiens » ab his. Dabit operam, sanè quod in ipso est, capere » illos qui talia agunt; sed capere beneficiis atque obsequiis monitisque salutaribus, et orationibus pro eis

(1) Serm. 63. in Cant.

(2) Cant. 2.

» ad DEUM. Non cessabit istiusmodi carbones ignis
 » congerere super caput maledici, et item super adu-
 » latoris (1), quousque (si fieri potest) et illi invidiam,
 » et isti simulationem de corde tollat, faciens manda-
 » tum Sponsi dicentis : *Capite nobis vulpes parvulas,*
 » *quæ demoliuntur vineas.* An non tibi captus ille vi-
 » detur, qui suffusus ora rubore, quippe proprium eru-
 » bescens iudicium, ipse suæ confusionis et pœnit-
 » dinis testis est, sive quòd oderit hominem amore
 » dignissimum, sive quòd dilexerit tantum verbo et lin-
 » guam à quo se diligi opere et veritate vel serò
 » expertus est (2) ? Captus planè, et captus Domino,
 » secundum quòd nominatim ipse expressit : *Capite,*
 » inquit, nobis. Utinam ego omnes adversantes mihi
 » sinè causâ ità capere possim, ut Christo eos vel res-
 » tituam, vel acquiram ! »

5. De murmurationibus et aliis, quæ ipsum Superio-
 rem attingunt, melius est, si per alium moneatur, præ-
 sertim Confessarium et Præfectum spiritualium, à quo
 paternè ostendatur illi macula, et aliorum offen-
 sio : interdum à Ministro; nonnunquam etiam, si ipse
 aderit, à Provinciali valdè seriò, indicando scandalum
 et culpæ gravitatem. Ipse verò Superior multa, quæ
 ad se pertinent, ostendat se nescire. Si enim intelligat
 is, qui offendit, illa ad Superioris notitiam pervenisse,
 vix poterit sibi persuadere, Superiorem non esse prop-
 terea exulceratum, et erga se malè affectum.

6. Interdum Provincialis, ipse Rectoris Admonitor',
 Spiritualium Præfectus, vel aliquis ex gravioribus, cui
 præsertim tentatus confideret, indicent illi hanc opinio-
 nem verè ex falsâ apprehensione conceptam, majoris
 esse damni, quàm ille putet : hanc nisi deponat, eum
 futurum semper inquietum : obedientiam nunquam esse
 posse, qualem DEUS et Constitutiones exigunt. Si Su-
 perior non taceat, monita salutaria verbi ei in venenum,

(1) Rom. 12. 20.

(2) Joan. 3. 18.

si taceat, quotidie in deteriora lapsurum: videat quid agat, et sibi consulat. Offerat prætereà qui tentatur sic juvare aggressus est, se cum Superiore acturum et efficaciter, ut illum amanter amplectatur: sperare se, non futurum hoc difficile, quod noverit bonam Superioris voluntatem erga illum, quam signis et verbis sibi frequenter ostenderit. Proinde cum egerit, se relaturum. Agat, deinde magis confirmet, animet, ut omnino per se adeat Superiorem, eique penitus aperiat vulnus, manifestet suspiciones omnes, omnes querelas; polliceri se libenter illum audiendum, atque omnino disjectis umbris fore omnia lucida et pacata. Sed ille non facile ad id adducetur, objiciens Superioris erga se aversionem cognitam, durtiam, verborum asperitatem, denique verendum, ne congressus hic accendat potius, quam exstinguat humores. Non ideo cessandum, sed sæpius is erit urgendus, ut saltem vocatus eat, modò reverà Superior se ad dulcedinem composuerit.

7. Ubi ventum fuerit ad colloquium, invitet eum Superior hilari fronte, ut omnia aperiat, quia alioquin nunquam pacem inveniet: polliceatur fructum, promittat se, si quid reverà in eo desideretur, facile mutaturum, quia non alio animo, quam ex charitate fecit. Si quid verò ex sinistris et falsis imaginationibus ortum habeat, se dilucidè ostensurum, etiam adhibitis testibus, ipsum falli. Deinde sinat eum motus animi sui aperire, licet verbis incompositis et acerbioribus; nec tam illa attendat, quam infirmitatem. Ubi se aperuerit, excipiat eum suavissimè, incipiat docere in singulis, in hoc et illo penitus eum falli. Dicat quæ fecerit contrà pro illo, citet in hoc aut illo facto testes talem vel talem. Si in hac vel illà re aliquid negavit petenti, non potuisse aliud fieri. Si injunxit pœnitentias, non fuisse nisi ordinarias. Si exploravit, vel aliquid de illo voluit sciscitari, fuisse conscientiam coactum propter ea quæ referebantur; quæ licet facile non crederet, tenebatur tamen ut pastor quærere. Si ostendit in nonnullis

minorem fiduciam, quòd non ei hæc aut illa injunxerit, vel fuisse quia externi alium petebant nominatim, vel quia genus illud negotiorum ob naturam ejus, et præsentem statum, minimè credcretur illius spiritui profuturum; vel quia Nostri vel externi offendeantur ejus agendi modo. Polliceri se omnem charitatem, omnem fiduciam: incipiat ipse mutare modum, et videbit quanta illum Superior charitate complectatur. De his autem, in quibus mutare debet, melius esse ut redeat, commodius auditurus; longiorem fuisse sermonem: interim oret uterque, et veniat ipse animatus ut audiat, nam ex amore fore omnia. Non minùs quippe diligit charitas, cum monet et objurgat, quam cum blanditur ac fovet: sperare in posterum omnia meliora. Hæc omnia fiant tanquam à Patre, blandè et amantè, et omninò caveat Superior disputationes et altercationes: hoc enim minuit auctoritatem, et gignit majores amaritudines. Addat prætereà super omnia (si fortè contigerit eum aliqua contra ipsum Superiorem dixisse, quæ putet relata Superioris ipsius animum pupugisse), ut sibi certissimè persuadeat, nihil in ejus animo proptereà amaritudinis resedissee: imò se tantò magis à Superiore diligi, à quo impensiora charitatis signa experiatur; quique nullam aliam hujus dilectionis compensationem petit, nisi ut se ille in posterum sincerum fratrem exhibeat, et cum magnà fiducià tanquam ad Patrem accedat; fore sine dubio, ut ejus fiduciæ Superioris facta respondeant.

8. Ubi cœperit remitti febris ardor, moneat illum de gravioribus, excusans tamen quoad potest, vel aliquam imprudentiam, vel intentionem ejus. Inculcet aliorum offensionem, Nostrorum et externorum, qui sæpè conquesti sunt. Commemoret aliqua bona quæ fecit, addens cur maculam inferat, cur multa bona impediat quæ præstare posset. Admisceat aliqua leviora errata, quæ ostendat, se nihili facere: doceat tamen quàm facilè, et quantà cum laude ac meritò illa vitare potuisset.

9. Injungat ut deinceps frequentius eum adeat: hoc enim sibi futurum gratissimum; communicatio enim nutriet fiduciam et amorem; non dubitet se diligi, ut filium charissimum; utinam paterent corda, sic enim evanescerent cuncta quæ hanc suspicionem et diffidentiam ingenerant: et ne putet se verbo et lingua tantum diligi, experiatur, ut videat se diligi etiam opere et veritate (1); proponat quæ cupit. Si possit sine majore incommodo, concedat Superior alacriter: si habeat difficultatem in iis concedendis, tunc infirmo præmonito, communicet cum Admonitore, vel Consultore: qui si annuat, nec manifestum sit incommodum, concedet; si neget, excusabitur, quia aliorum etiam judicio permittendum non erit. Si per aliquem, cui magis fidat, velit agere cum Superiore, poterit initio indulgere: interdum tamen si res ejusmodi sit, ut concedi debeat, significandum Interpreti, ut is qui petit, Superiorem adeat, Superiorem sine dubio facturum quod petitur.

10. Etsi vigilandum est Superiori cum iis maxime qui majori indigent curâ, videat tamen cum hoc infirmo quæ et quibus de eo credat: audiat quidem, sed perpendat omnia; proclive enim est, ut de eo, qui non rectè ambulat, de quo putant Superiorem non habere optimam opinionem, esseque inter eos vicissim aliquam offensionem, multa ad eum deferantur non ita explorata, interdum etiam exaggerata. De iis, si absque diligenti cautelâ infirmus moneatur, mirum quantoperè noceat, quantoperè hinc morbus crescat; quantam occasionem sumat is, de quo agitur, infirmandi cætera quæ obijciuntur; accusandi Superiorem nimie credulitatis, quam etiam ex amaro affectu erga se proficisci et credet, et prædicabit.

11. Hoc ipsum ei, cum arguitur, prædicendum, hæc quidem esse delata, se tamen non facile credere quæ dicuntur: cupere proinde ab eo cuncta cognoscere,

(1) Joan. 3. 18.

idque ne putet ille, se ex præjudicio damnatum, quod caveat diligenter Superior ne præ se ferat. Et quamvis alioqui de re constaret, audiat tamen antequàm damnet, efficiatque ut intelligat ille, sibi que planè persuadeat (quamvis pro ratione sui officii, et pro bono subditi, atque communi, necessariò audiat et investiget), tamen sibi gratius longè futurum, si innocens, quàm si culpabilis inveniatur. Quis enim pater qui, filii culpâ vel infirmitate auditâ, non libentiùs inveniatur undè gaudeat, quàm undè puniat?

12. Iajungat illi aliqua, quæ sinè magno detrimento poterit: mittat interdùm, si id ille præstare poterit, ad concionandum; ad exhortationes monialium, ad negotium aliquod cum Prælato, vel aliquid aliud transigendum; ne arbitretur omninò sibi ex diffidentia ad omnia ostium occludi. Hæc tamen non ità ordinariè fient aut frequenter, ut incommoda incurrantur vel familiaritatis cum Principibus viris, vel quasi ejus personæ nimia approbationis, quæ postea Societati, si res non benè succedet, aliquando noecitura sit (nam hujusmodi homines solent interdùm Nostris contra nos armis et testimoniis pugnare), sed prudenter et per intervalla tantùm, ne ille putet se penitus abjectum. Postea, ubi rationem reddiderit rei gestæ, laudandus eritet animandus; hæc enim valdè conciliant animum, et suspensiones evellunt.

13. Postremò nihil prætermittat per se, et per alios idoneos, quod ad eximendas suspensiones, et gignadam amoris sui opinionem facere possit: certus, nisi hoc fecerit, nulla medicamentorum genera profutura: memineritque sententiæ divi Gregorii, quam sanctus ille Pater, et ex longâ experienciâ didicerat, et ex Sacris litteris exemplo confirmat Apostoli; qui objuraturus graviter Corinthios, ità eos antè laudavit, ut post plurimas laudes intulerit: *Ità ut nihil vobis desit in ullâ gratiâ* (1). Sed, ut Sanctus hic ait (2), » prius superborum

» brachia studuit per blandimentorum vincula religare,
 » ut postmodum potuisset vulnus superbiæ ferro cor-
 » reptionis incidere. Erant profectò in Corinthiis et
 » quæ laudari debuissent, erant et quæ argui. Peritus
 » itaque medicus prius sana membra, quæ circa vulnus
 » erant, laudando palpavit; et postmodum putridum
 » sinum vulneris feriendo transfixit.» Hactenus beatus
 Gregorius.

CAPUT XV.

Secularitas et aulicismus insinuans in familiaritates et gratiam externorum.

Quam faciem induat aulicismus. — 1. Signa aulicismi. — 2. Indicanda pericula. — 3. Statim amovendi hujusmodi homines. — 4. Quid quando se excusant. — 5. Occupandi in ministeriis. — 6. Publicè reprehendendi. — 7. Monendi de periculis. — 8. Etiam externis denegandi. — 9. Generalis quoque monendus.

MORBUS hic in Societate et intrà et extrà périculosus est, et istis qui eum patiuntur, et nobis ferè nescientibus paulatim subintrat, specie quidem lucrificiendi principes, prælatos, magnates, conciliandi ad divinum obsequium hujusmodi homines Societati, juvandi Proximos, etc. Sed reverà quærimus interdum nos ipsos, et paulatim ad secularia deflectimus. Quare diligenter prævenienda sunt mala, et initiis occurrendum.

1. Attendenda igitur signa, quibus dignosci morbus hic possit. Ea autem inter cætera non obscurè illum indicant, si quis frequentius illos adeat : si, cum abstinet, sentit desiderium præsentiae, et congressus illorum : si eorum rebus et negotiis tanquam propriis se affligi sentiat : si libenter amplectatur negotia secularia : si Superiore inscio tractet : si hujusmodi principes et magnates sibi, non Societati conciliet : si observantia et obedientia incipiant illi sordescere : si Societatis

ministeria, et quæ minùs speciosa videntur, leviora putet: si se factum arbitretur ad magna: si paupertatem nostram incipiat molestè ferre, quòd commoditates et curiosiora requirat: si Nostrorum conversationem, præsertim simplicium, aspernetur: si Superiorem hæc monentem, quasi malevolum et invidum iniquius ferat. Hæc enim et hujusmodi, si adsint, quidquid decepta et deceptrix illius intentio huic polliceatur, certum est, morbum illius animum occupare.

2. Indicanda erunt ei pericula. Nam obedientia, fraterna unio, simplicitas religiosa, devotio, et conjunctio cum DEO, amor erga Societatem, zelus animarum, et plurimæ aliæ virtutes manifestè periclitantur. Vix enim credi potest, quàm hic homo immutetur: et brevi cùm minimè sentiet inveniet et dolebit se alium. Undè in quintâ generali Congregatione tam seriò eâ de re actum est, ut videre est Canone 12. et 13. qui maximè servandi.

3. Avellendi hujusmodi homines tempestivè bono aliquo nomine: quia si incipiant altiores radices extendere, non poterunt sine magnâ principum offensione divelli. Quare Superiores locales moneant tempestivè Provinciales; qui si videant difficultatem, consulant Generalem. Denique non sint Superiores hæc in re negligentes, si consultum Societatis volunt.

4. Si excusant se, quòd principes urgeant, hortandi seriò, ut ipsi tanquàm suâ sponte fila præcidant; quod si voluerint, haud dubiè suaviter id facient: tantùm caveant, ne videantur, cùm contrà sentiant et cupiant, idcirco id facere, quia Superiores volunt, et quia hoc nomine ab hominibus Societatis malè excipiantur. Si enim hoc modo fiat, nocet potius causæ et Societati, quàm prosit, et principum animos valdè exulcerat. Quo fit, ut hæc eo modo pertractare, hominis sit nec obedientis, nec Societatem amantis, cùm hæc incommoda manifestè videat.

5. Occupandi erunt diligenter in ministeriis, tum quòd in his fructuosius proximis, tutius sibi majori cum

Societatis ædificatione versentur ; tum ne tempus suppetat hujusmodi visitationibus, et inutilibus colloquiis. Visitaciones etiam interdum disertè negandæ, ut in Instructionibus cavetur impressis.

6. Publicæ etiam in Retectorio reprehensiones monebunt eos religiosæ humilitatis, ut aulicissimum quoquo modo interrompant : quare circumspectè et opportunè suo tempore adhibendæ.

7. Monendi subindè, rem esse plenam invidiæ apud externos, Societatem hoc nomine malè audire, conflari multorum in nos odium, inter Nostros, etiam nescio quid inæqualitatis offendere : hortandi, ut prudenter declinent ; suggerant nonnullis in rebus principibus ipsis aliquos alios Nostros vel externos, prout res feret, ne videantur Nostri omnia movere.

8. Externis, qui vel suâ sponte, vel etiam ab hujusmodi Nostris missi Superiorem urgent, ut illis hoc vel illud negotium demandet, modestè negent, prætexentes principis ipsius offensionem, Societatis decreta, negotii secularitatem, aliorum odium, et hujusmodi multa quæ impediunt ne Superior possit hoc probare, si id illi faciant ; tantum abest ut possit injungere.

9. Postremò quoniam morbus mixtus est ex effusione ad exteriora, et amore excellentiæ, de quibus diximus cap. 6. et 7., applicet Superior pleraque remedia ex illis, et Generalem admoneat.

CAPUT XVI.

Pertinacia et durities judicii, cum contentione.

1. In speculativis adhibendi Doctores. — 2. In practicis de quibus monendi. — 3. Nugas interdum esse doceat. — 4. Hortandus ad Cassianum legendum. — 5. Communia remedia adhibenda. | 6. Non abeant impunè. — 7. Quomodo juvandus non emendatus. — 8. Quid cum res est cum Superiore.

1. Si fuerit in speculativis, adhibeat Superior judicium aliquorum Doctorum. Et ubi is fuerit diligenter auditus, imponat ei silentium juxta obligationem Constitutionum, nec sinat longius progredi; alioqui nec pauca nec parva sequuntur incommoda (1).

2. In practicis moneat illum, hoc ferè nasci ex superbiâ, quâ velit aliis videri doctior vel superior, et nesciat cedere; vel ex tenuitate judicii, quod non apprehendit, saltem non esse in rebus moralibus tantam evidentiam, ut non modò sit habenda ratio etiam judicii aliorum, sed etiam prudentiores, proprio confisi judicio, decepti gravissimè fuerint.

3. Doceat esse interdum quæstiones de nugis et rumoribus, qui narrantur: quàm verò indignum sit religioso homine de iis certare, et charitatem lædere faciliè quivis intelligit.

4. Monendus quod Cassianus ait: Sicut inter carnales de terrenis substantiis, ita inter spirituales pro diversitate intellectuum oriri discordiam. Legat proinde diligenter egregiam ejus loci doctrinam, præsertim à

(1) Exam. c. 3. § 10

cap. 6. usque ad 12. Si verò sit Coadjutor, dicat illi Superior vel Præfectus aliqua in hanc sententiam.

5. Adhibeat remedia communia orationis et examinis particularis, assumendo levem aliquam pœnitentiam, quoties in leviora inciderit.

9. Ne contentiones hujusmodi permittantur impunè, dentur reprehensiones publicæ in Refectorio cum admonitionibus quæ alios etiam juvent. Et si Minister, vel aliquis Pater ex gravioribus adesset, cum hæc contingunt, posset commodè sermonem ad alia transferre, et fratrem opportunè monere.

7. Si quis monitus non emendaretur, assignandi essent maturiores et magis spirituales, cum quibus in recreatione ageret, ne ibi contenderet.

8. Si res fuerit cum Superiore, jam defectus est obedientiæ; proindè adhibenda remedia, quæ in quinto capite.

CAPUT XVII.

Perturbatio capis, et seminatio dissensionis et iurgiorum.

1. Morbi gravitas consideranda. — 2. Exempla Sanctorum perpendenda. Ejus vitii natura. Causæ. Malitia. Signa. Indignitas. Damna. Remedia. — 3. Intelligitur gravitas ex damno proximi. — 4. Non satis est bona intentio. — 5. Quid si se malè affectum sentiat. — 6. Statim lapsus Superiori aperiendus. — 7. Vitanda quæ sunt in causâ. — 8. Graviter objurgandus. — 9. Quid si res non erit publica. — 10. Relationes contrâ alterum perniciosæ. — 11. Ab infirmo causæ investigandæ. — 12. Periculum cui se exponit. — 13. Examen particulare, et alia id genus. — 14. Odiosus sit omnibus. — 15. Superioriservanda responsa ad Romanam Congregationem.

1. ANTE omnia plurimùm proderit, si gravitas morbi, quæ à plurimis parvipenditur, diligenter ab infirmo. nec semel aut perfunctoriè perpendatur. Considerare

Itaque quàm multa, quàm gravia, quàm exaggeratè de peccatis linguæ Scripturæ sacræ loquantur: nam præter ea, quæ divus Jacobus apostolus (1) tam graviter tertio capite suæ Epistolæ posuit (ut linguam appellet universitatem iniquitatis, et asserat maculare totum corpus, et inflammare notam nativitatis nostræ, inflammata à gehennâ) in libris Proverbiorum et Ecclesiastæ frequentissimè de eo monemur: et potest quisque multa sibi loca conquirere, quibus veluti stimulis sese pungat. Sed certè Ecclesiastici 28. tam multa mala narrantur, ut mirum sit, si quis ea legat et non contremiscat.

2. Ex sanctorum exemplis et eorum dictis ejusdem morbi gravitas perpendi potest. Mirum enim est, quantoperè linguæ lapsum et formidaverint ipsi, et aliis formidandum ostenderint. Mira sunt quæ sibi injunxerunt, quæ fecerunt, quæ pertulerunt, ut linguam domare possent. Sed his describendis non est hic locus. Cæterùm illud valdè perpendendum, quod divus Basilius (2), cùm de spiritualium morborum curatione agit, quomodò contraria contrariis curanda sint, murmurationem gravissimè punit, separatione videlicet ab aliis, et ut nemo ex fratribus cum ipso in opere esse velit. Quin etiam addit in detestationem tanti mali, ut opus quod ille laboravit, cum aliis ne misceatur: et quod magis mirandum est, postquàm ille humiliter pœnitentiam egerit, et eo morbo liberatus fuerit, admitti quidem posse tunc illud opus, sed ne tunc quidem in usum fratrum erogandum, verùm in alium aliquem, propter rationem suprâ allatam, quam attulit Interrogat. 29. quòd ex admissione ejusmodi operis, non sinatur ille advertere, quantis in malis versetur. Indicat quippe hic sanctus Pater, ità terrendum hominem, ità confundendum, ità sui facti turpitudinem edocendum, ut vel eo, quòd ne labores quidem illius recipiantur,

(1) Jac. 3.

(2) S. Basil. Reg. fus. disput. Interrog. 51.

intelligat ubi jaceat. Quod totum certè sine suspiriis legi non potest. Sed mirum est, quanto cum animi sensu sanctus Chrysostomus (1) damnet et deploret hoc vitium, ut et abundantissimos lacrymarum fontes ex oculis laxare cupiat; nec tamen ullum fore luctum tantæ, ut ipse loquitur, tragœdiæ condignum putet. Mirum est, quàm subtiliter tanti criminis naturam, causas, malitiam, signa, indignitatem, damna, remedia describat. Si naturam spectes: nihil aliud hoc esse, ait, quàm sibi invicem insurgere, in seipsos morsus laniatusque convertere, in suam carnem voracitatem exercere, sagittas verborum in fratres, imò acriora sagittis vulnera infligere, gladium denique in animam ipsam acuere. Si causas: cupiditatem et invidiam notat, et eas quidem mendacio fallaciæque subnixas. Si malitiam: fratricidio et sacrilegio comparat; fratricidio quidem, cum fraternam societatem usque ad charitatis interitum lædat, quod cædis instar à Caino factæ tantò est iniquius, quantò consanguinitas ipsa sublimior; sacrilegio autem, cum ipsum Christi corpus quodammodò violetur. « Intel- » ligas, inquit, cum in fratrem contumeliam dixeris, » Christi te membrum vituperasse. » Si signa: « Pos- » sunt, inquit, in vobis hæc recognosci, cum quis- » que proximi auribus verba insusurrat, obticeturque » statim, si quis propiùs accedat, et de medio tollitur » acceptus sermo. » Et paulò post: « Undè complures, » inquit, reperiēs gentili potius quàm Christiano se » credere. » Si indignitatem: Eò magis, inquit, queror vos sub eodem tecto, templo, pastore, tot rebus ad concordiam provocantibus, discordes tamen et seditiosos existere. Si damna: Primò sequi, ait, charitatis interitum; deinde consequenter DEUM è medio quodammodò profugere: ut enim, *ubi duo vel tres congregantur in nomine ipsius, ibi est in medio eorum* (2) ità cum duo vel tres in pacis eversionem conveniunt,

(1) Tom. 5. Serm. de laude DEI.

(2) Matth. 18. 20.

ibi medius esse recusat; Tertiò fratrum nomen, quo nihil dulcius aut charius, tenue admodum et exile relinqui, ac propè exstingui; Postremò à nobis ipsis animarum quasi civile exitium induci. « Si enim, » inquit, fuerimus in nos semper armati, nulla erit » dæmonum industria ad nostrum exitium necessaria. » Si denique remedia: suadet, ut divinæ eucharistiæ mensam revereamur, ubi pacis victima Christus apponitur, ut injuriâ etiam lacessiti, toleremus tamen et ingemiscamus, non quidem injuriæ gratiâ, sed ob eam inferentis interitum; et ad extremum, ut fructum qui ex injuriarum tolerantia nascitur, cogitemus. Has omnes hujus Patris sententias libuit in pauca colligere, cum necesse minimè fuerit tam longum hîc illius sermonem referre, quem tamen utilissimum erit perlegere; illudque in primis perpendere, apud quos dicat; si enim tam graviter ferebat ista vir sanctissimus in iis, qui solâ Christiani nominis societate conjuncti erant, quid de illis existimandum, qui arctissime prætereâ religiosæ charitatis et unitatis vinculo adstricti sunt? Sed prætereunda non sunt, quæ divus Bernardus (1) in eandem ferè sententiam egregiè dixit. Ac sermone quidem 29. in Cantica: « Proindè, inquit, dilectissimi, pacem » habete ad vos, et nolite lædere invicem, non facto, » non verbo, etc. (2). » Legatur locus. Et sermone 24. in illud: « Recti diligunt te: Videas ambulare seorsum, etc., » ubi conventicula et detractiones graphicè describit. Sed sermone de triplici custodia, manûs, linguæ et cordis, itâ rem exaggerat, ut dicat (3): « Nec verò » ejusmodi linguam, ipso etiam mucrone, quo Domini- » cum latus confossum est, crudeliorem dicere » verearis. Fodit enim hæc quoque Christi corpus, et » membrum de membro, nec jam exanime fodit, sed » facit exanime fodiendo. Ipsis quoque nocentior es

(1) S. Bern. Serm. 29. in Cant.

(2) Cant. 1. 3. S. Bern. Serm. 24.

(3) Idem, Serm. de triplici custodia.

» spinis, quas illitam sublimi capiti furor militaris
 » imposuit : seu etiam clavis ferreis, quos sanctissimis
 » manibus illis et pedibus consummatio judaicæ ini-
 » quitatis infixit. Nisi enim hujus, quod nunc pungitur
 » et transfoditur, corporis sui vitam illius vitæ corporis
 » prætulisset, nunquàm illud pro isto mortis injuriæ,
 » crucis ignominie tradidisset.» Et divus Augustinus (1)
 vehementer matrem collaudat, quòd nunquàm alteri
 de alterâ proderet, nisi quod ad eas reconciliandas
 valeret. Atque se experienciâ doctum, barbarum et mi-
 seriarum, quas lingua excitat, non parvum hoc bonum
 æstimare. Et subdit : *Animo humano parùm esse debere
 inimicitias hominum nec excitare, nec augere malè lo-
 quendo, nisi eas etiam exstinguere benè loquendo studue-
 rit.* Quid igitur Religiosis faciendum ?

3. Ex damno et perturbatione eorum quibuscum
 vivunt, morbi gravitas intelligitur : evertunt enim
 pacem, animorum tranquillitatem, obedientiam, et
 ministeria etiam ac fructum in proximis, opinione
 nostrorum quoquo pacto diminutâ, non leviter impe-
 diunt. Nec solùm eo tempore quo loquuntur, et iis
 personis, cum quibus agunt, nocent ; sed lædunt
 plurimos etiam absentes, et post multos annos, quia
 rumores et suspiciones in alios derivantur, nec in
 eâ domo, ubi quis est, tantùm ejus amoris et opinioni
 detrahatur, sed manat per provinciam, imò per pro-
 vincias, ubi post multos annos longissimè positus
 inveniatur ille à se abalienatos animos eorum, quibus
 nec nocuit unquàm, neque convixit. Quòd si obe-
 dientia illum præfecerit, miseri subditi ex præjudicio,
 et sinistrâ illâ opinione, et conqueruntur ipsi et tor-
 quent Superiorem, ut nec fiducia, nec reverentia,
 nec amor in iis locum habere possit. Ut meritò in ejus-
 modi detractores, qui venenum tam latè diffundunt,
 illud Scripturæ aptari possit : *Væ qui potum dat amico
 suo, mittens fel suum et inebrians, ut aspiciat nudita-*

(1) S. Aug. libr. 9. Confess. c. 9.

tem ejus (1). Quod de hac re egregiè explicat beatus Ephrem (2). Etiam maximè juvat, si addatur facilitas incurrendi hoc peccatum ex linguæ volubilitate: quò enim faciliùs peccatum aliquod incurritur, eò diligentior ibi custodia adhibenda est. Et certè si quis gravem aliquam infirmitatem corporis ex linguæ lapsu accerseret, quàm vigilans esset et quàm cautus! Et tamen in animæ periculo dormitamus. Imò verò in re levissimâ si quis ex defectu linguæ in pronuntiatione alicujus dictionis errare soleret, quòd eam rectè proferre non posset; si huic publicè agendum esset, quàm cautè dictionem illam vitaret, ne linguæ vitium prodere cogeretur! Quantò ergo magis illæ cavendæ sunt voces, in quibus lingua graviùs peccat, nec tam corporis, quàm mentis vitium manifestat! cùm illud culpâ careat, hoc neque culpâ non levi, nec pœnâ carere possit.

4. Intelligent non esse ad excusationem satis, si id non ex intentione faciant, et formali studio detrahendi aut Societati, aut aliis: quia ex naturâ rei eadem sequuntur mala, quocumque tandem animo illud dictum fuerit; nec Societati et aliis minùs proptereâ incommodi evenire: quia, cùm sciat se facilè labi, debuisse attentius custodiam ponere ori suo (3); sicut et qui vim vini et potùs expertus iterùm inebriatur, non excusatur à culpâ, quia debuisse potuissetque cavere.

5. Si erga aliquem sentiat se esse malè affectum, de eo rebusque illius ne loquatur, nisi oratione et præparatione præmissâ: nam facilè ex abundantia cordis os loquitur, et de malo thesauro non profert bona (4).

6. Si quando labatur, ipse ultrò sese Superiori, vel Confessario statim deferat; et caveat ne eâ nocte cubi-

(1) Hab. 2. 15.

(2) Serm. de vitâ spirit. n. 39. tom 1.

(3) Psalm. 141.

(4) Matth. 12.

tum eat, priusquàm confessione se abluerit: tum ut, si fortè mortale subsit, in peccato ne dormiat; tum etiamsi non esset, faciliùs veniam impetret et medicinam. Quod si faciet, maximum sinè dubio præsidium sentiet.

7. Fugiat tanquàm venenum, eorum colloquia et conversationes, cum quibus errare solet; nec de rebus ad alios pertinentibus, maximè verò ad gubernationem, nisi valdè circumspectè et paratus loquatur, etiamsi fortè leve id quod dicitur sibi videatur, nec quidquam mali suspicetur.

8. Ubi in eo erraverit, excipiat à Superiore gravi aliquà objurgatione et commemoratione aliquorum, quæ hic dicuntur. Crescitenim morbus hic, si quis alius, ex indulgentiâ et defectu correctionis ultrà quàm credi possit. Mulctetur interdùm pro qualitate culpæ, nam et Salomon admonet: *Mulctato pestilente, sapientior erit parvulus* (1). Si tamen contra personam ipsius Superioris fuerit murmuratio, servanda erunt, quæ dicta de tentatione contra Superiorem cap. 14. numero 5. et 6.

9. Nisi res fuerit valdè publica, et scandalum potiùs ob dissimulationem nascatur, non erit hujusmodi in publicâ reprehensione et parvâ mensâ reprehendendus, nisi fortè in genere de inordinatâ et indisciplinatâ locutione et murmuratione. Sed monendus disertè, id publicè non fieri, quia valdè scandalizaret, si sciretur hoc eum dixisse: ideò graviolem arbitretur culpam. Bonum tamen erit, si is coram quibus dixit, se humiliet, dicta retractet, culpam dicat, et de scandalo veniam petat.

10. Referre alteri de altero, quod charitatem lædat, non perniciosum tantùm, sed diabolicum arbitretur, et recordetur, quomodò Constitutiones (2) hujusmodi homines appellent, videlicet Pestem; quid in eos sta-

(1) Prov. 21. 11.

(2) P. 3. c. 1. § 6.

tuant, id est, ut separentur vel à domo, vel etiam à Societate. Nec dissimilem sententiam tulit sanctus Basilus (1), ubi ait: « Qui detrahit fratri, vel detrahentem aus- » cultat et tolerat, quā hīc animadversione dignus est? » respondet: Exterminandi à reliquorum Societate ambo; » detrahentem enim secreto proximo suo, hunc perse- » quebar. Et alibi dictum est: « Detrahentem nolito li- » benter audire, ne sustollaris. » Et addit Interrogatione sequenti: « Si verò Antistiti etiam detraxerit, quo » pacto cum illo nos geremus? respondet: Manifestum » est hoc quoque iudicium ex irā Dei adversus Mariam, » quando detraxit Moysi (2), cujus peccatum ne ipso qui- » dem Moyse deprecante, inultum dimisit DEUS. » Et de huiusmodi videtur dixisse Salomon: *Ejice derisor- rem* (sive *pestilentem*, eadem quippe vox est), *et exhibit cum eo iurgium* (3). Nisi enim seriò tales emendentur, iurgia et dissensiones procul dubio deesse non poterunt.

11. Investiget ipse infirmus diligenter huius morbi causas. Sunt enim qui detrahunt ex aliquā aversione in alium conceptā, de quo dulciter quasi loqui nesciunt. Sunt qui ex quādam vanitate aliis detrahunt, alios iudicant, et de omnibus decernunt, probantes, impro- bantes. quasi soli sapientes. Sunt qui ex invidiā, et aliorum factis detrahunt, et, ut ait sanctus Hieronymus, aliorum lucra sua damna reputant. Sunt qui animo Superiorem taxandi, quòd hunc vel illum præponat, quod ferè ex eādē invidiæ et superbiæ radice prodit. Illic autem invidiæ morbus, qui mortiferi basilisci morsus est, quā sit periculosus et ad curandum difficilis, egre- giè docet Cassianus Collat. 18. cap. ult. quod diligen- tissimè perlegendum est. Ex his atque aliis huiusmodi, cū detractiois vitium oriatur, ibi medicinam ap-

(1) S. Basil. Reg. brev. Reg. 26. Psalm. 100. 5.

(2) Num. 22.

(3) Prov. 22. 10.

ponat, ubi viderit esse hujusmodi infirmitatis pestiferam, sed feracem valdè radicem.

12. Videat quàm miserum sit, cùm cætera Religionis onera portet, exponere se tam probabili periculo perdendi frequenter omnia, si incidat in mortale, quod in hujusmodi facile est. Quòd si DEUM graviter offendere, imò vel suggerentem Satanam sustinere, non modò Religioso, sed Christiano homine indignum est; quid censendum, si ea omni custodiâ non vitemus, ex quibus id facilè consequetur? Reverà tremendum. Sed quos minùs hæc sollicitudo pungit et urit, retineat saltem laborum et meritorum jactura, difficultas pœnitentiæ, et labor resurgendi.

13. Ad examen particulare cum aliquâ pœnitentiâ, quoties ceciderit, orationes et lacrymas seriò confugiat, sciens quod ad periculum cadendi, et aliorum damnum attinet, periculosiùs se hoc morbo, quàm contra castitatem tentari: et tamen ex istâ tentatione, quomodò humiliatur; quomodò omnia tentat, non omittit disciplinas, orationes, Sacramentorum frequentiam? In linguâ verò, quasi nullum esset periculum gravioris casûs, tam facilè prolabimur. Evellendus omninò hic error ab animo, et diligenter periculum præcavendum.

14. Videat attentius, quàm odiosus fiat omnibus, qui in eâdem domo versantur, fortè etiam illis ipsis apud quos loquitur. Sed parùm est. Quid si gravius illud addatur quod Apostolus ait: *Detractores DEO odibiles* (1)? Quid miserum magis, quàm DEO et hominibus esse odiosum? et *postea in ore suo hujusmodi misera-biles complacent* (2).

15. Postremò servet Superior quæ habentur in Responsione ad quamdam Congregationem provincialem anni 1590, quæ sic habet: Primùm quidem occasiones captare debebunt (id est, Superiores) in domesticis

(1) Rom. 1. 30.

(2) Psalm. 48. 14.

exhortationibus, quæ ad Nostros haberi solent, ac seriò inculcare quantoperè hoc vitium conscientiæ, pietati, ac paci noceat. Secundò, ut præter communes syndicos, nonnulli occulti adhibeantur, qui in particulari de hoc vitio referant; et ut delinquentibus in eo vel pœnitentiæ injungantur publicæ, vel correctiones secretæ, prout res tulerit, adhibeantur. Tertiò, Confessarii pœnitentes seriò moneant in his graviter peccari posse. Et si quidem detractio fuerit mortalis, referat ad Superiorem, juxtà Ordinationem decimam quartam ex viginti duabus quas Kalend. Augusti 1590 ad Provincias misimus (1). Si tamen casus mortalis non fuerit, moneant illum seriò, pœnitentiamque injungant, ac remedia tum particularis examinis, tum alia proponant. Possunt etiam eos in privatis colloquiis extra confessionem monere, ut à consuetudine eorum, si quos noverint, aut viderint in hoc vitium impingere, diligenter caveant. Quartò, quoniam non rarò multam præbet occasionem hujusmodi querelis et obmurmurationibus, scire quid in Consultationibus dictum aut determinatum sit; ratio habeatur quàm diligentissimè, ut Consultores servent secretum, juxtà officii sui regulam. Quintò, plurimùm nocet, si Admonitor et Consultores ità cum accedentibus et contristatis agant, ut spe illos fovendi et juvandi, ea de Superioribus dicant, ut dolentium querelas approbare, atque idem quod illi de Superioribus sentire videantur. Hoc enim modo etiam contra illorum intentionem foveantur querelæ et murmurationes, et confirmantur magis. Sed ità accedentes amanter excipiant, et patienter audiant, ut Superiorum auctoritatem et amorem servent. Non enim deerit modus consolandi eos, qui in amaritudine sunt, etiam operam suam apud Superiorem promittendo, modò charitas et prudentia, ac necessaria in verbis circumspectio non desit. Sextò, moneantur inter Nostros selectiores nonnulli, qui si quid tale in Nostrozum

(1) Vid. hic. Ord. Gen. cap. 5. Cas.

Collegiis viderint irrepere, id impedire sermonemque divertere curent, vel meliores interponendo sermones, vel suaviter et amanter dicendo non esse tutum simile quid proferre. Septimò, intelligant etiam Nostri, tum in exhortationibus, tum à Confessariis, et seriò doceantur in detractatione et mormuratione facile esse lethale peccatum. Et quamvis in particulari ex circumstantiis fieri possit, ut culpa non eò pertingat, tamen ex naturâ rei, si non semper mortaliter, ferè tamen graviter peccari: exempli gratiâ, cùm malam de Prælati opinionem subditorum animis per hujusmodi verba inferimus, vel bonam evellimus, aut quovis modo ipsos à Prælati alienamus; cùm obedientiæ vires et simplicitatem enervamus; cùm dissidia, simultates, et animorum aversiones inter fratres seminamus; cùm communem pacem, tranquillitatem, et regularum disciplinam perturbamus. Quâ de re beatus Bernardus (1) pulchrè sic ait de Religione loquens: « Proditores fiunt, » quicumque in hoc Domini castrum inimicos ejus intro- » ducere moliantur: quales sunt utique detractores, » DEO odibiles, qui discordias seminant, nutriunt scan- » dala inter fratres. Sicut enim in pace factus est locus » Domini, sic in discordiâ locum fieri diabolo manifes- » tum est. Non miremini, Fratres, si durius loqui vi- » deor: quia veritas neminem palpat. Omnino prodi- » torem se esse noverit, si quis fortè (quod absit) vitia » quælibet in hanc domum conatur inducere, et tem- » plum DEI speluncam facere dæmoniorum. Gratias » DEO; non multos hic invenimus hujusmodi. Sed » tamen deprehendimus interdum fortè nonnullos, qui » colloquantur hostibus, et paciscantur fœdus cum » morte, hoc est, moliantur (quod in eis est) immi- » nuere Ordinis disciplinam, intepescere fervorem, » turbare pacem, lædere charitatem. »

(1) S. Bern. Serm. 3. de Dedic. Eccles. Rom. 1. 72. Psalm. 75.

CAPUT XVIII.

Melancholia, scrupuli, et angustæ conscientiæ.

1. Quinam legendi. — 2. Quomodo juvandi. — 3. Scrupulosi circa peculiariora objecta.

DE hoc morbo tam multa, tamque utilia à multis conscripta sunt, ut non sit necesse plura dicere.

1. Legi poterit Gerson, tract. contra pusillanimitatem, parte tertiâ, et de præparat. ad Missam.

2. Hi ordinariè fovendi, amanter excipiendi, animandi; nec illis dubiè, aut cum hæsitatione loquendum, sed clarè: Nihil hoc; Mittat ista securus; Ne repetat: Hoc facito; Ego rationem reddam Deo, etc.

3. Illud tamen prætereundum non est, esse interdum aliquos, qui non ex nimis timorata conscientia in scrupulos vergant, sed peculiari aliqua ex causa circa unum aut alterum objectum, cum sint anxii et scrupulosi, in reliquis tamen minimè timorati et indisciplinati inveniuntur. Experti enim sumus alioqui spiritualis profectus et religiosæ observantiæ valdè negligentes, et sinè scrupulo multas admittentes imperfectiones, ob quas tandem è Societate dimittendi fuerint; qui tamen in nonnullis anxii nimis et scrupulosè agentes, finem nunquam faciebant Confessionibus generalibus, facultatibus petendis, et hujusmodi. Quod ideo dicendum fuit, tales homines semper foveantur, et eorum conscientia dilatentur, sicut cum scrupulosis agendum; sed ut discretè in iis tantum juventur lenitate et indulgentia, in quibus indigent: in cæteris moneantur de

laxitate, et ut videant hæc inter se non cohærere; quin-
imò contingere posse, ut ex nimia negligentia et
socordia hos scrupulos permittantur incurrere. Evigi-
lent itaque cum fervore; animandi tamen cum dexte-
ritate, prout ratio docebit.

INDEX ALPHABETICUS

RERUM IN HOC VOLUMINE CONTENTARUM.

A

ADDITIO. Additiones omnes servandæ exactè. *Direct. cap. 3. § 1. pag. 210. et c. 15. § 9. p. 243.* Dentur discretè, habità ratione complexionis. *c. 15. §. 9. p. 243.*

Additiones quæ ponuntur in fine primæ hebdomadæ, dandæ antè Exercitia. *c. 15. § 8. p. 243.*

Additiones quatuor ad Examen particulare, an dictandæ. *c. 13. § 5. p. 237.*

Additiones de discernendis spiritibus, quando et quomodò dandæ. *c. 15. § 8. p. 243.*

ABSCISSIO servi auriculæ. *Exerc. spirit. pag. 171.*

ACCUSATIO. De Christi apud Pilatum accusatione. — Coram Pilato accusatur. Causam non invenit. Barabbæ postponitur. *pag. 172.*

AFFECTUS. Puritas affectûs. *pag. 141.*

Affectûs major ratio habenda, quàm intellectûs. *Direct. c. 14. § 3. p. 240.*

Affectûs motio excellentior via eligendi, sed periculosior, quàm discursus. *c. 27. § 1. 265.*

Affectus qui excitandi in meditandâ Passione. *c. 35. § 4. p. 283.*

Affectus peculiare vincendi. *Indust. cap. 8. § 9. p. 349.*

AGNUS paschalis. *Exerc. spirit. pag. 170.*

AMOR. Ad amorem spiritualem in nobis excitandum. *p. 154.* — De naturâ amoris. *Ibid.* Beneficiorum recordatio. Oblatio sui. Speculandus Deus in rebus omnibus. Dei consideratio in creaturis propter me. Considerare ut bona, quæ à Deo procedunt. *p. 155, 156.*

Amor excellentiæ et honoris. Morbis superbiæ signa. *Indust. c. 7. § 1. p. 336.* Superbiæ fructus. *Ibid. § 2. p. 336. et seq.*

- Amor in meditatione Passionis concipiendus. *Direct. c. 35. § 8. p. 283.* In factis magis quàm in verbis consistit. *c. 36. § 3. p. 286.*
- Amoris divini meditatio aptissima. *c. 36. § 2. p. 286.* Quomodò fiat. *Ibid.*
- AMBULATIO Christi super aquas. — Phantasma noctu putatur. Petrus mergi cœpit. *Exerc. spirit. pag. 167.*
- AMIMA. Animarum curatio, quantò præstantior, eò difficilior. *Indust. Broœm. p. 301.*
- Animi promptitudo. *Exerc. spirit. p. 191.*
- ANNA. De gestis in domo Annæ. *Exerc. spirit. p. 147.*
- Annæ prophetia. *p. 163.*
- ANNOTATIO. Annotationes quænam ingredienti Exercitia explicandæ. *Direct. c. 11. § 5. p. 234.*
- ANNUNTIATIO. De annuntiata Beatæ Mariæ Virgini Christi incarnatione. — Angelus salutans Virginem, conceptionem nuntiat. Confirmat exemplo Joannis Baptistæ. Maria respondet angelo. *Exerc. spirit. p. 160, 161.*
- APOSTOLI. Apostolorum vocatio. *p. 165.* — De missis ad prædicandum apostolis. *p. 167.*
- APPLICATIO SENSUUM. Quomodò exercenda. — *Direct. c. 20. § 1. p. 252.* Quomodò differat à meditatione. *c. 20. § 3. p. 253.*
- Applicationis sensuum utilitas. *c. 20. § 4. p. 253.*
- APPARITIO. Apparitio Jesu Christi post resurrectionem sanctæ Matri suæ. *Exerc. spirit. p. 151.*
- Apparitiones 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 et 13. — Matri Christus apparet. Mulieres ad monumentum. Magdalenæ apparuit. Mulierum reditus ex monumento. Eas affatur. Petrus currit ad monumentum. Videt lintheamina. Petro apparet Christus. Gentibus in Emmatis apparet. Incredulitas redarguitur. Rogatus, cum eis manet. Discipulis congregatis, januis clausis ingreditur. Dat eis Spiritum sanctum. Thomæ incredulitas. Apparet eidem Christus. Thomæ exclamatio. Septem discipulis apparet. Christus à discipulis agnoscitur. Suas oves commendat. Ad Thabor montem eis apparet. Mittit ad prædicandum. Apparet plùs quàm quingentis. Apparuisse Josepho ab Arimathea legitur. Passim discipulis apparebat. *p. 174 - 178.*
- APPROBATIO. Patrum decretorum approbatio. *p. 192.*

ARIDITAS. Ariditatis tempore, quomodo juvandus, qui suscipit Exercitia. *Direct. c. 7. § 4. p. 220.* Suavem se præbeat Instructor. *c. 5. § 2. p. 215.*

Ariditati præparandus, qui suscipit Exercitia. *c. 7. § 3. p. 220.*

ARS. Artem fabrilem exercuit. *Exerc. spirit. p. 164.*

ASCENSIO. Recensenda ordine mysteria resurrectionis et Ascensionis. *p. 152.*

Ascensione (de) Christi. Post dies quadraginta mittit Hierosolymam. Educit in montem Oliveti. Eisdem suspicientibus in cælum angeli apparent. *p. 178.*

ASCENSUS in templum anno duodecimo. Hierosolymam proficiscitur. Remansit insciis parentibus. Post triduum in templo repertus. *p. 164.*

ATTENTIO. Attentio orandi ne sit nimia. *Direct. c. 8. § 3. p. 222. et c. 14. § 7. p. 240.*

Attentio violenta non est fructus orationis. *c. 8. § 3. p. 222.*

AULICISMUS. Quam faciem induat. *c. 15. p. 370.* Hujus signa. *Ibid. § 1. p. 370.* Indicanda pericula. *Ibid. § 2. p. 371.* Hujusmodi homines statim provinciales amovendi. *Ibid. § 3. p. 371.* Occupandi in ministeriis. *Ibid. § 5. p. 371.* Publicè reprehendi. *Ibid. § 6. p. 372.* Etiam externis denegandi. *Ibid. § 8. p. 445.*

AURICULA. Auriculæ servi abscissio. *Exerc. spirit. p. 171.*

AVERSIO A FRATRIBUS. Quid cum fuerint aversiones diuturnæ. *De Indust. c. 10. § 1. p. 345.*

Aversi per Confessarium et Superiorem reconciliandi. *Ibid. § 2. 3 et 4. p. 345.* Causa amaritudinis tollenda. *Ibid. § 5. p. 346.* Caritatis signa exhibenda. *Ibid. § 6. p. 346. et seq.* Iratus quomodo accipiendus à Superiore. *Ibid. § 9. p. 349.* Quid Superiori faciendum, etc. *Ibid. § 10. p. 349. Vide Superior.*

B

BAPTISMUS. De baptismo Jesu Christi. *Exerc. spirit. p. 164.* Ad Jordanem proficiscitur. A Joanne baptizatur. Spiritus sancti descensus. *Ibid.*

BARABBA. Christus postponitur Barabbæ. *p. 172.*

BEATITUDO. Octo beatitudinum sermo. *p. 166.*

BENEFICIA. Beneficiorum recordatio. *p. 154.*

BENIGNITAS. Christi benignitas suos consolandi. *p. 152.*

C

CAIPHA. De gestis postea in domo Caiphæ. Ab Annâ ad Caipham ductus à Petro negatur. Nocte manet ligatus. Illuditur, et vexatur à satellitibus. *Exerc. spirit. pag. 172.*

CAUSA. Causæ tres desolationis. *p. 182.*

CHRISTUS DOMINUS. Christus Dominus sol illuminans. *Direct. c. 18. § 3. p. 248.* Particularia peccata habuit ante oculos. *c. 35. § 3. p. 282.*

Christi Domini vita, idea et exemplum reformandi vitam. *c. 18. § 2. p. 247.*

Christum Dominum à Patre impetrare, ut homo est, rudibus explicetur. *c. 15. § 7. p. 243. et c. 19. § 5. p. 251.*

Classium trium meditatio explicatur. *c. 29. § 4. p. 272.* Quò tendat. *c. 29. § 6. p. 272.* Ægroti similitudine illustratur. *c. 29. § 7. p. 273.*

CIBUS. Ut repèrienda justa cibi mensura. *Exerc. spirit. p. 149.*

Cavènda aviditas cibi. *p. 150.*

Quid pro tollendâ cibi immoderantiâ. *p. 150.*

CIRCUMCISIO. De circumcisione. Circumciditur. Vocatur JESUS. Redditur puer matri. *p. 162.*

COENA. De cænâ apud Bethaniam. Cœna apud Simonem. Unguenti effusio. Judæ obmurmuratio. *p. 169.*

De cænâ ultimâ. Agnus paschalis. Pedum lotio. Eucharistiæ institutio. *p. 170.*

COGITATIO. Cogitationes lætas vitare. *p. 116.*

Quid cùm variæ cogitationes. *p. 94.*

Tripfex genus cogitationum. *p. 102.*

Quotuplex meritum in repellendâ malâ cogitatione. *p. 102.* Quando mortalis, et quotuplex. *p. 102.*

Cogitationes sedulò exentiendæ. *p. 185.*

COGNITIO. Cognitio sui ipsius. *p. 111.*

Cognitio peccatorum fundamentum ad reformationem vitæ. *Direct. c. 9. § 3. p. 225.*

Cognitiosui, quomodò acquirenda. *c. 10. § 8. p. 230.*

COLLECTIO. Collectio sui perfecta explicatur. *c. 23. § 5. p. 259.*

COLLOQUIUM. Colloquium, quam personam suscipiat. *c. 15. § 6. p. 242.* Fieri potest in principio etiam, et medio. *c. 15. § 5. p. 242.*

Colloquii proprius locus in fine cujuslibet Exercitii. *Ibid.*

Colloquia cum Deo et sanctis, majorem requirunt reverentiam, quàm meditatio. *c.* 15. § 7. *p.* 243. Aptissima quæ varia fiunt pro vario affectu. *c.* 15. § 5. *p.* 242. Plura in repetitionibus fiunt, quia major affectus. *c.* 15. § 2. *p.* 241.

Colloquium. *Vide Exercit. spiritt. p.* 109.

COMMUNIO. Communionis usus. *Exerc. spir.* *p.* 106.

Ad Communionem quomodo quis post confessionem generalem disponendus. *Direct. c.* 17. § 2. *p.* 246.

Communionis usus post Exercitia octavo quoque die habendus. *c.* 40. § 4. *p.* 295.

COMPOSITIO LOCI. Quid sit. *c.* 14. § 4. *p.* 240. *et c.* 35. § 9. *p.* 282. Juvat attentionem et motionem animi. *c.* 14. § 5. *p.* 240.

Revocat imaginationem, si evagetur. *Ibid.*

Commendatur à sancto Bonaventurâ. *Ibid.* Non diutius fabricanda, nec vis imaginationi faciendâ. *c.* 14. § 7. *p.* 240.

In rebus incorporeis qualis sit. *c.* 14. § 6. *p.* 240.

COMPREHENSIO. De comprehensione Christi, et traductione ad Annæ domum. Osculum Judæ. Servi auriculæ abscissio. Christus capitur et deseritur. *Exerc. spiritt. p.* 171.

CONDEMNATIO. De condemnatione et crucifixione Jesu Christi. Morte damnatur. Crucem bajulat. Inter latrones crucifigitur. *p.* 173.

CONFESSARIUS. Confessarius stabilis post Exercitia, quasi dux eligendus. *Direct. c.* 40. § 4. *p.* 316.

CONFESSIO. Confessionis generalis emolumenta. *Exerc. spiritt. p.* 106.

Confessio generalis valdè confert ad reformationem vitæ. *Direct. c.* 10. § 9. *p.* 231. Ejus gratiâ quidam Exercitia suscipiunt. *c.* 9. § 2. *p.* 224. Ejus utilitates. *c.* 16. § 2. *p.* 244.

Ad eam quæ sit adhibenda diligentia. *c.* 16. § 3. *p.* 244. 245.

Eam facturus non omnem intermittat meditationem. *c.* 16. § 1. *p.* 244. Ferè non expedit fieri cum eo qui tradit Exercitia. *c.* 16. § 5. *p.* 245.

Facienda in fine primæ hebdomadæ. *c.* 10. § 9. *p.* 231. Juvanda aliquo Directorio. *c.* 16. § 3. *p.* 245.

Quandoque legitur Summa Navari. *c.* 16. § 4. *p.* 245.

Postea parabola Filii prodigi versanda. *c.* 17. § 2. *p.* 246.

- Uno die vacetur ab intenso studio orandi. *Ibid.*
 Confessionis usus octavo quoque die post Exercitia ineundus. *c.* 40. § 4. *p.* 295.
- CONSILIUM.** Quod consilium darem ignoto. *Exerc. spirit.* *p.* 141.
 Consilia Evangelica servari possunt etiam in seculo. *Direct.* *c.* 25. § 3. *p.* 262.
 Consiliorum via cur pauciora requirat signa divinæ voluntatis, quàm præceptorum. *c.* 23. § 4. *p.* 258.
 Consilio Patris spiritualis in omnibus procedendum. *c.* 39. § 8. *p.* 294.
- CONSOLATIO.** Consolatio spiritualis quid sit, ei, qui se exercet, declarandum. *c.* 27. § 2. *p.* 266. Ejus affectus et modi. *c.* 27. § 3. *p.* 266.
 Consolatione præsentis virtutis actus facilè exercentur. *c.* 27. § 3. *p.* 266.
 Consolatio si affluat, bis id quod afficit, repeti potest. *c.* 15. § 3. *p.* 242.
 Consolationes spirituales ad morum emendationem dirigendæ. *c.* 7. § 2. *p.* 219.
 Consolatio quomodò notanda pro Electione. *c.* 27. § 5. *p.* 266.
 Consolationes spirituales scribendæ. *c.* 7. § 2. *p.* 219.
 Consolatio spiritualis quando dignoscitur. *Exerc. spirit.* *p.* 180.
 Consolationis tempore quid prospiciendum. *p.* 182.
 Consolatio animæ solius Dei est propria. *p.* 184.
 Quando præcessit consolationis causa, quis auctor. *Ibid.*
 — Quando est consolatio sine præviâ causâ, quid faciendum. *p.* 186.
- CONSCIENTIA.** Dæmonis calliditas in conscientia observandâ. *p.* 190.
- CONSCIENTIA MINIMÈ TIMORATA.** Eo morbo affectus qualiter juvandus. *Indust.* *c.* 11. § 1. *et seq.* *p.* 350 *et seq.*
 Quid cùm in re gravi peccat. *Ibid.* § 8. *p.* 353. Associandus alicui spirituali viro. *Ibid.* § 9. *p.* 353. Exercendus in Exercitiis spiritualibus. *Ibid.* § 10. *p.* 353.
 Tepiditatis affectus. *Ibid.* § 3. *p.* 351.
 Profectus in spiritu examinandus. *Ibid.* § 4. *p.* 351.
 Semper perfectionis habendæ ratio. *Ibid.* § 6. *p.* 352.
- CONTRITIO.** Fundamentum est ad reformationem vitæ. *Direct.* *c.* 9. § 3. *p.* 224.
- CONVERSIO.** De conversione Magdelenæ. *Exerc. spirit.* *p.* 167.

Magdalenæ accessio ad Jesum. Ungit et abstergit. Desenditur à Christo. *Ibid.*

CORPUS. Pœnitentiæ faciendæ circà corpus. *p.* 117.

CRUX. De crucis depositione. *p.* 148.

Crucem Christus bajulat. *p.* 173.

CRUCIFIXIO. De condemnatione et crucifixione Jesu Christi. Morte damnatur. Crucem bajulat. Inter latrones crucifigitur. *p.* 173.

CUBITUS. Post cubitum quid cogitanda. *p.* 115.

D

DÆMON. Valdè oppugnat Electionem. *c.* 33. § 3. *p.* 280. Tempore desolationis invadit. *c.* 27. § 5. *p.* 266.

Dæmonis calliditas in conscientia observanda. *Exerc. spirital.* *p.* 190.

DECRETUM. Decretorum Patrum approbatio. *p.* 192.

DESCENSUS. Spiritus sancti descensus in Baptismo Jesu Christi. *p.* 164.

DESERTUM. Jesus Christus secedit in desertum. *p.* 164.

DESOLATIO. Quid cùm tentatio et desolatio. *p.* 91. Regula pro desolatione et tentatione. *Ibid.*

Desolatio spiritualis quando. *p.* 180.

Desolationis tempore nihil deliberandum. *Ibid.* Remedia contra desolationem. *p.* 181. Quid cogitandum tempore desolationis. *Ibid.* Juvat maximè patientia. *Ibid.* Tres desolationis causæ. *p.* 182.

Desolatio quid sit, Exercenti se declarandum. *Direct.* *c.* 27. § 2. *p.* 266. Quomodo animadvertenda tempore Electionis. *c.* 27. § 5. *p.* 266.

Desolationis tempore dæmon invadit. *c.* 27. § 5. *p.* 266. Longanimitas necessaria. *c.* 7. § 6. *p.* 220. Amaritudo quæ sentitur, interdum oritur ex amore proprio. *c.* 7. § 7. *p.* 220.

Desolationis remedia. *c.* 7. § 4. *p.* 220.

DEVOTIO. Devotio nutrienda. *c.* 40. § 4. *p.* 295.

Devotionis flos ne langueat, quid agendum. *c.* 30. § 4. *p.*

E

Devotioni deditis percurri poterit prima hebdomada. *c.* 9. § 3. *p.* 224.

Devotionis quinque causæ subtractæ ex sancto Bonaventurâ. *Industr.* *c.* 3. § 2. *p.* 318. — Decem et septem, ex Gersono. *Ibid.* *p.* 318.

- Quid in subtractione præstandum. *Ibid.* p. 319.
- DIFFIDENTIA. *Vide* Superior.
- DILATIO. Sæpè desiderium acuit. *Direct.* c. 18. § 6. p. 248.
- Procrastinari solet sensus in executione divinæ vocationis. c. 25. § 7. p. 263.
- DISCORDIA. Hujus morbi gravitas. *Indust.* c. 17. § 1. p. 374.
- Exempla sanctorum perpendenda. *Ibid.* § 2. p. 375.
- Ejusdem morbi natura, causa, malitia, signa. *Ibid.* p. 375. *et seq.*
- Remedia. *Ibid.* p. 375. *et seq.*
- Ejus gravitas ex damno proximi attendenda. *Ibid.* § 3. p. 378.
- Relationes contra alterum perniciosæ. *Ibid.* § 10. p. 380.
- Causæ ab infirmo investigandæ. *Ibid.* § 11. p. 381.
- Pericula. *Ibid.* § 12. p. 382.
- Particulare Examen adhibendum. *Ibid.* § 13. p. 382.
- Superiori servanda responsa data anno 1590. Ad romanam congregationem. c. 17. § 15. p. 382.
- DISCRETIO. Discretio requiritur in adhibendis additionibus primæ hebdomadæ. *Direct.* c. 15. § 9. p. 243.
- DISPOSITIO. Dispositio facturo Exercitia. c. 2. *per totum.* p. 207. Quæ esse debeat erga Deum. c. 2. § 1. p. 207.
- Quæ est erga Instructorem. c. 2. § 6. p. 209.
- Desiderium proficiendi habeat. c. 2. § 4. p. 208.
- Deliberationem fixam non afferat ad Exercitia. c. 2. § 5. p. 208.
- Omibus negotiis et cogitationibus se expediat. c. 2. § 2. p. 207.
- Fortitudinem afferat. c. 2. § 1. p. 208.
- In prudentiâ suâ non innitatur. c. 2. § 6. p. 209.
- Dispositio ad Exercitia secundæ hebdomadæ est fervor ei augmento devotionis. c. 18. § 4. p. 248.
- Dispositiones ad Electionem faciendam. c. 23. § 1. p. 257.
- Cum ipsâ secundâ hebdomadâ incipiunt. c. 29. § 1. p. 271.
- Matutino tempore animus magis dispositus ad orationem. c. 6. § 2. p. 207. Vespere crescunt tentationes, et animus minus aptus contemplationi. *Ibid.*
- DISTRACTIO IN ORATIONE. *Indust.* *Vide* ariditas.
- DIVINITAS. In Resurrectione elucescit Divinitas. *Exerc. spirit.* p. 151.
- DOCTRINA SACRA. Doctrinæ sacræ, tum positivæ, tum scholasticæ commendatio. p. 192.

DOMUS. Domi nostræ excipi possunt qui Exercitia sumunt. *Direct. c. 4. § 1. p. 213.* Maneant separati ab aliis cubiculis. *Ibid.*

Domi suæ poterit quis facere Exercitia. *c. 9. § 12. p. 226.*

E

ECCLESIA. Ecclesiæ definitioni prompta submissio. *Exerc. spirit. p. 193.*

ECCLESIASTICI. Quomodò per Exercitia dirigendi. *Direct. c. 9. § 10. p. 226.*

EDULIUM. Potissimum ab eduliis temperandum. *Exerc. spirit. p. 149.*

ELECTIO. Quando inchoanda Electionum discussio. *Exerc. spirit. p. 135.*

Quid ante materiam Electionum. *p. 136.*

Requisita ad Electionum. *p. 137.*

Res Electionis quales. *p. 138.*

Quot genera rerum. *p. 138.*

Quando nil superest eligendum. *p. 139.*

Quando non est violanda Electio. *p. 139.*

Quando corrigenda. *p. 140.*

De tempore ad Electiones rectè faciendas magis opportuno : 1. Tempus, cum nulla subest dubitatio ; 2. Tempus quando cum tranquillitate fit Electio certæ vitæ. *p. 139.*

Rem deliberandam proferre. *p. 140.*

In neutram partem pendere. *p. 140.*

A Deo lucem petere. *p. 140.*

Commoda vel adminicula perpendere. *p. 141.* Tum rationinari in utramque partem. *p. 141.*

Electionem factam Deo offerre. *p. 141.*

Puritas affectûs. *p. 141.*

Quod consilium darem ignoto. *p. 141.*

Quid eligerem morte ingruente. *p. 142.*

Quid cum tribunali Dei sistar. *p. 142.*

Quando et quomodò facienda Electio. *p. 142.*

Electionis difficilis locus, et discretionem indigens. *Direct. c. 22. § 1. p. 255.* Quanti momenti sit. *c. 22. § 2. p. 255.*

Pertinet ad salutem æternam. *c. 22. § 4. p. 256.* Dicitur plantatio Patris cœlestis. *c. 24. § 1. p. 260.*

Electio statûs versatur circa consilia et præcepta. *c. 25. § 2. p. 262.* et circa tempus ac modum exsequendæ vo-

- cationis. *c.* 25. § 7. *p.* 263. Non danda religiosis. *c.* 9. § 6. *p.* 225.
- Electio** magnum studium requirit, tam Instructoris quàm ejus qui instruitur. *c.* 22. § 6. *p.* 256.
- Electio** quibus danda. *c.* 23. § 1. *p.* 257. Paucis undè magnus fructus speretur. *Ibid.* Ingeri et obtrudi non debet non cupienti. *c.* 23. § 2. *p.* 257 et 258. Requirit indifferentiam. *c.* 23. § 3. *p.* 258. Quæ nisi absit potius relinquatur. *Ibid.* Ideò inclinandus animus ad id quod perfectius et difficilius. *c.* 23. § 3. *p.* 258. et *c.* 30. § 2. *p.* 274.
- Electio** tuta, quæ fit juxtà præscriptas regulas. *c.* 24. § 2. *p.* 261. Quomodò peragenda. *c.* 30. § 3. *p.* 274. et 275. Non nostro placito facienda, sed Dei. *c.* 22. § 5. *p.* 256. Nihil attendat, quod desursum non sit. *c.* 23. § 5. *p.* 259. Non humanà persuasione, sed divinà voluntate nitatur. *c.* 24. § 1. *p.* 260.
- Electio** Religionis particularis non ex complexione solùm, sed ex valentis metiendà. *c.* 25. § 6. *p.* 263.
- Electio** ratione confirmetur. *c.* 23. § 5. *p.* 259. et *c.* 28. § 5. *p.* 269.
- Electio** quando in dubium revocanda et mutanda. *c.* 32. § 2. *p.* 278. et *seq.* Dubia quæ incidunt quomodò discutienda. *Ibid.* et *c.* 33. *per totum.* *p.* 279.
- Electionis** materia. *c.* 25. § 1. *p.* 262.
- Electionis** materia tria tempora. *c.* 26. § 1. *p.* 264. Secundum tempus quomodò differt à tertio; et utrum excellentius, aut tutius. *c.* 27. § 1. *p.* 265.
- Electionis** tempus tranquillitatem animi requirit. *c.* 28. § 2. *p.* 268.
- Electionis** meditationes quando inchoantur. *c.* 29. § 2. *p.* 271. et *seq.*
- Electionis** praxis. *c.* 29. § 1. *p.* 271.
- Electionis** tempore, non omittenda meditatio vitæ Christi. *c.* 30. § 3. *p.* 274. et *seq.* Una tantùm, aut altera detur meditatio. *c.* 31. § 2. *p.* 277.
- Electionis** modus explicatur similitudine ejus, qui aliud quod genus cibi suo Principi offert. *c.* 27. § 6. *p.* 267.
- In Electionis** articulo subitæ interdum perturbationes. *c.* 24. § 4. *p.* 262.
- Electionis** bonæ signum, et quasi sigillum. *c.* 31. § 1. *p.* 276. et *c.* 32. § 1. *p.* 278.

Electionis regulæ particularibus negotiis applicandæ. *c.* 25. § 9. *p.* 263. *et c.* 34. § 4. *p.* 281. Quod fieri debet extra Exercitia. *c.* 10. § 13. *p.* 232.

Electionis regulas tum maximè superiores attendant, cum non est copia consultoris. *c.* 10. § 13. *p.* 232.

Electioni quid afferat magnam fiduciam. *c.* 23. § 5. *p.* 259.

Electioni succedat oratio. *c.* 32. § 1. *p.* 278.

Ad Electionem qui admittendi. *c.* 23. § 1. *p.* 257. Non leves naturâ, non habitibus malis obnoxii. *Ibid.*

Electione diversâ existente in tertio tempore, ab Electione secundi, quid agendum. *c.* 28. § 9. *p.* 270.

Electus conferat cum Instructore rationes Electionis. *c.* 31. § 3. *p.* 277. Votum non emittat nisi cautè. *c.* 31. § 6. *p.* 278. Respectus humanos deponat. *c.* 28. § 4. *p.* 269.

Electurum Instructor non moveat ad unam potius, quàm ad aliam partem. *c.* 24. § 1. *p.* 260.

EFFUSIO AD EXTERIORA. *Indust. Vide Exteriora.*

ELEEMOSYNA. Quando erogatur in conjunctos, quæ servanda.

Exerc. spirit. *p.* 187. Quid, si quis alter me consultaret, faciendum. *Ibid.* Quid si vitæ exitus instaret. *Ibid.*

Quid mallet in die judicii. *Ibid.* Quid, quando ad conjunctos inclinatur. *p.* 188. Quid servandum pro rebus ecclesiasticis. *Ibid.* Optima ratio distribuendi. *Ibid.*

ELISABETH. De Mariâ Elisabeth cognatam suam visitante. *p.* 161.

EMENDATIO. De emendatione seu reformatione circâ vitæ statum cuivis faciendâ. *p.* 142. Quid faciendum matrimonio vel dignitate ecclesiasticâ adstricto. *Ibid.* Singula statûs perpendat. *Ibid.*

EUCARISTIA. Eucharistiæ institutio. *p.* 170.

EXAMEN. Examen particulare, quando, et quomodò explicandum. *Direct.* *c.* 13. § 2. *p.* 237. Plurimum valet ad animi puritatem. *c.* 13. § 3. *p.* 237. Absolventi Exercitia inculcandum. *ibid.*

Examen generale quando, quomodò detur. *c.* 13. § 6. *p.* 238. Cur non omnes peccatorum species contineat. *c.* 13. § 7. *p.* 238.

Juvatur ab examine quotidiano. *c.* 13. § 8. *p.* 238.

Examen quotidianum dictandum, ut jacet. *Ibid.*

Absolventi Exercitia omninò retinendum. *c.* 40. § 4. *p.* 295.

Examinis generalis modus. *Exerc. spirit.* *p.* 105.—1. Gratia agendæ. *Ibid.*—2. Gratia petenda. *Ibid.*—3. Quo-

modò discutienda conscientia. *Ibid.* 103.

EXCLAMATIO. Exclamatio ex affectu dolentis. *p.* 111.

EXERCITIA. Exercitia facienti, quid? *p.* 90.

Exercens nesciat sequentes meditationes. *p.* 92.

Exercitia spiritualia, quid sint, et quomodò composita.
Direct. Procem. § 2. *p.* 199.

Quatuor hebdomadis continentur. *c.* 11. § 1. *p.* 233.

Sunt instrumentum ad propriam et proximorum salutem.
Procem. § 1. *p.* 199. Particulare donum à Deo Societati datum. *Procem.* § 9. *p.* 202.

Quem modum servant, et cur tam facilè ad vitam reformatam juvent. *Procem.* § 8. *p.* 201.

A viris insignibus sunt commendata, et à sede apostolica approbata. *Procem.* § 5 et 6. *p.* 201.

Quibus hominum generis danda sint. *c.* 9. § 1. *p.* 223.

Plena et integra neq danda omnibus. *c.* 1. § 7. *p.* 205 et 206. Tradenda etiam secularibus. *c.* 1. § 6. *p.* 205. Et conjugatis, et quo fine. *c.* 9. § 9. *p.* 225.

Quomodò occupatis dentur. *c.* 9. § 12. *p.* 226. Et quomodò feminis. *c.* 9. § 16. *p.* 227.

Exercitia sunt unum experimentum Societatis. *c.* 10. § 1. *p.* 228.

Danda plena et integra in Societatis ingressu. *Ibid.*

Ut sunt conserventur, nec transformentur accommodata religioso statui. *c.* 10. § 5. *p.* 229.

Exercitia traduntur aliis religionis. *c.* 9. § 3. *p.* 224. Idque fructuosè, præsertim per aliquem ex ipsis. *c.* 9. § 8. *p.* 225.

Exercitia duntaxat primæ hebdomadæ quibus danda. *c.* 1. § 7. *p.* 201.

Eodem tradenda ordine quo ponuntur. *c.* 14. § 1. *p.* 239.

Exercitiorum fructus. *Procem.* § 7. *p.* 201.

Colligitur multò post ex seminibus, quæ in Exercitiis jacta sunt. *c.* 40. § 3. *p.* 295.

Exercitiorum usum Nostris commendabat S. P. N. IGNATIUS. *Procem.* § 4. *p.* 200.

Exercitiorum desiderium in proximis excitandum, et ad suaviter adducendi. *c.* 1. § 1. *p.* 204. et *c.* 1. § 3. *p.* 201 et 205.

Exercitiorum liber exactè servari debet in iis tradendis. *c.* 8. § 5. *p.* 223.

Quoties legitur, novum lumen præbet. *c.* 8. §

Facienti Exercitia primà vice non datur

Communicari potest religiosis. *c. 9. § 7. p. 225.*

Exercitia facere qui soleant. *c. 1. § 3. p. 204. et c. 1. § 6. p. 205.*

Exercitia facturus poterit excipi domi nostræ. *c. 4. § 1. p. 213, vel domi suæ manere. c. 9. § 12. p. 223.*

Victus ei paretur, ut petierit. *c. 4. § 6. p. 214.*

Quomodò dispositus esse debeat. *c. 2. per totum. p. 207.*

Exercitia faciens non visitetur à secularibus. *c. 4. § 7. p. 214.*

Non nimis ab Instructore laudandus. *c. 7. § 2. p. 219*

Monendus de annotationum observatione. *c. 3. § 1. p. 210. Non tamen de omnibus simul. c. 11. § 5. p. 234.*

Quid agere debeat, si primà hebdomadà minùs se dispositum sentiat. *c. 17. § 1. p. 246.*

Exercitiis tractandis dexteritate opus est. *Proœm. § 4. p. 200.*

Exercitiis absolutis, quæ commendanda. *c. 40. § 2. p. 295.*

EXPENSÆ. Ab Exercitia facientibus nec requirendæ, nec, si à ditioribus offerantur, recusandæ. *c. 4. § 2. p. 213.*

Expensarum causà non minuatur numerus eorum qui Exercitia faciunt. *Ibid.*

Nec quidquam fiat sordidum et indecorum. *Ibid.*

EXPERGEFACTUS. Quid cogitanda postquàm expergefactus? *Exerc. spirit. p. 115.*

EXPIATIO. Expiatio vitii, prima, secunda, tertia, quarta. *p. 100—101.*

EXTERIORA. Ad ea effusio, et effusionis causa. *Industr. c. 6. p. 334.*

Hujus modi infirmus occupandus in utilibus. *Ibid.*

De quibus monendus. *Ibid.*

A visitationibus abstinendum. *Ibid. § 2. p. 334.*

Sese frequentius colligat. *Ibid. § 4. p. 334.*

Frequentius orationi vacandum. *Ibid. § 5. et seq. p. 334.*

F

FABRILIS. Artem fabrilem exercuit Christus. *Exerc. spirit. p. 164.*

FEMINÆ. Feminis quomodò danda Exercitia. *Direct. c. 9. § 16. p. 227.*

FERVOR et FRUCTUS. Fervor et fructus Exercitiorum, ne per datur. *c. 40. per totum. p. 291.*

- FIDES.** Cautè de fide dicendum. *Exerc. spirit.* p. 193.
- FINIS.** Quando quis Exercitii finem non assequitur. p. 118.
 Finis hominis. p. 98.
- FRENUM.** Ubi freno utendum in ferventioribus. p. 93.
- FLAGELLATIO.** p. 173.
- FRACTIO.** Fractio panis. p. 168.
- FREQUENTIA.** Frequentiæ sacramentorum laus. p. 191.
- FUGA.** Fuga in Ægyptum. p. 128 et 163. Jesu fuga in Ægyptum
Ibid. Quandiu ibi fuit. *Ibid.*
- FUNDAMENTUM.** Fundamentum quanti momenti sit admonendus qui exercetur. c. 12. § 3. p. 235.
 Ità dicitur, quia basis totius ædificii spiritualis. c. 12. § 7. p. 235.
 Quot in partes dividatur. c. 2. § 7. p. 236.
 Fundamenti veritas cognita influit in omnia Exercitia. c. 12. § 7. p. 236.
 Fundamentum quæ annotationes præcedant. c. 11. § 5. p. 234.
 Quomodò declarandum inexperitis. c. 12. § 3. p. 235. Quomodò sibi applicent Nostri. c. 10. § 5. p. 229.
 Fundamentum non habet certas horas præscriptas. c. 12. § 6. p. 236.

G

- GENUS VITÆ.** De diversis vitæ generibus. *Exerc. spirit.* p. 128.
- GLORIA.** Gloriæ divinæ desiderium est sumptus ad turrin Evangelicam. *Direct.* c. 23. § 5. p. 259. Ejus studium magnam affert animæ fiduciam. *Ibid.*
 Ejus intuitus vera regula Electionis. c. 25. § 9. p. 263.
 Gloria paradisi addi potest meditationibus quartæ hebdomadæ. c. 36. § 1. p. 285.
- GRADUS.** Gradus tres humilitatis, quando proponantur. c. 29. § 8. p. 273. Toto uno die versantur animo. *Ibid.*
 Graduum in imitatione Christi diversitas, incipit appere in contemplatione de regno Christi. c. 19. § 1. p. 249.
 Tres gradus tentationum. *Exerc. spirit.* p. 130.
- GRATIA.** Ut de gratiâ loquendum. p. 194.
- GUBERNATIO.** Ratio spirituales viros gubernandi fortis et suavis. *De Indust.* c. 2. § 1. p. 310. Hujus difficilis praxis. *Ibid.*

Quid Superiori præstandum, ut utramque assequatur. *Ibid.* p. 310.

Insuavis gubernationis capita. *Ibid.* § 2. p. 311. *et seq.*

Remissæ gubernationis capita. *Ibid.* § 4. p. 313.

Asperitas et laxitas. *Ibid.* § 4. p. 313. Quomodò conjungendæ. *Ibid.* In quo suavitas sit posita. *Ibid.* p. 315.

Quomodò miscenda cum benignitate severitas, secundum constitutiones. *Ibid.* p. 316.

H.

HEBDOMADA. Hebdomadæ Exercitiorum non tam numero dierum, quàm materiæ genere distinguuntur. *Direct.* c. 11. § 1. p. 233.

Nec tam numero dierum, quàm effectu metiendæ. c. 17. § 1. p. 246.

Respondent tribus viis, purgativæ, illuminativæ, unitivæ. c. 39. § 1. p. 271.

Hebdomadis quatuor omnia Exercitia continentur. *Ibid.*

Hebdomadæ singulæ quid contineant. c. 11. § 2. p. 233.

HEBDOMADA PRIMA. Principium sive fundamentum, etc. *Exerc. spirit.* p. 98.

Hebdomada prima, quem scopum habeat. *Direct.* c. 17. § 1. p. 246. *et c.* 19. § 1. p. 249.

Propaganda, quando non sequitur fructus, et quid aliud agendum. c. 17. § 1. p. 246.

Brevius transigitur ab iis qui sunt dediti rebus spiritualibus. c. 9. § 3. p. 224.

Hebdomada prima respondet viæ purgativæ. c. 10. § 6. p. 230. *et c.* 39. § 2. p. 292.

Continet considerationem peccatorum. c. 11. § 2. p. 233.

Magis, vel minùs in eà immorandum, prout magis, vel minùs necessaria purgatio. c. 10. § 6. p. 230.

Hebdomada prima, tanquam basis, nunquam omittenda. c. 11. § 2. p. 233.

Eodem ordine tradenda, quo ponitur. c. 14. § 1. p. 239.

Quid agendum cùm quatuor tantùm horæ fiunt. *Ibid.*

Hebdomadâ primâ, sacerdos Exercitia faciens, posset ob reverentiam à sacro abstinere. c. 11. § 3. p. 234.

HEBDOMADA SECUNDA. *Exerc. spirit.* p. 119.

Hebdomada secunda respondet viæ illuminativæ. *Direct.* c. 18. § 3. p. 248.

- Quem finem habeat. *c.* 18. § 1. *p.* 247.
 Quam dispositionem requirat. *c.* 18. § 4. *p.* 248.
 Ipso initio ad Electionem disponit. *c.* 29. § 1. *p.* 271.
 Vitam Christi Domini continet, et Electionem. *c.* 11. § 2. *p.* 233.
 Differenda si desit fervor. *c.* 18. § 4. *p.* 248.
 Quatuor horas fatigatis præscribit. *c.* 21. § 1. *p.* 254.
HEBDOMADA TERTIA. *Exerc. spirit.* *p.* 143. *Direct.* *c.* 35. *per totum.* *p.* 282.
 Continet Passionem Christi Domini. *c.* 11. § 2. *p.* 233.
 Quâ meditatione stabilitur Electio. *c.* 35. § 1. *p.* 282.
HEBDOMADA QUARTA. *Exerc. spirit.* *p.* 151.
 Hebdomada quarta respondet viæ unitivæ. *Direct.* *c.* 36. § 1. *p.* 285.
 Continet resurrectionem, et beneficia ad excitandum amorem. *Ibid.*
 Hebdomadæ quartæ addi possunt meditationes de gloriâ Paradisi. *Ibid.*
HERODES. De reditu ab Herode. *Exerc. spirit.* *p.* 147.
 De transmissio Christo ad Herodem. Ad Herodem mittitur. Herodi non respondit. Albâ veste spernitur. *p.* 172.
 De reversione ab Herode ad Pilatum. Remittitur ad Pilatum. Flagellatur, coronatur, et purpurâ illuditur. *p.* 173.
HONOR. *De Industr.* *Vide* Amor.
HORA. Horæ meditandi quotidie sunt quinque. *Direct.* *c.* 3. § 7. *p.* 212.
HORTUS. De rebus à Christo post cœnam et in horto gestis. *Exerc. spirit.* *p.* 145.
HOSTIS. Quomodo cum hoste nostro configendum. *p.* 183.
 Exemplum nequam amatoris in dæmone. *Ibid.*
 Exemplum belli ducis in dæmone. *Ibid.*
 Mos dæmonis qualis. *p.* 185.
 Sedulo cogitationes excutiendæ. *Ibid.*
 Quando apprehenditur hostis, quid faciendum. *Ibid.*
HUMILITAS. Tres modi humilitatis. *p.* 136.
 Humilitas quâ quis se Instructori subdit, valdè Deo placet. *Direct.* *c.* 2. § 7. *p.* 209.
 Humilitas remedium consequendæ devotionis, cum desolationem quis patitur. *c.* 7. § 7. *p.* 220. Disponit ad orationem. *c.* 8. § 3. *p.* 222.
 Humilitatis tertius gradus necessaria dispositio ad Electionem. *c.* 23. § 3. *p.* 258.

Humilitatis tres gradus toto uno die revolvendi. *c.* 29. §

8. *p.* 273.

Quando prorogantur. *Ibid.*

I

IGNATIUS (S.) Quid senserit de Exercitiis. *Proem.* § 4. *p.* 200. In epistolâ ad P. Mionam, magnam ab eis utilitatem promittit. *Ibid.*

In Cassinatem ad Exercitia secedit. *c.* 9. § 13. *p.* 227.

S. Ignatii sententia de indifferentiâ ad Electionem necessariâ. *c.* 23. § 4. *p.* 258.

ILLUMINATIVA VIA. Illusionibus patet, nisi cauti simus, aut si festinemus. *c.* 39. § 7. *p.* 293.

IMAGINES. Imaginum commendatio. *Exerc. spirit.* *p.* 192.

IMITATIO CHRISTI DOMINI. In ejus Passione præcipuè quaerenda. *c.* 35. § 9. *p.* 284.

Est reformatio vitæ nostræ. *c.* 18. § 2. *p.* 247.

IMPATIENTIA. *Indust.* Vide Aversio.

INCARNATIO JESU CHRISTI. *Exerc. spirit.* Vide Annuntiatio. — Contemplatio personarum. *p.* 122. Audire eas loquentes. *p.* 123. Actiones attendere. *Ibid.*

INCLINATIO ad sensualitates. *Industr.* Vide Amicitia.

INDIFFERENTIA. In Fundamento quanti momenti sit ex sententiâ S. IGNATII. *Direct.* *c.* 12. § 3. *p.* 235.

Quomodò applicanda Nostris. *c.* 10. § 5. *p.* 229.

Indifferentia qualis. *c.* 22. § 3. *p.* 255.

Necessaria ad electionem. *c.* 23. § 3. *p.* 258. et *c.* 30. § 6. *p.* 275.

Diligentiâ et precibus acquiritur. *c.* 23. § 3. *p.* 258.

Ad indifferentiam confert tertius et secundus gradus humilitatis. *Ibid.*

Indifferens esse debet tam eligens quàm Instructor. *c.* 24. § 2. *p.* 261.

INEXPERTUS EXERCITIORUM. Quid cum inexperto Exercitiorum. *Exerc. spirit.* *p.* 92.

INFERNUS. Ignem inferni imaginari. Audire planctus. Imaginarius olfactus. Res amaras gustare. Tangere ignem. *Ibid.* *Exerc. spirit.* *p.* 114.

Inferni meditatio, quando detur. *Direct.* *c.* 14. § 1. *p.* 239.

INDUSTRIÆ ad curandos animæ morbos. *Industr.* *p.* 301 et

- INFIRMUS.** *Spiritualiter infirmi suscepti dicuntur. Industr. c.*
 1. § 2. p. 303.
 Quid si voluntas in infirmo desit. c. 5. § 14. p. 332.
 Difficultas ex infirmi voluntate quomodo curanda. c. 1. §
 4. p. 304.
 Morbus agnoscendus. *Ibid.*
 Infirmus non facile damnandus. c. 12. p. 354.
 Eidem compatiendum. *Ibid.* § 1. p. 354.
 Quid cum infirmitas non apparet. *Ibid.* § 2. p. 354.
 Alia remedia. *Ibid.* § 3. et seq. p. 355. et seq.
- INNOCENTES.** Innocentium occisio. *Exerc. spirital. p.* 163.
- INSTITUTIO** Eucharistiæ. p. 170.
- INSTITUTUM.** Tentatio contra Institutum. c. 13. p. 357. et seq
 Quomodo medendum. *Ibid.* § 1. p. 358.
 Detegenda morbi gravitas. *Ibid.* § 2. p. 358. et seq.
 Instituti sanctitas ostendenda. *Ibid.* § 3. et seq. p. 358. et
 seq. Investiganda radices. *Ibid.* § 6. p. 360. Solutio ob-
 jectionum contra Institutum. *Ibid.* § 9. p. 361.
 Infirmus hujusmodi spiritualibus Exercitiis juvandus. *Ibid.*
 § 10. p. 362.
 Interdicendum, ne aliis communicet. *Ibid.* § 11. p. 362.
- INSTRUCTOR.** Qualis esse debeat. *Direct. c. 5. per totum. p.* 215.
 Non omnia initio proponat. c. 2. § 8. p. 209.
 Seligat ei, qui facit Exercitia, Vitas Sanctorum, et libros
 aptos. c. 3. § 4. p. 211.
 Gravitatem humilitate temperet. c. 5. § 3. p. 216.
 Nihil industriæ suæ tribuat, sed in Deo confidat. c. 5. §
 4. p. 216.
 Caveat ab indiscreto, et sinat Deum disponere. c. 5. § 4.
 p. 216. et c. 19. § 2. p. 249. et c. 24. § 1. p. 260. et c.
 24. § 2. p. 261.
 Perspectum habeat eum, qui facit Exercitia. c. 5. § 6. p.
 217.
 Versatus sit in libro Exercitiorum. c. 5. § 7. p. 217. et c.
 8. § 4. p. 222.
 Exercitia meditetur, quæ in dies tradit. c. 5. § 8. p. 217.
 Visitet suis temporibus eum quem instruit. c. 6. § 1. p.
 218.
 De quibus interrogare debeat. c. 7. § 1. p. 219. et c. 8. §
 3. p. 222.
 Tempore consolationis præparet ad ariditatem. c. 7. § 3.
 p. 220.

Bonam de altero præ se ferat opinionem. *c.* 7. § 8. *p.* 221.
 Particularem directionem ad reformandam vitam dare potest. *c.* 9. § 9. *p.* 225.

Non transformet Exercitia, ad religiosum statum accommodans. *c.* 10. § 5. *p.* 229.

Lucem tamen det, quomodò inter meditandum accommodari possint. *Ibid.*

Excitet desiderium perfectæ reformationis. *c.* 10. § 6. *p.* 230.

Instructor quid attendere debeat in ordine ad Electionem. *c.* 19. § 2. *p.* 249 *et* 250.

Magnum ad eam studium adhibeat. *c.* 22. § 6. *p.* 256.

Ad quam indifferentiam disponat eum qui est electurus. *c.* 23. § 4. *p.* 258 *et* 259.

Motionem divinam non præire debet, sed sequi. *c.* 24. § 1. *p.* 260. *et* 261.

Non debet movere ad unam, vel alteram partem. *Ibid.*
 Debet remove in Electione impedimenta et errores. *c.* 24. § 1. *p.* 260. *et* 261. *et* *c.* 24. § 3. *p.* 261.

Quid tempore Electionis admonere debeat electurum. *c.* 36. § 3. *p.* 286.

Motiones animi exigit, et ad regulas discretionis spirituum penset. *c.* 30. § 7. *p.* 276.

Electurum non fatiget et obruat. *c.* 31. § 4. *p.* 277.

Toleret patienter, si eligens divinæ voluntati minùs respondeat. *c.* 31. § 5. *p.* 277.

Quid faciat, si advertat eligentem decipi. *c.* 33. § 1. *p.* 279.

Instructor suppeditet loca sacræ Scripturæ, pro meditandâ passione. *c.* 35. § 11. *p.* 284.

Det monita accommodata ei qui absolvit Exercitia. *c.* 40. § 5. *p.* 296.

Instructoris prudentiæ multa permittuntur circa præscriptum ordinem. *c.* 4. § 5. *p.* 214.

Instructori omnia aperienda, et obediendum. *c.* 2. § 7. *p.* 209.

INTELLECTUS. Intellectus etiam, et non sola voluntas in Electionibus exercenda. *c.* 27. § 1. *p.* 265.

Major habenda est ratio affectûs, quàm conceptuum. *c.* 14. § 3. *p.* 240.

IRACUNDIA. *Indust.* *Vide* Aversio.

JEJUNIUM. Jejuniorum commendatio. *Exerc. spirit.* p. 192.

JOANNES BAPTISTA. Baptizat Jesum Christum. p. 164.

JUDA. Judæ osculum. p. 171.

JUDICIUM. Judicii et mortis meditatio rarissimè omittenda. *Direct.* c. 15. § 4. p. 242.

Avocat ab amore visibilium. *Ibid.*

Si judicium pertinax fuerit in speculativis, adhibendi doctores. *Industr.* c. 16. § 1. p. 244.

In practicis, de quibus infirmus monendus. *Ibid.* § 2. p. 244.

Remedia. *Ibid.* § 5. p. 245.

JURAMENTUM. *Exerc. spirit.* p. 103.

L

LACRYMÆ. Lacrymæ quædam violenter coactæ non sunt fructus orationis. *Direct.* c. 8. § 3. p. 222.

LÆTITIA. Lætitia vera spiritualis à quo. *Exerc. spirit.* p. 184.

LANGUOR IN SPIRITU. Hujus modi morbi remedia excitantia.

Industr. c. 4. § 1. et seq. p. 325. et seq.

Miseria hujus statûs. *Ibid.* § 3. p. 326.

Pericula. *Ibid.* § 4. p. 326. et seq.

Languor, frigus animæ. *Ibid.* p. 327.

Vitia tepiditatis. *Ibid.* § 5. p. 327.

Examen hujus languoris. *Ibid.* § 6. p. 328.

Remedia. *Ibid.* § 7. et seq. p. 328 et seq.

LATRONES. Inter latrones crucifigitur. *Exerc. spirit.* p. 173.

LAUS. Laus frequentiae sacramentorum. p. 191.

LAZARUS. De Lazari suscitatione. p. 169. Biduum spectat sororum fides. *Ibid.*

LECTIO. Lectio ad meditationem dirigenda. *Direct.* c. 3. § 4. p. 211.

Lectionis dulcedini non nimis indulgendum. c. 3. § 6. p. 212.

Qui libri legendi primâ hebdomadâ. c. 3. § 2. p. 210. et c. 3. § 4. p. 211.

Legere non debet, qui se exercet, nisi scripta tradita. c. 3. § 2. p. 210.

Legendus solùm locus Evangelii ad præsentem meditationem. c. 3. § 3. p. 211.

Legendi potiùs libri, qui pietatem nutriant, quàm qui intellectum exerceant. c. 21. § 2. p. 254.

Legenda non sunt mysteria , de quibus postea Meditationes faciendæ , sed de quibus jam factæ sunt , aut eodem die fient. *Ibid.*

Lectiois spiritualis usus post Exercitia habendus. c. 40. § 4. p. 295.

LOQUELA. Quotupliciter verbo offenditur. *Exerc. spirit.* p. 103.

Otiosum verbum vitandum , et quale sit. p. 104. Oris peccata. *Ibid.*

Quando de proximi delicto licet loqui. p. 105.

Juramentum. p. 103.

LOTIO pedum. p. 170.

LUMEN. Lumina spiritualia scribenda. c. 7. § 2. p. 219.

Lumen acquisitum in Exercitiis maximè faciendum , et , nisi illi cooperemur , timendum. c. 40. § 2. p. 295.

M

MAGI. De tribus Magis regibus. p. 162. Magorum adventus. *Ibid.* Eorundem adoratio. *Ibid.* Per aliam viam revertuntur. *Ibid.*

MAGISTRATUS et MAGNATES. Quomodo dirigendi. *Direct.* c. 9. § 11. p. 226.

Quomodo faciant Electionem. c. 9. § 14. p. 227.

MANDATUM. Mandati cujusque discussio. *Exerc. spirit.* p. 157.

MARIA. Maria invisit Elisabeth. Virgo in canticum prorumpit. Quandiù apud Elisabeth permansit. p. 161.

MATRIMONIO JUNCTI. Ipsi etiam faciunt Exercitia. *Direct.* c. 1. § 7. p. 205 et 206.

Sed post primam hebdomadam pauca quædam. c. 18. § 5. p. 248.

Non enim admittendi ad Electionem. c. 23. § 1. p. 257.

MEDICINA SPIRITUALIS. Ejus præcepta. *Indust. Proæm.* p. 301. Nihil est incurabile. c. 1. § 3. p. 304.

Agnoscendus est morbus. *Ibid.* § 4. p. 304.

Medicamentorum congruitas. *Ibid.* § 6. p. 306 et 307. Opportunitas. *Ibid.* p. 307.

Medicamenta specie suavitatis non omittenda. *Ibid.* § 10. p. 309.

Perpendenda ante curationem. *Ibid.* § 8. p. 308.

MEDITATIO. Meditatio suaviter facienda. *Direct.* c. 8. § 3 p. 222.

Licet cooperationem nostram desideret , majori tamen ex parte pendet à Deo. *Ibid.*

- In meditatione quomodo exerceantur potentiae animae.
c. 14. § 2. p. 239.
- Meditandi modus per personas, verba et opera, quomodo intelligendus. *c. 19. § 5. p. 251.*
- Nec excludit cæteras circumstantias. *c. 19. § 7. p. 251.*
- Meditanda mysteria Christi Domini, ac si pro singulis gesta essent. *c. 35. § 3. p. 283.*
- Meditatio fecundior fit ex consideratione circumstantiarum, et quæ sint. *c. 19. § 7. p. 251.*
- Meditationis puncta non nimis enucleanda. *c. 8. § 1. p. 221.*
- Dentur in scriptis, ne fatigetur memoria. *c. 8. § 2. p. 221.*
- Meditationis fructus in quo consistat. *c. 8. § 3. p. 222.*
- Meditatio pueri Jesu in templo tendit ad Electionem consiliorum. *c. 29. § 2. p. 271.*
- Meditatio Passionis confirmat Electionem. *c. 35. § 1. p. 282.*
- Est thesaurus reconditus. *Ibid.*
- Sanctis familiaris. *Ibid.*
- Ordinarius animæ cibus. *Ibid.*
- Juvatur Scripturæ sacræ. *c. 35. § 11. p. 281.*
- Meditationi Passionis quæ via aperienda. *c. 35. § 2. p. 282.*
- Qui affectus maximè apti. *c. 35. § 4. p. 283.*
- In eâ odium peccatorum concipiendum. *c. 35. § 5. p. 283.*
et c. 39. § 2. p. 292.
- In meditatione Vitæ Christi qui diutius immorari debeant. *c. 9. § 3. p. 224.*
- Meditatio ad excitandum amorem divinum fecundissima. *c. 36. § 2. p. 286.*
- Quibus modis fiat. *Ibid.*
- Meditationes quotidianæ Nostrorum. *c. 10. § 4. p. 229.*
- Meditationum vitæ Christi puncta in fine Exercitiorum sumenda. *c. 19. § 5. p. 251.*
- Meditandi usus post Exercitia retinendus. *c. 40. § 4. p. 295.*
- MIRACULUM. De primo Christi miraculo facto in nuptiis. *Exerc. spirit. p. 165.*
- MODUS. Modus Examinis generalis. *p. 405.*
- Modus prior, et posterior bonæ Electionis quando adhibendi. *Direct. c. 31. § 1. p. 276. et c. 27. § 9. p. 267 et 268.*
- Adhiberi possunt ad eam confirmandam. *c. 28. § 5. p. 269.*
- Quomodo exercendi. *c. 28. § 3. p. 268.*
- Modus primus orandi explicatur. *c. 37. § 2. p. 287.*
- Quomodo prorogari potest. *c. 37. § 8. p. 289.* Plurimum commendatur à B. P. Xaverio. *c. 37. § 7. p. 288.*

Modus secundus orandi. *c.* 38 § 9. *p.* 263.

Modus tertius orandi. *c.* 37. § 12. *p.* 289.

Modi tres orandi ad quid ponuntur. *c.* 37. § 1. *p.* 287.

Modi orandi possunt esse plures, quos Spiritus sanctus docet. *c.* 37. § 13. *p.* 290.

Probandi sunt iudicio Patris spiritualis. *c.* 37. § 13. *p.* 290.

Variandi pro orantis dispositione. *Ibid.*

MORBUS ANIMI agnoscendus. *Indust. c.* 1. § 4 *p.* 304.

Eum indagandi modum. *Ibid.*

Morborum spiritualium genera sexdecim. *Ibid.* § 10. *p.* 309.

Morbi leviores signa gravioris. *c.* 7. § 1. *p.* 337.

Quid cum infirmitas latet. *c.* 12. § 2. *p.* 354.

Alia remedia. *Ibid.* § 3. *p.* 355.

MORS. Morte Christus damnatur. *Exerc. spirit. p.* 173.

Mortis meditatio rarissimè omittenda. *Direct. c.* 15. § 4. *p.* 242.

Avocat animum ab amore visibilium. *Ibid.*

MOTIO. Motiones animi cum nullæ sint, quid? *Exerc. spirit. p.* 91.

MYSTERIA. De Mysteriis post Cœnam, et in horto gestis. Ad Oliveti montem pergit cum suis. Ter orat. Sanguinem sudat. *p.* 171.

De Mysteriis in Cruce factis. *p.* 173. In Cruce blasphematur. Septem Christi verba. Natura Christo morienti compatitur. *p.* 174.

De Mysterio sepulturæ. De Cruce deponitur. *p.* 174.

N

NATIVITAS. Nativitas JESU Christi. *p.* 124 et 161. Aspectus personarum. Earum verba. Cogitare labores itineris. *Ibid.*

NEGOTIA. Negotia, et actiones ex regulis Electionis diriguntur. *Direct. c.* 10. § 13. *p.* 232 et *c.* 25. § 9. *p.* 263.

Negotiis se expediat Exercitia facturis. *c.* 2. § 2. *p.* 207.

NEGOTIATORES. De fugatis è templo negotiatoribus primâ vice. *Exerc. spirit. p.* 166. Vendentes ejiciuntur. Mensæ evertuntur. Columbæ auferuntur. *Ibid.*

NOMEN. Quid nomine Exercitiorum spiritualium. *p.* 89.

NOSTRI. Nostri aliquoties post ingressum faciant Exercitia. *Direct. c.* 10. § 2. *p.* 228.

Et tunc semper meditentur aliquid ex primâ hebdomadâ. *Ibid.*

Inter meditandum poterunt accommodare statui religioso. *c.* 10. § 5. *p.* 229.

- Alias poterunt facere meditationes. *c. 10. § 10. p. 231.*
 Benè calleant regulas et usum exercitiorum. *c. 10. § 3. p. 229.*
 Nostris quomodò tradenda Exercitia. *c. 10 per totum. p. 228.*
 Primà vice non detur liber Exercitiorum. *c. 10. § 1. p. 228.*
 Integra dentur Exercitia in societatis ingressu. *Ibid.*
 Commendanda doctrina de reformatione vitæ. *c. 34. § 2. p. 280 et 281.*
- NOX.** Nox aptum tempus meditationi. *c. 4. § 7. p. 212.*
 Nocte non surgunt delibiliores. *c. 3. § 8. p. 212.*
 Nocte non surgitur secundà hebdomadà. *c. 21. § 1. p. 254.*
- NUPTIÆ.** De primo Christi miraculo facto in nuptiis. *Exerc. spirit. p. 165.* Invitatur ad nuptias. De vini defectu mone-
 tur à Matre. Vini miraculum. *Ibid.*

O

- OBEDIENTIA.** Obedientia Christi. *p. 163.*
 Ejus pulchritudo et necessitas. *Industr. c. 5. § 1. p. 330.*
 Legenda Epistola S. P. N. *Ibid. § 2. p. 330.* Exempla sanc-
 torum colligenda. *Ibid. § 4. p. 331.*
- DEUS** in Superiore agnoscendus. *Ibid. § 6. p. 831.*
 Animi præparatio ad quodvis. *Ibid. § 8. p. 331.*
 Quomodò in levioribus assuescendum. *Ibid. § 12. p. 332.*
 Exercendus in difficilibus. *Ibid. § 11. p. 332.*
 Interdum piè condescendendum. *Ibid. § 12. p. 332.*
 Quid si voluntas in infirmo desit. *Ibid. § 14. p. 332.*
- OBLATIO.** Oblatio suà. *Exerc. spirit. p. 155.*
- OBSERVANTIA.** Observantia religiosa maximè pendet ab oratio-
 ne. *Direct. Proëm. § 3. p. 200.*
 Observantia Annotationum conducit ad fructum Exerci-
 tiorum. *c. 3. § 1. p. 210.*
- OCCISIO.** Occisio Innocentum. *Exerc. spirit. p. 163.*
- OPUS.** Operis peccata. *p. 105.*
- ORATIO.** Modi tres orandi. 1. Deducendus ex mandatis, ex pec-
 catis septem mortalibus, ex tribus animæ potentiis, et
 ex quinque sensibus consideratis. *p. 156.*
 Quid in fine orationis. *p. 159.*
 Quomodò orandum. *p. 116.*
 Oratio præparatoria. *p. 107.*
 Quæ orationi præmittenda. *p. 108.*
 Oratio licet etiam à nostrà cooperatione, maximè tamen
 pendet à Deo. *Direct. c. 8. § 3. p. 222.*

Orationis momentum. *Proœm.* § 3. p. 200.

Oratio fovet observantiam religiosam. *Ibid.*

Orationis methodum multum refert à capite nostro. *Ibid.*

Matutino tempore animus magis dispositus ad orationem.

c. 6. § 2. p. 218.

Orationis ne nimia sit attentio et conatus. c. 8. § 3. p.

222. et c. 14. § 3. p. 240. et § 7. p. 240.

Orationi deditis percurri poterit prima hebdomada. c. 9. § 3. p. 224.

Orationi insistendum tempore desolationis. c. 7. § 6. p. 220.

Orationem facturi non confidamus propriæ præparationi, et industriæ. c. 8. § 3. p. 222.

Ad orationem disponunt humilitas et puritas. *Ibid.*

Orandi modi tres. c. 37. § 1. p. 287.

Orandi modus primus. c. 37. § 2. p. 287.

Orandi modus secundus. c. 37. § 9. p. 289.

Orandi modus tertius. c. 37. § 12. p. 289.

Orandi modi plures, prout Spiritus sanctus docet. c. 37. § 13. p. 290.

Judicio Patris spiritualis probandi. *Ibid.*

Pro orantis dispositione variandi. *Ibid.*

Oratio vocalis tertio orandi modo juvatur. c. 37. § 12. p. 289.

Ad orationem confugiendum. *Indust.* c. 1. § 2. p. 303.

Vide Ariditas in oratione.

ORDO. Ordo hebdomadarum moderari potest. *Exerc. spirit.* c. 90.

OSCULUM. Osculum Judæ. p. 171.

P

PANIS. A pane minus abstinendum. p. 149.

PALMÆ. In die Palmarum, asinæ et pulli adductio. Asinam conscendit. Populus occurrit venienti. p. 169.

PASSIO. Tota passio revolvenda. p. 148. Quid si immorandum in Passione. *Ibid.* Iteratio passionis. *Ibid.*

Passio Domini. *Direct.* *Vide* Meditatio passionis.

Passiones obtenebrant animam. c. 18. § 3. p. 248.

Passionibus obnoxii non admittendi ad Electionem. c. 23. § 1. p. 257.

PASTORES. *Exerc. spirit.* p. 161.

- PATIENTIA.** Patientia in desolatione maximè juvat. *p.* 181.
Patientia tempore desolationis necessaria. *Direct. c.* 7. § 6. *p.* 220.
- PAUPERTAS.** De affectu perfectæ paupertatis. *Exerc. spirit. p.* 133. Tempore Exercitiorum nemo impellat ad paupertatem. *p.* 93.
- PECCATA.** Peccatorum notitiam quid juvet. *p.* 157. Circa tres animæ potentias. *Ibid.* Circa sensus quinque corporis. *Ibid.*
Peccatum oris. *p.* 104.
Circa primum peccatum Angelorum. *p.* 108.
Circa peccatum primorum parentum. *p.* 109.
Circa peccatum mortale. *Ibid.*
Peccata obtenebrant animam. *Direct. c.* 18. § 3. *p.* 243.
Peccata non sigillatim examinanda in secundo Exercitio primæ hebdomadæ. *c.* 15. § 1. *p.* 241.
Peccatoris memoria juvatur consideratione locorum, negotiorum, personarum. *Ibid.*
Vitia quædam cuique magis familiaria, magisque oppugnanda. *c.* 13. § 2. *et* § 3. *p.* 237.
- PECCATORES.** De his qui facilè peccant mortaliiter. *p.* 179. De his qui se à peccatis absterneant. *Ibid.*
- PERFECTIO.** Perfectionem quisque in suo statu post Exercitia sequatur. *c.* 40. § 4. *p.* 295.
Perfectionis religiosæ commendatio. *Exerc. spirit. p.* 191.
- PERPENSIO.** Perpensio ipsorum peccatorum. *p.* 111. Perpensio Dei offensi. *Ibid.*
- PETRUS.** Petrus mergi cæpit. *p.* 167.
- PILATUS.** Quomodo Christus ductus ad Pilatum. *p.* 147. A sententiâ Pilati usque ad crucifixionem. *Ibid.*
- POENITENTIA.** Pœnitentiarum commendatio. *p.* 192.
Pœnitentiæ faciendæ. *Exerc. spirit. p.* 117. Exterioris pœnitentiæ usus triplex. *p.* 118. Quando pœnitentiæ mutantur. *Ibid.*
- POTUS.** Magis à potu temperandum. *p.* 149.
- PRÆCEPTA.** Præceptorum ecclesiasticorum commendatio. *p.* 192.
Præceptorum via majora signa divinæ voluntatis requirit, quàm consiliorum. *Direct. c.* 23. § 4. *p.* 258.
Præceptorum viam eligenti adhuc restat multa deliberatio. *c.* 25. § 8. *p.* 263.
- PRÆDESTINATIO.** Ut de prædestinatione loquendum. *Exerc. spirit. p.* 193. Vitandus de prædestinatione sermo frequens. *Ibid.*

PRÆDICATIO. Prædicatio in templo. *Exerc. spirit. p. 170.* Docet in templo. Redit in Bethaniam. *Ibid.*

De missis ad prædicandum Apostolis. *p. 167.* Dat potestatem dæmonia ejiciendi. Prudentiam et patientiam docet profectionis modus. *Ibid.*

PRÆLUDIUM. Præludium primum. *p. 107.* Secundum. *Ibid.*

Præludia declaranda in primo Exercitio trium potentiarum. *Direct. c. 14. § 4. p. 240.*

Præludium repræsentationis historiæ additur secundâ hebdomadâ. *c. 19. § 4. p. 250.*

Quomodò differat à meditatione. *Ibid.*

Præludium Electionis declarandum electuro. *c. 30. § 1. p. 274.*

Concidit cum fundamento. *Ibid.*

Potest tradi etiam non electuris. *c. 34. § 3. p. 281.*

PRÆPARATIO. Præparationi, et propriæ industriæ non nimis fidendum. *Direct. c. 8. § 3. p. 222.*

PRÆSENTATIO. *Exerc. spirit. Vide Purificatio.*

PROFECTIO. Profectio Domini nostri Jesu Christi à Bethaniâ in Jerusalem, et de gestis usque ad ultimam cœnam inclusivè. *p. 143.* Respicere cœnantes. *p. 144.* Eos audire loquentes. *Ibid.* Actiones considerare. *Ibid.* Quid Christus pati appetat. *Ibid.* Absconsâ divinitate ne adversarii pareant. *Ibid.* quid mihi patiendum. *Ibid.*

Profectus Christi. *p. 164.*

PROFUNDITAS. Ostium diaboli. *Industr. c. 9. § 3. p. 224.*

Hujus defectûs exempla. *Ibid. § 7. p. 225.*

Pericula. *Ibid. § 10. p. 226.*

Remedia : crebra conscientiæ redditio. *Ibid. § 9. et 11. p. 225, 226.*

PROGRESSUS. Progressûs cura post absoluta Exercitia labeatur. *Direct. c. 40 § 4. p. 295.*

PROMPTITUDO animi. *Exerc. spirit. p. 191.*

PURIFICATIO. De purificatione B. Virginis. Pueri præsentatio. *p. 162.* Simeonis prophetia. *p. 163.* Annæ prophetia. *p. 163.*

PURITAS. Puritas affectûs. *p. 141.*

Puritas et humilitas disponunt ad orationem. *Direct. c. 8. § 3. p. 222.*

Q

QUARTA HEBDOMADA. *Vide* Hebdomada quarta.

QUID cum homine publicis negotiis distrieto. *Exerc. spirit.* p. 96.

Quid cum libero à negotiis et fructum consequi cupiente.
Ibid.

QUIES ANIMI. In quotidiano Exercitio animi reperienda. p. 92.

QUOMODO accommodanda Exercitia, et exercenti attemperanda. p. 95.

R

RATIO. Ratio lumen est probans, an affectus motio bona sit. *Direct.* c. 28. § 5. p. 269.

Rationes etiam humanæ ad Electionem conferunt. c. 23. § 5. p. 259. et c. 28. § 5. p. 269.

Ratiocinatio tutior ad eligendum via, quàm motio affectus. c. 28. § 6. p. 269. et c. 27. § 1. p. 265.

Rationes Electionis scripto notandæ. c. 31. § 3. p. 277.

RECREATIO. Recreatio à prandio, et post cœnam ei, qui exerceatur, permittitur c. 6. § 3. p. 218.

RECTÈ SENTIENDUM. *Exerc. spir.* p. 97. — Ab errore liberandum. *Ibid.* p. 98.

RECTUS. Quid cùm ad aliquid minùs rectum efficitur. *Ibid.* p. 94.

REDITUS AB ÆGYPTO. Jesus ab Ægypto revertitur. *Ibid.* 163.
Ejus iter. *Ibid.* Archelai tempore. *Ibid.*

REFECTIO. De quinque millium hominum refectio. *Ibid.* p. 168. Fractio panis. Turba saturata. *Ibid.*

REFORMATIO. Reformatio perfecta in primâ hebdomadâ desideranda. *Ibid.* c. 10. § 6. p. 230.

In quibus vertetur. c. 10. § 7. p. 230. Fit imitatione Vitæ Christi. c. 18. § 2. p. 247.

Iis maximè convenit, qui in statu sunt immutabili. c. 34. § 1. p. 280.

Reformationis doctrina societatis operariis commendata sit. c. 34. § 2. p. 280, 281.

Reformationis peculiarem formam dare potest Instructor. c. 9. § 9. p. 225.

REGNI JESU CHRISTI CONTEMPLATIO. Non numeratur inter meditationes. c. 19. § 1. p. 249.

Est procœmium et fundamentum Vitæ Christi meditandæ.
Ibid.

Ostendit diversitatem graduum in imitatione Christi. *Ibid*

Disponit ad Electionem statûs. *c. 19. § 2. p. 249.*

Mentem erigit à terrenis. *c. 29. § 1. p. 271.*

Nullum continet votum. *Ibid.*

Tradenda etiam non electuris. *c. 19. § 3. p. 272.*

REGULA. Regulæ 11 et 17. Summarii, et similes, quando meditandæ. *c. 10. § 10. p. 231.*

Regulæ discretionis spirituum valdè utiles. *c. 5. § 5. p. 216.*

Regulæ Electionis particularibus negotiis applicandæ. *c. 10. § 13. p. 232. et c. 25. § 9. p. 263.*

Regulæ ad victum temperandum verbo tantum explicandæ. *c. 35. § 13. p. 284.*

Cum discretionem proponendæ. *c. 35. § 12 p. 284.*

Ante tertiam hebdomadam dari possunt. *c. 35. § 13. p.*

285.

Regulæ quæ ponuntur post Exercitia, non omnes omnibus tradendæ. *c. 38. § 1. p. 290.*

Regulæ aliquot ut cum orthodoxâ Ecclesiâ verè sentiamus. *Exerc. spirit. p. 191.*

Regulæ aliquot ad victum rectè temperandum. *Ibid. p. 146.*

Regulæ tres circa secundum orandi modum. *Ibid. p. 158.*

Regulæ duæ tertium orandi modum spectantes. *Ibid. p. 160.*

Regulæ aliquot, ad motus animæ, quos diversi excitant spiritus, discernendos, ut boni solum admittantur, et pellantur mali. *Ibid. p. 179.* — Conveniunt præcipuè primæ hebdomadæ. *Ibid.* — De his qui faciliè peccant mortaliter. *Ibid.* — De his qui se à peccatis abstinant. *Ibid.* — Spiritualis consolatio quando dignoscitur. *Ibid.* — Quando spiritualis desolatio. *Ibid.* — Tempore desolationis nihil deliberando. *Ibid.* — Remedia nostra contra desolationem. *Ibid. p. 181.* — Quid cogitandum tempore desolationis. *Ibid.* — Juvat maximè patientia. *Ibid.* — Tres desolationis causæ. *Ibid. p. 182.* — Tempore consolationis quid prospiciendum. *Ibid.* Consolatione affluente se deprimat. *Ibid.* — Quomodo cum hoste nostro confligendum. *Ibid. p. 183.* — Exemplum nequam amatoris in dæmone. *Ibid.* — Exemplum belli ductis in dæmone. *Ibid.*

Regulæ nonnullæ, in distribuendis eleemosynis. *Ibid. p. 187.*

Regulæ aliæ utiles ad pleniorē discretionem, et secundæ hebdomadæ potissimum convenientes. *Ibid.* p. 184. — Vera spiritualis lætitia à quo. *Ibid.* — animæ consolatio solius Dei est propria. *Ibid.* — Quando præcessit consolationis causa quis auctor. *Ibid.* — Mos dæmonis qualis. *Ibid.* p. 185. — Sedulò cogitationes excutiendæ. *Ibid.* — Quandoprehenditur hostis, quid faciendum? *Ibid.* p. 185. — Diversitas utriusque spiritûs. *Ibid.* p. 186. — Quando est consolatio sine præviâ causâ, quid faciendum. *Ibid.*

Regulæ pro desolatione, et consolatione. *Ibid.* p. 91.

RELIGIO. Religio alia aliis aptior. c. 25. § 4. p. 262.

Religio eligenda, in quâ vigeat observantia. c. 25. § 6. p. 263.

Præferenda, cujus Institutum est perfectus. c. 25. § 9. p. 263.

Quæ melior, ex S. Thomâ. c. 25. § 6. p. 263.

Religionis non danda suspicio ei, qui ad Exercitia invitatur. c. 1. § 2. p. 204. et c. 4. § 8. p. 214, 215.

RELIGIOSI. Religiosi suas regulas maximi faciant, et Institutum adamant. c. 9. § 4. p. 224.

Religiosi aliorum ordinum doceri possunt modum dandi Exercitia. c. 9. § 7. p. 225.

Religiosis communicari potest liber Exercitiorum. *Ibid.* Illis quomodò tradenda Exercitia. c. 9. § 3. p. 224.

Iisdem non danda Electio.

RELIQUIÆ. Reliquiarum commendatio. *Ibid.* p. 191.

REMEDIA contra desolationem. *Ibid.* p. 181.

REPETITIO. Repetitiones usus, et utilitas in meditationibus. c. 15. § 2. p. 241.

Repetitionis affectu magis constant, quàm longo discursu. c. 15. § 2. p. 241.

Affectûs gratiâ admittunt plura colloquia. *Ibid.*

Repetitio aliquibus punctis ad levandum tædium varietur. c. 14. § 1. p. 239.

Repeti potest bis locus, qui magnam attulit consolationem. c. 15. § 3. p. 242.

Repetenda loca, ubi sensimus consolationem; quomodò intelligendum. c. 15. § 3. p. 242.

RES. De rebus gestis à Christo post Cœnam, et in Horto. *Ibid.* 145.

— Des gestis in domo Annæ. *Ibid.* p. 147.

RESURRECTIO. De Christi resurrectione et apparitione primâ.

— Matri apparet. p. 174.

Quomodò Jesus Dominus, post resurrectionem apparuit sanctæ Matri suæ. *p.* 151. Divinitas in resurrectionem elucescit. *Ibid.* — Benignitas Christi suos consolandi. *p.* 152.

Recensenda ordine mysteria resurrectionis et ascensionis. *p.* 152.

REVERENTIA. Reverentia ubi major. *p.* 90.

RISUS. A risu se temperet. *p.* 117.

REX. Regem electum sibi proponere. *p.* 119. — Audire loquentem. *Ibid.* — Considerare quid illi respondendum. *Ibid.*

RUDES. Rudibus non integra dentur Exercitia. *c.* 9. § 15. *p.* 243. et *c.* 18. § 5. *p.* 248.

Iis meditationes explicandæ magis. *c.* 19. § 5. *p.* 251.

Proponendi post primam hebdomadam modi orandi. *c.* 37. § 1. *p.* 287.

Explicetur, Christum Dominum impetrare à Patre, ut homo est. *c.* 15. § 7. *p.* 243.

S

SACRAMENTA. Sacramentorum frequentiæ laus. *Exerc. spirit.* *p.* 191.

SANCTI. Vitanda cum sanctis comparatio. *Ibid.* *p.* 193.

SCRIBERE. Scribenda solùm, quæ pertinent ad orationem. *Direct.* *c.* 3. § 5. *p.* 211.

Scribendo, non tempus orationi, aut præparationi eripiat, nec defatigetur, qui est in Exercitiis. *c.* 3. § 6. *p.* 212.

Scriptiois dulcedini non indulgendum. *Ibid.*

Scribendi notabiliores animi affectus. *c.* 3. § 5. *p.* 211.

SCRUPULUS. Scrupulos tollit confessio generalis. *c.* 16. § 3. *p.* 245.

Scrupulosis tantùm regulæ de scrupulis dandæ. *c.* 38. § 2. *p.* 291.

Qualis scrupulus impropriè. *Exerc. spirit.* *p.* 189. — Propriè. *Ibid.* — Prior species scrupuli impropriè fugienda. *Ibid.* — Quando juvat scrupuli posterior species. *Ibid.* — Dæmonis calliditas in conscientia observandâ. *p.* 190.

SCRUPULOSI. Scrupulosi tantùm regulæ de scrupulis dandæ. *Direct.* *c.* 38. § 2. *p.* 291.

Quomodò juvandi scrupulosi. *De Industr.* *c.* 18. § 2. *p.* 385.

SECUNDA HEBDOMADA. *Vide* Hebdomada secunda.

SENSUALITAS. *Vide* Amicitia.

SENSUUM APPLICATIO. Quomodo exercenda. *Direct. c.* 20. § 1. p. 252.

Quomodo differat à meditatione. *c.* 20. § 3. p. 252.

Sensuum applicationis utilitas. *c.* 20. § 4. p. 253.

SERMO. Sermo Christi in monte. *Exerc. spirit.* p. 166. De octo Beatitudinibus. De talentorum usu. De præceptis. *Ibid.*

SERVIRE. Facienti Exercitia inserviens qualis sit et quid præstet. *Direct. c.* 4. § 3. p. 213.

SERVITIUM. Quis se Christi servitio non addicet. *Exerc. spirit.* p. 120. — Eorum responsum. p. 121.

SIGNUM. Signum mali spiritûs. *Direct. c.* 28. § 6. p. 269.

Signum bonæ Electionis. *c.* 31. § 1. p. 276. et *c.* 32. § 1. p. 278.

Signum divinæ voluntatis. *c.* 27. § 7. p. 267.

SIMEO. Simeonis prophetia. *Exerc. spirit.* p. 163.

SOCIETAS JESU. Societatis totam ideam DEUS B. P. IGNATIO communicavit. *Direct. Proæm.* § 3. p. 200.

Societati à DEO data Exercitia, ut instrumentum ad salutem. *Proæm.* § 1. p. 199.

Societatem ingredientibus integra dantur Exercitia. *c.* 10. § 1. p. 228.

SOMNUM. p. 117.

SPE. Spes in DEO habenda aggredienti Exercitia. *c.* 2. § 3. p. 208.

Spes divinæ misericordiæ excitanda tempore desolationis. *c.* 7. § 6. p. 220.

Spes nostra in Passione Domini erigitur. *c.* 35. § 7. p. 283.

SPIRITUS SANCTUS. Spiritus sanctus auctor spirituum variorum. *c.* 22. § 3. p. 255.

Disponit ascensiones usque ad viam illuminativam. *c.* 39. § 8. p. 294.

Spiritus sanctus descendit in JESUM Christum. *Exerc. spirit.* p. 164.

SPIRITUS. Spiritûs boni et mali proprietates. *Direct. c.* 27. § 5. p. 266.

Spiritûs utriusque diversitas. *Exercit. spirit.* p. 186.

Spiritûs languor. *Vide* Languor.

Status. Status duplex consilliorum et præceptorum. *Direct. c.* 25. § 2. p. 262.

Statum consequuntur omnia ferè opera vitæ. *c.* 22. § 2. p. 255.

Statum habentes ad Electionem non admittendi. *c.* 23. § 1. *p.* 257.

Statum variorum auctor Spiritus sanctus. *c.* 27. § 3. *p.* 255.

Prælium de diversis vitæ generibus. *Exerc. spirit. p.* 128.

Statûs religiosi commendatio. *p.* 191.

STATIO. Stationum commendatio. *Ibid.*

SUAVITAS. Superiores, cùm non est consultandi facultas, regulas attendant Electionis. *Direct. c.* 15. § 9. *p.* 243.

Suaviter cogitandum de Divinis. *c.* 8. § 3. *p.* 222. *p.* 243.

SUBMISSIO. Submissio prompta Ecclesiæ definitioni. *Exerc. spirit. p.* 193.

SUPRIOR. Superiores, cùm non est consultandi facultas, regulas attendant Electionis. *Direct. c.* 10. § 1. *p.* 232.

Superioris obligatio. *De Industr. c.* 1. § 1. *p.* 302. Idem medicus spiritualis. *Ibid.* Ejus dexteritas. *Ibid.* § 4. *p.* 304.

In Superiore novem requiruntur, quæ aromatum nomine explicantur. *Ibid.* § 5. *p.* 306.

Se ipsum examinet. *Ibid.* § 9. *p.* 309.

Aversio à Superiore. *c.* 14. § 1. *p.* 363. Quid in se disquirat Superior. *Ibid.* Via tollendi suspicionem à subdito. *Ibid.*

§ 2. *p.* 363. Ferendæ Superiori subditi imperfectiones.

Ibid. § 3. *p.* 364. Spiritu charitatis juvandus aversus.

Ibid. § 4. *p.* 364. De murmurationibus contra Superiorem, per alium monendus. *Ibid.* § 5. *p.* 365.

A gravioribus Patribus juvandus. *Ibid.* § 6. *p.* 365. Quomodò

se geret Superior in colloquio. *Ibid.* § 7. *p.* 366. et seq.

De gravioribus monendus. *Ibid.* § 8. *p.* 367. Ad Superiorem frequentius adeundum hortandus. *Ibid.* § 9. *p.*

368. Quomodò credenda quæ referuntur. *Ibid.* § 10. *p.*

368. Subditi operâ quomodò utendum. *Ibid.* § 12. *p.*

369. Quid Superiori cum iratis faciendum. *c.* 10. § 9. *p.*

349.

Superiori servanda responsio ad Romanam congregationem anno 1590 data. *c.* 17. § 15. *p.* 382.

T

TALENTA. De talentorum usu sermo. *Exerc. spirit. p.* 166.

TEMPESTAS. De sedatâ tempestate. *p.* 166, 167. Oritur tempesta.

De fidei levitate arguentur discipuli. Fit ejus imperio maris tranquillitas. *Ibid.*

TEMPLUM. *Vide* Negotiatores.

Templorum commendatio. *Exerc. spirit.* p. 192.

De ascensu in templum. *Vide* Ascensus.

TEMPUS. Tempus Exercitii producat. p. 93.

Tempus orandi quinque horæ quotidie. *Direct. c. 3. § 7. p. 212.*

Aut pauciores, si quis sit debilior. *c. 3. § 8. p. 212.*

Tempus Exercitiorum prorogandum, cum pauciores quotidie horæ impenduntur; minuendum, cum plures. *c. 9. § 13. p. 227.*

Tempus hebdomadis assignatum, non dierum numero, sed materiæ genere definitur. *c. 11. § 1. p. 233. et c. 39. § 7. p. 293.*

Tempora tria Electionis faciendæ. *c. 26. per totum. p. 264.*

Tempus primum Electionis faciendæ, quale. *c. 26. § 1. p. 264.*

Tempus secundum Electionis. *c. 26. § 2. p. 264.*

Tempus tertium Electionis, et quomodo differat à secundo; et utrum profectius, aut tutius. *c. 27. § 1. p. 265.*

Tempus tertium Electionis, cum duplici modo tradi potest etiam habentibus statum immutabilem. *c. 34. § 4. p. 281.*

Tempus 1. matutinum; 2. pomeridianum; 3. vespertinum. *Exerc. spirit. pag. 99.*

TENTATIO. Tres gradus tentationum. *Exerc. spirit. p. 130.*

Tentatio Christi. Secedit in desertum. Ter tentatur. Angelorum ministerium. *Ibid. p. 164, 165.*

Quid cum tentatio, et desolatio. *p. 91.* — Regulæ pro desolatione et tentatione. *Ibid.*

TEPIDITAS. Ejus effectus. *De Indust. c. 11. § 3. p. 351. Vide*

Languor in spiritu, et Conscientia minimè timorata.

TERTIA HEBDOMADA. *Vide* Hebdomada tertia.**TIMOR.** Timores laudabiles. *Exerc. spirit. p. 194.***TRADENS.** Tradenti Exercitia quid præstandum. *Exerc. spirit. p. 89.***TRADUCTIO.** *Vide* Comprehensio.**TRANSFIGURATIO.** Transfiguratur JESUS Christus coram Moyse et Eliâ. — Patris vox à cælo delapsa. *p. 168, 169.***TRANSITUS.** Transitus Domini à Nazareth ad Jordanem fluvium. *p. 134.***TRIUM CLASSIUM MEDITATIO.** *Vide* Classium meditatio.**TRIUM POTENTIARUM EXERCITIUM.** Cur ita dicatur, et quale sit. *Direct. c. 14. § 2. p. 239.*

U

UNITIVA VIA. Præproperè suscepta patet illusionibus. *Direct. c.* 39. § 7. *p.* 293.

Illi quarta Hebdomada respondet. *c.* 36. § 1. *p.* 285.

Illam expertus redire debet ad alias. *c.* 39. § 6. *p.* 293.

USUS confessionis generalis et communionis. *Exerc. spirit. p.* 106.

V

VENDENTES ejiciuntur de templo. *p.* 166.

VERBUM otiosum vitandum, et quale sit. *p.* 104.

VEXILLORUM MEDITATIO. Servit gradibus humilitatis comparandis. *c.* 23. § 3. *p.* 258.

Perducit ad indifferentiam, et disponit ad Electionem. *c.* 29. § 3. *p.* 272.

Potest dari etiam non facturis Electionem. *c.* 19. § 3. *p.* 250.

Meditatio de duobus Vexillis: uno quidem JESU Christi, optimi nostri Imperatoris; altero verò Luciferi, hostis hominum capitalissimi. *Exerc. spirit. p.* 129. — Imaginari ducem impiorum. *Ibid.* Ut convocat dæmones, *p.* 130. Ejus concio ad suos. Tres gradus tentationum. — imaginari contra Christum. *p.* 131. Ut suos per orbem discipulos mittat; Christi concio. *Ibid.*

VIÆ. Viæ purgativæ, illuminativæ, unitivæ, respondent Exertia. *c.* 39. *per totum. p.* 291.

Viæ tres spirituales non transiliendæ. *c.* 39. § 7. *p.* 293.

Viarum trium affectus nonnunquam permiscendi. *c.* 39. § 6. *p.* 293.

VICTUS. *Exerc. spirit. p.* 117.

Regulæ aliquot ad victum rectè temperandum. *p.* 149.

A pane minùs abstinendum. *p.* 149.

A potu magis temperandum. *Ibid.*

Ut reperienda cibi mensura. *Ibid.*

Inter comedendum, aliquid pium imaginari. *p.* 150.

Aliæ meditationes intermiscendæ. *Ibid.*

Cavenda aviditas cibi. *Ibid.*

Quid pro tollendâ cibi immoderantiâ. *Ibid.*

VINUM. Vini miraculum. *p.* 165.

VISITATIO. Visitandus à Nostris non à secularibus, qui est in Exercitiis. *c.* 4. § 7. *p.* 214.

Voluntas debilis se non perfectè resignans in manibus DEI.
c. 29. § 6. p. 272.

Voluntatis divinæ indicia. c. 27. § 7. p. 273.

Voluntatis divinæ exsequendæ desiderium. c. 23. § 5. p. 262.

VOTUM. Votum non emittitur in contemplatione regni JESU Christi. c. 29. § 1. p. 271.

Z

ZELUS. Zelus animarum in Passionis meditatione concipiendus.
c. 35. § 10. p. 284.

Zelum juvandi alios Religiosi concipiant, cum faciunt Exercitia. c. 9. § 5. p. 225.

EXPLICITUS EST INDEX.

060.32

N8~~57~~

6513

NOUET, S.J., JACQUES

AUTHOR

Homo Orationis Exercitia Spirituali

TITLE

DATE
LOANED

BORROWER'S NAME

ROOM
NUMBER

STORAGE - COSA

6513

